

ΜΑΡΚΟΥΣ ΜΠΕΪΡΕΡ

Η Ε.Ε. να γίνει πιο ανταγωνιστική

Δραματική έκκληση για άμεση απάντηση της Ε.Ε. στον αμερικανικό IRA απευθύνει ο γενικός διευθυντής του Business Europe, Μάρκος Μπεϊρέρ, ο οποίος θεωρεί ότι η νέα πολιτική των ΗΠΑ για την προσέλκυση επενδύσεων υπονομεύει τα ευρωπαϊκά συμφέροντα. Μιλάει για την ανάγκη μέτρων που θα αυξήσουν δραστικά την ανταγωνιστικότητα της Ευρώπης. **Σελ. 9**

ΚΡΙΣΤΙΝ ΛΑΓΚΑΡΝΤ

Η αναταραχή βοηθά το έργο της ΕΚΤ

Η αναταραχή των χρηματοπιστωτικών αγορών μπορεί να κάνει μέρος της δουλειάς της ΕΚΤ, εάν μειώσει τη ζήτηση και τον πληθωρισμό, δήλωσε η πρόεδρος της, Κριστίν Λαγκάρντ. Τα υψηλά επιτόκια και οι αναταραχές στις τράπεζες αποθαρρύνουν τον δανεισμό περιορίζοντας την οικονομική δραστηριότητα, ένα έργο που θα γινόταν με τις αυξήσεις επιτοκίων. **Σελ. 11**

ΙΑΝ ΜΠΡΕΜΕΡ

Δεν τελειώσαμε με τις τράπεζες

Το χρηματοπιστωτικό σύστημα δεν θα καταρρεύσει καθώς οι κυβερνήσεις των σημαντικών κρατών και οι αρμόδιοι διεθνείς θεσμοί έχουν διδαχθεί από το παρελθόν, ωστόσο θα υπάρξουν περαιτέρω προβλήματα, καθώς ο υψηλός πληθωρισμός δυσχεραίνει τη διαχείριση της κατάστασης, εκτιμά σε συνέντευξη στην «Κ» ο πρόεδρος του Eurasia Group, Ιαν Μπρέμερ. **Σελ. 16**

Δείκτης & Ογκος του ΧΑΚ

Το ευρωπαϊκό πλαίσιο θωρακίζει τις τράπεζες

Δίκτυ ασφαλείας η εφαρμογή των οδηγιών της ΕΚΤ, παρά το υψηλό κόστος - Υπαρκτός κίνδυνος αύξησης των ΜΕΔ

Δύο οδηγίες της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας αποτελούν την «βίβλο» του τραπεζικού τομέα στην Ευρώπη, που θωρακίζουν φυσικά με το αζημίωτο την επενδυτική κοινότητα, τον ευρωπαϊκό τραπεζικό τομέα και κατ' επέ-

κταση και τις κυπριακές τράπεζες. Οι οδηγίες του Capital Requirements Directive (CRD) και της Banking Resolution Recovery Directive (BRRD) που οι κυπριακές τράπεζες έχουν -αναγκαστικά- ενστερνιστεί, δίνουν τη

δύναμη στους ξένους και στους εγχώριους επόπτες να βγαίνουν με ανακοινώσεις περί θωράκισης των ισολογισμών των τραπεζών, έναντι τραπεζών που δεν εσπιτευτούν από την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα και εγχώριους

φορείς. Είναι οδηγίες που και οι κυπριακές τράπεζες έχουν «επενδύσει», με αποτέλεσμα να είναι αφενός καλύτερα κεφαλαιοποιημένες, αφετέρου να έχουν καταφέρει να διαθέτουν καλύτερο «δίκτυ ασφαλείας» σε περι-

πτωση που θα έχουν προβλήματα. Υπαρκτό πρόβλημα το ενδεχόμενο αύξησης των μη εξυπηρετούμενων δανείων καθώς οι δανειολήπτες πιέζονται από το περιβάλλον των υψηλών επιτοκίων. **Σελ. 3**

ΣΤΑ ΥΨΗ ΟΙ ΚΡΑΤΗΣΕΙΣ

Για νέο ρεκόρ πάει ο ελληνικός τουρισμός

Ενθαρρυντικά είναι τα μηνύματα για την εξέλιξη της φετινής τουριστικής σεζόν στην Ελλάδα που έρχονται από τη διεθνή τουριστική έκθεση του Βερολίνου ITB 2023. Τα μεγάλα τουριστικά γραφεία αναφέρουν επίπεδα κρατήσεων για το καλοκαίρι που σε κάποιες περιπτώσεις φθάνουν ακόμη και στο 50% των διαθέσιμων πακέτων τους. **Σελ. 15**

ΕΡΓΟΔΟΤΕΣ - ΣΥΝΤΕΧΝΙΕΣ

Παραμένει το χάσμα απόψεων για την ΑΤΑ

Σε εκ διαμέτρου αντίθετες κατευθύνσεις συνεχίζουν να κινούνται εργοδότες και συντεχνίες στο θέμα της ΑΤΑ. Ο υπ. Εργασίας πραγματοποιεί τις πρώτες του επαφές και σύμφωνα με πληροφορίες οι δύο πλευρές εμμένουν στις θέσεις τους. Η κυβέρνηση εφαρμόζει την τακτική της μέσης οδού, προκειμένου να αποφευχθούν νέες συγκρούσεις. **Σελ. 5**

ΚΡΥΜΜΕΝΟΣ ΘΗΣΑΥΡΟΣ

Κοιτάσματα σπάνιων γαιών στην Ελλάδα

Οι σπάνιες γαίες αποτελούν μια ομάδα 17 μεταλλικών στοιχείων που μαζί με άλλες κρίσιμες πρώτες ύλες χρησιμοποιούνται στην παραγωγή προϊόντων υψηλής τεχνολογίας. Το υπέδαφος της Ελλάδας μπορεί να κρύβει τέτοιο θησαυρό, καθώς υπάρχουν ισχυρές ενδείξεις για σημαντικά κοιτάσματα σπάνιων γαιών, κυρίως στα βόρεια της χώρας. **Σελ. 10**

5 291296 000378

600 δισ. ο λογαριασμός της τραπεζικής κρίσης

Ασταθείς και ευμετάβλητες θεωρούν ακόμη τις αγορές οι αναλυτές, καθώς η έλλειψη εμπιστοσύνης στο τραπεζικό σύστημα παραμένει, παρά τα 600 δισ. δολ. που έχουν διατεθεί μέχρι στιγμής για τη στήριξη του και τις καθυστασιακές δηλώσεις κυβερνητικών αξιωματούχων και κεντρικών τραπεζιών. Πάντως, κοινή συνισταμένη των εκτιμήσεων είναι πως δεν πρόκειται για μια νέα τραπεζική κρίση, σαν αυτή του 2008. **Σελ. 8**

Το Πάσχα ανεβάζει τις τιμές τροφίμων

Πιο ακριβό το αρνάκι

Επικεντρωμένοι νέες αυξήσεις τιμών σε είδη τροφίμων εν όψει Πάσχα, ενώ σε άλλα αναμένεται σταθεροποίηση στις ήδη ψηλές τιμές. Αυτά προκύπτουν μέσα από τον Δείκτη Τιμών Καταναλωτή, αλλά και από αναφορές επαγγελματιών της αγοράς στην «Κ». Πιο ακριβό αναμένεται το κρέας, ενώ αυξηθηκαν και οι τιμές σε εστιατόρια, καφετέριες, καφεενεία και ντελίκερι. **Σελ. 4**

Βαρύτητα στο περιβάλλον δίνει ο Κύπριος

Πορίσματα έρευνας ΕΤΕΠ

Ευαισθητοποιημένοι για το κλίμα παρουσιάζονται οι Κύπριοι. Σύμφωνα με έρευνα της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων (ΕΤΕΠ) για το Κλίμα, το 83% των νέων στην Κύπρο δηλώνουν ότι ο κλιματικός αντίκτυπος της μελλοντικής τους εργασίας αποτελεί σημαντικό παράγοντα για την επαγγελματική τους επιλογή. Το 60% δηλώνουν πως θα πλήρωναν περισσότερο για είδη διατροφής φιλικά προς το κλίμα. **Σελ. 6**

ΚΥΡΙΟ ΑΡΘΡΟ

Αρνητική παρακαταθήκη

Κανένας δεν άντεχε να βιώσει το μένος των αγορών και όλα έπρεπε να έχουν τελειώσει πριν τα μεσάνυχτα της Κυριακής όποτε και «άνοιγαν» οι ασιατικές αγορές. Με αυτό το σκεπτικό, οι αρχές της Ελβετίας, κυβέρνηση και κεντρική τράπεζα, σε συνεργασία με τα ενδιαφερόμενα μέρη κάθισαν γύρω από το τραπέζι και σπκώθηκαν μόνο όταν όλα είχαν συμφωνηθεί. Τα ποσά της συναλλαγής φέρνουν ζάλν, όμως η ζημία από την μη συμφωνία θεωρήθηκε ασυμφορή. Η τελική συμφωνία επιμερίζει τις ζημιές ως εξής (όλα τα ποσά σε ελβετικά φράγκα), οι μέτοχοι θα λάβουν 3 δισ. (από 7,4 δισ. που άξιζαν την Παρασκευή 17 Μαρτίου), οι κάτοχοι αξιογράφων θα χάσουν 16 δισ. (όλα τα λεφτά τους), το κράτος θα δώσει εγ-

γυήσεις 9 δισ. και η κεντρική τράπεζα θα προσφέρει ρευστότητα 100 δισ. Ο αγώνας δρόμου που ξεκίνησε την Παρασκευή το απόγευμα για συνένωση των δύο μεγαλύτερων τραπεζών της Ελβετίας, UBS και Credit Suisse, έληξε αργά το βράδυ της Κυριακής και αυτό από μόνο του συνιστά είδηση και ρεκόρ αν κάποιος αναλογιστεί την πολυπλοκότητα της συναλλαγής. Η Credit Suisse, που μετρά ιστορία 176 ετών, βρέθηκε στο μάτι του κυκλώνα όταν η κατάρρευση της αμερικανικής Silicon Valley Bank έκανε τον γύρο του κόσμου και υπήρξε η αιτία να τεθεί ερώτηση στον μεγαλομέτοχο από την Σαουδική Αραβία αν θα στήριξει με επιπλέον κεφάλαια την Credit Suisse η οποία εδώ και

μια τριετία παρουσίαζε προβλήματα. Η αρνητική απάντηση που δόθηκε άνοιξε τον ασκό του Αιόλου και ούτε τα 50 δισ. ρευστότητας που πρόσφερε η κεντρική τράπεζα στα μέσα της εβδομάδας στάθηκαν αρκετά για να σταματήσει η μετοχική κατρακύλα, η οποία μέχρι το απόγευμα της Παρασκευής είχε προκαθορίσει την τύχη της τράπεζας. Ένα είναι βέβαιο, πως αν γνώριζε την κατάνλη, σίγουρα ο εκπρόσωπος της εθνικής τράπεζας της Σαουδικής Αραβίας θα ήταν πολύ πιο προσεκτικός στην τοποθέτησή του, αφού η κατάνλη προκάλεσε ζημία 80% στην τράπεζα που εκπροσωπούσε. Υπενθυμίζουμε ότι η σαουδαραβική τράπεζα είχε πληρώσει πριν μερικούς μήνες 3,82 ανά μετοχή για να αποκτήσει το 9,99%

της τράπεζας ενώ η συναλλαγή με την UBS έληξε στα 0,76 ανά μετοχή. Η πρώτη αντίδραση των αγορών μετά την εξαγορά δεν υπήρξε θετική αφού η μετοχή της UBS έτυχε ανέλπιστα αρνητικής υποδοχής με πτώση 10% στο άνοιγμα της Δευτέρας, ακυρώνοντας εκ πρώτης την πεποίθηση ότι η συμφωνία απόκτησης της Credit Suisse ήταν μια καλή συμφωνία. Αυτό όμως μάλλον δεν έχει να κάνει με τη συγκεκριμένη συνένωση, που έτσι και αλλιώς δημιουργεί μια νέα τράπεζα με συνδυασμένα στοιχεία ενεργητικού 5 τρισ. δολάρια. Έχει να κάνει με το γεγονός ότι έχει χαθεί η εμπιστοσύνη στο συγκεκριμένο σύστημα. Η συνέχεια αποκτά ιδιαίτερο ενδιαφέρον αφού όλοι πλέον επηρεά-

ζονται στο θέμα της κεφαλαιακής τους δομής. Ως γνωστόν οι τράπεζες σε αρκετές περιπτώσεις, για ενίσχυση των κεφαλαίων τους, εκδίδουν ομόλογα τα οποία τιμολογούν με συγκεκριμένο τρόπο. Αυτό που πλέον αλλάζει είναι ότι αυτά τα ομόλογα θα είναι στο μέλλον μια πολύ ακριβή, αν όχι απαγορευτική, επιλογή. Συνεπώς οι τράπεζες θα γίνουν πολύ συντηρητικές σε μια προσπάθεια να αποτρέψουν την ανάγκη ενίσχυσης των κεφαλαίων τους. Ξέρουμε όμως ότι όταν αυτό συμβαίνει, η επίπτωση γίνεται άμεσα αντιληπτή στην πραγματική οικονομία. Την Κυριακή 19 Μαρτίου ίσως να έγινε ένα καθοριστικό βήμα προς την ύφεση, κάτι που όλοι προσπαθούν να ξεριζώσουν το τελευταίο διάστημα.

Έχεις κάρτα της
Ελληνικής Τράπεζας;
Έχεις άμεση επιστροφή
χρημάτων!

Κατέβασε το Mple Rewards app τώρα!

Ισχύουν όροι και προϋποθέσεις

ΑΡΘΡΟ / Του ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΥ ΣΩΦΡΟΝΙΟΥ

Τα Περιεχόμενα της Κριτικής

«Γνώση + Γούστο = Κριτική». Η φράση ανήκει στον αρχισυντάκτη του περίφημου New York Review Of Books, Daniel Mendelsohn. Ο Mendelsohn κατασκευάζει ένα απλουστευτικό σύστημα οριοθέτησης των περιεχομένων που διαμορφώνουν την έννοια της κριτικής ανάλυσης. Η δομή της εξίσωσης, ωστόσο, μας επιτρέπει να εξετάσουμε το πώς νοηματοδοτούνται οι τρεις κατηγορίες διαμέσου ετερόκλητων τόπων και χρόνων. Αρχικά να αναφέρω ότι και οι τρεις κατηγορίες προσαρμόζονται στις εννοιολογικές προσεγγίσεις δημιουργών και καταναλωτών πολιτιστικών προϊόντων, οι οποίοι εισέρχονται στην εξίσωση από εντελώς διαφορετικά σημεία εισόδου. Επιπλέον, είναι απαραίτητο να εξετάσουμε και τον ρόλο του πολιτιστικού μάρκετινγκ, το οποίο αποτελεί βασικό παράγοντα βιωσιμότητας και ανάπτυξης, ενώ παράλληλα λειτουργεί και σαν μηχανισμός αποκειμενοποίησης σε πολλά περιεχόμενα.

As εξετάσουμε τις κατηγορίες. Η γνώση δεν μπορεί παρά να είναι τοποθετημένη γνώση, γνώση από συγκεκριμένη θέση δηλαδή, η οποία κατασκευάζεται με όρους σύνθεσης και ανασυνθέσεων. Η συχνή αναπαραγωγή της φράσης του Miguel de Unamuno για τον «φασισμό που θεραπεύεται με το διάβασμα» αποτελεί εξαιρετικό παράδειγμα σύνθεσης που έχει ως βασικό στόχο την αισθητικοποίηση και όχι την ουσιαστική ανάλυση των θεμάτων. Σε πραγματικό χρόνο, το περιεχόμενο της φράσης καταρρέει, καθώς οι λέξεις γεμίζουν με διαφορετικά νοήματα ανάλογα με τις συνθήκες και τους ανθρώπους που τις χρησιμοποιούν. Η γνώση, λοιπόν, δεν μπορεί να νοηματοδοτείται ως κενή συμβολοποίηση, αφού σημασία έχει το τι επιλέγουμε να διαβάσουμε και κυρίως το πώς ερμηνεύουμε αυτό που διαβάζουμε –ας μην ξεχνάμε και όλες εκείνες τις περιπτώσεις αλλοιώσις των περιεχομένου σπουδαίων λογοτεχνικών έργων και την εργαλειοποίησή τους από φασιστικές ατζέντες. Από την άλλη, το προσωπικό γούστο αποτελεί πάντα μια συνειρμική λειτουργία που δημιουργεί αφηγηματικές πραγματικότητες γεμάτες από ιεραρχίες και διογκώσεις. Δεν υπάρχει τίποτα το ενιαίο ή το σταθερό στη σύνθεση που προσωπικού γούστου και το να επιτρέψουμε στον εαυτό μας να ξεμαθήσει να μετακινηθεί από το αποτέλεσμα κριτικής σκέψης και προόδου.

Πώς ερχόμαστε λοιπόν στην κρι-

τική; Θα έλεγα ότι είναι απαραίτητη μια μεθοδολογία που να αναδεικνύει την τυπολογία των σχέσεων ανάμεσα στη θεωρία και τους θεσμούς. Επιπλέον, χρειαζόμαστε ουσιαστική επανανοηματοδότηση της έννοιας της αρνητικής κριτικής, η οποία αποσιώζει από τον δημόσιο διάλογο για το πολιτιστικό τοπίο της Κύπρου. Σε έναν μικρό τόπο περιορισμένης πολιτιστικής παραγωγής είναι αναμενόμενο να εκδηλώνονται αμυντικές συμπεριφορές και να καλλιεργούνται σχέσεις εξάρτησης. Οι κριτικοί υπάγονται στους νόμους που διέπουν τον χώρο εργασίας, όπως αναφέρει χαρακτηριστικά ο Razmig Keucheyan. Οι καλλιτέχνες κατασκευάζονται ως «άλλοι», είτε ως χομπίστες, περιττοί σε ένα κοινωνικό σύστημα ιεράρχησης είτε ως ωραιοποιημένα σύμβολα συσσωρευμένης υπεραξίας. Η αρνητική κριτική νοηματοδοτείται ως επικρίση, ως επίθεση στη βιοποριστική δυνατότητα του καλλιτέχνη, ως προσπάθεια ακύρωσης, ως προδιάθεση αρνητικότητας, οι κριτικοί που επιχειρούν να αναδείξουν τα κενά απομωνώνονται στον δημόσιο λόγο, άλλοι επιλέγουν να αγνοήσουν τα προβλήματα σε παραστάσεις και βιβλία, παρακολούθουμε ουσιαστικά ένα τελετουργικό απόδοσης ευσήμων ή σιωπής.

Μια κοιλτούρα, ωστόσο, που μόνο ζητωκραυγάζει για τα επιτεύγματα της δεν είναι κοιλτούρα σκέψης αλλά κοιλτούρα μάρκετινγκ. Η αρνητική κριτική είναι μια μορφή αντίστασης, ο εμπεριστατωμένος κριτικός έλεγχος είναι ποιότητα ευεργετική για την πρόοδο της καλλιτεχνικής δημιουργίας. Εδώ να τονίσω ότι υπάρχει σωστός τρόπος για να ασκήσουμε αρνητική κριτική: δεν μπορεί να είναι «ad hominem», δεν μπορεί να έχει χαρακτηριστικά ναρκισσοιστικής υψηλής εποπτείας. Πράγματι, θα έλεγα ότι η σωστή, αρνητική κριτική διαμορφώνει μεθοδολογία και εκπαιδεύει για το πώς να μην μας αρέσει κάτι. Είναι ζωτικής σημασίας το να μπορούμε να δηλώσουμε δημόσια τις ενστάσεις και τους προβληματισμούς μας. Ο ρόλος της κριτικής δεν είναι ούτε να καθοσιμάει, ούτε να χαϊδεύει. Είναι ζωτικής σημασίας η επαγγελματική, δημόσια, λογοτεχνική και πολιτιστική κριτική να παραμένει ανεξάρτητη.

Ο κ. Χαράλαμπος Σωφρονίου κατέχει διδακτορικό τίτλο στις Σπουδές Φύλου (PhD in Gender Studies) από το Πανεπιστήμιο του Νότινγκχαμ (University of Nottingham).

Συνέντευξη στον

ΑΠΟΣΤΟΛΟ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ

Συνάντησα τα κορίτσια που συμμετέχουν στην παράσταση «Girls Like That», σε σκηνοθεσία Μαρίας Ιόλνς Καρολίδου, από την Anyhow Theatre Ensemble, λίγο πριν από κάποια παράσταση, στο φουαγιέ του Σατιρικού Θεάτρου, και ήταν πραγματικά, μία από τις πιο απολαυστικές συνεντεύξεις που έχω πάρει. Επτά κορίτσια που εκτός από το να μάθουν τα λόγια τους, σκέφτηκαν τι άλλο μπορούν να αποκομίσουν από το θεατρικό έργο που ανεβάζουν. Η Άννα Χριστίνα Γκρόζα, η Κάλια Γρηγορίου, η Άννα Θεοδώρα, η Θεοδώρα Καχυριμένη, η Διαμάντω Ηλέκτρα Κωνσταντίνου, η Γεωργία Χάσιου

«Ενωμένες όλες μαζί μπορούμε να κάνουμε τα πάντα» λένε τα κορίτσια που συμμετέχουν στην παράσταση.

και η Ελίνα Χρυσάνθου, μού μίλησαν χωρίς φίλτρο στη σκέψη τους, όχι όμως χωρίς να σκέφτονται τις απαντήσεις τους. Η νεανική τους ορμή, η καθαρότητα στη ματιά τους, με έκανε να σκέφτομαι, μακάρι να μην αλλάξουν ποτέ ματιά. Τις ρώτησα ποιο ήταν το πρώτο πράγμα που σκέφτηκαν όταν η σκηνοθέτρια τους πρότεινε να συμμετάσχουν στην παράσταση, και αφού διάβασαν το κείμενο: «Στην εποχή που ζούμε, δυστυχώς, η κοινωνία μας δεν καταφέρνει να ξεπεράσει θέματα που συμβαίνουν κυρίως στα σχολεία και ήταν κάτι που μας άγγιξε» απάντησε η Γεωργία, συνεχίζοντας: «Κάθε μέρα τυχαίνει να ακούσουμε ένα παιδί που ξέρει κάποια τέτοια ιστορία». Η Γεωργία λέει με τη σειρά της: «και μέσα από τις επαναλήψεις και από τις αναλύσεις που κάναμε του κειμένου, νομίζω καταλάβαμε τη σοβαρότητα του θέματος και μπήκαμε και παραπάνω στο νόημα, καταλάβαμε παραπάνω τι έχουμε να κάνουμε». Η Θεοδώρα είπε: «Καλύπτει πολλά θέματα το έργο και ήθελε σκέψη για να το καταλάβουμε και έπρεπε να το διαβάσουμε ξανά και ξανά για να ανακαλύψουμε τι μπορούμε να βγάλουμε μέσα από το κείμενο». Η Κάλια μου είπε: «Ένωσα ότι το κείμενο ήταν πολύ κοντά μας, είχε φράσεις που τις ζήνακαυσαμε πολλές φορές. Μου άρεσε ότι βλέπαμε πώς σκέπτονταν οι άνθρωποι πιο παλιά».

Στα σχολεία σας, ρώτησα τα κορίτσια, έχετε δει να συμβαίνουν όσα θίγει το έργο; Η Γεωργία μου είπε πως ο κόσμος πάντα θέλει να βρίσκει ένα στοιχείο για

Διαβάζοντας το έργο, συμφώνησαν όλα τα κορίτσια πόσο μεγάλη εντύπωση τους κάνει η διαφορετική αντιμετώπιση και αντίδραση που έχει κάποιος/α στη φωτογραφία ενός αγοριού και στη φωτογραφία ενός κοριτσιού, που στέλνεται σε κάποια εφαρμογή: «Την κοπέλα πρέπει να την ονομάσουμε..., ενώ το αγόρι είναι cool. Αυτό δείχνει πόσο ανισότητα υπάρχει».

να κάνει τον άλλο να νιώσει άσχημα, για να βάλει τον εαυτό του πιο μπροστά και να θίξει τον άλλο «και μέσα από το έργο φαίνεται ότι οι κοπέλες, όπως είναι και το νόημα του έργου, μπορούν να καταφέρουν τα πάντα». Χείμαρρος η Γεωργία και τα άλλα κορίτσια, θίγουν ζητήματα σοβαρά, χωρίς να μασάνε τα λόγια τους «στα σχολεία μας οι κοπέλες κράζουν άλλα κορίτσια με το παραμικρό, με μια λέξη που έχουν πει, με το τι φορούν, με τα παπούτσια, αν δεν είναι μάγκα... Πάντα βρίσκουν το παραμικρό να σχολιάζουν».

Τα κορίτσια αυτά συνεχίζουν να μού δίνουν μαθήματα, λέγοντάς μου πώς αν υπάρχει πληροφόρηση, από την οικογένεια, από τα σχολεία, από την κοινωνία, πολλά από τα θέματα που τους απασχολούν θα μπορούσαν να έχουν λυθεί. «Πολύς φορές αντί να είμαστε ενωμένες, χωρίζομαστε σε ομάδες, σε κλίκες και κατηγορούμε η μία την άλλη και πολλές φορές αντί να μαλώνουν τα αγόρια, μαλώνουν παραπάνω οι κοπέλες μεταξύ τους. Είμαστε γυναίκες, πρέπει να είμαστε ενωμένες» λένε όλα τα κορίτσια. Ρώτησα τα κορίτσια τι τα σόκαρε, διαβάζοντας το έργο, συμφώνησαν όλες στη διαφορετική αντιμετώπιση και αντίδραση που έχει κάποιος/α στη φωτογραφία ενός αγοριού και στη φωτογραφία ενός κοριτσιού, που στέλνεται σε κάποια εφαρμογή: «Την κοπέλα πρέπει να την ονομάσουμε, ενώ το αγόρι είναι cool».

Η Διαμάντω μου είπε ότι πολλά από όσα αναφέρονται στο έργο τα άκουσε για πρώτη φορά, νόμιζε ότι δεν συμβαί-

νουν στην Κύπρο, «και όταν ήλθα σε επαφή με τα άλλα κορίτσια κατάλαβα ότι συμβαίνουν και σε εμάς εδώ». Η Ελίνα και η Άννα Χριστίνα με τη σειρά τους μου είπαν ότι διαβάζοντας τους ρόλους τους κατάλαβαν τι μπορεί να συμβαίνει με όσα βλέπουν στην καθημερινότητά τους. «Με το να αντιμετωπίζεις όσους/ες κάνουν μπουλινγκ με την ίδια δύναμη, λέγοντας το αντίθετο, ίσως να καταφέρεις να τους δώσεις να καταλάβουν ότι δεν είναι τόσο δυνατόι και ότι το δικό είναι με το μέρος σου».

Θα θέλατε να χάνατε δύο ώρες μαθηματικά ή γλώσσα ή ιστορία ή και να ερχόταν αυτό το έργο στα σχολεία σας; Ρώτησα τα κορίτσια, συμφώνησαν όλες: Η Διαμάντω είπε με δύναμη: «Θα ήθελα να έρθει το έργο στο σχολείο μας, θα μπορούσαν ίσως οι δάσκαλοι του κάθε σχολείου να καταλάβουν ότι δεν είναι ανώτεροι» και η Ελίνα με τη σειρά της λέει: «να το δουν και καθηγητές μαζί με τους μαθητές γιατί ο καθηγητής είναι ένας από τους πιο κοντινούς ανθρώπους που έχει μια μαθήτριά λόγω των ωρών που περνάμε στο σχολείο, και εκείνος θα καταλάβει, αν δεν το έχει καταλάβει, ότι δεν έχει να κάνει μόνο με αθώα μαζρά και ίσως να μπορεί να βοηθήσει και είναι από τους λίγους που μπορούν να το κάνουν». Δεν χρειαζόμαστε μόνο παραμυθένια έργα στο σχολείο, αλλά και τέτοια έργα, που είναι σκληρά, αλλά μας εκφράζουν και είναι πραγματικά, μου λένε τα κορίτσια και η Άννα λέει πως αφορά τον καθένα και την καθημέρια ένα

«Δεν χρειαζόμαστε μόνο παραμυθένια έργα στο σχολείο, αλλά και τέτοια έργα, που είναι σκληρά, αλλά μας εκφράζουν και είναι πραγματικά», λένε τα κορίτσια.

τέτοιο έργο, διότι μπορεί το ίδιο πράγμα να συμβεί σε ένα άλλο περιβάλλον, στη δουλειά π.χ. Σημαντικό, εκτός από την ουσία του ίδιου του έργου, είναι αυτό που μου είπαν όλα τα κορίτσια ότι με τέτοια έργα, αλλά γενικότερα με την επιλογή διαφορετικών ειδών έργων από τα κλασικά ή τις τραγωδίες, μπορεί να καλλιεργηθεί μία θεατρική κοιλτούρα στα νέα παιδιά, που εν πολλοίς σήμερα δεν έχουν.

Πληροφορίες

«Girls like that» του Evan Placey, σε σκηνοθεσία Μαρίας Ιόλνς Καρολίδου. Επιπλέον παραστάσεις 25, 26 και 27 Μαρτίου, Εγκώμιο Πολιτιστικό Κέντρο, Νέας Έγκωμης 8 Έγκωμη, Λευκωσία. Εισιτήρια: SoldOut Tickets. Πληροφορίες: 99407862. Παίζουν (με αλφαβητική σειρά): Νάγια Αναστασιάδου, Άννα Χριστίνα Γκρόζα, Κάλια Γρηγορίου, Άννα Θεοδώρα, Θεοδώρα Καχυριμένη, Ιωάννα Κορδάτου, Διαμάντω Ηλέκτρα Κωνσταντίνου, Λουκία Πιερίδου, Γεωργία Χάσιου, Ελίνα Χρυσάνθου.

ΣΥΜΒΑΙΝΟΥΝ ΣΤΗΝ ΚΥΠΡΟ

Επιμέλεια: ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗΣ

kouroupakisa@kathimerini.com.cy

Στον Ίδιο Τόπο

Η ζωγράφος Κατερίνα Ατταλίδου παρουσιάζει την περιοδική έκθεση με τίτλο «Στον Ίδιο Τόπο» στο Κυπριακό Μουσείο. Μέσα από μια ενότητα 86 υδατογραφιών, τοποθετημένων με ιδιαίτερη επιμέλεια εντός και εκτός προθηκών στους εκθεσιακούς χώρους του Κυπριακού Μουσείου, πλάι στα αντικείμενα με τα οποία σχετίζονται, η ζωγράφος προσεγγίζει τη μόνιμη συλλογή του Κυπριακού Μουσείου με ιδιαίτερη ευαισθησία, καθοδηγούμενη από τους τόπους εύρεσης των αρχαίων εκθεμάτων. Ο τίτλος της έκθεσης δηλώνει τόσο τη συνύπαρξη των υδατογραφιών της με τα εκθέματα του Κυπριακού Μουσείου, όσο και την παρουσία της κυριολεκτικά «στον ίδιο τόπο» όπου ανασκάφθηκαν ή βρέθηκαν τα μοναδικά αυτά ευρήματα.

Η έκθεση θα διαρκέσει μέχρι τις 10 Σεπτεμβρίου 2023. Κυπριακό Μουσείο, Μουσείο 1, Λευκωσία. Ώρες επισκέψεων 7:30-16:00. Ελεύθερη είσοδος. Πληροφορίες 22865854.

Έκθεση του Ανδρέα Λαδόμματος

Την Παρασκευή 24 Μαρτίου εγκαθίσταται η αναδρομική έκθεση του ζωγράφου Ανδρέα Λαδόμματος που εντάσσεται στον κύκλο δράσεων που το Κέντρο Τεχνών Λεμεσού – Αποθήκες Παπαδόκη εγκαθίδρυσε με στόχο την παρουσίαση και καταγραφή του έργου καλλιτεχνών που καθόρισαν την εξέλιξη της κυπριακής τέχνης. Στον ίδιο κύκλο ανήκουν και οι αναδρομικές εκθέσεις που διοργανώθηκαν στο παρελθόν και αφορούσαν στο έργο της Νίτσας Χατζηγεωργίου, του Βαλεντίνου Χαρα-

Η ζωγράφος Κατερίνα Ατταλίδου παρουσιάζει την περιοδική έκθεση με μια ενότητα 86 υδατογραφιών με τίτλο «Στον Ίδιο Τόπο» στο Κυπριακό Μουσείο.

λάμπους, του Ανδρέα Εφεσόπουλου, του Σπύρου Δημητριάδη και του Γιώργου Κοτσώνη. Ο Ανδρέας Λαδόμματος γεννήθηκε στη Λευκωσία το 1940 και υπήρξε μαθητής του Τηλέμαχου Κάνθου. Σπούδασε στην Αγγλία στο Camberwell School of Art (1960-1964). Με πληθώρα συμμετοχών σε εκθέσεις τόσο στην Κύπρο όσο και στο εξωτερικό θεωρείται δικαίως ένας από τους σημαντικότερους ζωγράφους του νησιού μας.

Η έκθεση θα παραμείνει ανοικτή μέχρι και τις 29 Απριλίου 2023. Δημοτικό Κέντρο Τεχνών Λεμεσού – Αποθήκες Παπαδόκη, Στάθι Παπαδόκη, Λεμεσός. Ώρες επισκέψεων Τρίτη – Παρασκευή 10.00 – 18.00, Σάββατο 10.00 – 14.00. Πληροφορίες τηλεφώνω 25367700

Συγγνώμη, από την ΕΘΑΛ
Η ΕΘΑΛ παρουσιάζει το έργο της

Την Παρασκευή 24 Μαρτίου εγκαθίσταται η αναδρομική έκθεση του ζωγράφου Ανδρέα Λαδόμματος στο Κέντρο Τεχνών Λεμεσού – Αποθήκες Παπαδόκη.

βραβευμένης Καταλανής συγγραφέως Μάρτα Μπουτσάκα, «Συγγνώμη» σε σκηνοθεσία Άδωνι Φλωρίδη. Το έργο είναι βασισμένο στο πραγματικό γεγονός μιας αποτρόπαιης δολοφονίας που διέπραξε μια «παρέα» εφήβων στη Βαρκελώνη το 2005 και που είχε τότε συγκλονίσει ολόκληρη την ισπανική κοινωνία. Βραβευμένο με το XXXV Βραβείο Θεάτρου Ciutat D'Alcoi και υποψήφιο για το Βραβείο Marqués De Bradam n 2007, το σημαντικότερο Βραβείο για Νέους Δραματουργούς, ένα έργο – ντοκουμέντο για τη βία τις εικόνες και τον τρόπο που επιδρά στον ψυχισμό των νέων, για τον τρόπο που διαπερνά τις ισορροπίες της σύγχρονης οικογένειας και κατ' επέκταση ολόκληρης της σύγχρονης δυτικής κοινωνίας. Επί σκηνής: Λουκάς Ζήκος, Μαργαρίτα Ζαχαρίου, Δημήτρης Γιωρκάτζης, Ανδρέας Ιωάννου, Λοΐζος Παπα-

Η Θεατρική Ομάδα POINT TO παρουσιάζει το έργο του Μάριου Ποντίκα «Ο Γάμος» σε σκηνοθεσία Μιχάλη Κολοκοτρώνη στο θέατρο Wherehaus 612 στη Λευκωσία.

γεωργίου, Θέλια Γεωργίου, Άνθη Κάσιου. Πρεμιέρα: 24 Μαρτίου, Θέατρο ΕΘΑΛ, Φραγκλίνου Ρούτζβελτ 76, Λεμεσός, ώρα 8:30 μ.μ. Παραστάσεις: **Θέατρο** ΕΘΑΛ 25, 28 και 31 Μαρτίου και 1 Απριλίου, ώρα 8:30 μ.μ. 26 Μαρτίου και 2 Απριλίου, ώρα 6:30 μ.μ. Θα ακολουθήσουν παραστάσεις και στη Λευκωσία στο θέατρο Δέντρο (5-8 Απριλίου). Πληροφορίες τηλεφώνω 25877827.

Μουσική και Ποίηση

Στην ξεχωριστή συναυλία «Μουσική και Ποίηση» ο Μίλτος Λογιάδης διευθύνει τη Συμφωνική Ορχήστρα Κύπρου σε δύο emblematicά έργα μελοποιημένων ποιήσεων του κορυφαίου Έλληνα συνθέτη Ηλία Ανδριόπουλου, στο Παττίσιο Δημοτικό Θέατρο της Λεμεσού την Πέμπτη 23 Μαρτίου και στο Δημοτικό Θέατρο Λευκωσίας, την Παρασκευή 24 Μαρτίου. Οι ποιητικές συλ-

λογές «Προσανατολισμοί» του νομπελίστα ποιητή Οδυσσέα Ελύτη και «Ωδαι» του ποιητή του ελληνικού ρομαντισμού Ανδρέα Κάλβου, μελοποιούνται και ενορχηστρώνονται αριστοτεχνικά από τον συνθέτη. Τα φωνητικά μέρη ερμηνεύουν οι εξαιρετικοί λυρικοί τραγουδιστές Θεοδώρα Μπάκα - μέτζο σοπράνο και Τάσος Χριστογιαννόπουλος - βαρύτονος, η Χορωδία ΑΡΗΣ Λεμεσού, με τον διαπρεπή Κύπριο ηθοποιό Κώστα Χαραλαμπίδη στην απόδοση των ποιημάτων. Τα φωνητικά μέρη ερμηνεύουν οι εξαιρετικοί λυρικοί τραγουδιστές Θεοδώρα Μπάκα - μέτζο σοπράνο και Τάσος Χριστογιαννόπουλος - βαρύτονος, η Χορωδία ΑΡΗΣ Λεμεσού, με τον διαπρεπή Κύπριο ηθοποιό Κώστα Χαραλαμπίδη στην απόδοση των ποιημάτων. **Λεμεσός:** Πέμπτη 23 Μαρτίου - Πατίσιο Δημοτικό Θέατρο, ώρα 8:30 μ.μ. Λευκωσία: Παρασκευή 24 Μαρτίου - Δημοτικό

Θέατρο Λευκωσίας, ώρα 8:30 μ.μ. Πληροφορίες: 22463144, www.cyso.org.cy

POINT TO, Ο Γάμος

Η Θεατρική Ομάδα POINT TO παρουσιάζει το έργο του Μάριου Ποντίκα «Ο Γάμος» σε σκηνοθεσία Μιχάλη Κολοκοτρώνη στο θέατρο Wherehaus 612 στη Λευκωσία. Το έργο του Μάριου Ποντίκα αποτελεί ένα από τα σπουδαιότερα κείμενα της σύγχρονης ελληνικής δραματουργίας. Είναι μια γροθιά στο στομάχι για οποιονδήποτε συντηρεί με αδιαφορία και ανοχή την κοιλτούρα του βιασμού. Ο συγγραφέας αφαιρεί τα προσώπα από την οικογένεια, την κοινωνία, τα μέσα μαζικής ενημέρωσης και τη δικαιοσύνη, αφήνοντας εκτεθειμένα τα πραγματικά πρόσωπα που κρύβονται κάτω από τις μάσκες. Πρόσωπα τόσο άσχημα που είναι πολύ δύσκολο να τα κοιτάξεις. Το έργο πιο σύγχρονο από ποτέ, σκληρό με μια ωμή ελκρινεία, σκιαγραφεί τα πατριαρχικά πρότυπα και στερεότυπα και την κοινωνική σύμπλεξη του σεξισμού, του μισογυνισμού, της τοξικής αρρενωπότητας, που μετατοπίζουν το βάρος της ενόχης από το θύτη στο θύμα. Επί σκηνής: Κώστας Κωνσταντίνου, Παντελής Παπακωνσταντίνου, Εύα Μιλτιάδου, Ευαγγελία Ονουφρίου, Κατερίνα Κυριάκου, Χάρης Λάμπρου, Νικόλας Δημητρίου. **Παραστάσεις:** 24, 26, 31 Μαρτίου και 2, 7, 8, 9, 21, 22, 23, 24 Απριλίου. Θέατρο: Wherehaus612, Μιχαήλ Κουσουλίδη 5 Λευκωσία. Κρατήσεις/ Επικοινωνία: 99122552, 96160400. Η παράσταση είναι ακατάλληλη για άτομα κάτω των δεκαέξι ετών.

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Ιδιοκτήτρια
«Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ
ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΕΚΔΟΣΗ ΚΥΠΡΟΥ ΛΤΔ»

Εκδίδεται σε συνεργασία και μετά από άδεια της εταιρείας
ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ Α.Ε.

Διευθύνων Σύμβουλος: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΛΟΤΤΙΑΔΗΣ • Σύμβουλος Εκδόσης: ΑΛΚΗΣ ΑΝΔΡΕΟΥ
Διευθύντρια: ΜΑΡΙΝΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ • Υπεύθυνος Υλης: ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗΣ • Υπεύθυνος Αιτιολ: ΠΑΝΤΕΛΗΣ ΔΑΜΙΑΝΟΥ

Νικόλαου Σαρπόλου 2, 2401 Έγκωμη, Λευκωσία, Κύπρος
e-mail: info@kathimerini.com.cy Τηλ.: 22472500 Fax: Σύνταξη +357 22472540
Fax: Διαφημιστικό Τμήμα - Μικρές Αγγελίες +357 22472550

ΑΠΑΓΟΡΕΥΕΤΑΙ η αναδημοσίευση, αναπαραγωγή, διασκευή ή απόδοση του περιεχομένου της εφημερίδας με οποιονδήποτε τρόπο, χωρίς προηγούμενη γραπτή άδεια του εκδότη.

Διευθυντής: ΑΛΕΞΗΣ ΠΑΠΑΚΕΛΛΑΣ • Διευθυνση συντάξεως: ΚΩΣΤΗΣ ΦΑΦΟΥΤΗΣ - ΝΩΤΗΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

Το ευρωπαϊκό πλαίσιο δίχτυ προστασίας για τράπεζες

Θωρακίζονται μέσω οδηγιών Capital Requirements και Banking Resolution Recovery - Προηγούμενο δημιουργεί η Credit Suisse

Του ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΡΟΥΓΚΑΛΑ

Δύο οδηγίες της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας αποτελούν την «βίβλο» του τραπεζικού τομέα στην Ευρώπη, που θωρακίζουν φυσικά με το αζήμιωτο την επενδυτική κοινότητα, τον ευρωπαϊκό τραπεζικό τομέα και κατ’ επέκταση και τις κυπριακές τράπεζες. Οι οδηγίες του Capital Requirements Directive (CRD) και της Banking Resolution Recovery Directive (BRRD) που οι κυπριακές τράπεζες έχουν -αναγκαστικά- ενστερνιστεί, δίνουν τη δύναμη στους ξένους και στους εγχώριους επόπτες να βγαίνουν με ανακοινώσεις περί θωράκισης των ισολογισμών των τραπεζών, έναντι τραπεζών που δεν εμποτεύονται από την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα και εγχώριους φορείς. Είναι οδηγίες που και οι κυπριακές τράπεζες έχουν «επενδύσει», με αποτέλεσμα να είναι αφενός καλύτερα κεφαλαιοποιημένες, αφετέρου να έχουν καταφέρει να διαθέτουν καλύτερο «δίκτυ ασφαλείας» σε περίπτωση που θα έχουν προβλήματα. Στο πλαίσιο της συμφωνίας εξαγοράς της Credit Suisse από την UBS, οι μέτοχοι της πρώτης θα πάρουν 3 και πλέον δισεκατομμύρια δολάρια, όμως η αξία των 17 δισεκατομμυρίων δολαρίων ομολόγων AT1 (Πρόσθετα Κεφάλαια Κατηγορίας 1) της τράπεζας, λήφθηκε η απόφαση να μηδενιστούν.

Στους ευρωπαϊκούς τραπεζικούς κανόνες -κάτι που θα ισχύσει και για τα κυπριακά τραπεζικά ιδρύματα την ύστατη στιγμή- και σε αντίθεση με την περίπτωση της Credit Suisse, τη σειρά ευθύνης στο ενδεχόμενο κατάρρευσης μιας τράπεζας όπου ενεργοποιείται η οδηγία BRRD έχουν οι μέτοχοι, ακολούθως οι κάτοχοι ομολογιακών προϊόντων (AT1, Tier2, MREL) και τελευταίοι οι καταθέτες.

Αλλαγή, στην περίπτωση της Credit Suisse προχώρησαν σε πρακτική που αντιτίθεται σε όσες αρχές εκκαθάρισης δημιουργήθηκαν από την κρίση της Lehman Brothers του 2008 και μετέπειτα.

Οι κυπριακές τράπεζες έχουν κάνει από το 2018 μεγάλες προσπάθειες δημιουργίας κεφαλαιακών μαξιλαριών, είτε AT1, είτε Tier 2, είτε δημιουργίας

Τη σειρά ευθύνης στο ενδεχόμενο κατάρρευσης μιας τράπεζας όπου ενεργοποιείται η οδηγία BRRD έχουν οι μέτοχοι, ακολούθως οι κάτοχοι ομολογιακών προϊόντων (AT1, Tier2, MREL) και τελευταίοι οι καταθέτες.

Είναι ενός είδους «ντεζαβού» αυτή η κρίση στις τράπεζες ανά το παγκόσμιο, καθώς η Κύπρος έχει βιώσει την τελευταία δεκαετία ένα μίγμα επιπτώσεων που βιώνει στην παρούσα φάση η Credit Suisse και άλλες μικρές αμερικανικές.

κεφαλαιακών μαξιλαριών Minimum Required Eligible Liabilities (MREL), διαδικασίες που είναι εξαιρετικά κοστοβόρες και πολύ ακριβά οριοθετημένες από τους επόπτες. Οι απαιτήσεις των παραπάνω έχουν κοστίσει στις κυπριακές τράπεζες πολύ τα τελευταία χρόνια και «ρίχνεται» επιπλέον αρκετό βάρος σε αυτές τις κινήσεις των τραπεζών.

Μετά την ανακοίνωση του deal εξαγοράς της Credit Suisse από τη UBS, την Κυριακή τη νύχτα, άνοιξε μία μεγάλη συζήτηση αναφορικά με την προτεραιότητα των ομολόγων αυτών και τι θα ισχύσει σε μία ευρωπαϊκή τράπεζα αν ο μη γένοιτο βρεθεί σε αντίστοιχη θέση. Οι επόπτες των τραπεζών της Ε.Ε. και της Τράπεζας της Αγγλίας τη Δευτέρα το απόγευμα βγήκαν με επίσημη ανακοίνωση για να καθοριστούν τους επενδυτές, τονίζοντας ότι οι επενδυτές των AT1 θα έχουν προτεραιότητα έναντι των μετόχων σε περίπτωση μελλοντικών τραπεζικών κρίσεων. Έτσι, αποκαταστάθηκε η ανησυχία για την κεφαλαιακή ιεραρχία σε περίπτωση κατάρρευσης μιας τράπεζας.

Παράλληλα, είναι ενός είδους «ντεζαβού» αυτή η κρίση στις τράπεζες ανά το παγκόσμιο, καθώς η Κύπρος έχει βιώσει την τελευταία δεκαετία ένα μίγμα επιπτώσεων που βιώνει στην παρούσα φάση η Credit Suisse και άλλες μικρές

αμερικανικές. Ένα απόσπασμά της είναι με την Λαϊκή Τράπεζα και το κούρεμα καταθέσεων που έχασαν όλη την αξία των μετοχών οι μέτοχοι και οι κάτοχοι αξιογράφων. Άλλο απόσπασμά της, είναι η στήριξη που δόθηκε ημέρες προτού πωληθεί η Credit Suisse, και ειδικότερα με το Emergency Liquidity Assistance (ELA) 50 δισ. ευρώ που έδωσε η κεντρική τράπεζα της Ελβετίας. Έτσι γινόταν και στην Κύπρο το 2012-2013. Αργότερα, άλλο απόσπασμα είναι το λεγόμενο «bank run» με την περίπτωση της πώλησης της Συνεργατικής Κυπριακής Τράπεζας. Και στην περίπτωση της Credit Suisse και στην περίπτωση των μικρών αμερικανικών τραπεζών προχώρησαν σε άτακτη ανάληψη καταθέσεων οι καταθέτες.

AT1 το 2018 και το 2023

Η Τράπεζα Κύπρου είχε προχωρήσει το καλοκαίρι του 2018 στην έκδοση ομολόγου Πρόσθετου Κεφαλαίου Κατ-

γορίας 1 (AT1) με επιτόκιο τότε, το πολύ ακριβό 12,5%. Μέχρι τις 19 Δεκεμβρίου του τρέχοντος έτους η Τράπεζα Κύπρου θα πρέπει να προχωρήσει ξανά σε έκδοση τέτοιου ομολόγου, του AT1 για να αναχρηματοδοτήσει εκείνο τον ακριβό δανεισμό.

Τον Απρίλιο του 2021 η Τράπεζα Κύπρου είχε προχωρήσει σε έκδοση και τιμολόγηση Ομολόγου Δευτεροβάθμιου Κεφαλαίου μειωμένης εξασφάλισης (Tier2) ύψους 300 εκατ. ευρώ. Το Ομόλογο είχε εκδοθεί στην ονομαστική αξία και έφερε επιτόκιο ύψους 6,625%. Στη συνέχεια, λίγους μήνες αργότερα και συγκεκριμένα τον Ιούνιο του 2021, η Τράπεζα Κύπρου προχώρησε στην πρώτη της συναλλαγή για σκοπούς ελάχιστης απαίτησης ιδίων κεφαλαίων και επιλέξιμων υποχρεώσεων (MREL), μέσω έκδοσης ομολόγου υψηλής εξοφλητικής προτεραιότητας ύψους 300 εκατ. ευρώ.

Το Ομόλογο Υψηλής Εξοφλητικής Προτεραιότητας είχε εκδοθεί τότε στην ονομαστική αξία και έφερε ετήσιο επιτόκιο ύψους 2,5%.

Πλέον, αναμένουμε ακόμα μία έκδοση ομολόγου MREL από την Τράπεζα Κύπρου, ωστόσο προτεραιότητα έχει δοθεί εσωτερικά στην έκδοση ομολόγου AT1 μέχρι το Δεκέμβριο του 2023. Δεν αποκλείεται να δούμε δύο εκδόσεις φέτος από την Τράπεζα Κύπρου, και AT1 και MREL, αλλά η έκδοση AT1 είναι σίγουρο πως θα προχωρήσει πρώτα.

MREL και Tier 2 η Ελληνική

Η Ελληνική Τράπεζα από την άλλη, προχώρησε σε έκδοση ομολόγου MREL τον Ιούλιο του 2022. Αναλυτικότερα, η Ελληνική Τράπεζα ανακοίνωσε ότι ολοκλήρωσε την έκδοση και τιμολόγηση ομολόγου Υψηλής Εξοφλητικής Προτεραιότητας (Senior Preferred) MREL ύψους 100 εκατ. ευρώ. Το ομόλογο της Ελληνικής Τράπεζας είχε εκδοθεί στην ονομαστική του αξία και έφερε σταθερό ετήσιο επιτόκιο ύψους 9%.

Εντός Μαρτίου 2023 η Ελληνική Τράπεζα βγήκε στις αγορές με έκδοση ομολόγου MREL μειωμένης εξασφάλισης (Tier 2), ύψους 200 εκατομμυρίων ευρώ. Το ετήσιο τοκομερίδιο (κουπόνι) της Ελληνικής ανήλθε στο 10,25%.

Κίνδυνος για νέα ΜΕΑ

Ένα μεγάλο ερώτημα που δημιουργείται μετά την κρίση στις τράπεζες ανά το παγκόσμιο, είναι αν οι κυπριακές τράπεζες είναι εκτεθειμένες και ευάλωτες σε αντίστοιχες κρίσεις. Κινδυνεύουν οι κυπριακές τράπεζες; Παρουσία και έκθεση μεγάλη σε άλλες χώρες δεν έχουν οι κυπριακές τράπεζες.

Έχουν μεγάλα δάνεια σε ξένες χώρες; Όπως απαντούν μέσω των οικονομικών τους αποτελεσμάτων οι τράπεζες, δεν έχουν μεγάλα ανοίγματα. Έχουν μεγάλες καταθέσεις από ξένους καταθέτες; Οι κυπριακές τράπεζες δεν έχουν μεγάλες καταθέσεις από ξένους, μετά ιδίως από το «φιάσκο» του 2013. Οι κυπριακές τράπεζες έχουν επενδυμένα ομόλογα σε τράπεζες στο εξωτερικό από αυτές που αντιμετωπίζουν προβλήματα; Όχι, όπως αναφέρουν τραπεζικές πηγές. Η ποιότητα του χαρτοφυλακίου των κυπριακών τραπεζών είναι καλή ή κακή; Η ποιότητα του χαρτοφυλακίου των κυπριακών τραπεζών πλέον είναι αρκετά καλή, αφού έχουν υψηλά κεφάλαια, λίγα μη εξυπηρετούμενα δάνεια και με υψηλή ρευστότητα (LCR).

Υπάρχει ισώτοπος κίνδυνος για τις κυπριακές τράπεζες; Φυσικά και υπάρχει διαφαινόμενος κίνδυνος για τις κυπριακές τράπεζες, που προέρχεται κυρίως από το περιβάλλον των υψηλών επιτοκίων. Η δημιουργία νέων μη εξυπηρετούμενων δανείων είναι μία πολύ ρεαλιστική προσέγγιση, καθώς οι δανειολήπτες πιέζονται από αυτό το περιβάλλον.

Ακίνητα υψηλής απόδοσης

Go yield

Κτήριο μικτής χρήσης στην Αγλαντζιά, Λευκωσία

- Προνομιακή τοποθεσία με μεγάλη ορατότητα στην Λεωφ. Λεμεσού.
- Απέχει 1,5 χλμ από το κέντρο της πόλης.
- Συνολικό καλυμμένο εμβαδόν 1.204 τ.μ.
- Το Ισόγειο αποτελείται από 3 εμπορικές μονάδες με εμβαδόν 550 τ.μ και 268 τ.μ. μεσοπάτωμα.
- Ο 1ος όροφος αποτελείται από διαμέρισμα εμβαδού 134 τ.μ. (χρησιμοποιείται ως γυμναστήριο) και κενά γραφεία εμβαδού 252 τ.μ.
- Υπόγειος χώρος στάθμευσης.

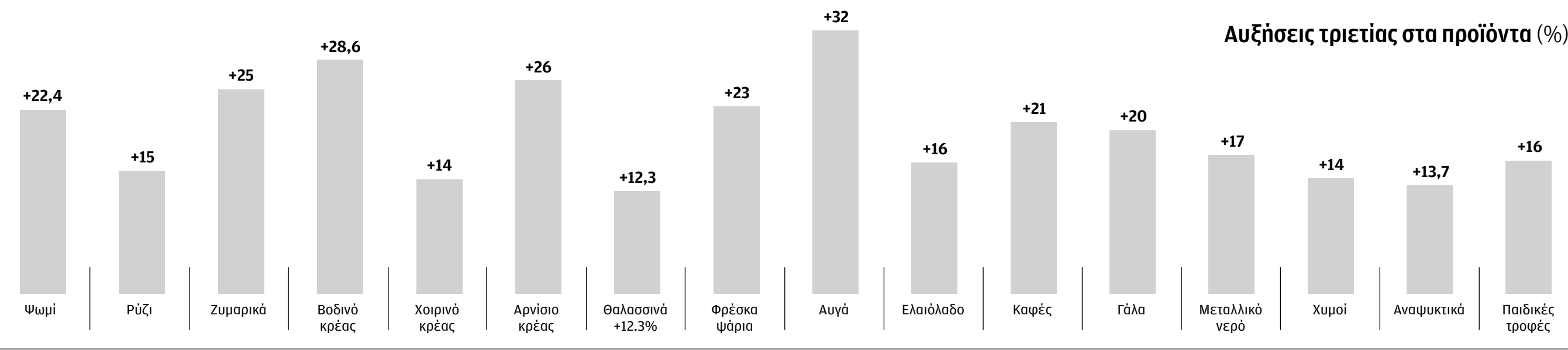
Ref: 7947

Η ιδανική επενδυτική ευκαιρία!

7777 5656
www.gogordian.com

από €3,700,000

τώρα €3,300,000

Θα παραμείνουν οι ψηλές τιμές στην αγορά

Στα ύψη το κόστος ζωής σε μία τριετία -κάθε μήνα και περισσότερα για προϊόντα και υπηρεσίες- ποια σταθεροποιούνται και πού έρχονται αυξήσεις

Της ΜΑΡΙΑΣ ΗΡΑΚΛΕΟΥΣ

Σταθεροποίηση σε ψηλές τιμές προβλέπονται σε αρκετά αγαθά και υπηρεσίες το επόμενο διάστημα, ενώ επικείμενται αυξήσεις σε είδη τροφίμων εν όψει Πάσχα. Αυτά είναι τα συμπεράσματα που προκύπτουν μέσα από καταγραφές δεδομένων του Δείκτη Τιμών Καταναλωτή για τους πρώτους δύο μήνες του 2023, αλλά και από αναφορές επαγγελματιών της αγοράς στην «Κ». Δεν αποκλείεται, για παράδειγμα, το ίδιο πιάτο στο μενού ενός εστιατορίου να κοστίζει ακριβότερα μέχρι το τέλος του μήνα, ενώ ακριβότερα αναμένεται να κοστίσει και το πασχαλινό τραπέζι, ένεκα των αυξήσεων που αναμένονται στα είδη κρεατικών. Εργαλείο στα χέρια του καταναλωτή, θα αποτελέσει η εφαρμογή την οποία προωθεί η Υπηρεσία Προστασίας Καταναλωτή, ωστόσο δεν αναμένεται να εφαρμοστεί πριν από τον ερχόμενο Οκτώβριο.

Οι αυξήσεις τριετίας

Πιο ενδεικτική εικόνα της αύξησης του κόστους ζωής την τελευταία τριετία, δίνουν τα στοιχεία του Δείκτη Τιμών. Προκύπτει λοιπόν ότι το ψωμί, για παράδειγμα, είναι ακριβότερο κατά 22,4% φέτος σε σύγκριση με τον Φεβρουάριο του 2020 και 12,8% σε σύγκριση με το 2022. Κατά 15% η αύξηση στο ρύζι και 25% στα ζυμαρικά. Στα κρεατικά, η τιμή σε βοδινό κρέας και μοσχάρι έχει αυξηθεί

Κατά 32% πιο πάνω κοστίζουν τα αυγά μέσα σε μία τριετία, 16% πιο πάνω το ελαιόλαδο, 21% ο καφές και 16% οι παιδικές τροφές. Πιο ήπια η εικόνα στα φρούτα και τα λαχανικά, που καταγράφουν μείωση σε σχέση με το 2020.

Στόχος η εφαρμογή του online παρατηρητηρίου τιμών μέχρι το φθινόπωρο. Το εργαλείο θα βοηθήσει ως προς την διαφάνεια των τιμών και την καλύτερη ενημέρωση του καταναλωτή.

κατά 28,6% από το 2020, και 25% σε σύγκριση με πέρσι. Λιγότερη μεν, αλλά αισθητή η αύξηση στο χοιρινό, με 14% σε σχέση με το 2020 και 18% συγκριτικά με πέρσι την αντίστοιχη περίοδο, ενώ 24% ήταν η αύξηση για το αρνίσιο κρέας και 26% σε σχέση με το 2020. Στο 12,3% η αύξηση για τα θαλασσινά μέσα σε μία τριετία (που όμως μειώθηκαν περίπου 6% σε σχέση με πέρσι) και 23% για τα φρέσκα ψάρια (13% σε σύγκριση με πέρσι). Γύρω στο 20% ακριβότερο είναι το γάλα και γύρω στο 13% σε σύγκριση με τον περσινό Φεβρουάριο. Κατά 32% πιο πάνω κοστίζουν τα αυγά μέσα σε

Φθινόπωρο το application

Έχει ήδη γίνει λόγος για την πρωτοβουλία της Υπηρεσίας Προστασίας Καταναλωτή, για δημιουργία εφαρμογής η οποία θα παρέχει στον καταναλωτή καλύτερη εικόνα των τιμών για τα προϊόντα σε σουπερμάρκετ και αρτοποιεία. Όπως πληροφορείται η «Κ», το θέμα βρίσκεται ενώπιον της νομικής υπηρεσίας για νομοτεχνικό έλεγχο. Σε σχετικές δηλώσεις του ο επικεφαλής της Υπηρεσίας, Κωνσταντίνος Καραγιώργης, ανέφερε ότι μέχρι την άλλη εβδομάδα αναμένεται ότι θα ολοκληρωθεί ο νομοτεχνικός έλεγχος, και ακολούθως θα περάσει από το Υπουργείο. «Προτιθέμεθα πριν το Πάσχα να κατατεθεί στη Βουλή, όπως ήταν η αρχική δέσμευση του υπουργού». Εφόσον πάρει το πράσινο φως από την Ολομέλεια, τότε το υπουργείο θα προχωρήσει σε προσφορές για τη δημιουργία της εφαρμογής. Ο στόχος είναι -σε κάθε περίπτωση- μετά τον Απρίλιο να εφαρμοστεί εντός έξι μηνών, δηλαδή μέχρι το φθινόπωρο (Οκτώβριον-Νοέμβριον) του 2023. Σίγουρα δεν αναμένεται ότι το εργαλείο θα λύσει το πρόβλημα της ακρίβειας, αλλά θα βοηθήσει ως προς την διαφάνεια των τιμών και τη δυνατότητα καλύτερης ενημέρωσης του καταναλωτή για τις τιμές στην αγορά σε συνολικό επίπεδο, έτσι ώστε να μπορεί να κάνει τις επιλογές που θα κρίνει ο ίδιος ως πιο συμφέρουσες.

μία τριετία και 13,5% σε σχέση με πέρσι, 16% πιο πάνω το ελαιόλαδο, κατά 21% ο καφές και περίπου 16% οι παιδικές τροφές. Πιο ήπια η εικόνα στα φρούτα και τα λαχανικά, που καταγράφουν μείωση σε σχέση με την αντίστοιχη περίοδο

του 2020 – 2% αύξηση στα φρέσκα φρούτα, μείωση 9% καταγράφεται στην τιμή των φρέσκων λαχανικών και -6% στις πατάτες. Κατά 17% ακριβύτερο το κόστος για μεταλλικό νερό και νερό πηγής, 14% οι χυμοί και 13,7% τα αναψυ-

κτικά. Στα ίδια επίπεδα παρέμεινε η τιμή της μπύρας, ενώ αμελητέα είναι η διαφορά τιμής στο κρασί.

Έρχονται αυξήσεις

Οι τιμές θα συνεχίσουν να αυξάνονται δήλωσε στην «Κ» ο πρόεδρος του Παγκύπριου Συνδέσμου Κρεοπωλών, Κώστας Λειβαδιώτης, μεταφέροντας τα μηνύματα που φτάνουν από τους προμηθευτές. Εφόσον δεν διορθώνονται οι παράγοντες που ανεβάζουν τις τιμές, ανέφερε, η τάση είναι ανοδική σε χοιρινό, αρνίσιο και μοσχάρι κρέας, ενώ, όπως συνέχισε, ενόψει Πάσχα δεν αποκλείεται να τεθεί θέμα επάρκειας στην αγορά λόγω διαφόρων ζητημάτων που αντιμετωπίζει η παραγωγή. Επιφυλάχθηκε να δώσει πιο συγκεκριμένα στοιχεία τις επόμενες μέρες.

Σταθερά κοτόπουλα και αυγά

Σταθερές από την άλλη αναμένεται να παραμείνουν οι τιμές στα κοτόπουλα. Μιλώντας στην «Κ», ο πρόεδρος συνδέσμου Πτηνοτρόφων Πέτρος Μιντικός, ανέφερε ότι κατά πάσα πιθανότητα

Έρχονται νέες αυξήσεις ενόψει Πάσχα σε αρνίσιο και μοσχάρι κρέας. Ανοικτό και το θέμα επάρκειας σύμψωνα με τον πρόεδρο του Παγκύπριου Συνδέσμου Κρεοπωλών Κώστα Λειβαδιώτη.

οι καταναλωτές δεν θα δουν περαιτέρω αυξήσεις στις τιμές των πουλερικών, εφόσον παρατηρείται αυτό το διάστημα μια σταθεροποίηση στα κόστη παραγωγής και μεταφοράς των πρώτων υλών (διατροφή των πτηνών που αποτελεί το 60-70% του κόστους). Εξυπακούεται ότι δεν θα υπάρχουν ούτε και μειώσεις.

Στην περίπτωση των αυγών, οι τιμές αυξήθηκαν πολύ περισσότερο ως επακόλουθο και της γρίπης των πτηνών στην Ευρώπη και του κόστους του νεοσσού, το οποίο εισάγεται και εκτρέφεται στην Κύπρο για παραγωγή αυγού. Συ-

γκεκριμένα το κόστος ανέβηκε στο +32%. Αλλά και σε αυτή την περίπτωση φτάσαμε στην οροφή, όπως εκτιμά ο κος Μιντικός, και αναφέρει ότι δεν αναμένεται νέα αύξηση, αλλά μάλλον σταθεροποίηση των τιμών για τους προσεχείς μήνες, ενώ το ενδεχόμενο μείωσης τιμών αποτελεί ένα πιο μακροπρόθεσμο σενάριο με πολλές προϋποθέσεις.

Διακοπές

Ακριβότερη η διαμονή σε ξενοδοχεία περίπου κατά 9% σε σύγκριση με το 2020. Κάτι που έχουν αναφέρει επανηλημμένα η πλευρά των ξενοδόχων είναι ότι έριξαν τις τιμές τους την περίοδο της πανδημίας, κάτι το οποίο καταγράφεται και στον δείκτη τιμών. Συγκεκριμένα, το 2021 η μείωση ήταν γύρω στο 5,6% (η σύγκριση αφορά την πρώτη διμηνία του έτους) και στο 5% το 2022. Αν συγκρίνουμε βάσει των στοιχείων, τον φετινό με τον περσινό Φεβρουάριο καταγράφεται μια αύξηση 11,5%. Αναμένεται επίσης ότι οι τιμές θα παρουσιάσουν άνοδο κατά την καλοκαιρινή περίοδο.

Fast food και έξοδος για φαγητό και ποτό

Από τα πιο πάνω, αλλά και από συγκεκριμένα στοιχεία της Στατιστικής Υπηρεσίας, στον χορό των αυξήσεων συμμετέχουν και εστιατόρια, καφετέριες και μπαρ. Ακριβότερα λοιπόν κοστίζει πλέον μια έξοδος είτε για φαγητό, είτε για ποτό, ενώ και η επιλογή του να παραγγείλεις φαγητό delivery έχει αυξηθεί σημαντικά σε σχέση με την προ πανδημίας και πολέμου εποχή. Εστιατόρια, καφετέριες και καφενεία έχουν τιμολογήσει τις επιλογές στα μενού τους κατά +13%, ενώ αυξήσεις καταγράφονται και στα νυχτερινά κέντρα. Η μεγαλύτερη αύξηση καταγράφεται στα fast food και τις υπηρεσίες take away φαγητού, που υπολογίζεται στο +17,6%.

Δεν αποκλείεται, ανέφερε ο Φάνος Λεβέντης πρόεδρος του Παγκύπριου Συνδέσμου Κέντρων Αναψυχής, να υπάρξει νέα αναθεώρηση των τιμών προς τα πάνω, εξηγώντας ωστόσο ότι δεν πρόκειται για συντονισμένες αποφάσεις του κλάδου, αλλά για απόφαση της κάθε επιχείρησης ξεχωριστά. Είναι γεγονός ότι οι επιχειρήσεις του κλάδου, μετά από το οικονομικό πλήγμα της πανδημίας, προσπάθησαν να αυξήσουν πληρότητες, συγκρατώντας το κόστος, ώστε αυτό να μην μετακυλήσει αυτοόσιο στον καταναλωτή. Αυτό το στοιχείο παραμένει στην εξίσωση ανέφερε ο κος Λεβέντης. Πρό-

Εστιατόρια, καφετέριες και καφενεία έχουν τιμολογήσει τις επιλογές στα μενού τους κατά +13%, ενώ +17,6% κοστίζει πλέον το delivery.

σθεσε, ωστόσο, ότι επί του παρόντος, μειώσεις δεν είναι βιώσιμες για τις επιχειρήσεις, ενώ αν δεν υπάρξει δραστική μείωση του κόστους ενέργειας, ενδεχομένως κάποιες τιμές κατά καιρούς να αναθεωρούνται προς τα πάνω. Σε σχέση με το κόστος ενέργειας,

ο Σύνδεσμος πρόκειται να ζητήσει συνάντηση με τον υπουργό Ενέργειας με αντικείμενο συζήτησης τη χρήση ΑΠΕ από τα κέντρα αναψυχής, εφόσον εντοπίζονται πολλές δυσκολίες στην αξιοποίηση αυτών των σχεδίων από τις επιχειρήσεις.

Προς σταθεροποίηση η συντήρηση αυτοκινήτων

Οριακές αυξήσεις οι οποίες δεν αναμένεται να επηρεάσουν σημαντικά το σημερινό κόστος των ανταλλακτικών αυτοκινήτων και κατ'επέκταση το κόστος συντήρησής τους, το επόμενο διάστημα. Μιλώντας στην «Κ» ο Κωνσταντίνος Καποδιστρίας, CEO της Chr. Kapodistrias & Sons, εξήγησε ότι τον Απρίλιο οι προμηθευτές ετοιμάζονται να ανακοινώσουν νέες αυξήσεις, αν και αναμένεται ότι θα είναι οριακές και θα φτάσουν στον καταναλωτή γύρω στο 2-3%, ενώ εξέφρασε την εκτίμηση ότι τους επόμενους μήνες οι τιμές οδηγούνται προς σταθεροποίηση.

Πάντως το κόστος συντήρησης αυτοκινήτων είχε καταγράψει αύξηση σε σχέση με πέρσι, γύρω στο 11,6%. Σε επίπεδο τριετίας, καταγράφεται αύξηση γύρω στο 18% για την κατηγορία εξαρτήματα και ανταλλακτικά και συγκεκριμένα, +18,7% τα ελαστικά και +17% τα ανταλλακτικά. Την ίδια ώρα ακριβαίνουν και τα καύσιμα κίνησης -αυξημένο κατά 24,8% είναι το κόστος του πετρελαίου σε σύγκριση με τον Φεβρουάριο του 2020, και κατά 16% η τιμή της βενζίνης. Επίσης, οι σημερινόι αγοραστές αυτοκινήτων θα πρέπει να γνωρίζουν ότι η τιμή έχει αυξηθεί κατά 21,7% τον Φεβρουάριο του 2023 σε σύγκριση με τον Φεβρουάριο του 2020, με την πορεία τιμών να είναι ανοδική τόσο στα καινούργια όσο και τα μεταχειρισμένα. Για τα καινούργια αυτοκίνητα, η αύξηση ή-

Αυξήθηκε γύρω στο 18% το κόστος για εξαρτήματα και ανταλλακτικά, μέχρι 25% πιο πάνω το κόστος ανεφοδιασμού.

ταν στο 21,2% μέσα σε μία τριετία. Τον Φεβρουάριο 2021 αυξήθηκε κατά 4% σε σύγκριση τον αντίστοιχο μήνα του 2020. Κατά 10,7% ήταν η αύξηση τον Φεβρουάριο του 2022, ενώ μέσα σε ένα χρόνο το κόστος αυξήθηκε κατά 10%. Κατά 22,5% είναι η αντίστοιχη αύξηση

για τα μεταχειρισμένα, με τις τιμές να παραμένουν περίπου στα ίδια επίπεδα το 2020 και το 2021. Περὶ τις αρχές του 2022, η αύξηση ήταν στο 7,7%, ενώ από το 2022 μέχρι τον Φεβρουάριο του 2023 το κόστος αγοράς μεταχειρισμένου αυτοκινήτου αυξήθηκε κατά 13,7%.

Παραμένει το χάσμα εργοδοτών – συντεχνιών για την ΑΤΑ

Οι δύο πλευρές κινούνται προς αντίθετες κατευθύνσεις, με τις ανησυχίες να φουντώνουν για νέα σύγκρουση

Του ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΤΟΜΑΡΑ

Σε εκ διαμέτρου αντίθετες κατευθύνσεις συνεχίζουν να κινούνται εργοδότες και συντεχνίες στο θέμα της Αυτόματης Τιμαριθμικής Προσαρμογής (ΑΤΑ). Ένα από τα θέματα που εκ των πραγμάτων εξελίσσεται στο πλέον σοβαρό για τον υπουργό Εργασίας, ο οποίος πραγματοποίησε ήδη τις πρώτες ξεχωριστές συναντήσεις με τις τέσσερις συντεχνίες ΠΑΣΣΥΔΥ, ΠΕΟ, ΣΕΚ και ΔΕΟΚ. Με βάση τα όσα έχουν ειπωθεί δημόσια, αλλά και τις πληροφορίες που υπάρχουν, οι δυο πλευρές (εργοδότες και συντεχνίες)

Οι εργοδότες

Η εργοδοτική πλευρά αναμένει το κάλεσμα για συνάντηση με τον υπουργό Εργασίας προκειμένου να εκφράσει τις θέσεις της. Μέχρι σήμερα, όπως λέγεται από τους εργοδότες, δεν έχει γίνει συζήτηση επί της ουσίας.

Οι εργοδότες αναμένουν να δουν τον υπουργό Εργασίας ώστε να διαπιστώσουν εάν η θέση της κυβέρνησης θα κινείται στο ίδιο πνεύμα με τις θέσεις του Προέδρου της Δημοκρατίας κατά την προεκλογική περίοδο. Η εργοδοτική

Το σκηνικό αναφορικά με τη διαφορά για το καθεστώς της ΑΤΑ αναμένεται να ξεκαθαρίσει μετά τις συναντήσεις του υπουργού Εργασίας Γιάννη Παναγιώτου με τις εργοδοτικές οργανώσεις.

πλευρά, όπως προκύπτει από τις πληροφορίες που υπάρχουν, δεν έχει μετακινηθεί από την πάγια θέση της για κατάργηση της ΑΤΑ με τη σημερινή μορφή και αντικατάστασή της με

ένα άλλο μοντέλο που όπως λέγεται ισχύει σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες. Θέση που εάν διατηρηθεί, εκ των πραγμάτων θα οδηγήσει τους εργοδότες σε μετωπική σύγκρουση με τους

εργαζόμενους. Η εργοδοτική πλευρά εμφανίζεται να τηρεί στάση αναμονής, αποφεύγοντας να οξύνει τον δημόσιο διάλογο. Τόσο από την ΟΕΒ όσο και από το ΚΕΒΕ αυτό που λέγεται μονότονα είναι πως θα αναμένουν πρώτα τη συνάντηση με τον υπουργό Εργασίας προκειμένου να τοποθετηθούν επί πραγματικών δεδομένων.

Στις συναντήσεις με τις συντεχνίες ο υπουργός Εργασίας πέρα από την κυβερνητική θέση ότι δεν ευνοεί κατάργηση της ΑΤΑ δεν φαίνεται να έδωσε ποσοστό στο οποίο θα μπορούσε να αυξηθεί η καταβολή της ΑΤΑ για το 2023.

συνεχίζουν να παραμένουν στις θέσεις τους, οι οποίες πριν την εκλογή Προέδρου της Δημοκρατίας οδήγησαν σε απεργιακά μέτρα. Από τον χώρο των συντεχνιών τα μηνύματα που δόθηκαν στον υπουργό Εργασίας ήταν πως σε καμία περίπτωση δεν πρόκειται να γίνει δεκτή η κατάργηση ή αλλαγή του συστήματος αναπλήρωσης των μισθών, ζήτημα που θέτουν επιπλέον οι εργοδοτικές οργανώσεις (ΟΕΒ και ΚΕΒΕ). Μπροστά στην κατάσταση που έχει δημιουργηθεί, η κυβέρνηση εφαρμόζει την τακτική της μέσης οδού πρώτον, για να εκτονωθεί η κατάσταση για την τρέχουσα χρονιά και δεύτερον, να κερδηθεί χρόνος προκειμένου όλα τα μέρη να καθίσουν στο ίδιο τραπέζι. Μια προοπτική που για την ώρα φαντάζει αδύνατη, αφού οι συντεχνίες θέτουν ως κόκκινη γραμμή την αποδοχή από τους εργοδότες ότι η ΑΤΑ θα παραμείνει ως έχει.

Οι συντεχνίες

Οι ξεχωριστές συναντήσεις που πραγματοποίησε ο υπουργός Εργασίας τού έδωσαν τη δυνατότητα να σχηματίσει ιδία αντίληψη για ένα πρόβλημα που δημιουργεί ανησυχίες για εργασιακή αναταραχή. Στις συναντήσεις που πραγματοποιήθηκαν οι συντεχνίες κατηγορηματικά ξέκοψαν κάθε πιθανότητα διαφοροποίησης της ΑΤΑ. Η μόνη παραχώρηση που φαίνεται να γίνεται από πλευράς των συντεχνιών είναι μια συμφωνία η οποία θα οδηγεί, σε βάθος χρόνου, στην επιστροφή του καθεστώτος πριν το 2013 -χρονιά κατά την οποία μειώθηκε το ποσοστό καταβολής της ΑΤΑ στο ήμισυ. Ωστόσο το πλέον ανησυχητικό είναι πως από την πλευρά των συντεχνιών δεν εντοπίζεται προοπτική συμφωνίας με τους εργοδότες. Αν υπάρχει κάτι που αντιμετωπίζεται θετικά, είναι η θέση της κυβέρνησης, όπως λέγεται, η οποία ουσιαστικά ασπάζεται τη θέση των εργαζομένων πως η ΑΤΑ θα παραμείνει ως σύστημα αναπλήρωσης των μισθών.

ΕΛΑ ΝΑ ΖΗΣΟΥΜΕ ΜΙΑ

fun

ταστική

μέρα

Fun Day

Γίνε για λίγο πυροσβέστης, αστυνομικός, αρχαιολόγος ή καλλιτέχνης. Ταξίδεψε σε μια χώρα με ξυλοπόδαρους, αγαπημένους ήρωες, ρομπότ, μουσική, παιχνίδια και βαρκάδες...

Κυριακή 2 Απριλίου

10:30 – 17:00

Εξωτερικός χώρος στάθμευσης

Nicosia Mall

Να είσαι εκεί!

Τα καθαρά έσοδα της εκδήλωσης θα διατεθούν για ενίσχυση του Αντικαρκινικού Συνδέσμου Κύπρου.

Η εκδήλωση θα τύχει φωτογραφικής και οπτικογραφικής κάλυψης. Φωτογραφίες και οπτικοακουστικό υλικό θα αναρτηθούν σε μέσα κοινωνικής δικτύωσης, στον έντυπο και στον ηλεκτρονικό τύπο.

Άδεια Εράνου Υπουργείου Εσωτερικών: 71/2022

Φιλοξενία

NICOSIAMALL
THE CENTER OF NICOSIA

ΑΝΤΙΚΑΡΚΙΝΙΚΟΣ
ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ
ΚΥΠΡΟΥ

ΚΟΙΝΩΝΙΑ
ΚΥΠΡΩΝ

ΑΝΑΛΥΣΗ / Του ΘΕΟΔΩΡΟΥ ΠΕΛΑΓΙΔΗ*

Οι χρηματαγορές σε αναταραχή

Οι πρόσφατες σοβαρές αναταράξεις στο διεθνές τραπεζικό σύστημα επιβεβαιώνουν ότι η προσπάθεια περιορισμού των πληθωριστικών προσδοκιών από τις κεντρικές τράπεζες περιλαμβάνει υψηλό κόστος και χρειάζεται χρόνο.

Μπορεί η δαπάνη ή και η απασχόληση να μην περιορίζεται όσο προβλεπόταν και οι οικονομίες να παρυσιάζουν επί του παρόντος αξιοσημείωτη ανθεκτικότητα, ωστόσο η λεγόμενη «ακρίβεια» για τα νοικοκυριά και τις επιχειρήσεις δεν είναι η μόνη παράπλευρη απώλεια, το αναγκαίο βραχυχρόνιο κακό για να τιθασευθεί ο πληθωρισμός.

Η νομισματική πολιτική έχει καθίκανο να προστατεύει τη χρηματοπιστωτική σταθερότητα του συστήματος, πέραν του πληθωρισμού. Στην Αμερική, μπορεί η άνοδος των επιτοκίων από τη Fed να ήταν εξαιρετικά απότομη –αφού καθυστέρησε να διαγνώσει ορθώς τον πληθωρισμό– και να συνέβαλε στην κρίση φερεγγυότητας των μη συστημικών τραπεζών SVB και FS, όμως το πρόβλημα εντοπίζεται στη χαλάρωση της εποπτείας, με αποτέλεσμα να «επιτραπεί» μια εξαιρετικά χαμηλή διαφοροποίηση

των δανείων, αλλά και των επενδυτικών χαρτοφυλακίων χωρίς ασφάλιστο. Εκτός όμως από τα περιουσιακά στοιχεία στον ισολογισμό, το ίδιο και στις υποχρεώσεις ο κατάλογος των καταθετών ήταν το ίδιο αδιαφοροποίητος, 74 δισ. δολ. σε εταιρείες startups, στελέχη, κ.τ.λ. Όταν οι τελευταίοι αποφασίζουν να τραβήξουν καταθέσεις, η εκποίηση περιουσιακών στοιχείων με discount περιλαμβάνει ζημιές που απαιτούν κεφαλαιακές ενισχύσεις. Τα προβλήματα φερεγγυότητας και ρευστότητας ενισχύουν το ένα το άλλο, μέσα σε ένα κλίμα απώλειας του πιο σημαντικού ισούς άυλου περιουσιακού στοιχείου, που είναι η «εμπιστοσύνη».

Το τραπεζικό αυτό σύστημα, αν και μη συστημικό, διαχέεται σε κάποιον βαθμό διεθνώς, από την Ασία μέχρι την Ευρώπη. Η απώλεια της «εμπιστοσύνης», όμως, είναι κάτι που θορυβεί τον απλό κόσμο, ενώ η απότομη εξέλιξη κινητοποιεί υποψίες για περαιτέρω προβλήματα. Ορθολογικό, οι πιο αδύναμοι κρίκοι να υποφέρουν. Η Credit Suisse αντιμετωπίζει κακοδιοίκηση εδώ και περίπου 15 έτη, με πρόστιμα δισεκατομμυρίων για έλλειψη μαύρου χρήματος, φοροδια-

φυγή, κ.ά. Παρά τις κεφαλαιακές ενέσεις και τη σχετικά καλή κατάσταση ρευστότητας, η νέα διοίκηση αντιμετωπίζει φαινόμενα απόσυρσης καταθέσεων.

Η παρέμβαση της κεντρικής τράπεζας της Ελβετίας με ανοικτή πιστωτική γραμμή 50 δισ. αποκαθιστά τη ρευστότητα, αφού προηγουμένως μια δήλωση άρνησης κεφαλαιακής ενίσχυσης από βασικό μέτοχο έδωσε το σήμα άμεσου κινδύνου. Στο πλαίσιο αυτό, η EKT αποφάσισε να τηρήσει την καθοδηγήσή της για αύξηση 50 μονάδων βάσης, στο 3% το επιτόκιο, χωρίς όμως περαιτέρω καθοδήγηση για το μέλλον, δηλώνοντας ότι κατ' ουσίαν έχει όλα τα μέσα (LTRO) να στηρίξει το τραπεζικό σύστημα αν χρειαστεί.

Μπορώ να πω ότι μια τέτοια κίνηση είχε προσεφληθεί από τις αγορές, όμως εφεξής κανείς δεν μπορεί να είναι σίγουρος για τις επιπτώσεις μιας περαιτέρω σύσφιγξης της νομισματικής πολιτικής. Σαφώς πλησιάζουμε στα όρια της πολιτικής αυτής.

* Ο κ. Θεόδωρος Πελαγίδης είναι υποδιευκτής της ΤΤΕ, καθηγητής Οικονομικής Ανάλυσης στο Πανεπιστήμιο Πειραιώς.

ΑΝΑΛΥΣΗ / Του ΓΙΩΡΓΟΥ ΞΗΡΟΓΙΑΝΝΗ*

Η ισότητα είναι θέμα νοοτροπίας

«Η επένδυση στη διαφορετικότητα, την ισότητα και τη συμπερίληψη είναι συνεχής και υποστηρίζεται ενεργά από την ηγεσία μας. Έχουμε κάνει αρκετή πρόοδο μέχρι σήμερα [...], αλλά δεν είμαστε ικανοποιημένοι». Το απόσπασμα από την πολιτική ισότητας που υιοθετούν οι δημιουργοί του λογισμικού τεχνητής νοημοσύνης ChatGPT συνοψίζει τη λογική που πρέπει να διέπει κάθε επιχείρηση και κάθε χώρο εργασίας. Η προσπάθεια για ισότητα στην εργασία πρέπει να είναι συνεχής.

Για τον ΣΕΒ, η ισότητα περιέχει κάτι πολύ μεγαλύτερο από τις ίσες ευκαιρίες των γυναικών στην εργασία. Είναι μια κουλτούρα και μια συμπεριφορά που αναδεικνύουν τις ικανότητες χωρίς αποκλεισμούς, δημιουργούν δεξαμενές ταλέντων ισότητας από άνδρες ή γυναίκες, σέβονται την προσωπικότητα, απέχουν από υποτιμητικούς χαρακτηρισμούς, αναγνωρίζουν πλήρως τις ικανότητες και δεν βάζουν εμπόδια στην επαγγελματική εξέλιξη. Είναι μια νοοτροπία που έχει ως δεδομένο ότι οι εργαζόμενες λαμβάνουν ίση αμοιβή για ίση εργασία, έχουν ισότητα συμμετοχής σε θέσεις ευθύνης με μοναδικό κριτήριο την απόδοση και φυσικά οι νέες μητέρες υποστηρίζονται έμπρακτα.

Η υιοθέτηση αυτής της νοοτροπίας απαιτεί μεγαλύτερη προσπάθεια απ' ό,τι μέχρι τώρα. Σε παγκόσμιο επίπεδο, σύμφωνα με τον ΟΗΕ, οι γυναίκες αποτελούν λιγότερο από το 33% του δυναμικού στις θετικές επιστήμες, την τεχνολογία, τη μηχανική και στα μαθηματικά. Η Ελλάδα έχει κάνει μεγάλα βήματα πρόοδου την τελευταία δεκαετία, αλλά υπάρχουν περιθώρια βελτίωσης συγκριτικά με την υπόλοιπη Ε.Ε. Σύμφωνα τα τελευταία στοιχεία του Ευρωπαϊκού Παρατηρητηρίου για την Ισότητα των Φύλων, ο γενικός δείκτης ισότητας για τη χώρα μας βρίσκεται στο 53%, όταν ο μέσος όρος στην Ε.Ε. είναι στο 68%. Ενδεικτικά, ο επιμέρους δείκτης συμμετοχής στην εργασία είναι μεν 72%, αλλά η μονομέρεια και η ποιότητα της εργασίας για τις γυναίκες βαθμολογούνται με 59%. Στον επιμέρους δείκτη της πολιτικής, οικονομικής και κοινωνικής ισότητας το χάσμα είναι ακόμη μεγαλύτερο, με βαθμολογία 28%, στο μισό του μέσου όρου της Ε.Ε. Για τον ΣΕΒ, η πορεία προς την ισότητα δεν πρέπει να εξαντλείται στις θεσμικές υποχρεώσεις κάθε επιχείρησης. Αντιθέτως, για εμάς είναι θέμα διαρκούς προόδου και προσπάθειας ενεργοποίησης του

πολύτιμου ανθρώπινου κεφαλαίου, ανεξαρτήτως φύλου. Στην εσωτερική οργάνωσή μας προσπαθούμε να κάνουμε πράξη αυτή τη νοοτροπία, με το 55% των διευθυντικών στελεχών μας να είναι γυναίκες. Έχουμε επιπλέον δημιουργήσει την ομάδα εργασίας για τη διαφορετικότητα, τη συμπερίληψη και την ισότητα, με επικεφαλής την κ. Ιουλία Τσέτη, CEO του Ομίλου Φαρμακευτικών Επιχειρήσεων Τσέτη και γενική γραμματέα του Δ.Σ. του ΣΕΒ. Η ομάδα εργασίας προωθεί ενεργητικά συμμετοχές των γυναικών στην εργασία είναι σημαντικά και εν πολλοίς απαιτούμενα. Μια επιχείρηση με ποιολομορφία στον πυρήνα της εργασιακής κουλτούρας της αξιοποιεί το πλέον παραγωγικό ανθρώπινο κεφάλαιο της και γίνεται πιο ανταγωνιστική, πιο δημιουργική, πιο κερδοφόρα. Γίνεται καλύτερη για τις εργαζόμενες και τους εργαζομένους της.

Τα πλεονεκτήματα της ισότητας συμμετοχής των γυναικών στην εργασία είναι σημαντικά και εν πολλοίς απαιτούμενα. Μια επιχείρηση με ποιολομορφία στον πυρήνα της εργασιακής κουλτούρας της αξιοποιεί το πλέον παραγωγικό ανθρώπινο κεφάλαιο της και γίνεται πιο ανταγωνιστική, πιο δημιουργική, πιο κερδοφόρα. Γίνεται καλύτερη για τις εργαζόμενες και τους εργαζομένους της.

* Ο δρ Γιώργος Ξηρογιάννης είναι γενικός διευθυντής του ΣΕΒ.

Οι προβληματισμοί της κυβέρνησης για οικονομία

Η κυβέρνηση μπορεί να ξεκαθαρίσει ότι δεν τίθεται θέμα κατάργησης της ΑΤΑ, ωστόσο, την ίδια ώρα εμφανίζεται προβληματισμένη για τη γενικότερη πορεία της οικονομίας σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Αυτό που ανησυχεί το κυβερνητικό επιτελείο είναι ο ενδεχόμενος αντίκτυπος στα δημοσιονομικά τους κράτους. Στο πνεύμα αυτό η κυβέρνηση συγκλίνει πως η καλύτερη υπό τις περιστάσεις επιλογή θα ήταν και οι δύο πλευρές να κάνουν ένα βήμα πίσω από τις θέσεις που εκκράζουν. Τούτέστιν, οι εργαζόμενοι να μετακινήθούν από τη θέση για καταβολή της ΑΤΑ στο 100% και από την άλλη οι εργοδότες να απασύρουν την κατάργηση και αντικατάσταση της ΑΤΑ με κάποιο άλλο μοντέλο.

ΕΤΕπ: Ευαισθητοποιημένοι για το κλίμα οι Κύπριοι

Το 83% των νέων δηλώνουν ότι η κλιματική αλλαγή αποτελεί σημαντικό παράγοντα για την επαγγελματική τους επιλογή

Του ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΡΟΥΓΚΑΛΑ

Βάσει της ετήσιας έρευνας της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων (ΕΤΕπ) για το Κλίμα, το 83% των Κυπρίων ηλικίας κάτω των 30 ετών χαρακτηρίζουν τον κλιματικό αντίκτυπο της μελλοντικής τους εργασίας σημαντικό κριτήριο της επαγγελματικής τους επιλογής, ενώ το 25% δηλώνει ότι το ζήτημα αυτό αποτελεί πρωταρχική προτεραιότητα.

Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της τελευταίας έρευνας της ΕΤΕπ για το Κλίμα, η οποία διενεργήθηκε τον Αύγουστο του 2022 και δημοσιεύτηκε την Τρίτη 21 Μαρτίου 2023, περίπου τα τρία τέταρτα (71%) δηλώνουν πεπεισμένοι ότι η συμπεριφορά τους μπορεί να συμβάλει καθοριστικά στην αντιμετώπιση της κλιματικής έκτακτης ανάγκης. Όπως αναφέρεται σε σχετικό δελτίο τύπου που αναλύει την έρευνα της ΕΤΕπ, ο πόλεμος στην Ουκρανία και οι συνέπειές του, όπως μεταξύ άλλων η άνοδος των τιμών ενέργειας και του πληθωρισμού, έχουν αυξήσει κατακόρυφα την ανησυχία για τη μείωση της αγοραστικής δύναμης στην Κύπρο. Ωστόσο, η κλιματική αλλαγή παραμένει μία από τις τρεις σημαντικότερες προκλήσεις για τη χώρα σύμφωνα με τους ερωτηθέντες.

Το 60% των Κυπρίων δηλώνουν πως θα πλήρωναν περισσότερο για είδη διατροφής που είναι φιλικά προς το κλίμα.

Οι γυναίκες (80%) και οι νέοι ηλικίας κάτω των 30 ετών (78%) που ερωτήθηκαν στην έρευνα πιστεύουν σε μεγαλύτερο βαθμό ότι η ατομική τους συμπεριφορά μπορεί να επηρεάσει την κατάσταση σε σύγκριση με τους άνδρες (62%) και τους ερωτηθέντες ηλικίας 30 ετών και άνω (69%). Για πολλούς, όπως τονίζεται στη σχετική ανάλυση, το κράτος έχει τη δυνατότητα να ενθαρρύνει την αλλαγή της ατομικής συμπεριφοράς. Η πλειονότητα των Κυπρίων (72%) τάσσονται υπέρ της λήψης αυστηρότερων μέτρων από το κράτος, τα οποία θα επέβαλλαν αλλαγές στη συμπεριφορά των ανθρώπων ώστε να αντιμετωπιστεί η κλιματική αλλαγή (το 79% των ερωτηθέντων ηλικίας κάτω των 30 ετών θα επικροτούσαν τέτοια μέτρα).

Σύμφωνα με την έρευνα, ο κλιματικός παράγοντας διαδραματίζει ολοένα και σημαντικότερο ρόλο για την επιλογή εργοδότη. Το μεγαλύτερο τμήμα του πλη-

Το 72% τάσσεται υπέρ της λήψης αυστηρότερων μέτρων από το κράτος, τα οποία θα επέβαλλαν αλλαγές στη συμπεριφορά των ανθρώπων (79% των Κυπρίων ηλικίας κάτω των 30 ετών).

θυσμού (77%) δηλώνει ότι είναι σημαντικό ο μελλοντικός εργοδότης να δίνει προτεραιότητα στη βιωσιμότητα. Για το 20% των υποψηφίων, το ζήτημα αυτό αποτελεί πρωταρχική προτεραιότητα. Όσον αφορά τους Κυπρίους ηλικίας κάτω των 30 ετών –στην ηλικιακή αυτή κατηγορία ανήκουν συνήθως όσοι αναζητούν για πρώτη ή δεύτερη φορά εργασία– περισσότεροι από τα τρία τέταρτα (83%) δηλώνουν ότι η βιωσιμότητα αποτελεί σημαντικό παράγοντα για την επιλογή τους, με το 25% να δηλώνει ότι το ζήτημα αυτό αποτελεί πρωταρχική προτεραιότητα.

Υπέρ προϋπολογισμού άνθρακα

Όπως τονίζεται στην έρευνα, οι περισσότεροι από τους Κύπριους ερωτηθέντες (62%) δηλώνουν ότι τάσσονται υπέρ της καθιέρωσης συστήματος προϋπολογισμού άνθρακα, το οποίο θα κατανέμει ετησίως συγκεκριμένο αριθμό μονάδων άνθρακα που θα χρησιμοποι-

ούνται για προϊόντα ή υπηρεσίες με μεγάλο αποτύπωμα άνθρακα (προϊόντα που δεν θεωρούνται πρώτης ανάγκης, πτήσεις, κρέας κλπ.). Οι Ιταλοί συμμετέχοντες συμμερίζονται την άποψη αυτή στον ίδιο βαθμό (62%) σε σύγκριση με το 57% των Ελλήνων και Μαλτέζων ερωτηθέντων που δηλώνουν ότι θα επικροτούσαν την καθιέρωση ενός τέτοιου συστήματος.

Βάσει της ανάλυσης που συνοδεύει την έρευνα, η πλειονότητα των Κυπρίων τάσσονται υπέρ αυτού του μέτρου ανεξαρτήτως εισοδήματος (το 62% των ερωτηθέντων χαμηλού εισοδήματος, το 62% των ερωτηθέντων μεσαίου εισοδήματος και το 64% των ερωτηθέντων υψηλού εισοδήματος).

Σήμανση και τιμολόγηση

Όπως αναφέρει η ανάλυση που συνοδεύει την έρευνα, η παραγωγή τροφίμων είναι υπεύνη για μεγάλο ποσοστό

των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου. Για να μπορούν να επιλεγουν πιο βιώσιμα προϊόντα όταν ψωνίζουν, το 85% των Κυπρίων τάσσονται υπέρ της σήμανσης όλων των προϊόντων διατροφής στην οποία θα προσδιορίζεται το κλιματικό τους αποτύπωμα. Το ποσοστό αυτό είναι παρόμοιο με το ποσοστό στην Ελλάδα (82%), αλλά υψηλότερο κατά 8 ποσοστιαίες μονάδες από το ποσοστό στην Κροατία (77%).

Επιπλέον στην έρευνα τονίζεται πως, το 60% των Κυπρίων δηλώνουν ότι θα ήταν διατεθειμένοι να πληρώσουν περισσότερο για είδη διατροφής που παράγονται τοπικά και με πιο βιώσιμες μεθόδους (ποσοστό παρόμοιο με το 59% των Ελλήνων, αλλά χαμηλότερο κατά 9 ποσοστιαίες μονάδες από το 69% των Κροατών).

Πρόθυμες να πληρώσουν περισσότερο για τέτοια είδη διατροφής δηλώνουν όλες οι εισοδηματικές ομάδες.

Στη συνέχεια, γίνεται λόγος πως, η μείωση της κατανάλωσης κρέατος και γαλακτοκομικών προϊόντων αποτελεί έναν ακόμα αποδοτικό τρόπο μείωσης των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου. Αρκετά περισσότεροι από τους μισούς Κύπριους (58%) τάσσονται υπέρ του περιορισμού της ποσότητας κρέατος και γαλακτοκομικών προϊόντων που μπορούν να αγοράζουν οι καταναλωτές (ποσοστό ελαφρώς υψηλότερο από το 54% των Ελλήνων, αλλά κατά 9 ποσοστιαίες μονάδες υψηλότερο από το 49% των Κροατών).

Μολονότι το ποσοστό αυτό αντιπροσωπεύει όλες τις εισοδηματικές ομάδες, υπάρχει σαφές διαγενεακό χάσμα καθώς ο περιορισμός της ατομικής κατανάλωσης κρέατος και γαλακτοκομικών προϊόντων υποστηρίζεται από το 62% των ερωτηθέντων ηλικίας από 30 ετών και άνω, αλλά μόνο από το 47% των ερωτηθέντων ηλικίας κάτω των 30 ετών», σχολιάζεται στην έρευνα.

Θέλουν καταπολέμηση

Σύμφωνα με δήλωση της αντιπροέδρου της ΕΤΕπ, Liliana Pavlona, που συνοδεύει την ανάλυση της έρευνας, «το αποτέλεσμα της Έρευνας της ΕΤΕπ για το Κλίμα αποδεικνύει ότι οι Κύπριοι είναι περισσότερο από πρόθυμοι να συμβάλουν στην καταπολέμηση της κλιματικής αλλαγής σε ατομικό επίπεδο. Ως η κλιματική τράπεζα της Ε.Ε., κοιρόμαστε για την αφοσίωση αυτή. Ρόλος μας είναι να ενθαρρύνουμε την κινητοποίηση των πολιτών για την καταπολέμηση της κλιματικής κρίσης. Για τον σκοπό αυτό χρηματοδοτούμε πράσινες υπηρεσίες, όπως π.χ. τις βιώσιμες μεταφορές, την ανανεώσιμη ενέργεια και την ενεργειακή απόδοση κτιρίων. Το 2022 υπογράψαμε έργο αστικής αναζωογόνησης ύψους 150 εκατ. ευρώ, το οποίο φιλοδοξεί να βοηθήσει τους κυπριακούς δήμους να γίνουν πιο πράσινοι, να τονώσει την οικονομία και να βελτιώσει τη ζωή των πολιτών. Η χρηματοδότηση αυτή αντιστοιχούσε στο 60% του συνόλου των χρηματοδοτικών δραστηριοτήτων της ΕΤΕπ στην Κύπρο το περασμένο έτος και συνοδεύεται από την παροχή σημαντικών τεχνικών συμβουλευτικών υπηρεσιών που χρηματοδοτούνται από την ΕΤΕπ, οι οποίες θα διευκολύνουν την υλοποίηση και θα συμβάλουν στον εντοπισμό και άλλων πράσινων επενδυτικών ευκαιριών στο μέλλον. Τόσο μέσω των χρηματοδοτικών όσο και μέσω των συμβουλευτικών μας υπηρεσιών θα συνεχίσουμε να στηρίζουμε έργα και πρωτοβουλίες που επιταχύνουν την πράσινη μετάβαση και αναζητούμε καινοτόμους τρόπους για να εξασφαλίσουμε ένα μέλλον με ευημερία για όλους».

Σύγχρονες μαρίνες με νομοθεσία απ’ τα παλιά

Από το 1977 το νομικό πλαίσιο για τη λειτουργία των μαρίνων -επείγει ο εκσυγχρονισμός του

Της ΜΑΡΙΑΣ ΗΡΑΚΛΕΟΥΣ

Η ανάγκη εκσυγχρονισμού της νομοθεσίας για τη λειτουργία των μαρίνων τέθηκε ενώπιον της Επιτροπής Εμπορίου της Βουλής, με τον πρόεδρο της, Κυριάκο Χατζηγιάννη να δηλώνει ετοιμότητα να προχωρήσει η επιτροπή με πρόταση νόμου. Κάλεσε δε το Υπουργείο Τουρισμού να ετοιμάσει, μετά από διαβούλευση με τις αρμόδιες υπηρεσίες και με τον Σύνδεσμο Μαρίνων, και να ενσωμαρώσει τη Βουλή πώς θα προχωρήσει με τον εκσυγχρονισμό της νομοθεσίας, ενώ σε διάστημα 1-1,5 μήνα να θέσει ενώπιον της επιτροπής τον σχεδιασμό για την αλλαγή της νομοθεσίας. Η ισχύουσα νομοθεσία είναι από 1977 με αναχρονιστικές διατάξεις (δεδομένου του ότι διέπει τη λειτουργία μαρίνων που δημιουργήθηκαν αρκετές δεκαετίες αρ-

Η διασπορά αρμοδιοτήτων σε διάφορα υπουργεία και υπηρεσίες δυσχεραίνει την εύρυθμη λειτουργία των μαρίνων και αφήνει εκτός ρύθμισης σημαντικά ζητήματα.

γότερα), με ό,τι αυτό συνεπάγεται για τον χειρισμό βασικών ζητημάτων που προκύπτουν στη λειτουργία των σημερινών σύγχρονων μαρίνων –σε Αγία Νάπα, Λεμεσό και στη Λάρνακα. Από τότε, ο νόμος παραμένει ο ίδιος.

Όπως εξήγησε, εκ μέρους του Συνδέσμου Μαρίνων, ο Κώστας Φυτιρής, ο οποίος ήταν στην συνεδρία της Επιτροπής, θα πρέπει να γίνει ένας νέος σύγχρονος νόμος ο οποίος να λύνει τα προβλήματα των μαρίνων και να δίνει προοπτικές για την επιβίωσή τους. Αναμένεται ότι μετά το Πάσχα, η αρμόδια επιτροπή της Βουλής θα δει ξεχωριστά τον σύνδεσμο, ο οποίος θα θέσει επί τάπητος όλα τα θέματα που πρέπει να τύχουν δια-

Χρειάζεται ο εκσυγχρονισμός όλων των διατάξεων του υφιστάμενου νόμου και επιπλέον η ρύθμιση όλων των ζητημάτων που προκύπτουν, κυρίως δε τα περιβαλλοντικά, για τα οποία δεν γίνεται αναφορά στην υφιστάμενη νομοθεσία.

χείρισης, και τις εισηγήσεις του, ώστε να κωδικοποιηθούν σε πρόταση νόμου, η οποία θα συμπεριλάβει όλα τα ζητήματα που αφορούν τη λειτουργία των μαρίνων, και με μία αρμόδια αρχή.

Διασπορά αρμοδιοτήτων

Το θέμα της ενιαίας αρχής για τις μαρίνες προκύπτει εφόσον η διασπορά αρμοδιοτήτων αποτελεί ένα μείζον ζήτημα, σύμφωνα με τους εμπλεκόμενους. Ως αποτέλεσμα, σημαντικά θέματα της καθημερινής λειτουργίας των μαρίνων να μην τυγχάνουν χειρισμού. Για παράδειγμα, η απόρριψη αποβλήτων από σκάφος δεν έτυχε χειρισμού, αφού δεν βρέθηκε αρμόδιο τμήμα και τα μέσα ώστε να ε-

πιβάλει τον νόμο. Ο κος Φυτιρής εξήγησε ότι οι μαρίνες λειτουργούν με ναυτικούς κανονισμούς.

Ως εκ τούτου αρμόδιο υπουργείο θα έπρεπε να είναι το υπουργείο Ναυτιλίας. Αντ’ αυτού, λόγω του ναυτικού τουρισμού οι μαρίνες πέρασαν στο υπουργείο Τουρισμού –λανθασμένα όπως σημείωσε. Ανέφερε επίσης ότι ζητήθηκε μέσω επιστολής να περάσει στην αρμοδιότητα του υπουργείου Ναυτιλίας. «Χρειάζεται πλέον να ενοποιηθούν υπηρεσίες που κάνουν συναφείς δουλειές και να γίνουν νομοθεσίες ώστε να μην υπάρχει διασπορά των αρμοδιοτήτων», τόνισε ο κος Φυτιρής, επισημαίνοντας ότι χρειάζεται συγκεκριμένες αποφάσεις.

Τι πρέπει να ρυθμιστεί

Μεταξύ των θεμάτων που πρέπει να ρυθμιστούν στο πλαίσιο της νέας νομοθεσίας, είναι τα οικονομικά ζητήματα των μαρίνων, ζητήματα καυσίμων και κυρίως περιβαλλοντικά. Επιπλέον, θα πρέπει να συμπεριληφθεί διάταξη για εξυπηρέτηση σκαφών που περνούν για ανταλλακτικά και καύσιμα, για επικοιυές σκαφών, καθώς επίσης και ζητήματα ανταγωνισμού με τις μαρίνες στα κατεχόμενα –οι οποίες αν και παράνομες προβάλλονται σε διεθνείς εκθέσεις. Στις νέες διατάξεις θα πρέπει να περιληφθούν και τα τέλη ελλιμενισμού.

Τα τέλη στη μαρίνα Λάρνακας

Στη χθεσινή συνεδρία της επιτροπής Εμπορίου τέθηκε και το θέμα των αυξήσεων τελών ελλιμενισμού στη μαρίνα Λάρνακας, μετά και την εκδήλωση διαμαρτυρίας των ιδιοκτητών σκαφών.

Διαπιστώθηκε, μεταξύ άλλων, ότι το μεγάλο ζήτημα στην προκειμένη περίπτωση είναι η έλλειψη προνοητικότητας από πλευράς του κράτους να ρυθμίσει το θέμα ελλιμενισμού των υφιστάμενων σκαφών της μαρίνας και η ανάγκη εξεύρεσης νέου χώρου, ή να προσφέρει εναλλακτική επιλογή για τον ελλιμενισμό τους, κάτι που αναφέρθηκε από τον Αβέρωφ Νεοφύτου. Και τούτο, εφόσον με την έλευση επενδυτή το κόστος ελλιμενισμού αυξάνεται σημαντικά και δυσανάλογα με τις οικονομικές δυνατότητες της μεγάλης μερίδας των ιδιοκτητών.

Ο πρόεδρος της επιτροπής Κυριάκος Χατζηγιάννης, ανέφερε ότι η επιτροπή είναι στην αναμονή της πρωτοβουλίας που ανέλαβε για το θέμα ο υπουργός Μεταφορών Αλέξης Βαφειάδης, ο οποίος ήδη είχε συνάντηση με τους ιδιοκτήτες σκαφών, ενώ επίκειται συνάντησή του και με την εταιρεία Kition Ocean Marina. Η εταιρεία από την πλευρά της προβάλλει της ανάγκη αύξησης των τελών, εφόσον και η σύμβαση με το υπουργείο Μεταφορών δεν καθορίζει τις αυξήσεις και επιτρέπει ο ανοικτός ανταγωνισμός μεταξύ μαρίνων και σε μια προσπάθεια κάλυψης των τρεχόντων εξόδων τους.

ΑΡΘΡΟ

Του ΓΙΑΝΝΗ ΓΕΩΡΓΟΥΛΑ

Τράπεζες και τεχνητή νοημοσύνη

Η τεχνητή νοημοσύνη είναι μια τεχνολογία που βασίζεται στην ικανότητα των μηχανών να εκτελούν διαδικασίες και να λαμβάνουν αποφάσεις με βάση την ανάλυση δεδομένων και τη μάθηση από αυτά τα δεδομένα. Στον τομέα των τραπεζών, η τεχνητή νοημοσύνη έχει τη δυνατότητα να βελτιώσει τις υπηρεσίες που προσφέρονται στους πελάτες και να ενισχύσει την ασφάλεια των συναλλαγών. Έχει καταφέρει να επανασχεδιάσει την τραπεζική βιομηχανία, από τη διαχείριση κεφαλαίων και την εκτίμηση κινδύνου έως τη διακρίση των πληρωμών και των πελατών. Η τεχνολογία της τεχνητής νοημοσύνης επιτρέπει στις τράπεζες να αντιμετωπίζουν την ανθρώπινη αβεβαιότητα και τον αυξανόμενο αριθμό πελατών, προσφέροντάς τους πιο αποδοτικές και εξατομικευμένες υπηρεσίες. Η τεχνητή νοημοσύνη μπορεί να χρησιμοποιηθεί για την ανάλυση μεγάλου όγκου δεδομένων σε πραγματικό χρόνο και για την αναγνώριση μοτίβων και στατιστικών δεδομένων που θα βοηθήσουν τις τράπεζες να λαμβάνουν αποφάσεις πιο γρήγορα και αποτελεσματικά. Για παράδειγμα, οι τράπεζες μπορούν να χρησιμοποιήσουν αλγορίθμους μηχανικής μάθησης για να αναλύσουν τα δεδομένα τους και να βελτιστοποιούν την ακρίβεια των προβλέψεών τους. Επιπλέον, η τεχνητή νοημοσύνη μπορεί να χρησιμοποιηθεί για την αντιμετώπιση του φαινομένου της απάτης. Η τεχνολογία έχει επιφέρει μεγάλες αλλαγές στη λειτουργία των τραπεζών και στην εξυπηρέτηση των πελατών τους. Η χρήση της έχει ενισχύσει την ασφάλεια των πληρωμών, έχει βελτιώσει τη διακρίση του ρίσκου και έχει αυξήσει την αποτελεσματικότητα των διαδικασιών. Τέλος, η τεχνητή νοημοσύνη μπορεί να χρησιμοποιηθεί για τη βελτίωση της εμπειρίας του πελάτη. Οι τράπεζες μπορούν να χρησιμοποιήσουν chatbots για να απαντούν σε ερωτήσεις πελατών ή για να παρέχουν πληροφορίες σχετικά με τις υπηρεσίες τους. Βλέπουμε λοιπόν ότι αλλάζουν τα πάντα προς όφελος των πολιτών μέσω των νέων τεχνολογιών. Αυτό που πρέπει να κάνουμε είναι να προσπαθήσουμε να προσαρμοστούμε όσο το δυνατόν πιο γρήγορα, για να καταφέρουν οι τράπεζές μας να καταστούν πρωτοπόροι από τη στιγμή που θέλουμε να προσελκύουμε εταιρείες τεχνολογίας.

Ο κ. Γιάννης Γεωργούλας είναι σύμβουλος Στρατηγικής και Επικειρήσεων.

Φυγή προς τα εμπρός επιχειρεί ο Μακρόν

Θα παρουσιάσει ατζέντα μεταρρυθμίσεων και θα προσπαθήσει να ρίξει τους τόνους, ενώ συνεχίζονται οι κινητοποιήσεις

Να αποφορτίσει την ηλεκτρισμένη κοινωνική ατμόσφαιρα στη Γαλλία θα επιχειρήσει σήμερα ο Εμανουέλ Μακρόν, δύο ημέρες μετά τη δύσκολη διάσωση της κυβέρνησής του με την απόρριψη πρότασης δυσπιστίας της αντιπολίτευσης για τη μεταρρύθμιση στο συνταξιοδοτικό. Το γεγονός ότι η πρόταση απορρίφθηκε από την Εθνοσυνέλευση με πλειοψηφία μόλις εννέα βουλευτών, σε σύνολο 577, χαρακτηρίστηκε από την εφημερίδα Le Monde «δυνατό καστόυκι» στον Μακρόν, ενώ η αριστερή αντιπολίτευση και τα συνδικάτα κάλεσαν σε συνέχιση των κινητοποιήσεων για τη μη εφαρμογή του νόμου.

Εχοντας παραμείνει σιωπηλός το προηγούμενο διάστημα, αφήνοντας στην πρωθυπουργό του Ελιζαμπέτ Μπορν το βαρύ φορτίο της υπεράσπισης ενός άκρως αντιδημοφιλούς νόμου, ο Γάλλος πρόεδρος θα απευθυνθεί σήμερα στους πολίτες, με συνέντευξη που θα παραχωρήσει στις 13.00 τοπική ώρα (14.00 ώρα Ελλάδας) στα τηλεοπτικά δίκτυα TF1 και France 2. Πηγές από το προεδρικό περιβάλλον ανέφεραν ότι ο Εμανουέλ Μακρόν δεν προτίθεται να προσφύγει στον λαό (με δημόσια ή πρόωρες βουλευτικές εκλογές) για να σβήσει τη λαϊκή διαμαρτυρία ούτε να προχωρήσει σε κυβερνητικό ανασχηματισμό για να την κατευνάσει. Θα προσπαθήσει, όμως, να «ρίξει τους τόνους» της πολιτικής αντιπαράθεσης, ποντάροντας στην κόπωση των συνδικάτων και των διαδηλωτών.

Ο Γάλλος πρόεδρος είχε χθες διαδοκικές συναντήσεις με την πρωθυπουργό, τους προέδρους της Γερουσίας και της Εθνοσυνέλευσης και την κοινοβουλευτική ομάδα του κόμματός του. Όπως έγινε γνωστό, ζήτησε από κορυφαίους συνεργάτες του να ετοιμάσουν μια σαφή ατζέντα για τις μεταρρυθμίσεις που θα προωθήσει η κυ-

Για πέμπτη κατά σειρά νύχτα, το Παρίσι –όπου έγιναν 200 συλλήψεις– και άλλες πόλεις έζησαν διαδηλώσεις, αποκλεισμούς δρόμων με φλεγόμενα οδοφράγματα και βίαιες συγκρούσεις ακτιβιστών - αστυνομίας.

Τηλεοπτική συνέντευξη δίνει σήμερα ο Γάλλος πρόεδρος, ενώ τα συνδικάτα ετοιμάζονται για την αυριανή νέα ημέρα απεργιών.

βέρνησή του το επόμενο διάστημα, με ορίζοντα τους Ολυμπιακούς Αγώνες του Παρισιού, το 2024.

Παρά τη διάσωση της κυβέρνησης Μπορν και της μεταρρύθμισης στο ασφαλιστικό, που αυξάνει την ηλικία συνταξιοδότησης από τα 62 στα 64 χρόνια, η ατμόσφαιρα ήταν χθες βαριά στο κυβερνητικό στρατόπεδο. «Βγήκαμε όλοι αποδυναμωμένοι. Ο πρό-

εδρος, η κυβέρνηση και η κοινοβουλευτική πλειοψηφία», δήλωσε στην εφημερίδα Liberation ο βουλευτής Ζιλ Λεζάντρ, επικεφαλής της κοινοβουλευτικής ομάδας του προεδρικού κόμματος επί μία διετία.

Εκκλσηση στον Μακρόν να αναστείλει τον επίμαχο νόμο για τις συντάξεις λόγω της λαϊκής οργής που προκάλεσε απύθνητο ένας άλλος βουλευτής του,

Απελευθέρωση ομήρων

Μέσα στον ορυμαγδό των δυσάρεστων εξελίξεων, ο Μακρόν δέχθηκε και ένα καλό νέο: τον επαναπαρισμό του Γάλλου δημοσιογράφου Ολιβιέ Ντιμπούα, ύστερα από διετή ομηρία από ομάδα τζιχαντιστών στο Μάλι της Α. Αφρικής. Ο Γάλλος πρόεδρος τον υποδέχθηκε στην αεροπορική βάση Βιλακουμπλέ, νοτιοδυτικά από το Παρίσι και εξέφρασε την «τεράστια ανακούφιση» του. Ανεξάρτητος δημοσιογράφος, συνεργαζόμενος με την εφημερίδα Liberation και το περιοδικό Le Point, ο Ντιμπούα απήχθη τον Απρίλιο του 2021 από οργάνωση που συνδέεται με την Αλ Κάιντα και επιδιέδει συστημатικά σε απαγωγές για λύτρα. Δεν έγινε γνωστό πώς έγινε δυνατή η απελευθέρωση του δημοσιογράφου ούτε αν καταβλήθηκαν λύτρα από το κράτος. Μαζί με τον Ντιμπούα απελευθερώθηκε ο Αμερικανός Τζέφρι Γούντκι, εργαζόμενος σε χριστιανική ανθρωπιστική οργάνωση, ο οποίος είχε απαχθεί τον Οκτώβριο του 2016 στον Νίγηρα. Με λευκό μολύβι και μπαστούνι, ο Γούντκι εξέφρασε την ευγνωμοσύνη του στις κυβερνήσεις Νίγηρα, Γαλλίας και ΗΠΑ για το αίσιο τέλος της περιπέτειάς του.

πόλεις έζησαν αυθόρμητες διαδηλώσεις, αποκλεισμούς δρόμων με φλεγόμενα οδοφράγματα και βίαιες συγκρούσεις ακτιβιστών - αστυνομίας. Μόνο στο Παρίσι συνελήφθησαν περισσότερα από 200 άτομα, ενώ σημειώθηκαν περιστατικά όπου αστυνομικοί με μοτοκυκλές άσκησαν βία εναντίον διαδηλωτών. Στη Λιλ, διαδηλωτές φώναζαν «τον Λουδοβίκο τον 16ο τον αποκεφαλίσουμε - Μακρόν θα σε ξεκάνουμε».

Ελλείψεις καυσίμων

Ανυποχία στους κόλπους της κυβέρνησης έχουν προκαλέσει οι κυλιόμενες απεργίες στα διυλιστήρια, καθώς οι περιορισμένες, μέχρι πρότινος, ελλείψεις καυσίμων στα πρατήρια αρχίζουν να επεκτείνονται. Χθες το πρωί σημειώθηκαν βίαιες συγκρούσεις μεταξύ αστυνομικών και εργατών στο πετροχημικό συγκρότημα της ExxonMobil, στο Fos-σιρ-Μερ της νότιας Γαλλίας, όπου η κυβέρνηση είχε διατάξει την επιστράτευση απεργών. Η αστυνομική διεύθυνση Μασσαλίας ανακοίνωσε ότι τρεις αστυνομικοί τραυματίστηκαν.

Για αύριο Πέμπτη και οι έξι μεγαλύτερες συνδικαλιστικές ομοσπονδίες της χώρας καλούν τους εργαζομένους σε νέα ημέρα απεργιακής δράσης, την ένατη από την κατάθεση του επίμαχου νομοσχεδίου, με στόχο την ακύρωση της μεταρρύθμισης. Παράλληλα, η αντιπολίτευση προσέφυγε στο Συνταγματικό Δικαστήριο με στόχο να κηρυχθεί αντισυνταγματικός ο νόμος για το συνταξιοδοτικό και να προκληθεί δημόσιο κίνημα για το θέμα. Για να συμβεί κάτι τέτοιο, όμως, θα χρειαστεί να υπογράψει τη σχετική αίτηση το ένα δέκατο του εκλογικού σώματος –κάτι περισσότερο από 4,8 εκατ. πολίτες– σε διάστημα εννέα μηνών.

REUTERS, A.P

Ο εισαγγελέας που τα βάζει με τον Τραμπ

Ο χαμηλών τόνων Αρβιν Μπραγκ απέναντι στον θρασύ τέως πρόεδρο των ΗΠΑ

Καθώς η απαγγελία κατηγοριών στον Ντόναλντ Τραμπ φαίνεται πως ετοιμάζεται για τις επόμενες ημέρες, ο εισαγγελέας του Μανχάταν Αλβιν Μπραγκ είναι έτοιμος να γίνει ο πρώτος εισαγγελέας στην ιστορία των Ηνωμένων Πολιτειών που θα ασκήσει ποινικές διώξεις εναντίον τέως προέδρου της χώρας. Πρόκειται για μια ιδιαιτερότητα που τον φέρνει σε θέση υψηλού προφίλ, αλλά ταυτόχρονα και επικίνδυνη.

Αν και υπηρετεί μόλις 15 μήνες, ο Μπραγκ έχει ήδη γίνει αποδέκτης έντονων αντιδράσεων που προκλήθηκαν από μια αναθεώρηση πολιτικών της ποινικής δικαιοσύνης, αλλά και τη δημόσια επίπληξη από δύο εξέχοντες εισαγγελείς, οι οποίοι παραιτήθηκαν κατά τη διάρκεια της έρευνας για τον Τραμπ. Τώρα, στο πρόσωπο του Τραμπ, ο Μπραγκ αντιμετωπίζει ίσως τον πιο δύσκολο αντίπαλό του, καθώς ο χαμηλών τόνων εισαγγελέας ετοιμάζεται να τα βάλει με τον θρασύ τέως πρόεδρο.

Τις τελευταίες εβδομάδες ο Τραμπ έχει ήδη προσπαθήσει να παρουσιάσει τον Μπραγκ ως εμμονικό φιλελεύθερο, ασκώντας του κριτική σχετικά με τις προοδευτικές πολιτικές του για τον τερματισμό της δίωξης μικροαδικημάτων και τον περιορισμό του χρόνου φυλάκισης για ορισμένα αδικήματα.

Ο Τραμπ εκμεταλλεύτηκε δωρεά 500.000 δολαρίων από μια επιτροπή πολιτικής δράσης που υποστηρίζεται από τον δισεκατομμυριοχό Τζορτζ Σόρος για την εκστρατεία του Μπραγκ, ώστε να του επιτεθεί. Η δωρεά αυτή υπήρξε μέρος μιας πανεθνικής προσπάθειας της ομάδας «Χρώμα της αλλαγής» με σκοπό να βοηθήσει την εκλογή περιφερειακών εισαγγελέων που

θέλουν να τερματίσουν τη μαζική φυλάκιση, μεταξύ άλλων, με το να καταργήσουν την εγγύηση για ορισμένα εγκλήματα.

Οι επικριτές εκ των δεξιών, αλλά ακόμη και ορισμένοι αριστεροί, όπως ο δήμαρχος της Νέας Υόρκης Ερικ Ανταμς, θεωρούν ότι οι προσπάθειες αυτές τροφοδοτούν την εγκληματικότητα και θέτουν σε κίνδυνο τους αστυνομικούς. Οι πολιτικές αυτές έχουν μετατρέψει τον Μπραγκ σε εύκολο στόχο για τον Τραμπ, που τον αποκαλεί «προστάτη των βίων» και «ρατσιστή».

Αλλά σύμφωνα με όσους γνωρίζουν τον Μπραγκ, είναι –και ενίοτε εις βάρος του– αδιάφορος για πολιτικά αξιώματα και δεν τον αγγίζει το είδος των προσβολών που συντηρίζει να εκτοξεύει ο Τραμπ.

«Ο Αλβιν είναι γενικά ένας αρκετά ψυχραιμος τύπος», δήλωσε ο Μάρτιν Σ. Μπελ, πρώην ομοσπονδιακός εισαγγελέας που συνεργάστηκε με τον Μπραγκ στις αρχές της δεκαετίας του 2010 και πρόσθεσε ότι «ο τυφώνας που θα τον σαρώσει δεν θα τον αλλάξει τον χαρακτήρα». Σύμφωνα με όλες τις ενδείξεις, ο 49χρονος Μπραγκ δεν είναι εύκολος στόχος. Κέρδισε μια στενή, οκταπλή προκριματική εκλογή των Δημοκρατικών για να πάρει τη θέση του εισαγγελέα.

Πριν γίνει περιφερειακός εισαγγελέας, ο Μπραγκ διετέλεσε αναπληρωτής γενικός εισαγγελέας στην Νέα Υόρκη, όπου επέβλεπε μια αγωγή κατά του Ιδρύματος Τραμπ, με αποτέλεσμα ο Τραμπ να πληρώσει έναν διακανονισμό 2 εκατ. δολ. Νωρίτερα φέτος, το γραφείο του κέρδισε μια ποινική δίκη φορολογικής απάτης κατά του Οργανισμού

Ο χαμηλών τόνων και αμέτοχος στα πολιτικά δράματα εισαγγελέας Αρβιν Μπραγκ έχει έρθει ξανά αντιμέτωπος -με επιτυχία- με τον Ντόναλντ Τραμπ.

Ο Τραμπ εκμεταλλεύτηκε δωρεά 500.000 δολ. από επιτροπή πολιτικής δράσης που στηρίζει ο Σόρος για την εκστρατεία του Μπραγκ, ώστε να του επιτεθεί.

POLITICO

Τραμπ. Στην προεκλογική του εκστρατεία, ανέφερε συχνά το γεγονός ότι τον έχουν σημαδέψει έξι φορές με όπλο στο Χάρλεμ, όπου μεγάλωσε και εξακολουθεί να ζει. Όταν εργάστηκε ως ομοσπονδιακός εισαγγελέας ήταν ένας από τους δέκα μαύρους εισαγγελείς σε ένα γραφείο 200 περίπου ατόμων.

Ο Μπελ δήλωσε ότι ο Μπραγκ ασπάζεται ένα μάντρα που επαναλαμβάνεται συχνά στους διαδρόμους της εισαγγελίας του Μανχάταν: «Κάνε το σωστό πράγμα τη σωστή στιγμή για τους σωστούς λόγους». Ακόμη κι αν ο Μπραγκ τα καταφέρει, ωστόσο, μπορεί να υποστεί το τιμήμα μιας μακράς, δύσκολης δημόσιας μάχης.

Σε επιφυλακή οι Αρχές

Καθώς η συνεδρίαση του δικαστηρίου της Νέας Υόρκης για την υπόθεση του Ντόναλντ Τραμπ αναμένεται σήμερα, οι αστυνομικοί της πόλης βρίσκονται επί ποδός, φοβούμενοι πιθανά βίαια επεισόδια από οπαδούς του τέως προέδρου των ΗΠΑ. Ηδη από χθες, όπου τελικά το δικαστήριο δεν συνεδρίασε, πλήθος κόσμου είχε μαζευτεί έξω από το κτίριο, ενώ οι Αρχές έλαβαν τηλεφώνημα για βόμβα, το οποίο αποδείχθηκε ψευδές. Σύμφωνα με το αμερικανικό δίκτυο NBC, πολλοί αστυνομικοί έχουν δεχθεί απειλές και στο Διαδίκτυο έχουν φουντώσει τα σχόλια από οπαδούς του Τραμπ. Οι δυνάμεις που φυλάκισσαν το Καπιτώλιο στην Ουάσινγκτον αποφασίστηκε να ενισχυθούν ενόψει της απόφασης του δικαστηρίου, ενώ ο Τραμπ έχει ρητά καλέσει τους οπαδούς του να διαδηλώσουν για την «πολιτική» του διώξη.

και παρευρισκόμενους να αγνοούν τα μέτρα ασφαλείας, καταδεικνύοντας, όπως λένε, ότι στην προεδρία Τζόνσον υπήρχε μια χαλαρή «κουλούρα ποτού», με τον Τζόνσον να απαντάει πως τίποτα από αυτά δεν ήταν παράνομο.

Η έκθεση έρχεται μια μέρα πριν από την προγραμματισμένη βιντεοσκοπημένη απολογία του Τζόνσον μπροστά στη διακομματική επιτροπή, διαδικασία που θα οδηγήσει στην τελική ετυμηγορία σχετικά με το εάν ο πρώην πρωθυπουργός είπε ψέματα στο κοινοβούλιο, αλλά και για το εάν παραβίασε τους κανόνες προστασίας ενώ τον κορωνοϊό, κάτι που θα έχει επιπτώσεις και στην ταρινή του θέση ως βουλευτής.

θα κάνει τα πάντα για να με απομακρύνει από την εξουσία».

Από την άλλη, η επιτροπή υποστηρίζει στη δική της έκθεση πως τα μέτρα πρέπει να θεωρείται αυτονόητο πως ήταν γνωστά στον πρωθυπουργό, καθότι εκείνος σε συνεννόηση με τους συμβούλους τα σχεδίαζε, αλλά και να ανακοίνωσε. Ο Τζόνσον απάντησε πως «αν ήταν προφανές ότι παραβιάζω τους κανόνες τότε θα ήταν προφανές και για τους δεκάδες άλλους που βρίσκονταν στις εκδηλώσεις», υπογραμμίζοντας πως κανένας παρευρισκόμενος δεν θεωρούσε τις συγκεντρώσεις εκνομες. Η επιτροπή δημοσιοποίησε τέσσερις φωτογραφίες με μπουκάλια με αλκοόλ στην προεδρική κατοικία

Μπόρις Τζόνσον: Δεν είπα εσκεμμένα ψέματα

Με μια έκθεση 52 σελίδων που παρουσίασε χθες στο κοινοβούλιο, ο Μπόρις Τζόνσον υποστηρίζει πως μπορεί να είχε ορισμένες ανακρίβειες στην ολομέλεια σχετικά με τα κορωνοπάρτι στην προεδρική κατοικία της Ντάουνινγκ Στρίτ εν μέσω lockdown, όμως αυτό έγινε «καλόπιστα».

Ο Τζόνσον παλεύει για να κρατήσει τη θέση του στο κοινοβούλιο, αφότου η διακομματική επιτροπή που ερευνά τα γεγονότα τον κατηγορήσε πως είχε ψέματα στους βουλευτές ότι δεν γνώριζε πως σε εκείνες τις συγκεντρώσεις «παραβιάζονταν οποιοσδήποτε κανονισμός». Ο πρώην Βρετανός πρωθυπουργός ανέφερε στην έκθεσή του ότι «δεν υπάρχει ούτε ένα στοιχείο που

Σήμερα απολογείται στη διακομματική επιτροπή για τα κορωνοπάρτι της Ντάουνινγκ Στρίτ εν μέσω lockdown.

να αποδεικνύει πως μου είχε γίνει κάποια προειδοποίηση ή υποδείξη ότι κάποια εκδήλωση παραβιάζει τους επιβεβλημένους κανόνες» και ότι ο μόνος που τον κατηγορεί ανοικτά είναι ο πρώην σύμβουλος του Ντόμινικ Κάμινγκς, ο οποίος «έχει εκθρα μαζί μου κι είχε δηλώσει επανειλημμένως πως

Το 50% του πληθυσμού στη Βενεζουέλα ζει κάτω από το όριο της φτώχειας.

Το σοσιαλιστικό όραμα του Μαδούρο καταρρέει υπό το βάρος της οικονομικής ανισότητας στη Βενεζουέλα.

θημερινά της έξοδα. Βγαίνει σπάνια για φαγητό με φίλες και έχει επισκεφθεί κάποια από τα καινούργια πολυτελή καταστήματα της πρωτεύουσας, χωρίς ωστόσο να αγοράσει τίποτα. «Οι περισσότεροι συμπατριώτες μου ζουν σε πολύ δύσκολες και περιπλοκές συνθήκες», λέει η Μονσάλβες.

Η κυβέρνηση Μαδούρο πρέπει να εγκαταλείψει την εξουσία, υποστηρίζει η κ. Μονσάλβες, εκφράζοντας ωστόσο την ανησυχία της τη φυγή των καλύτερων υποψηφίων στο εξωτερικό ή τον αποκλεισμό των υποψηφιοτήτων τους από τη διαδικασία.

Απούσα η αντιπολίτευση

Η αντιπολίτευση, από τη μεριά της, δεν έχει συσπειρωθεί γύρω από αυτό που χρειάζεται περισσότερο, έναν χαρισματικό γένητο ικανό να κινητοποιήσει το εκλογικό σώμα. «Αυτό θέλω πιο πολύ από όλα, σαν κάθε Βενεζουελάνα. Η αλήθεια είναι, όμως, ότι χωρίς σαφές όραμα από την πλευρά της αντιπολίτευσης και ενιαία πλατφόρμα πίσω από έναν υποψήφιο, πιστεύω ότι θα είναι πολύ δύσκολο», λέει η Μονσάλβες.

Τον Δεκέμβριο η κοινοβουλευτική ομάδα της αντιπολίτευσης στην εθνοσυνέλευση του Καράκας αποκαθλώσε τον εξόριστο γένητο της, Χουάν Γκουαϊδό και ψήφισε υπέρ της διάλυσης της προσωρινής εξόριστης κυβέρνησης, εκφράζοντας τη δυσπιστία της για την αποτελεσματικότητα της στρατηγικής του πάλαι ποτέ εκλεκτού της Ουάσιγκτον ως διαδόχου του Μαδούρο.

THE NEW YORK TIMES

Ανεβαίνει ο λογαριασμός της τραπεζικής κρίσης

Πάνω από 600 δις. δολ. έχουν δώσει μέχρι στιγμής κυβερνήσεις και κεντρικές τράπεζες για να καθυσυχάσουν τις αγορές

Της **ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ ΚΟΥΡΤΑΛΗ**

Παρά το γεγονός ότι περισσότερα από 600 δις. δολάρια έχουν δοθεί, άμεσα ή έμμεσα, για τη στήριξη των τραπεζών διεθνώς σε λιγότερο από δύο εβδομάδες, η αβεβαιότητα και ο φόβος για το ξέσπασμα μιας νέας τραπεζικής κρίσης είναι διάχυτα στις αγορές.

Από τις 9 Μαρτίου δύο αμερικανικές περιφερειακές τράπεζες έχουν καταρρεύσει, οι μεγαλύτερες τράπεζες των ΗΠΑ προσέφεραν στήριξη ύψους 30 δις. δολαρίων για τη διάσωση της αμερικανικής First Republic Bank, ενώ η Credit Suisse χρειάστηκε επίσης στήριξη, καταλήγοντας τελικά στην εξαγορά της από την UBS.

Συνολικά η στήριξη της Fed, με την

εγγύηση όλων των καταθέσεων στην Silicon Valley Bank και τη Signature Bank, σε συνδυασμό με τα έκτακτα δάνεια που έχει προσφέρει στις τράπεζες των ΗΠΑ, ξεπερνάει τα 300 δις. δολάρια και διαμορφώνεται, σύμφωνα με την JP Morgan, στα μισά της στήριξης που είχε προσφέρει κατά τη χρηματοπιστωτική κρίση πριν από 15 χρόνια. Παράλληλα, σύμφωνα με τα έγγραφα της συγχώνευσης των Credit Suisse - UBS, η συνολική στήριξη από το κράτος και από την κεντρική τράπεζα για το deal αγγίζει τα 280 δις. δολ., το ένα τρίτο δηλαδή του ΑΕΠ της Ελβετίας.

Σε μια παγκόσμια απάντηση, όπως αυτή που είδαμε κατά το ξέσπασμα της πανδημίας της COVID-19, η Fed, η ΕΚΤ και οι κεντρικές τράπεζες του Καναδά,

Οι αναλυτές προβλέπουν συνέχιση της μεταβλητότητας -λόγω έλλειψης εμπιστοσύνης- και κατά συνέπεια πίεση στην οικονομία.

της Αγγλίας, της Ιαπωνίας και της Ελβετίας ανακοίνωσαν συντονισμένη δράση για την ενίσχυση της ρευστότητας της αγοράς.

Το άνοιγμα των αγορών τη Δευτέρα κάθε άλλο παρά πρεμία έδειξε, ωστόσο. Το απότομο sell-off των τραπεζικών μετοχών έστειλε και πάλι τα χρηματιστήρια στο βαθύ κόκκινο και τους επενδυτές

να αναζητούν τρόπους διαφυγής από το ρίσκο. Η απόφαση πίσω από το ελβετικό τραπεζικό deal, να διαγραφούν πλήρως οι τίτλοι μειωμένων εξασφάλισης AT1 της Credit Suisse, δίνοντάς τους προτεραιότητα έναντι του κουρέματος των μετοχών, προκάλεσε σοκ στις αγορές, με τις ευρωπαϊκές εμποτιστικές αρχές να σπεύδουν να διαχωρίσουν τη θέση τους από την Ελβετία, οδηγώντας στο «μάζεμα» των αποβλήτων των ευρωπαϊκών τραπεζικών μετοχών.

Αν και οι αναλυτές δεν βλέπουν την έλευση μιας νέας τραπεζικής κρίσης, προειδοποιούν για δύσκολες μέρες για τις αγορές προσεχώς, με έντονη μεταβλητότητα, τη στιγμή που η εμπιστοσύνη στον κλάδο παραμένει εύθραυστη λόγω των κρίσεων του παρελθόντος.

Μια εκτεταμένη τραπεζική κρίση είναι απίθανη, όπως σημειώνει στην «Κ» ο Μάρκο Τροϊάνο, επικεφαλής των ευρωπαϊκών τραπεζών στον όικο αξιολόγησης Scope Ratings. «Οι ευρωπαϊκές τράπεζες είναι ανθεκτικές, καλά εποπτευόμενες και διαθέτουν ισχυρά επιπεδα κεφαλαίου, σταθερή χρηματοδότηση και ρευστότητα», όπως επισημαίνει. Κατά τον ίδιο, η συντονισμένη δράση από τις μεγάλες κεντρικές τράπεζες για τη βελτίωση της πρόσβασης σε ρευστότητα θα συμβάλει στη σταθεροποίηση των αγορών μόλις οι επενδυτές «κωνέψουν» το ελβετικό deal. Πάντως ο κ. Τροϊάνο αναμένει ότι η μεταβλητότητα θα παραμείνει υψηλή τους επόμενους μήνες και αυτό είναι το αποτέλεσμα της απόσυρσης της ρευστό-

τητας των μεγάλων κεντρικών τραπεζών έπειτα από μια δεκαετία δωρεάν χρημάτων.

Παρά την τεράστια στήριξη και σε χρόνο-ρεκόρ που έχει δοθεί προς τον τραπεζικό κλάδο, η αβεβαιότητα δυσκολεύει τη στήριξη, σημειώνει από την πλευρά του στην «Κ» ο Γιαν Βοβ Γκέρικ, επικεφαλής αναλύσεων της Nordea Research. «Είχαμε αρκετά «μεμονωμένα» προβλήματα και πολλοί αναρωτιούνται πόσο μεμονωμένα είναι στην πραγματικότητα», όπως προσθέτει. «Το βέβαιο είναι πως οι πιστωτικές συνθήκες θα επιδεινωθούν και αυτό θα αποτελέσει αντίθετο άνεμο για την οικονομία. Ωστόσο, δεν θεωρώ ότι είμαστε μπροστά σε μια νέα τραπεζική κρίση», όπως τονίζει.

Ενας κερδισμένος και πολλοί χαμένοι από τη διάσωση

Της **ΡΟΥΜΠΙΝΑΣ ΣΠΑΘΗ**

Όταν μια τράπεζα περιέρχεται στη δεινή θέση στην οποία βρέθηκε η Credit Suisse και η κάλλιστη λύση είναι η εξαγορά της από την ανταγωνιστή της, οι χαμένοι είναι πολλοί. Εν προκειμένω ίσως ο μοναδικός κερδισμένος είναι η μεγαλύτερη τράπεζα της χώρας που έχει συνώνυμο του τραπεζικού κλάδου: η UBS, η οποία έπεται από ένα Σαββατοκύριακο πυρετωδών διαβουλεύσεων εξαγοράζοντας την ανταγωνιστή της, με μια συμφωνία που προβλέπει εκτεταμένες εγγυήσεις και προσφορά ρευστότητας. Για τον Ραλφ Χάμερς, διευθύνοντα σύμβουλο της UBS, η συμφωνία συνεπάγεται αύξηση του πλούτου και των επενδύσεων της τράπεζάς του περίπου στα 5 τρις. δολάρια. Παίρνει πολύ φθηνά την κερδοφόρο μονάδα της Credit Suisse, τη Swiss Universal Bank, που κατά

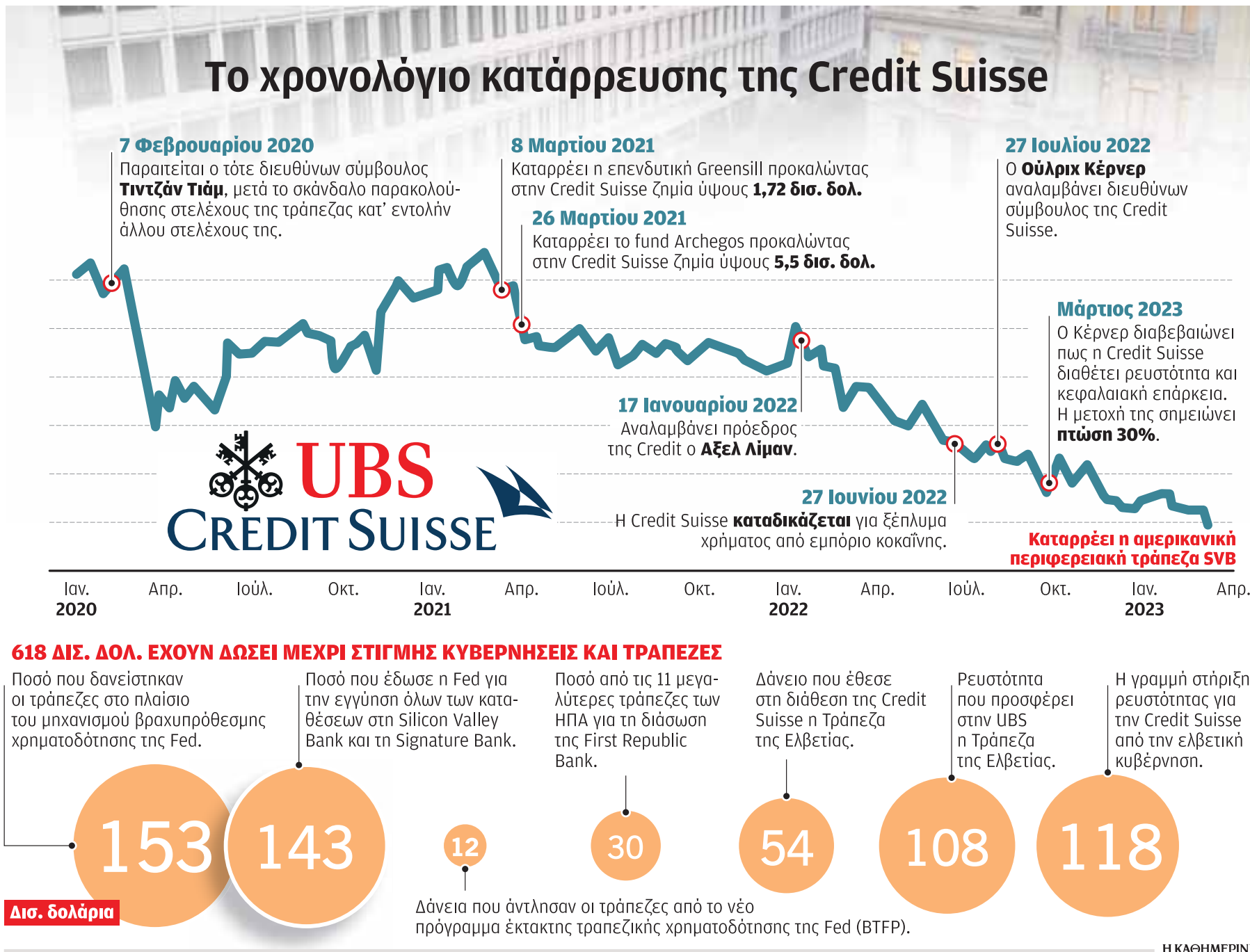
έχει υποστεί πολύ περισσότερη ζημία για πολύ μεγαλύτερο χρονικό διάστημα, καθώς είχε επενδύσει αρχικά στη διάρκεια της παγκόσμιας χρηματοπιστωτικής κρίσης και έχει επίσης χάσει ένα μεγαλύτερο ποσό. Είναι ο δεύτερος μεγαλύτερος πιστωτής της ελβετικής τράπεζας και στο παρελθόν είχε αγοράσει τα ομόλογά της AT1 που τώρα διεγράφησαν πλήρως στο πλαίσιο της συμφωνίας. Δεν είναι, πάντως, σαφές αν τα έχει ακόμη στην κατοχή του. Οι μέτοχοι της τράπεζας δεν έχουν, άλλωστε, λόγο στη συμφωνία γιατί η Ελβετία έδωσε να τροποποιηθεί τους σχετικούς νόμους για να επισπεύσει την εξαγορά.

Ο μεγάλος χαμένος είναι σίγουρα ο Ούλριχ Κέρνερ, διευθύνων σύμβουλος της Credit Suisse που θα αποχωρήσει καθώς δεν κατόρθωσε να αναστήσει την προβληματική τράπεζα που κληρονόμησε. Ανέλαβε καθήκοντα μόλις το περασμένο καλοκαίρι και είχε εκπονήσει σχέδιο εξυγίανσης και μείωσης του κινδύνου της τράπεζας και σκόπευε να επικεντρωθεί στον τομέα της διαχείρισης πλούτου. Είχε επίσης ένα σχέδιο για τη διάσωση του επιτυχημένου επενδυτικού βραχίονα της τράπεζας. Προφανώς, όμως, η τράπεζα δεν κατόρθωσε να ανακάμψει από την κρίση εμπιστοσύνης που της κόστισε δισεκατομμύρια δολάρια τον Οκτώβριο. Τις τελευταίες ημέρες η πίεση είχε ενταθεί και αναγκάστηκε να παρέμβει η Τράπεζα της Ελβετίας.

Οι κάτοχοι υβριδικών ομολόγων συνήθως είναι περισσότερο προστατευμένοι από τους μετόχους, αλλά αυτό δεν ισχύει αυτή τη φορά. Οι ρυθμιστικές αρχές της Ελβετίας αποφάσισαν να διαγράψουν ομόλογα AT1 συνολικής αξίας 17 δις. δολ. που έχουν σχεδιασθεί ώστε να μη χρειαστεί να αναλάβουν οι φορολογούμενοι το κόστος όταν καταρρέει μια τράπεζα. Η διαγραφή αυτών των ομολόγων είναι η μεγαλύτερη ζημία που έχει καταγραφεί έως τώρα στην ευρωπαϊκή αγορά ομολόγων AT1 συνολικής αξίας 275 δις. δολαρίων.

Η ρυθμιστική αρχή της Ελβετίας επίσης ανήκει στους ζημιωμένους καθώς είναι η πρώτη μετά την παγκόσμια χρηματοπιστωτική κρίση που αναγκάστηκε να εποπτεύσει διάσωση συστημικής τράπεζας. Η κυβέρνηση της Ελβετίας αναγκάστηκε να παραχωρήσει εγγυήσεις πολλών δισεκατομμυρίων στην UBS και η Τράπεζα της Ελβετίας να παρέχει εκτεταμένη ρευστότητα για να διευκολύνει τη διάσωση. Θέτει, έτσι, σε κίνδυνο τους φορολογούμενους 15 χρόνια μετά την κρατική ενίσχυση στην UBS.

BLOOMBERG

Εκτίναξη του κόστους των AT1 ομολόγων

Της **ΕΥΓΕΝΙΑΣ ΤΖΩΡΤΖΗ**

Καθησυχαστικές ως προς τις επιπτώσεις που έχει στις ελληνικές τράπεζες, αλλά και στους κατόχους των AT1 (Additional Tier 1) ομολόγων, η απόφαση της Κεντρικής Τράπεζας της Ελβετίας να εξομοιώσει τους μετόχους με τους κατόχους AT1 τίτλων της Credit Suisse, ήταν οι δηλώσεις των επικεφαλής των εμποτιστικών αρχών.

Η απόφαση της Κεντρικής Τράπεζας της Ελβετίας να κουρέψει ορίζοντα και τα AT1 ομόλογα προκάλεσε ισχυρή αναταραχή στις αγορές, που οδήγησε την εκτίναξη των επιτοκίων σε όλες τις κατηγορίες ομολόγων (Tier II και senior preferred), με έμφαση όμως στους AT1 τίτλους, το κόστος των οποίων εκτοξεύθηκε. Ενδεικτικό της ανησυχίας που προκάλεσε είναι το γεγονός ότι το επιτόκιο των αντιστοιχικών τίτλων που έχουν εκδώσει η Alpha Bank και η Τράπεζα Πειραιώς εκτινάχθηκε σε επίπεδα μεταξύ 16,5%-19,5%, από 11,87% και 8,75% που ήταν το επιτόκιο της έκδοσης τον Φεβρουάριο του 2023 και τον Ιούνιο του

Ισχυρές οι ελληνικές τράπεζες, διαβεβαιώνει ο διοικητής της ΤτΕ - «Παγώνουν» στην Ελλάδα οι νέες εκδόσεις Additional Tier 1 τίτλων.

2021 αντίστοιχα. Σε δηλώσεις του στο Reuters ο διοικητής της ΤτΕ Γιάννης Στουρνάρας διαβεβαίωσε ότι «οι ελληνικές τράπεζες είναι ισχυρές και ότι δεν έχουν έκθεση στα ομόλογα AT1 της Credit Suisse». Απαντώντας σε σχετική ερώτηση σε συνέντευξη που παραχώρησε στο CNBC, ο κ. Στουρνάρας απέδωσε την απόφαση της Κεντρικής Τράπεζας της Ελβετίας να αντιτρέψει τη σειρά επιμερισμού των ζημιών στην εμποτιστική συμφωνία που επιτεύχθηκε με την UBS με γνώμονα, όπως είπε, «το γενικότερο όφελος, κάτι που έκαναν με επιτυχία».

Σε μια προσπάθεια κατευνασμού των ανησυχιών που προκλήθηκαν, με κοινή ανακοίνωσή τους επίσης ο Ενιαίος Επο-

πτικός Μηχανισμός (SSM), το Ενιαίο Συμβούλιο Εξυγίανσης (SRB) της Ε.Ε. και η Ευρωπαϊκή Τραπεζική Αρχή (ΕΒΑ), ξεκαθάρισαν ότι «οι κοινοί μετοχικοί τίτλοι είναι οι πρώτοι που απορροφούν τις ζημιές και μόνο μετά την πλήρη χρήση τους απαιτείται η απομείωση των ομολόγων κατηγορίας AT1. Η σειρά με βάση την οποία οι μέτοχοι και οι πιστωτές μιας προβληματικής τράπεζας υφίστανται ζημιές ορίζεται από το πλαίσιο εξυγίανσης που εφαρμόζεται στην Ε.Ε. και το οποίο ενομαματώνει τις μεταρρυθμίσεις που συνέστησε το Συμβούλιο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας μετά τη μεγάλη χρηματοπιστωτική κρίση», σημειώνουν οι Αρχές. Αυτή η προσέγγιση, όπως επισημαίνουν, «έχει εφαρμοστεί με συνέπεια σε προηγούμενες περιπτώσεις και θα συνεχίσει να καθοδηγεί τις ενέργειες τραπεζικής εποπτείας του SRB και της ΕΚΤ σε παρεμβάσεις κρίσεων», ενώ καταλήγουν ότι «τα ομόλογα AT1 είναι και θα παραμείνουν σημαντικός παράγοντας της κεφαλαιακής διάρθρωσης των ευρωπαϊκών τραπεζών».

Η αναταραχή που έχει προκληθεί

βάσει πάντως και επίσημα στον «πάγο» τα σχέδια έκδοσης AT1 ομολόγων από τις ελληνικές τράπεζες. Να σημειωθεί ότι εκτός από τις δύο ελληνικές τράπεζες, την Alpha Bank και την Τράπεζα Πειραιώς, που διαθέτουν ομόλογα αυτής της κατηγορίας, πλάνο για την έκδοση παρόμοιων τίτλων έχουν η Εθνική και η Eurobank. Με βάση πάντως και τις ανακοινώσεις, τα σχέδια για έκδοση AT1 τίτλων δεν είναι άμεσα και μετά την αναταραχή που έχει προκληθεί ο οποίος σχεδιασμός μετατίθεται για το 2024. Οι AT1 τίτλοι προσμετρώνται απευθείας στα κεφάλαια μιας τράπεζας και γι' αυτόν τον λόγο θεωρούνται ως τίτλοι υψηλότερου ρίσκου και είναι συνήθως και ακριβότεροι, καθώς οι κάτοχοί τους είναι αυτοί που αναλαμβάνουν μετά τους μετόχους το κόστος της εξυγίανσης. Με βάση τους κανόνες του SSM, το όριο για τις εκδόσεις AT1 ομολόγων προκειμένου οι τίτλοι αυτοί να προσμετρώνται στα κεφάλαια είναι το 2% των στοιχείων σταθμισμένου ενεργητικού. Η Τράπεζα Πειραιώς έχει εκδώσει 600 εκατ. ευρώ και η Alpha Bank 400 εκατ. ευρώ.

Μοναδικό οικοσύστημα υπηρεσιών αποκλειστικά για e-shops!

Για περισσότερες πληροφορίες σαρώστε τον κωδικό QR.

G.A.P. VASSILOPOULOS GROUP

Μάρκους Μπέρνερ, γενικός διευθυντής του *Business Europe*

Ωρα μηδέν για την ανταγωνιστικότητα της Ε.Ε.

Οι άμεσες ξένες επενδύσεις μειώθηκαν κατά 66% στην Ευρωπαϊκή Ένωση και αυξήθηκαν κατά 63% στις Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής

Οι εταιρείες χρειάζονται περισσότερες ευκαιρίες αγοράς. Στο πλαίσιο της ενιαίας αγοράς, αυτό μπορεί να επιτευχθεί με την εξάλειψη των υφιστάμενων φραγμών και, διεθνώς, με τη σύναψη και επικύρωση περισσότερων εμπορικών συμφωνιών, λέει ο επικεφαλής της ευρωπαϊκής ένωσης επιχειρήσεων, Μάρκους Μπέρνερ.

Του **ΒΑΣΙΛΗ ΚΩΣΤΟΥΛΑ**

Δραματική έκκλιση για άμεση απόπτωση της Ε.Ε. στον αμερικανικό ΙΡΑ απευθύνει μέσω της «Κ» ο γενικός διευθυντής του Business Europe, Μάρκους Μπέρνερ, ο οποίος θεωρεί ότι η νέα πολιτική των ΗΠΑ για την προσέλκυση επενδύσεων αντιβαίνει τους κανόνες του διεθνούς εμπορίου και υπονομεύει τα ευρωπαϊκά συμφέροντα. Ο επικεφαλής της ευρωπαϊκής ένωσης επιχειρήσεων εξηγεί πως η Ε.Ε. χάνει ξένες άμεσες επενδύσεις: «μειώθηκαν 66% στην Ευρώπη, αυξήθηκαν 63% στις ΗΠΑ». Μιλάει για την ανάγκη μέτρων που θα αυξήσουν δραστικά την ανταγωνιστικότητα της Γηραιάς Ηπείρου και δίνει ιδιαίτερη έμφαση στην αφαίρεση ρυθμιστικού φόρτου, τονίζοντας ότι θα πρέπει να μειωθούν οι φόροι ιδίως στην ενέργεια: «Η Ευρώπη πληρώνει το φυσικό αέριο επτά φορές πιο ακριβά από τις ΗΠΑ». Εξακαθρίζει δε ότι η Ευρώπη δεν πρέπει να μπει σε μια κούρσα επιδοτήσεων με τις ΗΠΑ.

– **Παρατηρούμε πλέον ευρωπαϊκές επιχειρήσεις να μεταφέρουν επενδύσεις στις ΗΠΑ, ώστε να αξιοποιήσουν τα κίνητρα που παρέχει η κυβέρνηση Μπάιντεν. Πρώτα απ’ όλα, πώς αξιολογείτε**

Η Ευρώπη δεν πρέπει να μπει σε μια κούρσα επιδοτήσεων με τις ΗΠΑ. Πρέπει να εργαστούμε από κοινού για την ανάπτυξη κανόνων.

τη συγκεκριμένη πολιτική από την πλευρά των ΗΠΑ;

– Πράγματι, βλέπουμε στην Ευρώπη έναν ανησυχητικό αριθμό επενδυτικών αποφάσεων να καθυστερούν, να αναβάλλονται ή να μεταφέρονται σε άλλες περιοχές του κόσμου, ιδιαίτερα στις ΗΠΑ. Οι εισροές ξένων άμεσων επενδύσεων στην Ε.Ε. μειώθηκαν κατά 66% το 2021 σε σύγκριση με το 2019 – σε αντίθεση με τις ΗΠΑ οι οποίες είδαν αύξηση 63% την ίδια περίοδο. Τα στοιχεία για τις επενδύσεις Greenfield (σ.σ. όταν μια τριτογενής εταιρεία ξεκινάει μια νέα δραστηριότητα στο εξωτερικό) δείχνουν προς παρόμοια κατεύθυνση: στην Ε.Ε. ο αριθμός τους μειώθηκε κατά 15% μεταξύ 2021 και 2022, έναντι αύξησης 18% στις ΗΠΑ την ίδια περίοδο. Η ευρωπαϊκή επιχειρηματική κοινότητα εκτιμά τον στόχο και τις προσπάθειες των ΗΠΑ να αυξήσουν τη φιλοδοξία για το κλίμα και να υ-

ποστηρίξουν περαιτέρω επενδύσεις σε καθαρές τεχνολογίες και λύσεις. Ωστόσο, τα μέσα για την επίτευξη αυτών των στόχων, όπως ορίζονται στον νόμο για τη μείωση του πληθωρισμού των ΗΠΑ (IRA), εισάγουν διακρίσεις. Αντιβαίνουν τους κανόνες του διεθνούς εμπορίου και υπονομεύουν τα ευρωπαϊκά συμφέροντα. Ο ΙΡΑ είναι μια πραγματική κλήση αφύπνισης για την Ευρώπη. Εάν οι συνεχιζόμενες συζητήσεις Ε.Ε. - ΗΠΑ για τον μετριασμό ορισμένων από τις μεροληπτικές πιυκές του ΙΡΑ δεν είναι επιτυχείς, οι ευρωπαϊκές εταιρείες θα έχουν περισσότερες δυσκολίες στο να εξυπηρετήσουν την αγορά των ΗΠΑ από την Ευρώπη και έτσι θα οδηγούνται σε προνομιακές επενδύσεις στις ΗΠΑ. Αν θέλει να ελαχιστοποιήσει την απειλή του ΙΡΑ για την οικονομική βάση της Ευρώπης, η Ε.Ε. πρέπει να επικεντρωθεί τώρα σε ταχεία δράση ώστε να βελτιώσει το επιχειρηματικό περιβάλλον για τις ευρωπαϊκές εταιρείες.

– **Πώς μπορεί η Ευρωζώνη να ανταγωνιστεί τις ΗΠΑ και να προσελκύσει εκείνη με τη σειρά της μεγάλες επενδύσεις; Είναι λύση οι επιδοτήσεις;**

– Η ευρωπαϊκή διεθνής ανταγωνιστικότητα δεν μπορεί να οικοδομηθεί πάνω σε επιδοτήσεις. Η Ευ-

ρώπη πρέπει να κάνει το καθήκον της τώρα και να ενισχύσει τη δική της ανταγωνιστικότητα. Αυτό σημαίνει ότι θα πρέπει να εργαστούμε πάνω στους παράγοντες εκείνους που μας βάζουν σε μειονεκτική θέση έναντι σημαντικών ανταγωνιστών, όπως οι ΗΠΑ και η Κίνα. Θα πρέπει να δοθεί έμφαση στη διασφάλιση του εφοδιασμού με ενέργεια σε ανταγωνιστικές τιμές, στη μείωση του ρυθμιστικού φόρτου για τις εταιρείες και στην επιτάχυνση των διαδικασιών αδειοδότησης. Οι εταιρείες χρειάζονται περισσότερες ευκαιρίες αγοράς. Στο πλαίσιο της ενιαίας αγοράς, αυτό μπορεί να επιτευχθεί με την εξάλειψη των υφιστάμενων φραγμών και, διεθνώς, με τη σύναψη και επικύρωση περισσότερων εμπορικών συμφωνιών. Πρέπει επίσης να αντιμετωπίσουμε τις ελλείψεις δεξιοτήτων και να συνεχίσουμε να υποστηρίζουμε και να επιβραβεύουμε τις προσπάθειες έρευνας και καινοτομίας. Η Ευρώπη δεν πρέπει να μπει σε μια κούρσα επιδοτήσεων με τις ΗΠΑ. Αντιθέτως, τώρα είναι η ώρα να εργαστούμε από κοινού για την ανάπτυξη κανόνων γύρω από τις βιομηχανικές επιδοτήσεις, προκειμένου να αποτραπούν οι στρεβλώσεις της αγοράς και να πειστούν άλλοι εμπορικοί εταίροι να συμμετάσχουν.

Μεγάλες προκλήσεις, οι ρυθμιστικές επιβαρύνσεις και το κόστος ενέργειας

– Η Ευρώπη έχει αντιμετωπίσει σαφώς μεγαλύτερο πρόβλημα απ’ ό,τι οι ΗΠΑ στις τιμές της ενέργειας, οι οποίες πάντως έχουν αποκλιμακωθεί τελευταία – τουλάχιστον σε σύγκριση με τα υψηλά των προηγούμενων μηνών. Πώς μπορεί η Ε.Ε. να συγκρατήσει το ενεργειακό κόστος για τις ευρωπαϊκές επιχειρήσεις;

– Οι υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής δεν πρέπει να παραπλανηθούν από την πρόσφατη πτώση των τιμών της ενέργειας. Ακόμη και οι σημερινές τιμές ενέργειας στην Ευρώπη είναι τρεις φορές υψηλότερες από τους ιστορικούς μέσους όρους της Ευρώπης. Οι τιμές του φυσικού αερίου στην Ευρώπη σήμερα είναι επτά φορές πιο ακριβές από ό,τι στις ΗΠΑ. Οι τιμές της ηλεκτρικής ενέργειας, οι οποίες επίσης μειώθηκαν, εξακολουθούν να είναι τρεις φορές πιο ακριβές από την κινεζική ηλεκτρική ενέργεια. Η συνεχιζόμενη μεταρρύθμιση του σχεδιασμού της ευρωπαϊκής αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας είναι μια ευκαιρία να μειωθεί η έκθεση στις ασταθείς τιμές του φυσικού αερίου. Η προσφορά περισσότερων ευκαιριών ανταποδοτικών κινδύνου για τους καταναλωτές μέσω μακροπρόθεσμων συμβάσεων είναι ένας χαμηλός αποδόσεων καρπός για τη μείωση της επιβάρυνσης των διακυμάνσεων της τιμής του φυσικού αερίου στις τιμές ηλεκτρικής ενέργειας των καταναλωτών. Χρειάζονται περισσότερες ενέργειες, όπως η μείωση των βαρών και των φόρων που αποτελούν σημαντικό μερίδιο των λογαριασμών ρεύματος.

– **Τι μερίδιο του προβλήματος καταλαμβάνει η φορολογία και το ρυθμιστικό πλαίσιο στην Ευρώπη;**

– Το πιο πρόσφατο βαρόμετρο οικονομικής μεταρρύθμισης του Business Europe δείχνει ότι η ελκυστικότητα της Ε.Ε. ως προορισμού για τις επιχειρήσεις έχει μειωθεί τα τελευταία χρόνια. Οι ρυθμιστικές επιβαρύνσεις, οι υψηλές τιμές ενέργειας και το φορολογικό σύστημα είναι οι τρεις κύριες προκλήσεις για την ανταγωνιστικότητα, σύμφωνα με τα μέλη μας. Αντί για μικροδιαχείριση επιχειρήσεων με αυξανόμενους κανονισμούς μικρής κλίμακας, οι υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής της Ε.Ε. πρέπει να δημιουργήσουν ρυθμιστικό χώρο για τις επιχειρήσεις. Επίσης, πρέπει να βελτιωθεί η ποιότητα των αξιολογήσεων επιπτώσεων που συνοδεύουν τις νέες κανονιστικές προτάσεις. Τα κράτη-μέλη πρέπει να αναπτύξουν φορολογικά συστήματα που να υποστηρίζουν περισσότερο την ανάπτυξη και την απασχόληση, τόσο μειώνοντας τη φορολογία της εργασίας και του κεφαλαίου όσο και καθιστώντας τη φορολογική διοίκηση απλούστερη και πιο προβλέψιμη.

– **Η Ευρώπη έχει μια από τις πιο αυ-**

στηρές πολιτικές για την κλιματική αλλαγή, γεγονός που δημιουργεί ευκαιρίες αλλά και προκλήσεις για τις επιχειρήσεις. Τι έχετε να παρατηρήσετε;

– Οι φιλοδοξίες και τα πρότυπα είναι ψηλά στην Ευρώπη. Γενικά υποστηρίζουμε αυτή την προσέγγιση. Προσφέρει ισχυρές επιχειρηματικές ευκαιρίες. Αλλά μπορεί επίσης να δημιουργήσει μεγάλους κινδύνους για τη βιομηχανία εάν δεν τον κάνουμε σωστά στην Ευρώπη. Η εστίαση του Βιομηχανικού Σχεδίου Πρόσκλησης Συμφωνίας, για παράδειγμα, είναι πολύ στενή από επιχειρηματική σκοπιά. Οι υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής της Ε.Ε. πρέπει να κινηθούν πέρα από την απλοποίηση ή την ταχεία παρακολούθηση των αδειών απώδως για ένα περιορισμένο φάσμα τομέων πράσινης τεχνολογίας στο οποίο στοχεύει το προτεινόμενο σχέδιο για βιομηχανία μηδενικών ρύπων. Η Ε.Ε. πρέπει να επαναφέρει γρήγορα την οικονομία σε τροχιά ανάπτυξης με μια φιλόδοξη και αποτελεσματική μακροπρόθεσμη

Οι τιμές του αερίου στην Ευρώπη σήμερα είναι επτά φορές πιο ακριβές από ό,τι στις ΗΠΑ.

στρατηγική ανταγωνιστικότητας. Στον πυρήνα μιας τέτοιας συνολικής στρατηγικής ανταγωνιστικότητας πρέπει να βρίσκεται ένα απλοποιημένο ρυθμιστικό πλαίσιο. Είναι ζωτικής σημασίας να ελαφρυνθεί ο σφοδρικός συνολικός ρυθμιστικός και διοικητικός φόρτος για να ενισχυθεί η Ευρώπη ως τόπος για επενδύσεις και επιχειρηματικές δραστηριότητες. Η Ε.Ε. πρέπει να αλλάξει πορεία τώρα. Κάθε μέρα που χάνεται αυξάνει τον κίνδυνο διαρροής επενδύσεων εκτός Ευρώπης.

– **Συμφωνείτε με την εκτίμηση ότι η Ευρώπη αργεί να λάβει αποφάσεις σε σύγκριση με τις ΗΠΑ; Πού το αποδίδετε και πώς μπορεί να αλλάξει;**

– Δεν πρέπει να ξεχνάμε ότι εξακολουθούμε να είμαστε μια Ένωση 27 κρατών-μελών. Αυτό μερικές φορές μπορεί να επιβραδύνει τις διαδικασίες λήψης αποφάσεων. Με τη γρήγορη, αποφασιστική και ενιαία δράση της Ε.Ε. στην εισβολή της Ρωσίας στην Ουκρανία το 2022, αποδείξαμε ότι η Ευρώπη μπορεί επίσης να είναι γρήγορη όταν αυτό μετράει. Αναμένουμε τώρα την ίδια ενότητα και αποφασιστικότητα ώστε να σωθεί η Ευρώπη ως τόπος επενδύσεων και επιχειρηματικής δραστηριότητας – κλειδί για την ευημερία αλλά και την πράσινη και ψηφιακή μετάβαση.

Μεταφέρουν καταθέσεις από μικρές σε μεγάλες τράπεζες

Οι Αμερικανοί αναζητούν ασφάλεια μετά την κατάρρευση της Silicon Valley

Η μεγαλύτερη μετακίνηση καταθέσεων που έχει καταγραφεί μέσα στην τελευταία δεκαετία βρίσκεται σε εξέλιξη τις τελευταίες ημέρες, καθώς η πτώχευση τριών μικρών αμερικανικών τραπεζών οδηγεί τους καταθέτες να μεταφέρουν επενδυμένα κεφάλαια στους αμερικανικούς τραπεζικούς κολοσσούς. Όπως αναφέρει σχετικό ρεπορτάζ των Financial Times, το προσωπικό των Bank of America, JPMorgan Chase, Citigroup, Wells Fargo και άλλων τραπεζικών κολοσσών των ΗΠΑ αγωνίζεται να αντεπεξέλθει στα αιτήματα όσων ζητούν να μεταφέρουν επενδυμένα τις καταθέσεις τους και λαμβάνουν πρόσθετα μέτρα για να επιταχύνουν τη διαδικασία. «Ο Γολιάθ νικάει αυτή τη φορά», σχολιάζει ο Μάικ Μάγιο, αναλυτής της Wells Fargo, αναφέροντας τη JPMorgan, τη μεγαλύτερη τράπεζα των ΗΠΑ, ως τον κύριο ωφελημένο της τραπεζικής κρίσης που γνawρίζει η υπερδύναμη τις τελευταίες ημέρες, «σε αυτούς τους λιγότερο ασφαλείς καιρούς», όπως τονίζει ο ίδιος. «Τα αιτήματα έρχονται το ένα μετά το άλλο, όπως τα αεροσκάφη όταν καβέλωθούν στο αεροδρόμιο μια ημέρα με βαριά χιονόπτωση», σχολίασε σχετικά στέλεχος μεγάλων τραπεζών μιλώντας στη βρετανική εφημερίδα.

Πρόκειται για την κατηγορία τραπεζών που κατά την παγκόσμια χρηματοπιστωτική κρίση του 2008 διαπίστωθηκε ότι είναι «υπερβολικά μεγάλες για να αφεθούν να καταρρεύσουν» και τώρα αντιμετωπίζονται από τους καταθέτες ως ασφαλή καταφύγια στην

«Ο Γολιάθ νικάει αυτή τη φορά», τονίζουν οι αναλυτές, καθώς τα μεγάλα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα δεν σταματούν να υποδέχονται αποταμιεύσεις.

τρικυμία των μικρών τραπεζών όπως η Silicon Valley Bank, Signature Bank και Silvergate, που κατέρρευσαν μέσα στις τελευταίες ημέρες. Η μεγαλύτερη αμερικανική τράπεζα, η JPMorgan Chase, ειδικότερα, αναφέρει ότι τις τελευταίες ημέρες έχει δεχθεί καταθέσεις πολλών δισεκατομμυρίων δολαρίων και έχει συντομεύσει τον χρόνο έγκρισης για άνοιγμα νέου λογαριασμού, όπως και τον χρόνο που απαιτείται για να έχουν οι επιχειρήσεις πρόσβαση στα κεφάλαιά τους και να μπορούν να πληρώσουν το προσωπικό τους μέσω των τραπεζικών τους λογαριασμών. Γενικότερα οι έξι μεγαλύτερες τράπεζες της υπερδύναμης αναφέρουν ότι δέχονται πολύ μεγαλύτερο όγκο καταθέσεων από τα συνήθη μεγέθη.

Η Citigroup, μια τράπεζα κατά κάποιον τρόπο εξειδικευμένη στις καταθέσεις πλούσιων πελατών, δρομολογεί σύστημα για να ανοίγει λογαριασμούς μέσα στην ίδια ημέρα που υποβάλλεται το σχετικό αίτημα, ενώ έως τώρα η προβλεπόμενη διαδικασία διαρκούσε από μία έως δύο εβδομάδες. Μιλώντας στο

Bloomberg, ο Μάικλ Ιμερμαν, βοηθός καθηγητής στον τομέα Οικονομικών Επιχειρήσεων στο Πανεπιστήμιο Irvine της Καλιφόρνια, τόνισε πως «οι έξι αυτές αμερικανικές τράπεζες είναι υπερβολικά μεγάλες για να αφεθούν να καταρρεύσουν και ως εκ τούτου είναι ασφαλέστερο να τοποθετεί κανείς τα χρήματά του εκεί σε ένα μεγάλο όνομα με περισσότερη βεβαιότητα».

Ως εκ τούτου, πολλές μεγάλες τράπεζες μετέφεραν στη διαδικασία ανοίγματος νέων λογαριασμών υπαλλήλους ειδικευμένους σε άλλους τομείς τους. Όπως τονίζουν οι FT, το ενδιαφέρον για μεταφορά καταθέσεων σε μεγάλες τράπεζες είναι μεγαλύτερο από πλευράς όσων έχουν κεφάλαια άνω των 250.000 δολ., καθώς αυτό είναι το όριο μέχρι το οποίο το αμερικανικό σύστημα ασφαλείας καταθέσεων καλύπτει τις καταθέσεις σε περίπτωση πτώχευσης τράπεζας. Στη διάρκεια του Σαββατοκύριακου κι ενώ είχε προηγηθεί η κατάρρευση των τριών μικρών τραπεζών, η αμερικανική κυβέρνηση υποσχέθηκε πως όλοι οι καταθέτες θα έχουν πρόσβαση στα χρήματά τους, αφήνοντας δηλαδή να εννοηθεί ότι αυτό θα ισχύσει και για όσους έχουν καταθέσεις άνω των 250.000 δολ. Ο Αμερικανός πρόεδρος δήλωσε μάλιστα πως θα κάνει «ό,τι κι αν χρειαστεί» για να προστατεύσει τους καταθέτες. Παράλληλα η ομοσπονδιακή τράπεζα των ΗΠΑ, η Federal Reserve, θέσπισε εργαλείο χρηματοδότησης εκτάκτου ανάγκης προσφέροντας στις αμερικανικές τράπεζες δάνεια με εξαι-

Η μεγαλύτερη αμερικανική τράπεζα, η JPMorgan Chase, είναι ο μεγάλος κερδισμένος της τρέχουσας κρίσης, τονίζουν οι αναλυτές. Από την πλευρά της η JP Morgan επιβεβαιώνει ότι τις τελευταίες ημέρες έχει δεχθεί καταθέσεις πολλών δισεκατομμυρίων δολαρίων.

ρετικά ευνοϊκούς όρους για να διασφαλίσει επάρκεια ρευστότητας και να αποτρέψει τη μετάδοση της κρίσης στο ευρύτερο τραπεζικό σύστημα.

Η στροφή των καταθέτων στις μεγάλες τράπεζες συνεχίζεται πάντως και προδίδει την κλίμακα της αβεβαιότητας και της ανασφάλειας. Την αβεβαιότητα αντανάκλα, άλλωστε, η απόφαση του οίκου πιστοληπτικής αξιολόγησης Moody’s να υποβαθμίσει το αμερικανικό τραπεζικό σύστημα στο σύνολό του σε «αρνητικό» από «σταθερό». Η Moody’s επικαλέστηκε τη «ραγδαία επιδείνωση του περιβάλλοντος» μετά τις πτωχεύσεις

των τριών αμερικανικών τραπεζών και προειδοποίησε πως ενδέχεται να εγκυβανούν κινδύνους και άλλες τράπεζες που δεν έχουν ζημιές στα χαρτοφυλάκια τους αλλά δεν τις έχουν αποτιμήσει ούτε ανακοινώσει. Είναι πάντως γεγονός ότι οι μεγάλες αμερικανικές τράπεζες υπόκεινται στις αυστηρές ρυθμίσεις που επιβλήθηκαν στον κλάδο μετά την παγκόσμια χρηματοπιστωτική κρίση του 2008 για να αποτραπεί επανάληψή της. Οι μικρές, αντιθέτως, όπως οι τρεις τράπεζες που κατέρρευσαν, τις τελευταίες ημέρες δεν υπόκεινται σε ανάλογα αυστηρά έλεγχο χάρη στην απορρύθ-

μιση του κλάδου που αποφάσισε η προηγούμενη αμερικανική κυβέρνηση και υπέγραψε τη σχετική απόφαση ο τέως πρόεδρος των ΗΠΑ, Ντόναλντ Τραμπ, το 2018. Όπως αποδεικνύεται, ανέλαβαν πολύ μεγαλύτερα ρίσκα και βρέθηκαν σε δεινή θέση μόλις αντιμετώπισαν την αρνητική συγκυρία των αυξημένων επιτοκίων. Στο μεταξύ, στέλεχη τραπεζών δηλώνουν πως δεν νιώθουν άνετα με όλες αυτές τις επιπτώσεις και τις παραβιάσεις της συνήθους πρακτικής, καθώς δεν θέλουν να κατηγορηθούν ότι σπεύδουν να εκμεταλλευθούν την κατάσταση.

Σπάνιες γαίες στο ελληνικό υπέδαφος

Η Ελλάδα και το σχέδιο της Ε.Ε. να αποκτήσει κρίσιμες πρώτες ύλες

Της ΧΡΥΣΑΣ ΛΙΑΓΓΟΥ

Αποκαλούνται «σπάνιες γαίες» και σε αντίθεση με ό,τι υποδηλώνει το όνομά τους, είναι άφθονες στον πλανήτη. Η σπανιότητά τους αναφέρεται κυρίως στη δυσκολία εξόρυξης και επεξεργασίας τους, αφού δεν βρίσκονται σε συγκεντρώσεις αρκετά υψηλές για να υπάρξει οικονομικά εκμετάλλευσή.

Πρόκειται για μια ομάδα 17 μεταλλικών στοιχείων με εξωτικά ονόματα όπως λανθάνιο, νεοδύμιο, δυσπρόσιο κ.ά., με τα οποία όμως είναι άρρηκτα συνδεδεμένος ο σύγχρονος πολιτισμός μας. Αποτελούν βασική πρώτη ύλη για την παραγωγή ευρύτατου φάσματος προϊόντων υψηλής τεχνολογίας, από τα smartphones, τους υπολογιστές και τις επιπεδες οθόνες τηλεοράσεων, τις ανεμογεννήτριες, τους καταλύτες των αυτοκινήτων, τις μπαταρίες των ηλεκτροκίνητων αυτοκινήτων μέχρι τον αμυντικό εξοπλισμό, τους δορυφόρους, τα λέιζερ, τις οπτικές ίνες και τους κινητήρες αεροσκαφών. Ο ασφαλής εφοδιασμός σε κρίσιμες πρώτες ύλες εξελίσσεται σε γεωπολιτικής σημασίας ζήτημα, καθώς αποτελούν προϋπόθεση για την ενεργειακή και ψηφιακή μετάβαση της παγκόσμιας οικονομίας και η Ευρώπη σπεύδει ασθμαίνουσα να καταστρώσει ένα σχέδιο που θα περιορίζει την εξάρτησή της από την Κίνα, θέτοντας ως στόχο το 10%-40% της εξόρυξης, της ανακύκλωσης και της επεξεργασίας κρίσιμων πρώτων υλών που χρησιμοποιεί να παράγονται εντός των συνόρων της, έως το 2030.

Η Ελλάδα, μαζί με τη Γροιλανδία, τη Σουηδία, τη Φινλανδία και τη Νορβηγία, συγκαταλέγεται στις χώρες όπου η Ευρώπη μπορεί να στηριζέται τη φιλόδοξη σχέδιά της. Η γεωλογία της Ελλάδας, σύμφωνα με τον δρ Κωνσταντίνο Λασκαρίδη, προϊστάμενο Διεύθυνσης Ορυκτών Πόρων και Μεταλλευτικής της Ελληνικής Αρχής Γεωλογικών & Μεταλλευτικών Ερευνών (ΕΛΓΜΕ), παρουσιάζει όξινα μαγματικά πετρώματα ανάλογα με αυτά της Β. Ευρώπης που φιλοξενούν τα γνωστά κοιτάσματα Norra Kärr της Σουηδίας, Kvanefeldt και Kringlele της Γροιλανδίας και Fen της Νορβηγίας και Φινλανδίας, τα οποία θεωρείται ότι από μόνα τους μπορούν να καλύψουν τις ανάγκες της Ευρώπης στις επόμενες δεκαετίες.

Οι περιοχές
Υπάρχουν σημαντικές ενδείξεις για

την ύπαρξη σπάνιων γαιών κυρίως σε περιοχές της Β. Ελλάδας, από τις έρευνες που έχει πραγματοποιήσει το ΙΠΜΕ (νυν ΕΛΓΜΕ) σε συνεργασία με το ΕΛΚΕΘΕ. Σπάνιες γαίες, και μάλιστα σε υψηλή περιεκτικότητα, ανιχνεύονται στο παράκτιο και υποθαλάσσιο περιβάλλον μεταξύ Χαλκιδικής και Αλεξανδρούπολης, κυρίως στις εκβολές των ποταμών Στρυμόνα, Νέστου και Εβρου. Κοιτάσματαολογικές έρευνες αλλά και αναλύσεις δειγμάτων που πραγματοποίησε το ΙΠΜΕ στις περιοχές αυτές ήταν αρκετά ενθαρρυντικές, με μέση περιεκτικότητα σπανίων γαιών 1,17%, αλλά δυστυχώς με αρκετή περιεκτικότητα σε θόριο (ραδιενεργό στοιχείο). Η ύπαρξη ραδιενεργών στοιχείων και βαρέων μετάλλων στις σπάνιες γαίες είναι ο βασικότερος λόγος που στην Ευρώπη, αν και έχουν βρεθεί κοιτάσματα, δεν έχουν αξιοποιηθεί μέχρι σήμερα, τονίζει ο κ. Λασκαρίδης. Σπάνιες γαίες εντοπίζονται επίσης στους Λατερίτες της Λοκρίδας και στο Βροντερό Φλώρινας, στους Βωζίτες της

Πρόκειται για μια ομάδα 17 μεταλλικών στοιχείων που χρησιμοποιούνται σε προϊόντα υψηλής τεχνολογίας, από τα smartphones μέχρι τις μπαταρίες ηλεκτρικών Ι.Χ.

Ζώνης Παρνασσού - Γκιώνας, στα αλκαλικά μαγματικά πετρώματα στον Φανό της Σαμοθράκης και στους Φωσφορίτες στη Δυτική Ελλάδα.

Από τις μεταλλοφορίες σπανίων γαιών που μελετήθηκαν στην Ελλάδα, σύμφωνα με τον κ. Λασκαρίδη, μόνον οι μαύρες άμμοι από την περιοχή της Λουτρών Ελευθερών - Νέας Περάμου παρουσιάζουν οικονομικό ενδιαφέρον. Ωστόσο, λόγω θέσης (σε περιοχή με έντονη τουριστική κίνηση) οποιαδήποτε προσπάθεια ανάπτυξης θα δημιουργήσει προβλήματα.

«Χρειάζεται περαιτέρω ολοκληρωμένη κοιτασματολογική έρευνα με γεωφυσικές και χημικές αναλύσεις και κάποιες γεωτρήσεις για να δούμε εάν οι ενδείξεις επιβεβαιώνονται», υπογραμμίζει ο κ. Λασκαρίδης. Σύμφωνα με τον ίδιο, «από τη στιγμή που θα ξεκινήσει ένα πλήρες πρόγραμμα ερευνών μέχρι την αξιοποίηση του κοιτάσματος θα περάσουν τουλάχιστον δέκα χρόνια,

Κρίσιμες πρώτες ύλες και σπάνιες γαίες στην Ελλάδα

Στρόντιο	Λίθιο	Κοβάλτιο
Μαλακό μέταλλο σε ασημί απόχρωση, βασικό συστατικό στη βιομηχανία εξόρυξης πετρελαίου και φυσικού αερίου και στους μόνιμους μαγνήτες μεγεθώνων και κεραιών.	Είναι το βασικό υλικό για μπαταρίες, χωρίς αυτό η ηλεκτροκίνηση θα ήταν φρενάκι. Χρησιμοποιείται επίσης για την παραγωγή ανθεκτικού στη θερμότητα γυαλιού, κεραμικών και ψυχιατρικών φαρμάκων.	Για αιώνες χρησιμοποιήθηκε κυρίως για την παραγωγή μπλε χρωστικής. Πλέον είναι βασικό συστατικό σε επαναφορτιζόμενες μπαταρίες για smartphone και ηλεκτρικά αυτοκίνητα, τουρμπίνες αεροσκαφών και σε ζωτροφές.
Η ΕΥΡΩΠΗ ΠΡΟΜΗΘΕΥΕΤΑΙ: 100% από την Ισπανία	Η ΕΥΡΩΠΗ ΕΙΣΑΓΕΙ: Κυρίως από τη Χιλή, τις ΗΠΑ και τη Ρωσία.	Η ΕΥΡΩΠΗ ΕΙΣΑΓΕΙ: 50% από το Κονγκό
Παράγεται επίσης σε Ιράν και Κίνα .	Σε ευρωπαϊκό έδαφος υπάρχει στην Πορτογαλία , στην Τσεχία και στην Ισπανία , αλλά οι προσπάθειες εξόρυξης σταμάτησαν λόγω των αντιδράσεων .	Παράγεται επίσης σε Καναδά και Κίνα .

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

διάστημα που μπορεί να περιοριστεί μόλις κατά δύο με τρία χρόνια με τους νέους κανονισμούς που προωθεί η Ε.Ε..

Στο ραντάρ της Κίνας

Οι σπάνιες γαίες της Ελλάδας δεν ξεφυγαν από τα ραντάρ της Κίνας, που ελέγχει το 62% των σπάνιων γαιών που διατίθενται στην παγκόσμια οικονομία. Εξαμελής κινεζική αντιπροσωπεία, αποτελούμενη από γεωλόγους και μηχανικούς μεταλλείων από τη γεωλογική υπηρεσία της Κίνας και δύο εκπροσώπους της μεταλλουργικής εταιρείας China Minmetals, βρέθηκε για έξι ημέρες τον Σεπτέμβριο του 2014 την Αθήνα, όπου πέρα από τον τότε υπουργό Περιβάλλοντος και Ενέργειας Γιάννη Μανιάτη, ε-

πισκεύθηκαν το ΙΠΜΕ και ενημερώθηκαν για τις μέχρι τότε έρευνες, αλλά και την Αλουμινίου της Ελλάδος, για να διαπιστώσουν εάν ανιχνεύονται σπάνιες γαίες στα απορρίμματα παραγωγής του αλουμινίου. Η Κίνα εμφανίστηκε τότε πρόθυμη να επενδύσει στη χώρα μας σε έρευνα και εξόρυξη σπάνιων γαιών και να μεταφέρει το κοιτάσμα στις εγκαταστάσεις της για επεξεργασία, όπου οι περιβαλλοντικοί περιορισμοί είναι ιδιαίτερα χαλαροί. Το περιβαλλοντικό, υπό την έννοια των αντιδράσεων σε νέες εξορύξεις, είναι αδιαμφισβήτητο το μεγαλύτερο πρόβλημα που έχει μπροστά της η Ευρώπη στον νέο στόχο για αυτονομία σε κρίσιμες

πρώτες ύλες, συμφωνεί ο κ. Λασκαρίδης. Φάνηκε εξάλλου και από τις αντιδράσεις που προκάλεσε η ανακάλυψη και μόνο του μεγάλου κοιτάσματος στη Σουηδία μέσα στον Ιανουάριο. «Το Α και το Ω στην εκμετάλλευση όλων αυτών των κοιτασμάτων είναι να έρθεις πιο κοντά στην κοινωνία. Να εξηγήσεις ότι δεν μπορείς να έχεις ρεύμα από πράσινες τεχνολογίες χωρίς ορυκτές πρώτες ύλες. Εάν δεν υπάρξει εξόρυξη για έρευνα, δεν θα μπορέσει να υπάρξει πράσινη μετάβαση. Η αύξηση της ζήτησης είναι εκθετική. Όταν χρειάζεται το λίθιο για αδιαμφισβήτητο το μεγαλύτερο πρόβλημα που έχει μπροστά της η Ευρώπη στον νέο στόχο για αυτονομία σε κρίσιμες

εκατ., με απλά μαθηματικά δεν μπορεί να καλυφθεί η ζήτηση χωρίς εξόρυξη πρώτων υλών», τονίζει.
Η ΕΛΓΜΕ, σύμφωνα με τον κ. Λασκαρίδη, μπορεί να συμβάλει στη μείωση της εξάρτησης της Ελλάδας και κατ' επέκταση της Ε.Ε. από τις εισαγωγές κρίσιμων πρώτων υλών, με επαναξιολόγηση των εγχώριων πόρων και αντιμετώπιση τριών ζητημάτων. Αναφέρεται στην ολοκλήρωση της γεωλογικής ερευνητικής προσπάθειας της χώρας μας, στη σύνθεση των διαθεσίμων πληροφοριών, οι οποίες είναι κατακερματισμένες, ξεπερασμένες και ελλιπείς, καθώς και την επανεκτίμηση του δυναμικού των αποβλήτων εξόρυξης.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση επιδιώκει να απεξαρτηθεί από την Κίνα

Το «πρόβλημα» στην περίπτωση της υψηλής εξάρτησης σε φυσικό αέριο από τη Ρωσία έγινε «μάθημα» για την Ευρώπη, η οποία επιχειρεί τη διαφοροποίηση της εξάρτησής της από κρίσιμες πρώτες ύλες για την ψηφιακή και την ενεργειακή μετάβαση, αναθεωρώντας κανονισμούς και περιβαλλοντικές νομοθεσίες προκειμένου να επιταχύνει την εξόρυξη και την ανάπτυξη κοιτασμάτων, που θα της διασφαλίσουν ένα σημαντικό βαθμό αυτονομίας.

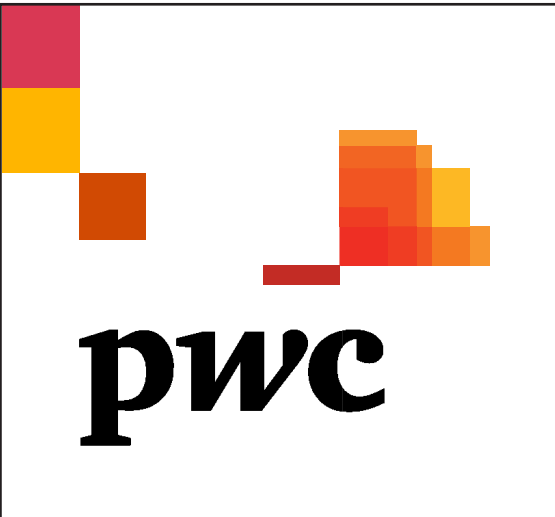
Η αρύγηση της Ευρώπης έρχεται με καθυστέρηση δεκαετιών, που είχε ως αποτέλεσμα να εξαρτάται σήμερα κατά 100% από ξένους προμηθευτές σε 14 από τις 27 κρίσιμες πρώτες ύλες και κατά 98% στις σπάνιες γαίες από έναν μόνο προμηθευτή, την Κίνα. Ο ασιατικός γίγαντας ξεκίνησε από τη δεκαετία του '80 να επενδύει στις εξορύξεις σπάνιων γαιών. Πολλές δεκαετίες μετά, οι εξελίξεις επιβεβαίωσαν πλήρως τον αρχιτέκτονα των μεταρρυθμίσεων στην

Η Ε.Ε. εξαρτάται κατά 100% από ξένους προμηθευτές για 14 από τις 27 κρίσιμες πρώτες ύλες και κατά 98% από την Κίνα για τις σπάνιες γαίες.

Κίνα, Ντενγκ Σιαοπίνγκ, που είχε αποκαλέσει ήδη από τη δεκαετία του 1970 τις σπάνιες γαίες «το πετρέλαιο της Κίνας». Σήμερα, το 98% της ζήτησης εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης καλύπτεται από την Κίνα, ενώ για τις ΗΠΑ το ποσοστό αυτό διαμορφώνεται στο 80%. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι και για την κυβερνήση Μπάιντεν η απεξάρτηση των ΗΠΑ από την Κίνα έχει χαρακτηριστεί υψίστης σημασίας για την εθνική ασφάλεια. Η Κίνα διαθέτει το 50% των παγκόσμιων αποθεμάτων και κατάφερε,

Η **Ευρώπη** αντιλήφθηκε τη σημαίνει εξάρτηση βασικών προϊόντων από έναν παραγωγό με την εισβολή της Ρωσίας στην Ουκρανία και σπεύδει, με μεγάλη καθυστέρηση, να καταστρώσει σχέδιο απεξάρτησης από την Κίνα σε ό,τι αφορά τις κρίσιμες πρώτες ύλες.

12η Έρευνα της PwC για τους CEOs στην Κύπρο

Προκλήσεις του σήμερα και του αύριο

Η έρευνα είναι διαθέσιμη στην ιστοσελίδα μας

Τρέχουν να διασώσουν μικρές τράπεζες υπό τον φόβο του ντόμινο

Μόλις πριν από μερικές εβδομάδες θεωρούνταν μικροί παίκτες στο τραπεζικό σύστημα των ΗΠΑ. Τώρα μια χούφτα περιφερειακών χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων βρίσκεται στο επίκεντρο μιας κρίσης που έχει προκαλέσει αναταράξεις στη χώρα και έχει προβληματίσει τον μεγαλοεπενδυτή Γουόρεν Μπάφετ και τον επικεφαλής της JP Morgan Τζέιμι Ντάιμον μεταξύ πολλών άλλων. Στον τελευταίο απολογισμό βλέπουμε ότι ο ένας από τους δύο ομίλους που κατέρρευσαν, παρέμεινε προς πώληση, ενώ το μέλλον μιας τρίτης τράπεζας δείχνει όλο και πιο ζοφερό. Ο διοικητικόμοιριοχός επενδυτής Μπάφετ ήταν σε επαφή με την κυβέρνηση για να πάρσει περισσότερη προστασία για τις καταθέσεις των πελατών. Η συνεχιζόμενη αναταραχή –παρά τις προσπάθειες των ρυθμιστικών αρχών να την περιορίσουν– συμπίπτει με ένα ακόμη επεισοδιακό περιστατικό για τον κλάδο, ήτοι την εξαγορά από την UBS Group της επίσης ελβετικής Credit Suisse Group λόγω μιας σοβαρής κρίσης εμπιστοσύνης στον χειριζόμενο όμιλο.

Κι ενώ η φημολογία για την τύχη της ελβετικής τράπεζας αμβλύνθηκε, οι προοπτικές για τις αμερικανικές μονάδες είναι ασαφείς. Η μετοχή της First Republic Bank υποχώρησε 13% κατά τις πρωινές συναλλαγές χθες στη Νέα Υόρκη, ενώ το ναδίρ της ήταν η πτώση 72% την περασμένη εβδομάδα. Η S&P Global Ratings την υποβάθμισε δεύτερη φορά την Κυριακή, αφού τα ομολόγα της περιέπεσαν στη βαθμίδα των «σκουπιδιών» – κι αυτό συνέβη παρά το γεγονός πως η τράπεζα έλαβε 30 δισ. δολάρια από 11 πιστωτικά ιδρύματα των ΗΠΑ για να μη διαλυθεί. «Το μέλλον προαλείφεται δυσχερές», τόνισε ο Μοχάμεν Ελ Ερίαν, προϊστάμενος οικονομικός σύμβουλος στην Allianz και αρθρογράφος του Bloomberg Opinion, σε συνέντευξή του στην τηλεόραση του Bloomberg. «Οι άνθρωποι κάνουν κάτι, που πιθανώς

δεν είναι ορθολογικό, αλλά είναι απολύτως κατανοητό, δηλαδή μεταφέρουν καταθέσεις. Αυτή η δυναμική δεν πρόκειται να σταματήσει από τη μια μέρα στην άλλη. Ούτε οι απώλειες που προκύπτουν».

Οι καταθέτες αποσύρθηκαν από τους περιφερειακούς τραπεζικούς ομίλους στις Ηνωμένες Πολιτείες λόγω της κατάρρευσης της Silicon Valley Bank, μέλους του SVB Financial Group. Η τράπεζα δεν κατόρθωσε να αντλήσει κεφάλαια από τις αγορές και εμφάνιζε τεράστιες ζημιές από τις επενδύσεις της σε ομόλογα. Εν τω μεταξύ, μέσα σε μία και μόνη μέρα οι καταθέτες της προσπάθησαν να αντλήσουν 42 δισ. δολάρια. Προχώρησε σε πτώχευση και ο αρμόδιος κρατικός φορέας ασφάλισης καταθέσεων (Federal Deposit Insurance Corp.) αναήτησε πιθανό αγοραστή. Την Κυριακή το Bloomberg News ανέφερε ότι η FDIC στρέφεται στην επιλογή διάλυψης της τράπεζας μετά και μία δεύτερη αποτυχημένη δημοπρασία, ενώ το όλο κλίμα επηρέασε τάχιστα και άλλες περιφερειακές τράπεζες (First Republic, Signature Bank κ.ά.). Ο διεθνής οίκος Moody's Investors Service έθεσε έξι περιφερειακές τράπεζες σε έλεγχο για υποβάθμιση και μείωσε τις προοπτικές για ολόκληρο το τραπεζικό σύστημα των ΗΠΑ σε αρνητικές από σταθές, επικαλούμενος τις καταθέσεις.

Σύμφωνα, πάντως, με δημοσίευμα της αμερικανικής εφημερίδας The Wall Street Journal, διεξάγονταν συζητήσεις για νέο σχέδιο διάσωσης της First Republic μεταξύ διευθυνόντων συμβούλων τραπεζών των ΗΠΑ υπό τον διευθύνοντα σύμβουλο της JP Morgan, Τζέιμι Ντάιμον. Επικαλούμενη καλά πληροφορημένες πηγές, η εφημερίδα αναφέρει πως οι επαφές είναι ακόμα σε προκαταρκτικό στάδιο, ωστόσο επικεντρώνονται στον τρόπο με τον οποίο θα ενισχυθούν τα κεφάλαια της τράπεζας. Τέλος, αναφέρεται στην WSJ, ότι μια εκ των επιλογών είναι να επενδύσουν στη First Republic οι προαναφερθείσες τράπεζες.

BLOOMBERG,
THE WALL STREET JOURNAL

Σε εξέλιξη επαφές μεταξύ διευθυνόντων συμβούλων τραπεζών των ΗΠΑ για νέο σχέδιο στήριξης της First Republic.

17 τ.μ. ενός πολυτελούς ακινήτου στο Μονακό κοστίζουν 1 εκατ. δολ.

Ποιες είναι οι ακριβότερες πόλεις στην αγορά ακινήτων σε όλο τον κόσμο

Χρειάζεται 1 εκατ. δολάρια για να αγοράσει κάποιος 17 τετραγωνικά μέτρα ενός πολυτελούς ακινήτου στο Μονακό, δηλαδή στην ακριβότερη αγορά των λεγομένων υψηλής ποιότητας ακινήτων. Ακολουθεί το Χονγκ Κονγκ, όπου με 1 εκατ. δολάρια παίρνει κάποιος 21 τ.μ. σπιτιού. Σύμφωνα με την έκθεση που εκπονήθηκε για λογαριασμό του διεθνούς κτηματομεσιτικού γραφείου Knight Frank, η Νέα Υόρκη βρίσκεται στην τρίτη θέση, διότι έχει γίνει πλέον ακριβότερη από το Λονδίνο. Συγκεκριμένα, με 1 εκατ. δολάρια αγοράζεις 33 τετραγωνικά μέτρα μιας πολυτελούς κατοικίας στην αμερικανική μητρόπολη, ενώ αντίστοιχα στο Λονδίνο, 1 εκατ. δολάρια αρκεί για αγορά 34 τετραγωνικών μέτρων.

«Το ισχυρό δολάριο επηρέασε και ενίσχυσε τη θέση της Νέας Υόρκης, αλλά οι τιμές των ακριβών κατοικιών στη Νέα Υόρκη έχουν αυξηθεί κατά 2,7% τον τελευταίο χρόνο και στο Λονδίνο κατά 1,5%, επομένως βλέπουμε ελαφρώς πιο αργή αύξηση στο Λονδίνο», σημειώνει η Κέιτ Εβερετ-Άλεν, της Knight Frank. Τα ακίνητα και στις δύο αυτές αγορές είναι ελκυστικά στους πολύ εύπορους αγοραστές, οι οποίοι τα βλέπουν

Στις πωλήσεις πολύ ακριβών κατοικιών, από 10 εκατ. δολ. και πάνω, τα ντρία έχουν η Νέα Υόρκη, το Λος Αντζελες και το Λονδίνο.

σαν αντιστάθμιση του πληθωριστικού κινδύνου. «Οι διακυμάνσεις σε άλλες αγορές, όπως είναι τα χρηματιστήρια και τα κρυπτογραφημένα νομίσματα, υπογραμμίζουν την ελκυστικότητα των ακριβών ακινήτων, ειδικά σε ασφαλείς τοποθεσίες όπως είναι το Λονδίνο και η Νέα Υόρκη», προσθέτει η ειδικός και αναφέρεται σε δημοσίευμα του moneyreview.gr. Σημειώνεται ότι τα φθηνότερα υψηλής ποιότητας ακίνητα στον κόσμο βρίσκονται στο Σάο Πάολο, όπου με 1 εκατ. δολάρια αγοράζεις 231 τ.μ., αλλά και στο Κέιπ Τάουν, όπου το ίδιο ποσό εξασφαλίζει 218 τ.μ.

Πάντως, στις πωλήσεις πολύ ακριβών κατοικιών, από 10 εκατ. δολ. και πάνω, τα ντρία έχουν η Νέα Υόρκη, το Λος Αντζελες και το Λονδίνο. Αυτή η αγορά, των λεγόμενων πανάκριβων ακινήτων,

είχε κλείσει το 2021 με 2.076 αγοραπωλησίες, περισσότερες από κάθε άλλη χρονιά. Το 2022 οι πωλήσεις σε αυτό το κομμάτι της αγοράς μειώθηκαν μόλις στις 1.392 για τις 10 πόλεις που παρακολουθεί η έκθεση της Knight Frank. Ομως και πάλι ήταν κατά 49% υψηλότερες σε σχέση με το 2019. «Οι επενδυτές θέλουν να αυξήσουν την έκθεσή τους στο δολάριο και θέλουν να έχουν επίσης παρουσία στις ΗΠΑ, ειδικά με τις οικονομικές δυσκολίες που βλέπουμε», εξηγεί η Εβερετ-Άλεν. Στο σύνολο της βρετανικής αγοράς κατοικιών, πάντως, οι τιμές σημείωσαν τον Φεβρουάριο τη μεγαλύτερη πτώση από τον Νοέμβριο του 2012, σύμφωνα με τα στοιχεία που ανακοινώθηκαν πρόσφατως, αφενός λόγω των υψηλότερων επιτοκίων στα στεγαστικά δάνεια αφετέρου εξαιτίας της κρίσης στο κόστος διαβίωσης, παράγοντες οι οποίοι επιβαρύνουν το αγοραστικό ενδιαφέρον.

Σύμφωνα με τα στοιχεία της βρετανικής τράπεζας Nationwide Building Society, η μέση τιμή κατοικιών τον Φεβρουάριο στη χώρα υποχώρησε κατά 1,1% σε ετήσια βάση. Επρόκειτο για τον έκτο διαδοχικό μήνα διολίσθησης, καθώς και την πρώτη ετήσια πτώση

από τον Ιούνιο του 2020. «Η πρόσφατη τάση ασθενών στοιχείων στον στεγαστικό κλάδο ξεκίνησε με την αναστάτωση στις αγορές στον απόηχο του “μίνι προϋπολογισμού” στο τέλος Σεπτεμβρίου πέρυσι», δήλωσε ο Ρόμπερτ Γκάρντνερ, επικεφαλής οικονομολόγος της

μικτή ανάπτυξη, υψηλότερο κόστος χρηματοδότησης και χαμηλότερους όγκους δανεισμού. Οι δηλώσεις της κ. Λαγκάρντ αποτελούν συνέχεια της ίδιας στάσης και του ίδιου μηνύματος που εξέπεμψε την περασμένη Πέμπτη, όταν εν μέσω της αναταραχής γύρω από τη συστημική ελβετική τράπεζα Credit Suisse η ΕΚΤ προχώρησε σε μια τολμηρή κίνηση αυξάνοντας τα επιτόκια του ευρώ κατά 50 μονάδες βάσης. Ήταν, άλλωστε, σαφές ότι η πρόεδρος της ΕΚΤ θέλησε να επιβεβαιώσει την ίδια στάση, καθώς επανέλαβε ότι τα στελέχη της τράπεζας «είναι έτοιμα να αντιδράσουν αν χρειαστεί ώστε να διασφαλίσουν τόσο τη σταθερότητα των τιμών όσο και τη χρηματοπιστωτική σταθερότητα».

Ορισμένα στελέχη της τράπεζας έχουν υποστηρίξει ότι πρέπει να συνεχιστούν οι αυξήσεις των επιτοκίων όταν θα αποκλιμακωθεί η ένταση γύρω από τον χρηματοπιστωτικό τομέα. Ο διοικητής της Τράπεζας της Λετονίας, Μάρτινς Καζάκς, δήλωσε στο Bloomberg πως το κόστος δανεισμού πρέπει να αυξηθεί περαιτέρω «αν υ-

ποχωρήσει η αναταραχή στην αγορά και δεν ανατραπεί το βασικό μας σενάριο». Αντιθέτως, ο διοικητής της Τράπεζας της Ελλάδος, Γιάννης Στουρνάρας, μιλώντας στο CNBC τόνισε πως η ΕΚΤ «πλησιάζει στο τέλος των αυξήσεων επιτοκίων» και προέβλεψε πως «οι αυξήσεις ανήκουν κυρίως στο παρελθόν». Τα βλέμματα τώρα είναι στραμμένα στη Federal Reserve και στην επόμενη κίνηση που θα κάνει στη συνεδρίασή της σε ό,τι αφορά τα επίπεδα των επιτοκίων. Η ομοσπονδιακή τράπεζα των ΗΠΑ έχει ήδη προβεί σε δύο αποφασιστικές παρεμβάσεις τις τελευταίες ημέρες. Αφενός την Κυριακή, όταν σε συντονισμένη κίνηση της με τις άλλες μεγάλες κεντρικές τράπεζες διασφάλισε την επάρκεια ρευστότητας σε δολάρια στο παγκόσμιο χρηματοπιστωτικό σύστημα. Αφετέρου μία εβδομάδα νωρίτερα, όταν έθεσε στη διάθεση των αμερικανικών τραπεζών πρόγραμμα δανειοδότησης έκτακτης ανάγκης για όσες τράπεζες χρειαστούν ρευστότητα.

BLOOMBERG,
THE NEW YORK TIMES

Το Μονακό κρατάει τα ντρία στην αγορά των υψηλής ποιότητας ακινήτων. Ακολουθεί το Χονγκ Κονγκ, όπου με ένα εκατ. δολάρια αγοράζει κάποιος 21 τ.μ. Στην τρίτη θέση η Νέα Υόρκη, η οποία έχει γίνει πλέον ακριβότερη από το Λονδίνο.

την Τρας στην παραιτήση από τα καθήκοντά της ως πρωθυπουργού. «Παρότι οι συνθήκες στις χρηματοπιστωτικές αγορές εξομαλύνθηκαν πριν από αρκετό καιρό, η δραστηριότητα στην αγορά κατοικιών παρέμεινε ασθενής», συμπλήρωσε ο ίδιος.

Γέρικα σκαριά ταξιδεύουν στο Αιγαίο Πέλαγος

Ο μέσος όρος ηλικίας των πλοίων της ελληνικής ακτοπλοΐας πλησιάζει τα 31 χρόνια – Διπλασιάζονται οι έλεγχοι του υπουργείου Ναυτιλίας

ΠΗΓΕΣ: Ιστοσελίδες εταιρειών, Σύνδεσμος Επιχειρήσεων Επιβατηγού Ναυτιλίας, ΧRTC, υπουργείο Ναυτιλίας

Του **ΗΛΙΑ Γ. ΜΠΕΛΛΟΥ**

Γερασμένος αλλά ασφαλής είναι ο στόλος των ελληνικών ακτοπλοϊκών εταιρειών, σύμφωνα με όσα δηλώνουν εκπρόσωποι των επιχειρήσεων και των εποπτικών αρχών. Ωστόσο, η μέση ηλικία των πλοίων κινείται πλησίον των 30,8 ετών, έχοντας αυξηθεί κατά περίπου 10 χρόνια σε σχέση με τα μέσα της δεκαετίας του 2000, με ελάχιστες μεγάλες εταιρείες, και συγκεκριμένα τις ιταλικών συμφερόντων Μινωϊκές Γραμμές και την ελληνική εισηγμένη Attica Συμμετοχών, και λίγες μικρότερες εταιρείες να ελέγχουν στόλους με σημαντικά νεότερο προφίλ.

Στον αντίποδα, υπάρχουν εταιρείες που έχουν δρομολογημένα πλοία στο Αιγαίο με ηλικίες μεγαλύτερες των 40 ετών και σε κάποιες περιπτώσεις ακόμη και των 50 ετών. Με έναν μεγάλο αριθμό επιβατηγών πλοίων, συμβατικών και ταχυπλόων, να ξεπερνούν τα 30 χρόνια, το υπουργείο Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής διέταξε την προηγούμενη εβδομάδα, πέραν των περίπου 300 ετήσιων ελέγχων που κάνουν οι υπηρεσίες του, άλλους 300 ελέγχους μέχρι την Κυριακή των Βαΐων προκειμένου να εξασφαλίσει στον μέγιστο δυνατό βαθμό το αξιοπλοίο τους. Παράλληλα, έχουν κινητοποιηθεί και νηογνώμονες που παρακολουθούν τα πλοία αυτά για να εντατικοποιήσουν

και να αυστηροποιήσουν και τις δικές τους επιθεωρήσεις. Αυτό εξηγούν στην «Καθημερινή» κορυφαίες πηγές του υπουργείου Ναυτιλίας, σημειώνοντας πως, εκτός από τα περίπου 90-100 ακτοπλοϊκά που συνδέουν τη νησιωτική με την ηπειρωτική χώρα καθώς και άλλα κράτη, στα ελληνικά ύδατα υπάρχουν άλλα περίπου 210 πλοία σε πορθμεία και μικρά τοπικά δρομολόγια. «Έλεγχοι θα γίνουν και στα 300», αναφέρουν χαρακτηριστικά, σημειώνοντας πως αυτοί είναι επιπλέον των ελέγχων που ούτως ή άλλως γίνονται ετησίως στο σύνολο αυτών των πλωτών μέσων.

Την προηγούμενη Παρασκευή αλλά και κατά διάρκεια της εβδομάδας έγιναν αλληπάλληλες συσκέψεις της πολιτικής ηγεσίας του υπουργείου με την ηγεσία του Λιμενικού Σώματος - Ελληνικής Ακτοφυλακής για το ζήτημα, το οποίο έχει μπει και στην ατζέντα του Μαξίμου. Στις συσκέψεις αυτές αποφασίστηκε επίσης και η περαιτέρω εντατικοποίηση των ελέγχων που αφορούν την αυστηρή τήρηση των ωραρίων των πληρωμάτων, ώστε αυτά να είναι πάντα κατά το δυνατόν ξεκούραστα. Ειδικότερα, οι εταιρείες υποχρεούνται να δίνουν 8 ώρες ξεκούρασης συνολικά στα πληρώματα μετά τη συμπλήρωση κάθε 10ωρης βάρδιας. Για τον λόγο αυτό τα μεγάλα πλοία, που διαθέτουν καμπίνες, έχουν στο πλοίο

Στο επίκεντρο η αυστηρή τήρηση των ωραρίων των πληρωμάτων ώστε να είναι κατά το δυνατόν ξεκούραστα.

προσωπικό επαρκές για να εναλλάσσεται, καθώς και δεύτερο επίπεδο αξιωματικών, συμπεριλαμβανομένου καπετάνιου. Ωστόσο, αυτό είναι πρακτικά αδύνατον στα ταχύπλοα, που δεν έχουν καμπίνες, η δρομολόγηση των οποίων είναι εποχική και ξεκινάει τον επόμενο μήνα. Ετσι, πρέπει κατά τη διάρκεια των πλόων τους, όταν αυτοί διαρκούν πάνω από 10 ώρες, να αντικαθιστούν τα πληρώματα. Μια λύση που υιοθετούν κάποιες εταιρείες είναι να νοικιάζουν δωμάτια ξενοδοχείων σε νησιά προκειμένου να ξεκουράζονται εκεί τα πληρώματα. Στο υπουργείο, ωστόσο, έχουν φτάσει πληροφορίες πως ορισμένες εταιρείες δεν «προλαβαίνουν» να αντικαταστήσουν τα πληρώματα. Για το θέμα έχει παρέμβει και η Πανελλήνια Ναυτική Ομοσπονδία και δεδομένου του κλίματος που έχει διαμορφωθεί τις τελευταίες εβδομάδες, η πολιτική και στρατιωτική ηγεσία του υπουργείου Ναυτιλίας δηλώνει ότι θα εξαντλήσει κάθε αυστηρότητα στην τήρηση των ωραρίων.

Η αυτονόητη τήρηση των εργατικών ωραρίων και η εντατικοποίηση των ελέγχων δεν μπορεί όμως να μεταβάλει το γεγονός ότι ο στόλος των περισσότερων εταιρειών έχει γεράσει. Η δεκαετής κρίση της ελληνικής οικονομίας και οι επιπλοκές της πανδημίας, σε συνδυασμό με τους στόχους που έχουν τεθεί διεθνώς για τις εκπομπές ρύπων από το 2030 και μετά, έχουν καθυστερήσει την αντικατάσταση των παλαιότερων πλοίων, αναφέρονται πηγές της αγοράς. Επιπλέον, με δεδομένο ότι σύμφωνα με τον Σύνδεσμο Επιχειρήσεων Επιβατηγού Ναυτιλίας το κόστος του εκσυγχρονισμού του στόλου που θα απαιτηθεί προκειμένου να είναι συμβατός με τους κανονισμούς για τις εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα κινείται στα επίπεδα των 3 δισεκατομμυρίων, καθίσταται σαφές πως λίγες εταιρείες έχουν τη δυνατότητα να παράγουν τις χρηματοροές και να αντλήσουν τα δάνεια που απαιτούνται προκειμένου να χρηματοδοτήσουν νέες ναυπηγήσεις. Παράλληλα, ορισμένες ακτοπλοϊκές έχουν στραφεί στην αγορά φθηνότερων μεταχειρισμένων πλοίων από το εξωτερικό είτε προς αντικατάσταση παλαιότερων είτε και για την οργανική τους ανάπτυξη, με ό,τι αυτό σημαίνει για την ποιότητα και ασφάλεια των προσφερόμενων υπηρεσιών.

Στον αντίποδα υπάρχουν εταιρείες

που έχουν δρομολογήσει ήδη τον εκσυγχρονισμό του υπάρχοντος στόλου τους. Οι Μινωϊκές Γραμμές, που ανήκουν στον ιταλικό όμιλο Γκριμάλντι, αναμένεται να επωφεληθούν από το ευρύ ναυπηγικό πρόγραμμα της μπτρικής, που ξεπερνάει τα 20 πλοία, αναφέρουν πηγές από τη Νάπολη.

Η μεγαλύτερη ελληνική ακτοπλοϊκή, η Attica Συμμετοχών, παρά το ότι διαθέτει, στα τρία εμπορικά σήματα με τα οποία δραστηριοποιείται, στόλους με συγκριτικά χαμηλή μέση ηλικία, έχει δρομολογήσει επενδυτικό πρόγραμμα ενός δισεκατομμυρίου αρχικά για τον εκσυγχρονισμό και σε δεύτερο χρόνο για τη ναυπήγηση νέων πλοίων συμβατών και με τους νέους περιβαλλοντικούς κανονισμούς, ενώ ήδη το 2022 αντικατέστησε τον γηρασμένο στόλο των ιπτάμενων δελφινιών της Hellenic Seaways με τρία νέα καταμαράν. Παράλληλα, στο επενδυτικό της σχέδιο προβλέπει εκσυγχρονισμό και για τα πλοία της ANEK, την οποία σχεδιάζει να απορροφήσει και τις οποίες ο στόλος έχει μέση ηλικία μεγαλύτερη του μέσου όρου του συνόλου.

Σχέδια έχουν κι άλλες εταιρείες, ωστόσο η Ελλάδα, σε αντίθεση με την Ιταλία, ακόμη δεν έχει καταφέρει να εξιρρέσει από το καθεστώς απαγόρευσης κρατικών επιδοτήσεων τη χρηματοδότηση νέων ναυπηγήσεων.

Στα 3 δισεκατομμύρια ευρώ το κόστος εκσυγχρονισμού του στόλου

Το 50% των ελληνικών ακτοπλοϊκών πλοίων που είναι σήμερα δρομολογημένα, το 2035 θα είναι ηλικίας άνω των 40 ετών, σύμφωνα με στοιχεία του Συνδέσμου Επιχειρήσεων Επιβατηγού Ναυτιλίας (ΣΕ-ΕΝ). Ετσι, η ανανέωση του ακτοπλοϊκού στόλου είναι μια από τις μεγαλύτερες προκλήσεις που καλείται να αντιμετωπίσει ο κλάδος. Και αυτό διότι πέραν από θέματα ασφαλείας, ενώ έχουν τεθεί οι προθεσμίες για την επίτευξη της μείωσης των ρύπων, εντούτοις τεχνολογικά δεν έχουν ακόμη επιτευχθεί οι βιώσιμες λύσεις για την αντικατάστασή τους από ανανεώσιμες πηγές, όπως ο ηλεκτρισμός, τα βιοκαύσιμα, η αμμωνία, το υδρογόνο, η μεθανόλη κ.ά. «Σήμερα καμία ακτοπλοϊκή εταιρεία δεν έχει σχέδια για ναυπήγηση πλοίων, πλην του ομίλου Attica, που πρόσφατα ολο-

Οι επενδύσεις είναι αναγκαίες και λόγω συμμόρφωσης με τους νέους περιβαλλοντικούς κανόνες.

κλήρωσε και την κατασκευή τριών σύγχρονων πλοίων τύπου Aero Catamaran, που δρομολογήθηκαν στις γραμμές του Αργοσαρωνικού», σημειώνει στην τελευταία ετήσια έκθεσή της για την ελληνική ακτοπλοΐα η ΧRTC Business Consultants. Σύμφωνα με τον επικεφαλής της Γιώργο Ξηραδάκη, υπολογίζεται πως θα απαιτηθούν χρηματοδοτήσεις της τάξης των 3 δισ. ευρώ για την ανανέωση του ελληνικού ακτοπλοϊκού στόλου έως τα τέλη της τρέ-

Ενα μέρος των απαιτούμενων κεφαλαίων εκτιμάται πως μπορεί να προέλθει από ευρωπαϊκά κονδύλια και άλλο από κρατική στήριξη, ωστόσο το μεγαλύτερο βάρος θα κληθούν να αναλάβουν με ίδια κεφάλαια οι εταιρείες, στήριζόμενες με τη σειρά τους σε πιστώσεις από τράπεζες και επενδυτές.

χουσας δεκαετίας. Οι επενδύσεις αυτές κρίνονται αναγκαίες, τόσο λόγω της προοπτικής περαιτέρω γήρανσης του στόλου όσο και εξαιτίας της ανάγκης συμμόρφωσης με τους νέους κανόνες για τις εκπομπές καυσαερίων και άλλων ρύπων. Ενα μέρος των απαιτούμενων κεφαλαίων εκτιμάται πως μπορεί να προέλθει από ευρωπαϊκά κονδύλια και άλλο από κρατική στήριξη, ωστόσο το μεγαλύτερο βάρος θα κληθούν να αναλάβουν με ίδια κεφάλαια οι εταιρείες, στήριζόμενες με τη σειρά τους σε πιστώσεις από τράπεζες και επενδυτές. «Η χρηματοδότηση των επενδύσεων για ανανέωση του στόλου με πλοία χαμηλών και μηδενικών εκπομπών πρέπει να γίνει με τη μορφή επιδοτήσεων για το πράσινο κομμάτι της επένδυσης, με την πρόσβαση σε διαθέσιμα χρημα-

τοδοτικά εργαλεία μέσω του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, του ΕΣΠΑ και του Νέου Αναπτυξιακού Νόμου, αλλά και με τη σύσταση ίσως ενός ειδικού ταμείου στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Συστήματος Εμπορίας Ρύπων - Emission Trading System, (ETS) προκειμένου να επανεπενδύονται τα έσοδα από το ETS κατευθειαν στον κλάδο, προτείνει η ΧRTC. Παράλληλα ορισμένες εταιρείες ευελπιστούν ότι οι πολυτελείς συμβάσεις δημόσιας υπηρεσίας μπορεί να χρησιμοποιηθούν ως μέσο που θα στηρίξει την τραπεζική χρηματοδότηση. Εν τω μεταξύ, η Ευρωπαϊκή Ένωση στην εκπονή του 2022 ενέκρινε σχέδιο της ιταλικής κυβέρνησης για επιχορήγηση ιταλικών ιδιωτικών ακτοπλοϊκών εταιρειών με 500 εκατομμύρια για τον εκσυγχρονισμό του στόλου.

Τα πιο νέα

Το γνησιότερο πλοίο που είναι δρομολογημένο στις γραμμές του Αιγαίου έχει ηλικία 51 ετών και κάνει τη γραμμή Λαύριο-Κέα. Τα πιο νέα πλοία στις ελληνικές θάλασσες έχουν ηλικία μικρότερη του ενός έτους και είναι τρία ταχύπλοα καταμαράν, που είναι δρομολογημένα στον Αργοσαρωνικό. Το 70% των ακτοπλοϊκών είναι άνω των 20 ετών.

100 «ποστάλια»

Είκοσι πέντε μικρές και πολύ μικρές ακτοπλοϊκές επιχειρήσεις λειτουργούν αυτή τη στιγμή στην Ελλάδα. Ελέγχουν αθροιστικά ένα στόλο περίπου 60 πλοίων που ταξιδεύουν στο Αιγαίο και στο Ιόνιο μαζί με τα άλλα 40 πλοία των μεγάλων εταιρειών. Αυτά τα 100 «ποστάλια» εξυπηρετούν καθημερινά 115 νησιά της χώρας είτε συνδέοντάς τα με την ενδοχώρα είτε πραγματοποιώντας ενδονησιωτικές συνδέσεις.

Υβριδικά πλοία

Την ίδια ώρα στην Ευρώπη, μία από τις μεγαλύτερες ακτοπλοϊκές, η Stena, παρήγγειλε πρόσφατα τρία υβριδικά πλοία LNG - ηλεκτρικά (Stena E-Flexer Ro-Pax). Το πρώτο θα είναι το μεγαλύτερο υβριδικό μέχρι σήμερα και θα παραδοθεί το 2024. Επίσης η Stena θα λειτουργήσει την πρώτη γραμμή στον κόσμο με πλοία χωρίς ορκτά καύσιμα. Θα εκτελείται από δύο πλοία Stena Elektra με μπαταρίες, τα οποία θα κατασκευαστούν έως το 2030.

PLACELIFT

renovations - constructions

Τηλ: 77 770520

ΣΥΝΘΗΚΗ ΛΩΖΑΝΝΗΣ

~ ΕΛΛΗΝΟΤΟΥΡΚΙΚΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ

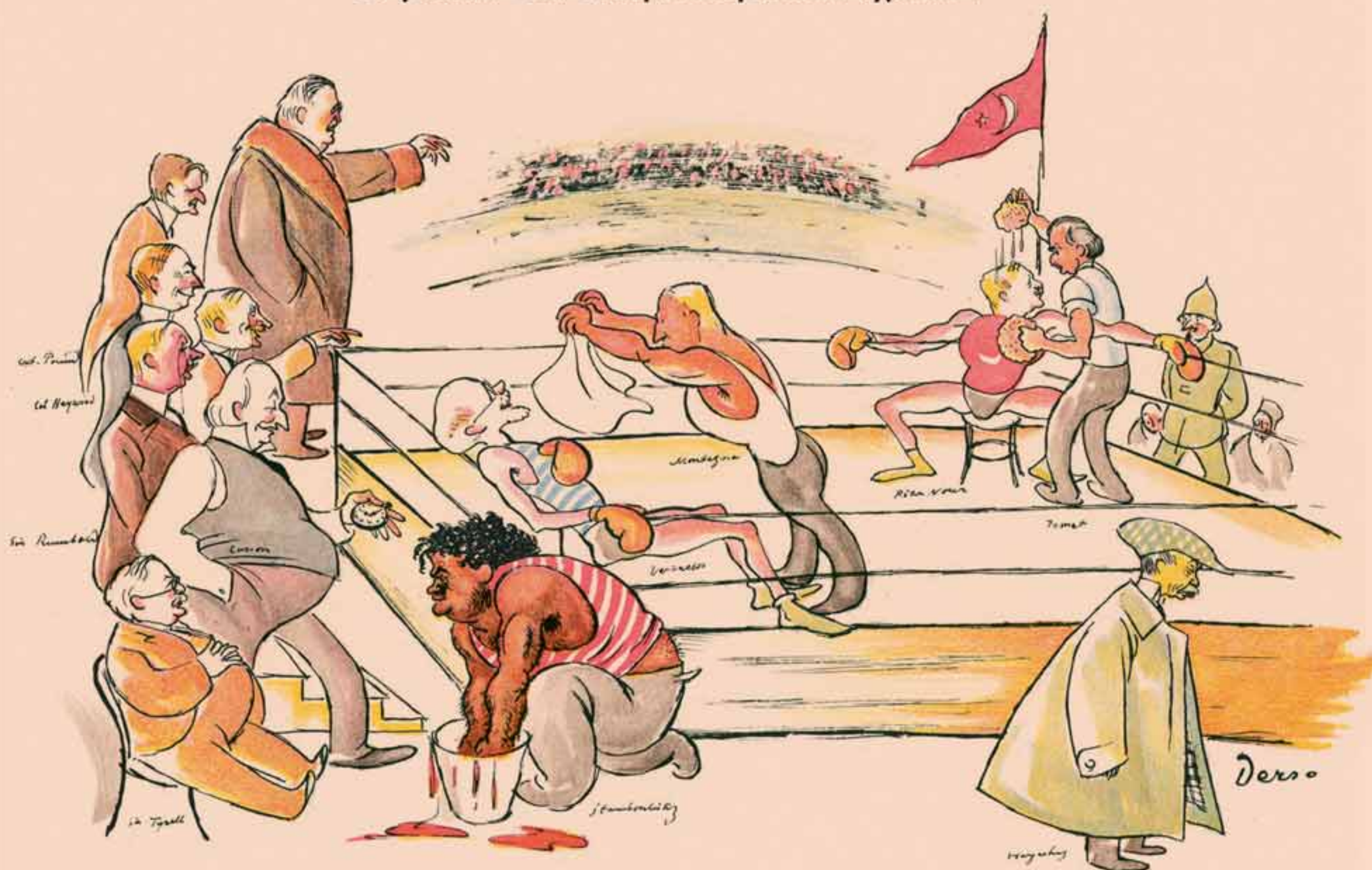
Άγγελος Συρίγος · Αντώνης Κλάφης

Μειονότητες – Οικουμενικό Πατριαρχείο

Τροποποιήσεις των συμφωνηθέντων

Η αμφισβήτηση του εδαφικού καθεστώτος

Το μέλλον των ελληνοτουρκικών σχέσεων

ΤΟΜΟΣ Β'

ΚΥΡΙΑΚΗ
26/3

Σύμφωνα με τον Παναγιώτη Καπόπουλο, επικεφαλής οικονομολόγου της Alpha Bank, το γεγονός ότι η αύξηση του κατώτατου μισθού έγινε σταδιακά τα τελευταία δύο χρόνια βοήθησε ώστε να μπορέσει ο επιχειρηματικός τομέας να την απορροφήσει.

Ωθηση σε κατανάλωση και ανάπτυξη «βλέπουν» οι αναλυτές

Της **ΕΙΡΗΝΗΣ ΧΡΥΣΟΛΩΡΑ**

ΘΕΤΙΚΗ επίδραση εκτιμάται από τους αναλυτές ότι θα έχει στην κατανάλωση και συνεπώς και στην ανάπτυξη της οικονομίας η αύξηση του κατώτατου μισθού. Μάλιστα, ο καθηγητής του ΕΚΠΑ Παναγιώτης Πετράκης εκτιμά ότι η αύξηση 9,5% μπορεί να οδηγήσει σε ενίσχυση της καταναλωτικής ζήτησης κατά 500 εκατ. ευρώ.

Ωστόσο, δεν συμφωνούν όλοι με το μέγεθος της αύξησης, που φαίνεται να ξεπερνάει τα όρια της αύξησης της παραγωγικότητας, κάτι που υποστηρίζουν ότι μπορεί να επιφέρει αρνητικές συνέπειες στην απασχόληση και την ανταγωνιστικότητα της οικονομίας.

Για τον Παναγιώτη Καπόπουλο, επικεφαλής οικονομολόγο της Alpha Bank, το γεγονός ότι η αύξηση του κατώτατου μισθού έγινε σταδιακά τα τελευταία δύο χρόνια βοήθησε ώστε να μπορέσει ο επιχειρηματικός τομέας να την απορροφήσει. «Η αύξηση ήταν απαραίτητη, ύστερα από πολλά χρόνια που ήταν “παγωμένος” ο κατώτατος μισθός», σχολιάζει. «Είναι πολύ σημαντικό, άλλωστε, το εξής στοιχείο: ότι το 2023 χρειάζεται κάποια ενίσχυση της οικονομικής δραστηριότητας και από την ιδιωτική κατανάλωση, πέραν των επενδύσεων. Η αύξηση του κατώτατου μισθού βοηθάει πολύ σ’ αυτή την κατεύθυνση». Σημειώνει ότι η Alpha Bank αναθεώρησε πρόσφατα την πρόβλεψή της για τον ρυθμό ανάπτυξης στην περιοχή του 2,5% από προηγούμενη πρόβλεψη για 1,6%-1,7%, συνεκτιμώντας την αύξηση του κατώτατου μισθού. Μάλιστα, ο επικεφαλής οικονομολόγος της τράπεζας εκτιμά ότι ενδεχομένως να υπάρχουν και άλλα περιθώρια αύξησης, καθώς για πολύ μεγάλο χρονικό διάστημα ήταν “παγωμένος” ο κατώτατος μισθός σε πολύ χαμηλό επίπεδο.

Από άλλες πλευρές, πάντως, διατιμώνονται επιφυλάξεις για

την έκταση της αύξησης. Οικονομικός αναλυτής εκτιμούσε χθες ότι η αύξηση που δόθηκε ήταν μεγάλη, ξεπερνώντας τις εισηγήσεις των φορέων. Συνολικά, σε 1,5 χρόνο οι αυξήσεις έφθασαν το 18,9%, πάνω από το άθροισμα πληθωρισμού και αύξησης της παραγωγικότητας (περίπου 11%). Και ενώ αναγνωρίζει ότι έπρεπε να δοθεί κάποια αύξηση, δεδομένου του πληθωρισμού, αλλά και της ανάγκης να κατανέμεται η ανάπτυξη μεταξύ των συντελεστών της παραγωγής, επισημαίνει ότι όταν αυτή είναι μεγάλη, πλήττεται η ανταγωνιστικότητα της οικονομίας.

Κατά τον κ. Πετράκη, η αύξηση κινείται εντός ορίων αντοχών της οικονομίας, αν και οι αντοχές των επιχειρήσεων διαφέρουν, ανάλογα με το μέγεθός τους. Σημειώνει χαρακτηριστικά:

«Το σημαντικό ερώτημα που τίθεται είναι εάν οι επιχειρήσεις είναι σε θέση να ανταποκριθούν στις υποχρεώσεις αυτές. Με αυτό συνδέονται δύο στοιχεία: α) Το γεγονός ότι των τωρινών αυξήσεων έχει προηγηθεί μια πληθωριστική αύξηση εσόδων στις επιχειρήσεις. β) Το ακαθάριστο λειτουργικό πλεόνασμα για το σύνολο της οικονομίας το τέταρτο τρίμηνο του 2022 ήταν αυξημένο κατά 17% σε σχέση με το τέταρτο τρίμηνο του 2021, ενώ οι αμοιβές της εξαρτημένης εργασίας το ίδιο διάστημα ήταν αυξημένες κατά 3%. Η συμμετοχή πάντως των διαφορετικών μεγεθών των επιχειρήσεων στη διαμόρφωση των πλεονασμάτων είναι ανισομερής, με τις μεγάλες επιχειρήσεις να είναι σε πλεονεκτικότερη θέση. Σε κάθε περίπτωση νομίζω ότι είναι μια γενναία κίνηση ενίσχυσης του εισοδήματος των εργαζομένων στα πλαίσια των αντοχών της οικονομίας, που θα παιζεί αξιόλογο ρόλο στην ανάκαμψη της οικονομίας – και όσον αφορά τη διαμόρφωση των προσδοκιών και όσον αφορά την πραγματική οικονομία».

Μείωση εργοδοτών, αύξηση μισθωτών στο λιανεμπόριο

Υποχωρεί ο αριθμός μικρών επιχειρήσεων, ενώ οι αλυσίδες ενισχύονται

Της **ΔΗΜΗΤΡΑΣ ΜΑΝΙΦΑΒΑ**

Ιστορικό ρεκόρ κατέγραψε η μισθωτή απασχόληση στο λιανεμπόριο το 2022, παρά το γεγονός ότι συνολικά η απασχόληση στον κλάδο παρέμεινε στα ίδια επίπεδα με το 2021 και μάλιστα κάτω από το όριο των 500.000 ατόμων, επίπεδο στο οποίο είχε πέσει στα χρόνια της δεκαετούς οικονομικής κρίσης. Η εξέλιξη αυτή οφείλεται σε σημαντικό βαθμό στις μεγάλες ανακατατάξεις που συντελέστηκαν στο λιανεμπόριο μετά το 2010, καθώς η οικονομική κρίση οδήγησε σε δεκάδες χιλιάδες λουκέτα μικρών και πολύ μικρών εμπορικών επιχειρήσεων, με συνέπεια τη μείωση συνολικά της απασχόλησης.

Αν και συνολικά η απασχόληση στο λιανικό εμπόριο ανέκαμψε από το 2015 μέχρι το 2020 για να ανακοπεί στη συνέχεια ο ρυθμός λόγω της πανδημίας, δεν επέστρεψε ποτέ στα επίπεδα που βρισκόταν προ μνημονίων. Παρά δε την αύξηση, μειώνεται σταθερά ο αριθμός των αυτοαπασχολούμενων και των βοηθών και όπως προαναφέρθηκε αυξάνεται ο αριθμός των μισθωτών, καθώς συνεχίζουν να εξαφανίζονται από τον εμπορικό χάρτη της χώρας οι πολύ μικρές επιχειρήσεις και να ενισχύουν την παρουσία τους οι μεγάλες αλυσίδες, εγχώριες και ξένες.

Σύμφωνα, λοιπόν, με τα στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ για το εργατικό δυναμικό, τα οποία περιλαμβάνονται στην Ετήσια Έκθεση Ελληνικού Εμπορίου, το 2022 στο λιανικό εμπόριο απασχολούνταν συνολικά 496.637 άτομα, σχεδόν όσα και το 2021 (496.397). Το 2009, ένα χρόνο δηλαδή πριν από την είσοδο της Ελλάδας σε καθεστώς μνημονίων, στο λιανικό εμπόριο απασχολούνταν 569.239 άτομα. Με άλλα

Ο αριθμός των μισθωτών στο λιανεμπόριο διαμορφώθηκε σε 312.550, καταγράφοντας ρεκόρ.

λόγια, ο αριθμός των απασχολούμενων πέρυσι ήταν μικρότερος κατά 13% περίπου σε σύγκριση με το 2009. Από το 2012 μέχρι και το 2017 η συνολική απασχόληση στο λιανεμπόριο ήταν κάτω από 500.000 άτομα για να αυξηθεί ελαφρώς την περίοδο 2018-2020 και να υποχωρήσει εκ νέου τα δύο τελευταία χρόνια. Το γεγονός ότι δεν υπήρξε υποχώρηση το 2020 συνδέεται προφανώς με το γεγονός ότι η υπαγωγή στο μέτρο αναστολής συμβάσεων εργασίας συνδεόταν με την υποχρέωση του εργοδότη να μην

Η απασχόληση στο λιανεμπόριο

	Εργοδότες	Αυτοαπασχολούμενοι	Μισθωτοί	Βοηθοί	ΣΥΝΟΛΟ
2008	66.134	170.273	274.156	54.147	564.710
2009	63.911	172.214	275.425	57.689	569.239
2010	59.375	159.817	279.933	50.391	549.516
2014	37.931	132.761	242.173	27.350	440.215
2018	56.051	120.662	302.176	28.930	507.819
2020	56.294	118.291	312.233	24.482	511.300
2021	63.728	114.971	289.530	28.168	496.397
2022	60.246	103.329	312.550	20.511	496.636

ΠΗΓΗ: INEMY - ΕΣΣΕ Ετήσια Έκθεση Ελληνικού Εμπορίου 2022

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

προχωράει σε απολύσεις για συγκεκριμένο χρονικό διάστημα.

Ο αριθμός των εργοδοτών υποχώρησε το 2022 στις 60.246, από 63.728 το 2021, μείωση δηλαδή της τάξης του 5,5%, οι αυτοαπασχολούμενοι μειώθηκαν σε 103.329 από 114.971 το 2021, μείωση κατά 10,1% περίπου, ενώ και οι βοηθοί που συνήθως πρόκειται για μέλη της οικογένειας μειώθηκαν σε 20.511 από 28.168 το 2021, μείωση της τάξης του 27,2%. Ακόμη δηλαδή και στην περίπτωση που οι επιχειρήσεις δεν έκλεισαν, τα μέλη της οικογένειας που απασχολούνταν σε αυτές αναζήτησαν αλλού εργασία. Το 2008 οι εργοδότες στο λιανικό εμπόριο ανέρχονταν σε 66.134 και οι αυτοαπασχολούμενοι σε 170.273, αποτελώντας συνολικά περίπου το 42% των απασχολούμενων στον κλάδο. Σήμερα, το μερίδιό τους στη συνολική απασχόληση στο λιανεμπόριο έχει περιοριστεί σε λιγότερο από 33%.

Ο αριθμός των μισθωτών, από την άλλη, αυξήθηκε το 2022 κατά 8% στο λιανεμπόριο και διαμορφώθηκε σε 312.550 από 289.530 το 2021. Πρόκειται για τον υψηλότερο αριθμό μισθωτών που έχει καταγραφεί στο λιανικό εμπόριο και αποτελεί ισχυρή ένδειξη των μεγάλων ανακατατάξεων στον εμπορικό χάρτη της χώρας, οι οποίες συντελούνται κυρίως τις δύο τελευταίες δεκαετίες. Προ οικονομικής κρίσης ο αριθμός των μισθωτών στο λιανεμπόριο ήταν 274.156 (στοιχεία 2008) και υποχώρησε σημαντικά την περίοδο της βαθιάς ύφεσης, τα έτη 2011-2014, με το 2013 να είναι η χειρότερη χρονιά (238.041 άτομα). Πλέον, η μισθωτή απασχόληση αποτελεί το 63% της συνολικής απασχόλησης στο λιανεμπόριο από 48,55% το 2008.

Στα υψηλά εξαιτίας το κόστος δανεισμού

Σημαντικό υψηλότερο σε σχέση με τα προηγούμενα χρόνια αλλά και σε σύγκριση με τις λοιπές χώρες της Ευρώζωνς είναι το κόστος δανεισμού για τις ελληνικές επιχειρήσεις, με την επιβάρυνση να γίνεται ακόμη μεγαλύτερη δεδομένης της συνεχούς αύξησης των επιτοκίων δανεισμού, συμπεριλαμβανομένης αυτής που ανακoinώσε η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα.

Σύμφωνα με το μηνιαίο δελτίο εξελίξεων στη βιομηχανία, το οποίο εκπονεί το Ιδρυμα Οικονομικών και Βιομηχανικών Ερευνών (ΙΟΒΕ) σε συνεργασία με την Πρωτοβουλία «Ελληνική Παραγωγή - Συμβούλιο Βιομηχανιών για την Ανά-

ΙΟΒΕ: Το μέσο κόστος για τις επιχειρήσεις αυξήθηκε περαιτέρω τον Ιανουάριο, στο 5,1%.

πτυξη», το μέσο κόστος νέου δανεισμού για τις ελληνικές επιχειρήσεις αυξήθηκε περαιτέρω τον Ιανουάριο, στο 5,1%, το οποίο αποτελεί υψηλό εξαιτίας. Με βάση το παραπάνω, η απόκλιση από το μέσο κόστος δανεισμού επιχειρήσεων της Ευρώζωνς και τον «Νότο» της Ευρώζωνς διαμορφώθηκε σε 143 (από 125 τον Δε-

κέμβριο) και 78 (από 88) μονάδες βάσης, αντιστοίχως. Το υψηλότερο κόστος δανεισμού, πάντως, δεν απέτρεψε την υλοποίηση επενδύσεων από τις ελληνικές επιχειρήσεις. Κατά το 6^ο τρίμηνο του 2022 οι πάγιες επενδύσεις αυξήθηκαν κατά 14,8% σε σύγκριση με το αντίστοιχο τρίμηνο του 2021, από αύξηση 8,3% το 5^ο τρίμηνο. Η αύξηση αυτή προήλθε κυρίως από την ενίσχυση των επενδύσεων στις κατασκευές (+44,5% από +15,9%), ενώ μικρότερη ήταν η ενίσχυση στις λοιπές επενδύσεις (μεταφορικός εξοπλισμός, αγροτικά μηχανήματα, πνευματικά δικαιώματα κ.α.) και συγκεκριμένα κατά 27,1%. Μείωση, από την άλλη, κατά 4,3%,

καταγράφηκε στις επενδύσεις για μηχανολογικό εξοπλισμό καθώς και στις επενδύσεις για εξοπλισμό τεχνολογίας. Το 2022, χρονιά σημαντικής διεύρυνσης του εμπορικού ελλείμματος, χαρακτηρίστηκε από σημαντική αύξηση ειδικά του εμπορικού ελλείμματος στα βιομηχανικά προϊόντα, στοιχεία που επιβεβαιώνει τη μεγάλη εξάρτηση της Ελλάδας από εισαγόμενα προϊόντα, όταν δεν πρόκειται για αγροτικά προϊόντα.

Τον Δεκέμβριο του 2022 οι εξαγωγές βιομηχανικών προϊόντων διαμορφώθηκαν σε 2,7 δισεκατομμύρια ευρώ, αυξημένες κατά 29,6% σε σύγκριση με τον Δεκέμβριο του 2021.

Ρευστότητα από το Ταμείο Ανάκαμψης αναζητούν οι μικρομεσαίες εταιρείες

Σε υψηλά επίπεδο βρίσκεται το ενδιαφέρον των μικρομεσαίων επιχειρήσεων για επενδύσεις του Ταμείου Ανάκαμψης, διαπιστώνει έρευνα της Εθνικής Τράπεζας, με το 14% του τομέα να αναφέρει προχωρημένο σχεδιασμό επενδύσεων.

Όπως διαπίστωσε η έρευνα που έγινε σε 600 μικρομεσαίες επιχειρήσεις, η διάθεσή τους για επενδύσεις ήταν εμφανής ήδη από το α' εξάμηνο του 2021, όταν σχεδόν το 50% του τομέα δήλωνε πρόθυμο να ενταχθεί σε κάποια δράση του Ταμείου Ανάκαμψης. Ο βαθμός ενδιαφέροντος δείχνει πλέον να είναι παγιωμένος στο επίπεδο αυτό, ενώ σταδιακά αυξάνεται και ο βαθμός ετοιμότητας. Έτσι, το β' εξάμηνο του 2022 το 14% δήλωνε ότι έχει σχημα-

τοποιημένα επενδυτικά σχέδια, έναντι αντιστοίχου ποσοστού μόνο 1% ένα χρόνο νωρίτερα, με εκτιμώμενο ύψος επενδύσεων 2,8 δισ. ευρώ, έναντι 0,2 δισ. ευρώ ένα χρόνο πριν.

Υψηλότερη κινητικότητα σημειώνεται στα μεγαλύτερα μέγεθος επιχειρήσεων, τόσο σε όρους επενδυτικής διάθεσης (58% των μεσaiών, έναντι 43% των πολύ μικρών) όσο και ετοιμότητας (με ενεργό ενδιαφέρον από 19% των μεσaiών, έναντι μόλις 6% των πολύ μικρών). Όσον αφορά τον τύπο προωθούμενων επενδύσεων, ως αιχμή του δόρατος ξεχωρίζουν οι ψηφιακές επενδύσεις (κυρίως από επιχειρήσεις εμπορίου), καθώς και οι πράσινες επενδύσεις (κυρίως από βιομηχανίες).

Σχεδόν το 50% του τομέα δήλωνε πρόθυμο να ενταχθεί σε κάποια δράση του Ταμείου, σύμφωνα με έρευνα της ΕΤΕ.

Οι αναλυτές της τράπεζας επισημαίνουν ότι τώρα το ζητούμενο είναι η όσο το δυνατόν ταχύτερη κινητοποίηση των μικρομεσαίων επιχειρήσεων. Στο πλαίσιο αυτό έχει σημασία το γεγονός ότι το 41% αυτών με σχηματοποιημένα επενδυτικά σχέδια, δηλώνει ότι αναμένει να έχουν ολοκληρωθεί εντός του 2023 και συνεπώς

φέτος αναμένεται να γίνει ορατή η πρώτη αναπτυξιακή ώθηση από το Ταμείο Ανάκαμψης. Ένα ποσοστό 34% αναμένει ολοκλήρωση σε 1-2 έτη, το 13% σε 2-3 έτη και το υπόλοιπο 13% σε περισσότερα από 3 έτη. Οι επενδύσεις που προβλέπεται να ολοκληρωθούν ταχύτερα είναι κυρίως στον τομέα των υπηρεσιών και αυτές που θα αργήσουν περισσότερο είναι στη βιομηχανία. Οι αναλύτες της τράπεζας πάντως επισημαίνουν ότι «αν και η επιτάχυνση της κινητικότητας των μικρομεσαίων επιχειρήσεων είναι εμφανής, απαιτείται περαιτέρω επαγρύπνηση καθώς το χρονοδιάγραμμα του Ταμείου είναι δεδομένο (με το 1/3 των δανειακών του πόρων να έχει ήδη συνδεθεί με υποβληθέντα επενδυτικά

σχέδια)». «Συνοψίζοντας», καταλήγει η σχετική ανακοίνωση της τράπεζας, «προκειμένου το υψηλό επενδυτικό ενδιαφέρον από τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις να μπορέσει να μετουσιωθεί πλήρως σε πράξη, αναδεικνύεται η ανάγκη για περαιτέρω παροχή τεχνικής βοήθειας στη σύνταξη δυνητικά επιλέξιμων επενδυτικών σχεδίων όσο και η σημασία παράλληλης αξιοποίησης συμπληρωματικών χρηματοδοτικών εργαλείων (όπως ΕΣΠΑ και Αναπτυξιακός). Συνεπώς, η υψηλή διαθεσιμότητα πόρων σε συνδυασμό με την επενδυτική ορμή που αναγορίζουμε στις ΜμΕ συνιστά μια μοναδική συγκυρία που δεν πρέπει να πάει χαμένη».

ΕΙΡΗΝΗ ΧΡΥΣΟΛΩΡΑ

Το β' εξάμηνο του 2022 το 14% των ΜμΕ έχει σχηματοποιημένα επενδυτικά σχέδια, έναντι αντιστοίχου ποσοστού μόνο 1% ένα χρόνο νωρίτερα.

Μικρή συμμετοχή στο πρόγραμμα επιδότησης της δόσης δανείου ευάλωτων

Μικρότερη σε σχέση με τις αρχικές προσδοκίες είναι μέχρι σήμερα η συμμετοχή των οφειλτών που θεωρούνται ευάλωτοι στο πρόγραμμα επιδότησης της δόσης του δανείου τους, που έχει υποβληθεί την πρώτη κατοικία. Πρόκειται για μόλις 840 οφειλτές οι οποίοι έχουν οριστικοποιήσει την αίτησή τους και έχουν κριθεί επιλέξιμοι, ενώ άλλες 550 αιτήσεις απορρίφθηκαν, καθώς οι αιτούντες κρίθηκαν μη επιλέξιμοι.

Με βάση τα στοιχεία της Ειδικής Γραμματείας Ιδιωτικού Χρέους, άλλες 8.345 ακυρώθηκαν από τους ίδιους τους αιτούντες, καθώς έκριναν ότι δεν πληρούσαν τα κριτήρια επιλεξιμότητας που ορίζει ο νόμος, ενώ σε εκκρεμότητα παραμένουν άλλες 8.180 αιτήσεις οι οποίες δεν έχουν υποβληθεί οριστικά από τους ενδιαφερόμενους οφειλτές και άρα δεν είναι ακόμη σαφές εάν είναι επιλέξιμοι για την ένταξη τους στο πρόγραμμα

Μόλις 840 οφειλτές έχουν οριστικοποιήσει την αίτησή τους και έχουν κριθεί επιλέξιμοι.

επιδότησης ή όχι. Τα μέχρι στιγμής στοιχεία για τη συμμετοχή δανειοληπτών στο πρόγραμμα, το οποίο θα καλύψει το 50% της αύξησης της δόσης σε όσα δάνεια έχουν υποβάλει την πρώτη κατοικία αναδρομικά από τον περασμένο Ιούλιο, δείχνουν χαμηλότερη συμμετοχή έναντι της αρχικής πρόβλεψης που έκανε λόγο για έως και 30.000 ευάλωτους οφειλτές.

Η πλατφόρμα για την υποβολή αιτήσεων άνοιξε την 1η Φεβρουαρίου και πρώτο βήμα για την ενεργοποίηση της επιδότησης είναι η έκδοση σχετικής

Σε εκκρεμότητα παραμένουν άλλες 8.180 αιτήσεις, οι οποίες δεν έχουν υποβληθεί οριστικά. Το πρόγραμμα θα καλύψει το 50% της αύξησης της δόσης σε όσα δάνεια έχουν υποβάλει την πρώτη κατοικία αναδρομικά από τον περασμένο Ιούλιο.

βεβαίωσης ευάλωτου δανειολήπτη μέσω της ιστοσελίδας της Ειδικής Γραμματείας Ιδιωτικού Χρέους.

Στα κριτήρια που προβλέπονται προκειμένου να χαρακτηριστεί κάποιος ευάλωτος αποδίδεται, σύμφωνα με εκτιμήσεις, και η χαμηλή συμμετοχή, όπως προκύπτει και από τον υψηλό αριθμό ακυρώσεων των αιτήσεων μέχρι στιγμής που φθάνουν τις 8.345 περιπτώσεις. Σε ό,τι αφορά τις 8.180 αιτήσεις που εκκρεμούν για οριστική υποβολή (η συντριπτική πλειονότητα των περιπτώσεων, περί τις 6.955, είναι οφειλτές με προστατευόμενα μέλη) και ο χρόνος μετρά αντίστροφα, καθώς εφόσον οι αιτήσεις αυτές δεν οριστικοποιηθούν εντός των προσεχών 10 ημερών, οι αιτούντες θα πρέπει να ξεκινήσουν τη διαδικασία εξαρχής. Ο συνολικός χρόνος για την υποβολή της αίτησης και την άντληση των στοιχείων από τη βάση

δεδομένων της ΑΑΔΕ και τις τράπεζες δεν θα πρέπει να ξεπερνάει τον ένα μήνα και εκτός από τα πλήρη στοιχεία του οφειλέτη, σε άρση του τραπέζικού τους απορρήτου θα πρέπει συναινέσουν και τα εξαρτώμενα μέλη.

Υπενθυμίζεται πως το σχέδιο προβλέπει την επιδότηση κατά 50% της αύξησης του επιτοκίου, με ημερομηνία έναρξης για τον υπολογισμό της αύξησης την 30η Ιουνίου 2022 και για διάστημα 12 μηνών. Το ποσό της επιδότησης για τους δικαιούχους εκτιμάται ότι θα ξεκινήσει να πιστώνεται στους λογαριασμούς τους τον Απρίλιο.

Το σύνολο της δαπάνης για την υποστήριξη των ευάλωτων δανειοληπτών θα καλυφθεί από τις εισφορές των τεσσάρων συστημικών τραπεζών, στο πλαίσιο των δράσεων εταιρικής κοινωνικής υπευθυνότητας.

ΕΥΓΕΝΙΑΣ ΤΖΟΡΤΖΗ

Μεγάλα τουριστικά γραφεία αναφέρουν επίπεδα κρατήσεων σε ελληνικά νησιά που φθάνουν ακόμη και στο 50% των διαθέσιμων πακέτων τους.

Ρεκór για τον τουρισμό δείχνουν οι κρατήσεις

Ενθαρρυντικά είναι τα μηνύματα για την εξέλιξη της φετινής τουριστικής σεζόν στην Ελλάδα που έρχονται από τη διεθνή τουριστική έκθεση του Βερολίνου ITB 2023. Τα μεγάλα τουριστικά γραφεία αναφέρουν επίπεδα κρατήσεων για φέτος το καλοκαίρι σε ελληνικούς προορισμούς που σε κάποιες περιπτώσεις φθάνουν ακόμη και στο 50% των διαθέσιμων πακέτων τους. Και αυτό παρά το γεγονός πως οι περισσότεροι εξ αυτών έχουν αυξήσει φέτος τα συνεργαζόμενα ξενοδοχεία και έτσι και τις διαθέσιμες προς πώληση διανυκτερεύσεις.

«Αν θέλετε να κάνετε φέτος το καλοκαίρι διακοπές στη Ρόδο, την Κω, τις Κυκλάδες ή τη Ζάκυνθο θα πρέπει να κάνετε κράτηση το συντομότερο δυνατόν», δήλωσε στο πλαίσιο της ITB 2023 ο επικεφαλής πωλήσεων της TUI για τη Γερμανία, Μπέντζαμιν Τζάκομπ. Ο προϊστάμενός του, επικεφαλής της TUI Deutschland, Στέφαν Μπάουμπερτ, αποκάλυψε μάλιστα πως σε προορισμούς σαν κι αυτούς έχουν ήδη πουληθεί οι μισές από τις διαθέσιμες κλίνες αλλά και αεροπορικές θέσεις. Ωστόσο, η Αιτάλεια στην Τουρκία και η Μαγιόρκα στην Ισπανία αυτή την περίοδο διαγκωνίζονται για την πρώτη θέση μεταξύ των πιο δημοφιλών προορισμών καλοκαιρινών διακοπών των Γερμανών. Ακολου-

θούν στην τρίτη θέση, αλλά από κοντά, τα ελληνικά νησιά, ενώ έπονται η Αίγυπτος, τα Κανάρια Νησιά και η Ανδαλουσία. Σύμφωνα με τον επικεφαλής του μεγαλύτερου ευρωπαϊκού ταξιδιωτικού οργανισμού, τον CEO της TUI Group AG, Σεμπάστιαν Εμπελ, «βλέπουμε ενθαρρυντική δυναμική κρατήσεων για το καλοκαίρι του 2023, ειδικά τις τελευταίες εβδομάδες». Αλλά και στη Βρετανία η TUI διαπιστώνει ισχυρή ζήτηση για διακοπές στην Ελλάδα. Είναι γι' αυτόν τον λόγο που ο όμιλος προσέθεσε φέτος περί τα 1.500 επιπλέον συνεργαζόμενα ξενοδοχεία σε Ισπανία και Ελλάδα, που οδηγούν για ακόμη μία χρονιά τις πωλήσεις του. Την ισχυρή ζήτηση για την Ελλάδα επιβεβαιώνουν και τα στοιχεία κρατήσεων του ανταγωνιστικού της TUI τουριστικού ομίλου DER Touristik, που δείχνουν ότι η χώρα μας είναι ο τρίτος πιο δημοφιλής προορισμός διακοπών μικρών και μεσαίων αποστάσεων για τους Γερμανούς το 2023, ενώ τα μεγέθη θεωρείται σίγουρο ότι θα ξεπεράσουν αυτά του 2019. Σύμφωνα με όσα έγιναν γνωστά μέχρι στιγμής στο Βερολίνο οι κρατήσεις της DER Touristik για το φετινό καλοκαίρι κινούνται σε επίπεδα σχεδόν διπλάσια σε σχέση με πέρυσι και πάνω από το 2019.

ΗΛΙΑΣ ΜΠΕΛΛΟΣ

Οι «μικροί» κυριαρχούν στα νέα προγράμματα απασχόλησης

Το 90% των επιχειρήσεων που συμμετέχουν έχουν έως 9 εργαζομένους

Της **ΡΟΥΛΑΣ ΣΑΛΟΥΡΟΥ**

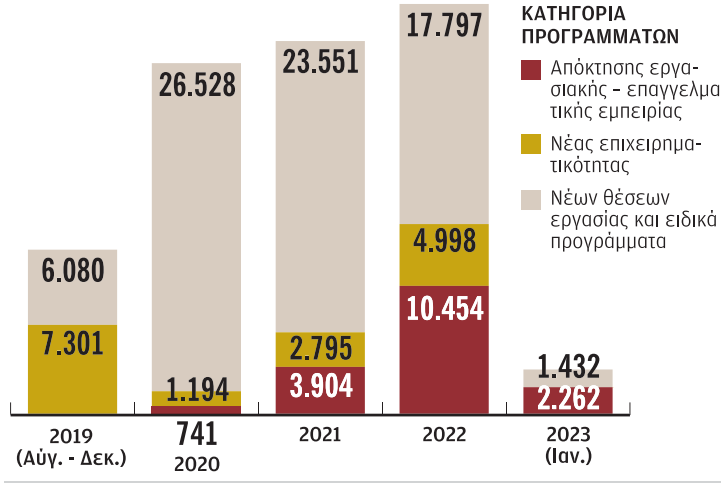
Πολύ μικρές και μικρές επιχειρήσεις, που δραστηριοποιούνται κατά κύριο λόγο στο εμπόριο, χονδρικό και λιανικό, συμμετέχουν στα προγράμματα της Δημόσιας Υπηρεσίας Απασχόλησης (ΔΥΠΑ), προσλαμβάνοντας γυναίκες, μακροχρόνια ανέργους και νέους, σε περιοχές όχι μόνο στην Αττική και στην Κεντρική Μακεδονία, αλλά και στην υπόλοιπη Ελλάδα. Ο σχεδιασμός και η υλοποίηση μιας «νέας γενιάς προγραμμάτων», πιο στοχευμένων με ισχυρά κίνητρα προς τις επιχειρήσεις και απλουστευμένους όρους και διαδικασίες, ώστε να επανέλθουν στην αγορά εργασίας άτομα που αντιμετώπιζον σημαντικά εμπόδια ένταξης, οδήγησε τα τελευταία χρόνια στην προκήρυξη συνολικά 27 προγραμμάτων απασχόλησης, για 136.719 θέσεις εργασίας.

Και σύμφωνα με τα τελευταία επίσημα στοιχεία της ΔΥΠΑ στον ιδιωτικό τομέα, τα 16 προγράμματα που αφορούν τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας, τα 7 για την απόκτηση εργασιακής - επαγγελματικής εμπειρίας και τα 4 για τη δημιουργία νέων επιχειρήσεων, είχαν ως αποτέλεσμα την πρόσληψη 78.872 ανέργων και την έγκριση 9.455 επιχειρηματικών σχεδίων ή σύστασης νέας επιχείρησης (με έναρξη σε ΔΟΥ), ανεβάζοντας τον συνολικό αριθμό ωφελούμενων στους 88.327.

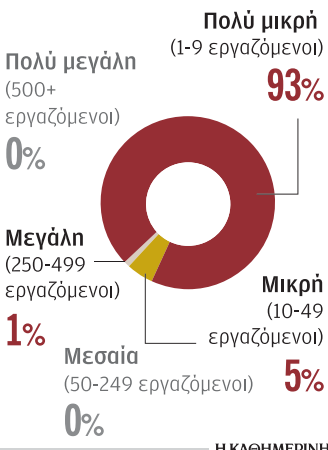
Αν και τα επίσημα στοιχεία για το πόσοι από αυτούς τους ανέργους, που εντάχθηκαν σε κάποιο πρόγραμμα, παραμένουν στη θέση τους δεν είναι ακόμη διαθέσιμα, η ανάλυση των ποιοτικών στοιχείων αναφορικά με τους συμμετέχοντες, δείχνει την αλλαγή φιλοσοφίας στη λειτουργία των προγραμμάτων.

Σύμφωνα δε με τη διοίκηση της ΔΥΠΑ, συνολικά μέσω των νέων προγραμμάτων απασχόλησης, κάποια από τα οποία αφορούν κοινωφελή εργασία σε ΟΤΑ και Δημόσιο, μέσα σε 3,5 χρόνια συμμετείχαν σε κάποιο πρόγραμμα 109.037 άνεργοι, α-

Ωφελούμενοι από προγράμματα ΔΥΠΑ

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΠΟΥ ΣΥΜΜΕΤΕΙΧΑΝ ΚΑΤΑ ΜΕΓΕΘΟΣ

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Τα τελευταία χρόνια προσλήφθηκαν 78.872 άνεργοι, κυρίως γυναίκες αλλά και μακροχρόνια άνεργοι.

γεγονός που σημαίνει ότι κάθε μήνα εντάσσονταν στην αγορά εργασίας 2.596 άνεργοι. Ο αριθμός των επιχειρήσεων που συμμετείχαν στα προγράμματα αυτά, ανέρχεται στις 47.816. Από αυτές, το μεγαλύτερο ποσοστό, ήτοι 69% ή 32.940, συμμετείχε με έναν μόνο ωφελούμενο, ο μέγιστος αριθμός είναι 42 ωφελούμενοι σε μία επιχείρηση με το 93% των επιχειρήσεων να συμμετέχει με 1 έως 3 ωφελούμενους.

Η κατανομή των ωφελούμενων βάσει μεγέθους των επιχειρήσεων που συμμετείχαν στα νέα προγράμματα των τελευταίων 3,5 ετών, δείχνει σαφώς ότι κυρίως οι πολύ μικρές επιχειρήσεις που απασχολούν από 1 έως 9 άτομα, είναι αυτές που αιτούνται τη συμμετοχή τους στα προγράμματα. Το ποσοστό προσλήψεων σε αυτές ανέρχεται στο 90%. Α-

κολουθούν οι μικρές επιχειρήσεις (10 έως 49 απασχολούμενοι) με πολύ χαμηλότερο ποσοστό, της τάξης του 7%.

Όσο για τις δραστηριότητες που ασκούν οι επιχειρήσεις στις οποίες εντάχθηκαν τελικά οι ωφελούμενοι, το υψηλότερο ποσοστό, 33%, κατέχει το χονδρικό και λιανικό εμπόριο και ακολουθούν οι επαγγελματικές, επιστημονικές και τεχνικές δραστηριότητες με 15% και, με μονοψήφια πλέον ποσοστά, η μεταποίηση (9%), οι δραστηριότητες υπηρεσιών παροχής καταλύματος και υπηρεσιών εστίασης (8%) και οι δραστηριότητες σχετικές με την ανθρώπινη υγεία και την κοινωνική μέριμνα (8%).

Κατά κύριο λόγο μάλιστα, βάσει των στοιχείων που παρουσιάζει η «Κ», αν και η κατανομή των ωφελούμενων ανά διοικητική περιφέρεια εύλογα επηρεάζεται από τη συγκέντρωση του πληθυσμού σε αυτές, η στόχευση ορισμένων προγραμμάτων σε συγκεκριμένες περιφέρειες είχε ως αποτέλεσμα το 56% των ωφελούμενων να κατοικεί εκτός Περιφερειών Αττικής (23%) και Κεντρικής Μακεδονίας (21%). Ως προς το φύλο, τα στοιχεία δείχνουν ότι το μεγαλύτερο ποσοστό ωφε-

λουμένων, 59%, αφορά γυναίκες, ενώ ως προς τις ηλικιακές ομάδες, πρώτη κατατάσσεται η ηλικιακή ομάδα 30 έως 54 ετών με ποσοστό 44% επί του συνόλου. Ακολουθούν η ηλικιακή ομάδα των νέων έως 29 ετών (40%) και η ομάδα ατόμων 55 ετών και άνω με ποσοστό 16%. Και σε αυτή την περίπτωση, η στόχευση των προγραμμάτων σε συγκεκριμένες ηλικίες φαίνεται πως διαμορφώνει νέα δεδομένα, αφού σύμφωνα με τα στοιχεία εγγεγραμμένης ανεργίας για το 2022, υπερτερεί η ηλικιακή ομάδα ανέργων από 30 έως 54 ετών (59%) και ακολουθούν οι άνεργοι άνω των 55 ετών (26%) και οι άνεργοι κάτω των 30 ετών (16%).

Το 65% των ωφελούμενων είναι απόφοιτοι έως και μεταδευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, ενώ οι απόφοιτοι των ανώτερων εκπαιδευτικών βαθμίδων αποτελούν το 35%. Και αυτό, παρότι το εκπαιδευτικό επίπεδο των ανέργων σπανίως λαμβάνεται υπόψη κατά τον σχεδιασμό προγραμμάτων, γεγονός που οδηγεί στο συμπέρασμα πως οι ίδιες οι επιχειρήσεις προτιμούν να προσλαμβάνουν ανέργους απόφοιτους τουλάχιστον δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.

michael kyprianou

Advocates - Legal Consultants

Ανακοίνωση έναρξης λειτουργίας γραφείου στο Τελ Αβίβ

Η Δικηγορική Εταιρεία Michael Kyprianou & Co LLC, μία από τις κορυφαίες νομικές εταιρείες της Κύπρου, ανακοινώνει το άνοιγμα ενός νέου διεθνούς υποκαταστήματός της στο Τελ Αβίβ του Ισραήλ, διευρύνοντας περαιτέρω την παγκόσμια εμβέλεια της εταιρείας.

Επικεφαλής του νέου υποκαταστήματος είναι ο Gilad Tuffias (LL.M.), με περισσότερο από 20 χρόνια εμπειρία και εξειδίκευση στην ανάπτυξη και στρατηγική των επιχειρήσεων.

Ο κ. Σάββας Σαββίδης, Συνέταιρος της Michael Kyprianou & Co LLC δηλώνει: «Είμαστε πραγματικά χαρούμενοι που έχουμε την ευκαιρία να έχουμε τον κ. Tuffias ως συνεργάτη μας στο Τελ Αβίβ. Εκτός από τα γραφεία μας σε Ελλάδα, Μάλτα, Ντομπί, Ουκρανία, ΗΒ, ΗΑΕ και Γερμανία προσβλέπουμε στην περαιτέρω ανάπτυξη της εταιρείας μας. Η διεθνής παρουσία μας, μας επιτρέπει να έχουμε τη δυνατότητα να παρέχουμε επαγγελματικές συμβουλές και υπηρεσίες υψηλότερου επιπέδου σε τοπικά και διασυνοριακά θέματα.»

Με περισσότερο από 30 χρόνια εμπειρίας και τεχνογνωσίας σε όλες τις νομικές και εμπορικές πτυχές, σε συνδυασμό με τη βαθιά κατανόηση και γνώση της ισραηλινής αγοράς, της

κουλτούρας και του επιχειρηματικού πνεύματος, η εταιρεία βρίσκεται στη μοναδική θέση να υποστηρίξει με επιτυχία της διεθνείς επιχειρηματικές δραστηριότητες και φιλοδοξίες των πελατών της.

Ο κ. Tuffias βασίζομενος στην εξαιρετική φήμη και ευρεία προσφορά υπηρεσιών της εταιρείας, δηλώνει: «Είναι τιμή και προνόμιο να είμαι μέλος σε μια ομάδα που αποτελείται από επαγγελματίες υψηλής αξιοπιστίας.

Προσφέροντας τις υπηρεσίες μας στα εβραϊκά, μέσω του νέου γραφείου στο Τελ Αβίβ, στόχος μας είναι να λειτουργήσουμε ως γέφυρα για την ισραηλινή αγορά, τις εταιρείες, τους ιδιώτες πελάτες που δραστηριοποιούνται σε παγκόσμιες αγορές, βοηθώντας στη διασφάλιση των συμφερόντων τους και στην υποστήριξη των αναγκών τους αναφορικά με: Εταιρικά & Εμπορικά ζητήματα, Ακίνητη Ιδιοκτησία, Ενεργειακή Βιομηχανία, Ναυτιλία, Χρηματοοικονομική Τεχνολογία και Ψηφιακά Νομίσματα και φυσικά σε όλους τους άλλους τομείς στους οποίους δραστηριοποιείται η Εταιρεία.»

Για περισσότερες πληροφορίες επισκεφθείτε την ιστοσελίδα της εταιρείας στο www.kyprianou.com

TREPPIDES

Ανακοίνωση Διορισμού Ανώτερου Στελέχους στο Διευθυντικό Συμβούλιο της K. Treppides & Co Ltd

Η Διεύθυνση της K. Treppides & Co Ltd πιστή στην δέσμευσή της για οργανική ανάπτυξη μέσω της δημιουργίας ηγετικών προσωπικοτήτων που προέρχονται από την ανάπτυξη μελών του δικού της ανθρώπινου δυναμικού τα οποία έχουν την αριστεία όσο αφορά την γνώση και τον τρόπο παροχής εξειδικευμένων υπηρεσιών, είναι στην ευχάριστη θέση να ανακοινώσει το διορισμό του ακόλουθου Ανώτερου Στελέχους στο Διευθυντικό Συμβούλιο με ισχύ από την 1η Μαρτίου 2023.

Χριστίνα Παναγιώτου διορίζεται ως Ανώτερο Στέλεχος, μέλος του Διευθυντικού Συμβουλίου.

Η Χριστίνα Παναγιώτου διορίζεται στην θέση Ανώτερου Στελέχους στο Τμήμα Διεθνούς Υπηρεσίας Συμμόρφωσης και Συμβουλευτικών Υπηρεσιών. Ξεκίνησε στην K. Treppides & Co Ltd το 2014 και προήχθη σε Ανώτατο Διευθυντή και μέλος του Διευθυντικού Συμβουλίου το 2021. Διορίζεται ως Ανώτατο Στέλεχος στο Τμήμα Διεθνούς Υπηρεσίας Συμμόρφωσης και Συμβουλευτικών Υπηρεσιών και παρέχει υπηρεσίες σε τοπικούς και άλλους ευρωπαϊκούς χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς.

Διαθέτει εκτενή εξειδικευμένη εμπειρία σε θέματα κανονιστικής συμμόρφωσης και θέματα συμμόρφωσης παρεμπόδισης νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες στον κλάδο χρηματοοικονομικών υπηρεσιών. Επιπλέον, έχει εις βάθος γνώση και εμπειρία αναφορικά με τις λειτουργικές και νομοθετικές απαιτήσεις καθώς το νομοθετικό πλαίσιο που διέπει τη λειτουργία επενδυτικών υπηρεσιών, οργανισμών εναλλακτικών επενδύσεων, διαχειριστών οργανισμών εναλλακτικών επενδύσεων, ιδρυμάτων ηλεκτρονικού χρήματος και ιδρυμάτων πληρωμών.

Καθ' όλη τη διάρκεια της εμπειρίας της, επιβλέπει τη λειτουργία συμμόρφωσης των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων και την παροχή συμβουλευτικών υπηρεσιών σε θέματα κανονιστικής συμμόρφωσης και συμμόρφωσης κατά της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες.

Η Χριστίνα Παναγιώτου είναι κάτοχος πτυχίου BSc στη Δημόσια Διοίκηση και Διοίκηση Επιχειρήσεων και μεταπτυχιακό τίτλου MSc στα Χρηματοοικονομικά. Είναι επίσης πιστοποιημένο πρόσωπο από την Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς Κύπρου κατέχοντας τόσο το πιστοποιητικό Αναβαθμισμένης Εξέτασης καθώς και το πιστοποιητικό λειτουργού συμμόρφωσης AML.

Στοιχεία Επικοινωνίας:

hr@treppides.com
www.treppides.com
Nicosia: Treppides Tower, Kafkasou 9, Aglantzia CY2112, Nicosia Cyprus
Limassol: Andrea Karoliou 38, Dot 38, Ayios Athanasios, CY 4102, Limassol Cyprus
London: 7 Milner Street, London SW3 2QA
Malta: Level 1, Somnium, Tower Road, Swatar, Birkirkara BKR 4012

Ιαν Μπρέμερ, πρόεδρος του Eurasia Group

Δεν τελειώσαμε ακόμη με τις τράπεζες

Οι διεθνείς θεσμοί έχουν διδαχθεί από το παρελθόν, αλλά ο πληθωρισμός δυσχεραίνει την αντιμετώπιση της οικονομικής κρίσης

Του ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ ΕΛΛΙΣ

Το χρηματοπιστωτικό σύστημα δεν θα καταρρεύσει καθώς οι κυβερνήσεις των σημαντικών κρατών και οι αρμόδιοι διεθνείς θεσμοί έχουν διδαχθεί από το παρελθόν, ωστόσο θα υπάρξουν περαιτέρω προβλήματα, καθώς ο υψηλός πληθωρισμός δυσχεραίνει τη διαχείριση της κατάστασης, εκτιμά σε συνέντευξή του στην «Κ» ο πρόεδρος του Eurasia Group, Ιαν Μπρέμερ. Ειδικότερα για τις ΗΠΑ, θεωρεί ότι είμαστε μπροστά σε μια πιστωτική ύφεση που θα αποδυναμώσει την οικονομία μέχρι τις εκλογές του 2024, με ό,τι αυτό μπορεί να συνεπάγεται για τη διαμόρφωση του πολιτικού σκηνικού στη μεγαλύτερη οικονομία του κόσμου. Παράλληλα, σημειώνει ότι η Ρωσία από την πλευρά της βλέπει θετικά όποια κρίση πλήττει τις δυνατότητες της Δύσης, ενώ η Κίνα με δεδομένο το μέγεθος και τον ρόλο της στην παγκόσμια οικονομία, δεν επιθυμεί μεν διατάραξη της σταθερότητας, αλλά ταυτόχρονα βλέπει και ευκαιρίες στις αδυναμίες της Δύσης.

– **Εχει διδαχθεί η Δύση, κυβερνήσεις και θεσμοί, από τις κρίσεις του παρελθόντος, οι ΗΠΑ με την κατάρρευση της Lehman Brothers και η Ευρώπη με την ελληνική κρίση;**

– Οι υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής έχουν μάθει από το παρελθόν – αντλούν από τα εγχειρίδια της παγκόσμιας χρη-

Δεν νομίζω ότι το χρηματοπιστωτικό σύστημα θα καταρρεύσει, οι μεταρρυθμίσεις έχουν ενισχύσει την ανθεκτικότητά του.

ματοπιστωτικής κρίσης και της COVID-19 και είναι προετοιμασμένοι ανάλογα. Το διδάγμα είναι ότι πρέπει να κινηθούν γρήγορα και αποφασιστικά για να αποτρέψουν τον πανικό και να περιορίσουν τις απειλές σε ό,τι αφορά τη ρευστότητα. Τώρα όμως υπάρχει μια διαφορά, καθώς η αξιοπιστία τους συνδέεται και με τον έλεγχο του πληθωρισμού, γεγονός που καθιστά δύσκολη την εξισορροπητική δράση και ακόμη πιο δύσκολη την επικοινωνιακή διαχείριση.

– **Ποιες πιθανές επιπτώσεις –οικονομικές και γεωπολιτικές– βλέπετε από την τραπεζική μεταβλητότητα των τελευταίων ημερών;**

– Δεν νομίζω ότι το χρηματοπιστωτικό σύστημα θα καταρρεύσει –οι μεταρρυθμίσεις μετά την παγκόσμια χρηματοπιστωτική κρίση έχουν ενισχύσει την ανθεκτικότητά του– αλλά αμφιβάλλω αν όλα έχουν τελειώσει και πιστεύω ότι σίγουρα υπάρχουν και άλλα προβλήματα που δεν έχουν ακόμη αναδυθεί. Ο μεγαλύτερος κίνδυνος είναι αν αυτές οι ε-

Οι υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής πρέπει να κινηθούν γρήγορα και αποφασιστικά, για να αποτρέψουν τον πανικό και να περιορίσουν τις απειλές σε ό,τι αφορά τη ρευστότητα, τονίζει ο Ιαν Μπρέμερ.

ξελίξεις προκαλέσουν μια ευρεία σύσφιγξη των πιστωτικών και χρηματοπιστωτικών δυνατοτήτων, η οποία θα επιδεινώσει τις υφεσιακές αντιδράσεις και θα ασκήσει τεράστια πίεση στους υπεύθυνους χάραξης πολιτικής, πολλοί από τους οποίους έχουν περιορισμένη ευελιξία στην ασκούμενη πολιτική έπεται από 4 χρόνια πανδημίας.

– **Μπορεί το σκηνικό να εξελιχθεί σε ένα νέο 2007-2008;**

– Δεν νομίζω, αλλά είναι πολύ νωρίς ακόμη. Οι τραπεζικές κρίσεις οδηγούνται από το συναίσθημα και οι υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής πρέπει να είναι συγκρατημένοι στο ότι την έχουν υπό έλεγχο. Τόσο στις Ηνωμένες Πολιτείες όσο και στην Ευρώπη, οι αρ-

μόδιοι το κατανοούν αυτό και είναι έτοιμοι να πράξουν τα μέγιστα. Αυτό με παρηγορεί.

– **Πώς συγκρίνεται τα δεδομένα του ευρωπαϊκού τραπεζικού συστήματος με αυτά του αμερικανικού;**

– Έχουν μικρότερη εξάρτηση από την τεχνολογία, αλλά οι μακροπρόθεσμες

διαρθρωτικές προκλήσεις κερδοφορίας το καθιστούν ευάλωτο σε κλυδωνισμούς.

– **Τι ελπίζουν ή φοβούνται οι διάφοροι μεγάλοι παίκτες, ξεκινώντας από τις ΗΠΑ, από την παρούσα κατάσταση;**

– Για την κυβέρνηση του Τζο Μπάιντεν πρόκειται για μια αλυσιδωτή πτώχευση τραπεζών που απαιτεί πολλαπλές παρεμβάσεις και αυξανόμενο κόστος για τον φορολογούμενο. Δεν είναι αυτή η βασική τους εκτίμηση – είναι ο φόβος τους. Πέρα από αυτό, πρόκειται για μια ισχυρή πιστωτική ύφεση που θα αποδυναμώσει την οικονομία μέχρι τις εκλογές του 2024.

– **Για την Ευρώπη;**

– Θα έλεγα ότι το ίδιο ισχύει και για τους Ευρωπαίους.

– **Και όσον αφορά τους «εξωτερικούς» παίκτες, αν μπορεί κανείς να χαρακτηρίσει έτσι τη Ρωσία και την Κίνα;**

– Για τη Ρωσία, οποιοδήποτε ισχυρό οικονομικό πλήγμα στη Δύση που θα μπορούσε να μειώσει τη διάθεση για την επιβολή κυρώσεων και την παροχή στήριξης στην Ουκρανία είναι προς το συμφέρον της. Η Κίνα βρίσκεται ανάμεσα σε αυτούς τους δύο πόλους – επιθυμεί τη γενική οικονομική σταθερότητα, αλλά βλέπει και γεωπολιτικές ευκαιρίες που δημιουργούνται από τις αδυναμίες της Δύσης.

Απότομη προσγείωση μέσα σε κλίμα αβεβαιότητας

Της ΕΙΡΗΝΗΣ ΧΡΥΣΟΛΩΡΑ

Ενα νέο σύννεφο αβεβαιότητας ήρθε να σκιάσει τον ορίζοντα της οικονομίας, με την εκδήλωση, τις προηγούμενες ημέρες, των περισσότερων τραπεζικών κρίσεων. Οι οικονομολόγοι υποστηρίζουν ότι οι αναπτυξιακές προοπτικές επιδεινώνονται, αφού η αβεβαιότητα αποτελεί πάντα κακό σύμβουλο για τις επενδύσεις και κανείς δεν βάζει το χέρι στη φωτιά ότι τα περισσότερα σε Αμερική και Ελβετία ήταν μεμονωμένα και θα σταματήσουν εκεί. Για την ακρίβεια, πολλοί αναλυτές περιμένουν και νέα τέτοια περιστατικά και πηγές μεταδίδουν ότι έγινε σχετική αναφορά και από υπουργούς και στο Eurogroup της περασμένης Δευτέρας.

Η εξέλιξη αυτή με τις τράπεζες έρχεται να προστεθεί στη στροφή της Ευρωπαϊκής Ένωσης σε μια πιο περιοριστική δημοσιονομική πολιτική μέσα από ένα νέο Σύμφωνο Σταθερότητας από το 2025, με αυστηρότερους όρους, ειδικά για υπερχρεωμένες χώρες, όπως η Ελλάδα. Η αυστηροποίηση μάλιστα ξεκινάει από φέτος μέσω της «δημοσιονομικής καθοδήγησης» της Κομισιόν που υιοθετήθηκε πρόσφατα και ζητάει σταδιακή κατάργηση των μέτρων στήριξης κατά της ενεργειακής κρίσης και στη συνέχεια συγκεκριμένων

Η στροφή της Ε.Ε.

σε μια πιο περιοριστική δημοσιονομική πολιτική με αυστηρότερους όρους θα δυσκολέψει την Ελλάδα.

στόχους για συγκράτηση των δαπανών. Θα είναι μια απότομη προσγείωση από την πολιτική των παροχών, με δημοσιονομικό κόστος 2,3% του ΑΕΠ το 2022 για την Ελλάδα, το τρίτο υψηλότερο στην Ε.Ε., στην πολιτική της απομείωσης του χρέους. Όπως το περιγράφει οικονομικός παράγων, «ήδη με τα υψηλά επιτόκια και την επικείμενη εφαρμογή του Συμφώνου Σταθερότητας επικρατούν συνθήκες σύσφιγξης. Αυτές αναμένεται να γίνουν ακόμη εντονότερες λόγω των τραπεζικών

Η **αυστηροποίηση** ξεκινάει από φέτος, μέσω της «δημοσιονομικής καθοδήγησης» της Κομισιόν, που υιοθετήθηκε πρόσφατα και ζητάει σταδιακή κατάργηση των μέτρων στήριξης κατά της ενεργειακής κρίσης.

περιστατικών που θα καταστήσουν τις τράπεζες πιο συντηρητικές».

Υπάρχει βεβαίως και η άλλη όψη της δυσμενούς αυτής σύμπτωσης, η πιθανότητα να συγκρατηθεί ταχύτερα ο πληθωρισμός, αλλά αυτό είναι προς το παρόν ένα θεωρητικό ενδεχόμενο.

Τα στοιχεία που ήταν διαθέσιμα πριν από λίγες μέρες έδειχναν ότι η Ελλάδα πηγαίνει καλύτερα από τις προβλέψεις. Ο προϋπολογισμός του 2022 εκτιμάται πλέον με σχετική βεβαιότητα ότι θα κλεί-

σει με πρωτογενές έλλειμμα κοντά στο 1% του ΑΕΠ, έναντι στόχου για 1,6% που περιείχε η εισηγητική έκθεση του προϋπολογισμού 2023, ενώ και η εκτέλεση του προϋπολογισμού του 2023 δείχνει υπέρβαση των προβλεπόμενων φορολογικών εσόδων και του πλεονάσματος. Το 2022 η ανάπτυξη εκτιμάται πλέον από την ΕΛΣΤΑΤ ότι ήταν 5,9%, έναντι προβλεψης προϋπολογισμού για 5,6%, και οι αναλυτές αναπροσαρμόζουν τις εκτιμήσεις τους και για φέτος. Ήδη η Τράπεζα

της Ελλάδος ετοιμάζεται να αναθεωρήσει την πρόβλεψή της στην περιοχή του 2%, από 1,5%, ενώ η Εθνική και η Alpha Bank αναθεώρησαν κι αυτές προς τα πάνω, στο 2,5%, έναντι πρόβλεψης του προϋπολογισμού για 1,8%. Ωστόσο, τώρα, τα περιστατικά με τις τράπεζες απειλούν να φρενάρουν την αναπτυξιακή δυναμική, ενώ κρατούν σε αναστολή το αφήγημα του τέλους των κρίσεων – χρηματοπιστωτικής, πανδημίας, ενεργειακής. Και παρότι οι περισσότεροι αναλυτές δεν περιμένουν μια ανοικτή κρίση τύπου 2008, ανησυχούν ότι το θέμα δεν θα λήξει άμεσα. «Η αβεβαιότητα δεν βοηθάει την ανάπτυξη και ιδίως τις επενδύσεις, ενώ η σύσφιγξη δυσκολεύει τους όρους χρηματοδότησής τους», σχολιάζει αναλυτής από τον τραπεζικό χώρο.

Ούτως ή άλλως η Ελλάδα, όπως επισημαίνουν, πρέπει να αλλάξει σελίδα και να επικεντρωθεί στην επίτευξη σταθερά υψηλών πρωτογενών πλεονασμάτων, ώστε να μειώσει το χρέος της και να είναι σε θέση να το εξυπηρετεί όταν θα τελειώσει η περίοδος χάριτος, το 2032, όπως έχει πει και ο διοικητής της Τράπεζας της Ελλάδος Γιάννης Στουρνάρας.

Οι οικονομολόγοι σημειώνουν ότι «πρέπει να εκπαιδεύσουμε τον κόσμο να σταματήσει να περιμένει λεφτά από το κράτος», όπως έγινε τα τελευταία τρία χρόνια, συστηματικά και εν μέρει δικαιολογημένα, λόγω των κρίσεων.

Το καλό είναι ότι η Ελλάδα δεν βρίσκεται στο επίκεντρο αυτής της αναταραχής. Παραμένει, ωστόσο, ένας αδύναμος κρίκος λόγω του πολύ υψηλού δημοσίου χρέους της, κι «όταν οι αγορές είναι νευρικές, ψάχνουν τις αδυναμίες», όπως σχολιάζει οικονομολόγος. Υπό αυτή την έννοια, είναι ακόμη πιο σημαντικό τώρα να δείξει προσήλωση στον στόχο μείωσής του, προσθέτει ο ίδιος.

Ενδεικτικό της κατάστασης είναι ότι οι διαπραγματεύσεις για το νέο Σύμφωνο Σταθερότητας στο Ecofin της περασμένης Τρίτης πήγαν ένα βήμα πίσω, καθώς ο Γερμανός υπουργός Οικονομικών Κρίστιαν Λίντνερ άνοιξε πάλι μια συμφωνία που είχε θεωρηθεί κλεισμένη στο προηγούμενο στάδιο, ζητώντας αυστηρότερους όρους ετήσιας παρακολούθησης της μείωσης του χρέους.

Τα απόνερα της χαλάρωσης του ρυθμιστικού πλαισίου από τον Ντόναλντ Τραμπ

Του ΝΤΕΙΒΙΝΤ ΕΝΠΙΤΣ
THE NEW YORK TIMES

Την άνοιξη του 2018 ο τότε πρόεδρος Ντόναλντ Τραμπ υπέγραψε νόμο με τον οποίο χαλάρωσε το ρυθμιστικό πλαίσιο που είχε επιβάλει στον τραπεζικό τομέα ο προκατόχος του μετά την παγκόσμια χρηματοπιστωτική κρίση. Την κίνησή του υποστήριξε ο μόνος άνθρωπος που δεν θα διανοείτο κανείς: ο πρώην βουλευτής Μπάρνεϊ Φρανκ. Ο κ. Φρανκ υπήρξε αρχιτέκτονας της μεταρρύθμισης της Wall Street, που έμεινε γνωστή ως νόμος Ντοτ-Φρανκ από τα ονόματα των δημιουργών του. Από τη συνταξιοδότησή του το 2013 και μετά, όμως, επανελημμένος ζήτησε τη χαλάρωση μιας από τις σημαντικότερες προβλέψεις του επίμαχου νόμου: την υποχρέωση κάθε τράπεζας με ενεργητικό άνω των 50 δισ. δολ. να υπόκειται σε διεξοδική εποπτεία από τις ομοσπονδιακές αρχές. Το όριο ανέβηκε, έτσι, στα 250 δισ. δολ. και έκτοτε διαφεύγουν των ελέγχων διάφορες κάθε άλλο παρά μικρές τράπεζες, που υπόκεινται σε πολύ χαλαρότερες ρυθμίσεις.

Μια από τις τράπεζες αυτές ήταν και η Signature Bank, μέλος του Δ.Σ. της οποίας ήταν και ο κ. Φρανκ. Και τώρα η Signature Bank δεν υπάρχει πλέον, καθώς έπεσε θύμα αυτής της νέας κρίσης που έφερε στο φως σε ποιο βαθμό η τραπεζική βιομηχανία και διάφοροι άλλοι πολέμοι της τραπεζικής εποπτείας κατήργησαν τις ασφαλιστικές δικλίδες που είχαν επιβληθεί μετά την παγκόσμια χρηματοπιστωτική κρίση. Την Κυριακή οι ρυθμιστικές αρχές έκλεισαν τη Signature Bank φοβούμενες τα αποτελέσματα από τις μαζικές αναλήψεις μετρητών. Όλα αυτά έγιναν λιγότερο από 48 ώρες μετά την κατάρρευση της Silicon Valley Bank, τα στέλεχη της οποίας είχαν συντα-

χθεί με τον κ. Φρανκ και είχαν επιτύχει τη χαλάρωση των ρυθμίσεων για τράπεζες με ενεργητικό μέχρι 50 δισ. δολ. Μεγάλο μέρος των ρυθμίσεων που επέβαλε η τότε κυβέρνηση Ομπάμα μετά την κρίση του 2008 παραμένει ενεργό και ο τραπεζικός τομέας είναι γενικά πολύ ισχυρότερος και οικονομικά υγιής σε σύγκριση με αυτό που ήταν πριν από 15 χρόνια. Σε συνέντευξη που παραχώρησε την περασμένη Δευτέρα ο κ. Φρανκ υποστήριξε πως οι πρόσφατες πτωχεύσεις και η ευρύτερη τραπεζική κρίση δεν οφείλονται σε αυτή τη χαλάρωση. Ορισμένες, όμως, από τις τράπεζες που αντιμετωπίζουν τώρα αυτή την κρίση εμποτισμένες είναι εκείνες που πριν από λίγα χρόνια ισχυριζόνταν ότι είναι ασφαλείς και δεν πρέπει να βρίσκονται στο στόχαστρο των ρυθμιστικών αρχών. Πολλές από αυτές υποστήριζαν μάλιστα πως οι αυστηρές ρυθμίσεις θα τις εμπόδιζαν να λειτουργήσουν ως εναλλακτικές έναντι των τραπεζικών κολοσσών, όπως οι Bank of America, JPMorgan Chase και Wells Fargo. Και τώρα αυτοί οι γίγαντες δέχονται ιλιγγιώδεις εισροές κεφαλαίων, καθώς οι πανικόβλητοι καταθέτες σπεύδουν να αναζητήσουν ασφαλείς τράπεζες. Εξ άλλου οι περιφερειακές αυτές τράπεζες είχαν πείσει το Κογκρέσο ότι δεν ήταν συστηματικά σημαντικές το 2018, αλλά προφανώς οι ρυθμιστικές αρχές έχουν διαφορετική γνώμη. Αυτό προδίδει το γεγονός ότι συμφώνησαν να διασώσουν τις καταθέσεις της Signature και της Silicon Valley Bank προκειμένου να θωρακίσουν το ευρύτερο χρηματοπιστωτικό σύστημα. Η κίνησή τους αποτελεί λιβερή υπενθύμιση του πόσο μπορεί να κλονίσει ολόκληρο το χρηματοπιστωτικό σύστημα ο φόβος για μερικές τράπεζες, ακόμη κι όταν δεν πρόκειται για τις μεγαλύτερες της Αμερικής.

Οι ανησυχίες για το αμερικανικό τραπεζικό σύστημα συγκλονίζουν τις αγορές και όχι χωρίς λόγο, διότι οι οικονομικές πιέσεις μπορεί να είναι επικίνδυνες. Μια τέτοια αναταραχή ενδέχεται να δυσχεράνει τους όρους χρηματοδότησης και να προκαλέσει πλήγμα στην οικονομική ανάπτυξη, αναγκάζοντας τις κεντρικές τράπεζες να αλλάξουν γραμμή πλεύσης. Κι ενώ οι κίνδυνοι αναφορικά με τις περισσότερες από τις προβλέψεις μας για την παγκόσμια και την ευρωπαϊκή οικονομία σχετίζονται με την ανοδική πορεία τους, τώρα, μετά τις τελευταίες εξελίξεις, πρέπει να εξετάσουμε το πιθανό ρίσκο από καθοδικές πιέσεις και μάλιστα πιο προσεκτικά. Συνολικά

αναμένουμε ότι ο αντίκτυπος από την τραπεζική κρίση θα είναι περιορισμένος. Στην Ευρώπη, η ΕΚΤ πιθανότατα θα συνεχίσει την προαναγγελθείσα άνοδο κατά 50 μονάδες βάσης στη συνεδρίασή της αύριο Πέμπτη. Αν και η ΕΚΤ πιθανότατα θα αναφερθεί στο ενδεχόμενο να αυξήσει περαιτέρω τα επιτόκια τον Μάιο και πιθανώς και μετά, αναμένουμε από εκείνη να δώσει έμφαση σε μια πιο ειδικευμένη ανά συνεδρίαση προσέγγιση, η οποία θα εξαρτάται από τα εκάστοτε δεδομένα. Πριν συζητήσουμε τις όποιες προοπτικές, πρέπει να τονίσουμε ότι το 2023 δεν είναι 2008. Εφόσον οι Αρχές δεν χειρίζονται άσχημα την κατάσταση, είναι εξαιρετικά απίθανο

Οι Αρχές είναι πλέον προετοιμασμένες να κάνουν ό,τι χρειάζεται για να περιορίσουν τη μετάδοση του προβλήματος.

να οδεύουμε σε μια πραγματική οικονομική κρίση. Το πιο σημαντικό όλων έγκειται στο γεγονός πως οι Αρχές είναι πλέον προετοιμασμένες να κάνουν ό,τι χρειάζεται για να περιορίσουν τη μετάδοση του προβλήματος. Αναστέλλουν τις καταθέσεις και εκκαθαρίζουν τις

πληγείσες τράπεζες με συντεταγμένο τρόπο, αντί απλώς να τις κλείνουν, όπως είχαν κάνει με θλιβερές συνέπειες στην περίπτωση της Lehman Brothers τον Σεπτέμβριο του 2008. Ενώ η οικονομική αναταραχή μπορεί να συνεχιστεί για λίγο, το «ό,τι χρειαστεί» είναι μια προσέγγιση η οποία πιθανότατα θα λειτούργησει στο τέλος. Οι κεντρικές τράπεζες μπορούν να σταματήσουν τις διαταραχές της αγοράς. Σε κάποιο βαθμό, οι περιστασιακές οικονομικές αναταραχές δεν είναι ασυνήθιστες εν μέσω μιας αποφασιστικής σύσφιγξης της νομισματικής πολιτικής. Η ανοικτή οικονομία της Ευρώζωνς τείνει να είναι ιδιαίτερα κυκλική και εκτεθειμένη σε

παγκόσμιους κινδύνους. Στην απίθανη περίπτωση που οι ΗΠΑ υποστούν μια πραγματική χρηματοπιστωτική κρίση και/ή η οικονομία τους ασθενήσει σοβαρά, η οικονομία της Ευρώζωνς θα μπορούσε να πληγεί σκληρά με σημαντική πτώση της εμποτισμένης των επιχειρήσεων, των καταναλωτών καθώς και των εξαγωγών. Αλλά εάν οι Αρχές των ΗΠΑ περιορίσουν τους εγχώριους κινδύνους μετάδοσης, όπως αναμένουμε, οι οικονομικές πιέσεις είναι απίθανο να εξαπλωθούν στην Ευρώπη για μεγάλο χρονικό διάστημα και σε μεγάλο βαθμό.

* Ο κ. Χόλγκερ Σμιεντινγκ είναι οικονομολόγος της Berenberg Bank.

ΑΝΑΛΥΣΗ / Του ΧΟΛΓΚΕΡ ΣΜΙΕΝΤΙΝΓΚ

Ελάχιστες οι πιθανότητες τραπεζικής κρίσης

Πρωτογενές πλεόνασμα 4,2 δισ. ευρώ το δίμηνο Ιανουαρίου - Φεβρουαρίου

Μεγάλη υπέρβαση του στόχου για πρωτογενές πλεόνασμα, κυρίως λόγω των αυξημένων φορολογικών εσόδων κατά 1,3 δισ. ευρώ ή 15% έναντι του στόχου, σημειώθηκε το δίμηνο Ιανουαρίου - Φεβρουαρίου 2023, σύμφωνα με τα στοιχεία εκτέλεσης του κρατικού προϋπολογισμού. Η επίδοση αυτή θα μπορούσε να προοιωνίζεται θετικές εξελίξεις τόσο για τον προϋπολογισμό όσο και για την ανάπτυξη τη φετινή χρονιά, αν τον ορίζοντα δεν σκίαζαν τα περιστατικά τραπεζικής κρίσης και ο φόβος ενδεχόμενης γενίκευσης

Το πρώτο δίμηνο του έτους τα έσοδα από φόρους ήταν 10,047 δισ. ευρώ, αυξημένα κατά 1,3 δισ. ευρώ έναντι του στόχου.

της. «Χωρίς τις κρίσεις των τραπεζών, οι προβλέψεις θα ήταν πολύ πιο αισιόδοξες», είπε στον ΣΚΑΪ ο αναπληρωτής υπουργός Οικονομικών Θόδωρος Σκυλακάκης, αναφερόμενος στην πρόβλεψη για ρυθμό ανάπτυξης 1,8% για φέτος, που έχει συνταχθεί με παραδοχές για υψηλότερες τιμές ενέργειας, κυρίως φυσικού αερίου. Σύμφωνα με οικονομικούς αναλυτές, ο ρυθμός θα μπορούσε άνατα να ξεπεράσει το 2% με τη δυναμική του προηγούμενου χρόνου και τις χαμηλότερες τιμές ενέργειας. Όμως, εν μέσω τραπεζι-

κών εξελίξεων, οι σχεδιαζόμενες αναθεωρήσεις προς το καλύτερο μπήκαν σε αναμονή. Στην περιοχή του 1% του ΑΕΠ εκτιμούν, εξάλλου, τα στελέχη του οικονομικού επιτελείου ότι θα κλείσει τελικά το πρωτογενές έλλειμμα του 2022, σημαντικά καλύτερα από τον στόχο για έλλειμμα 1,6% του ΑΕΠ. Ο κ. Σκυλακάκης δήλωσε ότι η σημαντικά καλύτερη απόδοση των φορολογικών εσόδων «ενισχύει την ανθεκτικότητα της οικονομίας στις διαδοχικές αντιξοότητες και επιβεβαιώνει έμπρακτα την πολύ ισχυρή αναπτυξιακή δυναμική την οποία έχουν επιτύχει οι κυβερνητικές πολιτικές».

Σύμφωνα με τα στοιχεία του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους, το πρώτο δίμηνο ο κρατικός προϋπολογισμός είχε πρωτογενές πλεόνασμα 4,2 δισ. ευρώ, έναντι στόχου για πρωτογενές πλεόνασμα 1,8 δισ. ευρώ και έναντι πρωτογενούς πλεονάσματος 840 εκατ. ευρώ την ίδια περίοδο του 2022. Σημειώνεται ότι φέτος είναι η χρονιά επιστροφής σε πρωτογενή πλεονάσματα, με τον προϋπολογισμό να στοχεύει σε 0,7% του ΑΕΠ στο σύνολο της χρονιάς, σε επίπεδο γενικής κυβέρνησης. Τα έσοδα από φόρους ήταν 10,047 δισ. ευρώ, αυξημένα κατά 1,3 δισ. ευρώ έναντι του στόχου που έχει περιληφθεί στην εισηγητική έκθεση του προϋπολογισμού 2023. Όπως αναφέρει η σχετική ανακοίνωση, τμήμα αυτής της αύξησης, περίπου 470 εκατ. ευρώ, αφορά την παράταση της προθεσμίας πληρωμής των τελών κυκλοφορίας μέχρι το τέλος Φεβρουαρίου του 2023. Το υπόλοιπο ποσό της υπερεκτέλεσης, αναφέρει η ανακοίνωση του υπουργείου Οικονομικών, εκτιμάται ότι προέρχεται από την καλύτερη απόδοση των φόρων του προηγούμενου έτους, που εισπράττονται σε δόσεις μέχρι και το τέλος Φεβρουαρίου 2023, καθώς και από την καλύτερη απόδοση στην εισπραξη των φόρων του τρέχοντος έτους.

ΕΙΡΗΝΗ ΧΡΥΣΟΛΩΡΑ

Καλύτερη χρονιά και από το 2019 ήταν το 2022 για την Aegean

Τα κέρδη ανήλθαν σε 107 εκατ. και ο κύκλος εργασιών διαμορφώθηκε σε 1,34 δισ.

Του ΔΗΜΗΤΡΗ ΔΕΛΕΒΕΓΚΟΥ

Επιδόσεις υψηλότερες σε σύγκριση με αυτές του 2019, οπότε δεν υπήρχαν οι περιορισμοί στην κυκλοφορία λόγω της COVID-19, εμφάνισε κατά τη χρήση του 2022 η Aegean. Ο αεροπορικός όμιλος, έναντι του 2019, ενίσχυσε κατά 2% και κατά 36% τον κύκλο εργασιών και τα κέρδη μετά από φόρους, που διαμορφώθηκαν σε 1,34 δισ. ευρώ και 107 εκατ. ευρώ αντίστοιχα. Πέρυσι, η Aegean προσέφερε 15,8 εκατ. θέσεις και μετέφερε, συγκριτικά με το 2021, κατά 73% περισσότερους επιβάτες, των οποίων ο συνολικός αριθμός ανήλθε σε 12,5 εκατομμύρια άτομα, από τα οποία 7,3 εκατομμύρια αντιπροσωπεύουν διεθνή κίνηση. Επίσης, το 2022 η Aegean διέθεσε το 90% των προσφερόμενων χιλιομετρικών θέσεων (ASKs – ο συνολικός αριθμός των διαθέσιμων θέσεων μιας προγραμματισμένης πτήσης επί τον αριθμό των χιλιόμετρων αυτής) του 2019, ποσοστό που ανήλθε στο 99% των επιπέδων πριν από την πανδημία κατά το τέταρτο τρίμηνο. Οι προσφερόμενες ASKs αντιστοιχούν στο 115% των εσόδων του 2019, δηλαδή σε 317,4 εκατ. ευρώ, και για πρώτη φορά στην ιστορία της εταιρείας έφεραν το 2022 κερδοφορία μετά από φόρους που ανήλθε σε 13,6 εκατ. ευρώ. Με τα προηγούμενα χρόνια να έχουν υπάρξει ιδιαίτερα δύσκολα λόγω της πανδημίας, η διοίκηση της Aegean προσέφερε το 2022 σε 700 άτομα bonus κερδοφορίας ύψους 12 εκατ. ευρώ. «Πυλώνας μας είναι οι άνθρωποί μας και εκτιμούμε, κατά τη διάρκεια της κρίσης, την αφοσίωσή τους και την υποστήριξή τους» ανέφερε, κατά τη τηλεδιάσκεψη αναλυτών, ο διευθύνων σύμβουλος της Aegean, Δημήτρης Γερογιάννης.

Σκοιάζοντας τις οικονομικές επιδόσεις της περασμένης χρήσης ο πρόεδρος της Aegean, Ευτύχης Βασιλάκης, σημείωσε πως το 2022 υπήρξε μια πολύ επιτυχημένη χρονιά, με μεγέθη που ξεπέρασαν αυτά του 2019 και με περιθώριο

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

κερδοφορίας υψηλότερο, συγκριτικά με αυτό των ομοειδών ευρωπαϊκών αερομεταφορέων. Ενδεικτικό της πλήρους ανάκαμψης της αεροπορικής είναι το ότι η Aegean είχε πέρυσι μόνο ένα αρνητικό τρίμηνο, το πρώτο, όταν συνθήκες υπήρχουν δύο ζημιογόνα τρίμηνα. Εκτός, δηλαδή, από το πρώτο και το τέταρτο που υπήρξε και το πρώτο κερδοφόρο στην ιστορία της εταιρείας. Αυτό όταν, πέρυσι, η προσφερόμενη χωρητικότητα από και προς την Ελλάδα από ξένους αερομεταφορείς ως επί το πλείστον, τους IG, Lufthansa, Airfrance-KLM, Ryanair, Easyjet και Wizz Air – υπήρξε πολύ μεγαλύτερη έναντι του 2019.

Στα τέλη του 2022, τα ίδια κεφάλαια της Aegean υπήρξαν ελαφρώς μεγαλύ-

τερα κατά 22 εκατ. ευρώ σε σχέση με το 2019, με την αεροπορική να έχει εξοφλήσει, τρία χρόνια νωρίτερα, το τελευταίο τμήμα του έκτακτου δανεισμού που είχε λάβει από τις τέσσερις μεγάλες ελληνικές τράπεζες κατά τη διάρκεια της πανδημίας. Όπως εκτίμησε ο κ. Βασιλάκης, βάσει των επιδόσεων του πρώτου διμήνου και των προπωλήσεων εισιτηρίων για το καλοκαίρι, ο αριθμός των επιβατών της Aegean θα ξεπεράσει φέτος αυτόν (15 εκατ.) του 2019.

Αναφερθείς στη χρηματοδότηση των νέων επενδύσεων, ο κ. Βασιλάκης σημείωσε ότι οι επιπρόσθετες κεφαλαιακές δαπάνες για φέτος και το 2024 κυμαίνονται (για κάθε χρονιά) από 100 έως 120 εκατ. ευρώ, περιλαμβάνοντας ποσό

της τάξεως των 60 εκατ. ευρώ. Αυτό θα καταβληθεί εντός μίας πενταετίας – ήδη 10 εκατ. ευρώ έχουν δαπανηθεί – και σχετίζεται με τη σύμβαση παραχώρησης με τον Διεθνή Αερολιμένα Αθηνών για τη δημιουργία του πρώτου Κέντρου Υπηρεσιών Συντήρησης Πτητικών Μέσων, καθώς και του πρώτου Κέντρου Προσομοιωτών Πτήσεων και Εκπαίδευσης Πληρωμάτων στην Ελλάδα.

76 αεροσκάφη
Φέτος, η Aegean θα επιχειρεί με 76 αεροσκάφη και θα παραλάβει ακόμη εννέα Airbus Neo, με τα οποία θα υλοποιείται το 33% (από 23% το 2022) των συνολικών πτήσεων το 2023, όπως σημείωσε ο κ. Γερογιάννης.

Μάρτιος... Γυναίκα...
a Competition
brought to you by
cablenet
FOR A BETTER LIFE
Purple
Χρώμα
ΣΤΟ
LOVE
100.7 FM
98.1 & 105.7
f t i
@lovetmcyprus
www.lovetm.com.cy

↓ ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΕΙΤΕ ΚΑΙ ΚΕΡΔΙΣΤΕ
ΔΩΡΑ ΑΠΟ ΤΗΝ Cablenet

ΔΙΑΚΟΠΕΣ ΣΤΟ
ΚΟΣΜΟΠΟΛΙΤΙΚΟ
ΛΟΝΔΙΝΟ

ΠΑΣΧΑ
ΣΤΟ ΧΛΙΔΑΤΟ
DUBAI

172η παράσταση
2022 - 2023
συγχνύμνη...
ΤΗΣ ΜΑΡΤΑ ΜΠΟΥΤΣΑΚΑ
ΠΡΕΜΙΕΡΑ 24/3/23
ΕΘΑΛ 20:30
Μετάφραση: Μαρία Χατζηγεωργίου | Σκηνοθεσία: Άδωνις Φλωρίδης
Σκηνογράφοι: Γιώργος Γιάννου | Μουσική / Σχεδιασμός ήχου: Χριστίνα Γεωργίου
Σχεδιασμός φωτισμών: Βασίλης Πετιενάκης | Βοηθός σκηνοθέτη: Ελένη Αναστασίου
Φωτογραφίες: Γιώργος Γιάννου
Επί σκηνής: Λορένς Ζήκος, Μαργαρίτα Ζαχαρίου, Δημήτρης Γιωρκάτζης, Ανδρέας Ιωάννου
Λορένς Παπαγεωργίου, Θέλια Γεωργίου, Ανθή Κάσινου
ΠΑΡΑΣΤΑΣΕΙΣ
Λεμεσός: Θέατρο ΕΘΑΛ - 25, 28, 31 Μαρτίου & 01 Απριλίου | 20:30
26 Μαρτίου & 02 Απριλίου | 18:30
Λεωκωσία: Θέατρο Δέντρο - 05, 06, 07 & 08 Απριλίου | 20:30
15+ Πληροφορίες / κρατήσεις: 25 877827 • www.ethal.com.cy • Τεχνώπορος ΕΘΑΛ / Technohoros ETHAL

Μέγα Θεατρικό Καρτέρι

Πόρος Καρτέρι

Καρτέρι Επαγγελματιών

Στηρίδα

Θεατρική Επιτροπή

ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΠΡΟΤΕΚΤΟΡΑΤΟΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

LOVE 100.7 FM

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

ΕΘΝΙΚΟ ΚΑΙΝΟΤΟΜΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

www.cablenet.com.cy

STEPHANIS

Το στοίχημα ενεργειακής αναβάθμισης παλαιών ακινήτων

Ούτε θα ενοικιάζονται ούτε θα πωλούνται μετά το 2030, σύμφωνα με κοινοτική οδηγία

Του ΘΑΝΟΥ ΤΣΙΡΟΥ

Ενεργειακή αναβάθμιση ακινήτων: το μεγάλο στοίχημα της επόμενης 4ετίας το οποίο για να το κερδίσει η χώρα θα πρέπει να δαπανήσει πολλά δισεκατομμύρια ευρώ. Αδράνεια δεν μπορεί να υπάρξει, καθώς η Ευρώπη ετοιμάζεται να περάσει κοινοτική οδηγία που θα θέτει αυστηρά χρονοδιαγράμματα για τη βελτίωση της «βαθμολογίας» των κτιρίων και μάλιστα επί «ποινή». Χαμηλής ενεργειακής κλάσης ακίνητα δεν θα μπορούν ούτε να πουληθούν ούτε να ενοικιαστούν. Για τη χώρα με τα 4,5 εκατομμύρια κτίρια –εκ των οποίων τα 6 στα 10 έχουν συμπληρώσει περισσότερα από 40 χρόνια από την ημέρα έκδοσης της οικοδομικής άδειας– η επίτευξη του στόχου θεωρείται εξαιρετικά δύσκολη, ενώ η διαδικασία μπορεί να οδηγήσει ακόμη και σε μαζικές αλλαγές ιδιοκτησιακού καθεστώτος.

Το στοίχημα που θα πρέπει να κερδίσει η χώρα είναι η απαραίτητη για τη μείωση της κατανάλωσης ενέργειας ανακαίνιση των ακινήτων να μην γίνει εις βάρος των ιδιοκτητών με το χαμηλότερο εισόδημα. Μέσω των προγραμμάτων «Εξοικονομώ» έχουν διατεθεί τα τελευταία χρόνια αρκετά δισ. ευρώ για την επίτευξη του στόχου. Ωστόσο, τα μέχρι τώρα αποτελέσματα είναι περιορισμένα. Ο αριθμός των ακινήτων στα οποία έχει ήδη ολοκληρωθεί η αναβάθμιση είναι πολύ μικρός αναλογικά με το κτιριακό απόθεμα της χώρας. Για γραφειοκρατικούς λόγους μάλιστα, ακόμη εκκρεμεί η εκταμίευση των επιδοτήσεων για τη μία στις τρεις αιτήσεις του προγράμματος «Εξοικονο-

Μέσω των προγραμμάτων «Εξοικονομώ» έχουν διατεθεί τα τελευταία χρόνια αρκετά δισ. ευρώ, χωρίς ιδιαίτερα αποτελέσματα.

μώ-αυτονομώ», που ξεκίνησε να υλοποιείται προ τριετίας. Και τα προβλήματα δεν σταματούν εδώ. Εκτός από τον μικρό αριθμό ακινήτων που εντάσσονται στα προγράμματα επιδοτήσεων για την ενεργειακή αναβάθμιση και τις καθυστερήσεις στην υλοποίηση των έργων, στην εξίσωση μπαίνει και η αύξηση του κόστους του χρήματος, που καθιστά ακόμη πιο επιφυλακτικές τις τράπεζες στο να δανειοδοτήσουν ιδιοκτήτες με χαμηλό εισόδημα προκειμένου να καλύψουν την «ίδια συμμετοχή» στα προγράμματα ενεργειακής αναβάθμισης.

Το κείμενο που πέρασε την προηγούμενη εβδομάδα από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο προβλέπει ότι οι εκπομπές αερίων ρύπων από τα κτίρια θα πρέπει να μειωθούν μέχρι το 2030 και να μηδενιστούν μέχρι το 2050. Για να συμβεί αυτό θα πρέπει να προχωρήσει η ενεργειακή αναβάθμιση. Από το 2028 όλα τα καινούργια κτίρια θα πρέπει να έχουν μηδενικές εκπομπές, ενώ αυστηρότερο θα είναι το χρονοδιάγραμμα για τα κτίρια

Η Ελλάδα θα ζητήσει το αμέσως επόμενο χρονικό διάστημα τα επιπλέον 5 δισ. ευρώ των δανείων από τα υπόλοιπα κονδύλια του Ταμείου Ανάκαμψης και το μεγαλύτερο μέρος αυτών των χρημάτων αναμένεται ότι θα διοχετευθεί σε προγράμματα ενεργειακής αναβάθμισης.

που θα στεγάζουν υπηρεσίες του Δημοσίου. Για το παλαιό στοκ των ακινήτων θα πρέπει όλα τα κτίρια να καταταχθούν τουλάχιστον στην κατηγορία Ε έως το 2030 και στην κατηγορία D έως το 2033. Αυτή η αναβάθμιση με έναν τρόπο μπορεί να γίνει: με επενδύσεις.

Το κείμενο του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου δεν είναι ακόμη δεσμευτικό, ενώ ήδη όλες οι χώρες-μέλη φαίνεται να εγείρουν σοβαρές αντιρρήσεις. Στην Ελλάδα υπάρχουν εκατοντάδες χιλιάδες ακίνητα με ιδιαίτερα χαρακτηριστικά τα οποία θα πρέπει να εξεταστεί το κατά πόσο θα πρέπει να ενταχθούν σε προγράμματα ενεργειακής αναβάθμισης υπό τη δαμόκλειο σπάθη της απαγόρευσης πώλησης ή ενοικίασης. Τα εξοκικά, για παράδειγμα, είναι πολύ πιθανό ότι θα εξαιρεθούν. Αρμόδιο κυβερνητικό στέλεχος αναφέρεται και σε άλλες κατηγορίες ακινήτων. Όπως για παράδειγμα τα παραθαλάσσια, που έχουν σαφώς καλύτερη ενεργειακή συμπεριφορά σε σχέση με ακίνητα άλλων περιοχών, οπότε

η επένδυση για την ενεργειακή αναβάθμιση μπορεί να μην «βγαίνει» με οικονομικούς όρους ή να μην συμβάλλει σημαντικά στη μείωση των εκπομπών αερίων. Το να προσδιοριστεί με ακρίβεια το στοκ των κτιρίων που θα ενταχθεί στο αυστηρό χρονοδιάγραμμα αναβάθμισης είναι το ένα ζήτημα. Υπάρχουν όμως και άλλα: 1. Η χρηματοδότηση των επενδύσεων. Ειδικά τα φτωχότερα νοικοκυριά έχουν και περιορισμένη πρόσβαση στο τραπεζικό σύστημα, ειδικά σε περιβάλλον αυξημένων επιτοκίων. Το συγκεκριμένο πρόβλημα λύνεται ή με γενναίες επιδοτήσεις ή με παροχή εγγυήσεων προκειμένου να εκταμιευτούν τα απαιτούμενα ποσά.

2. Η εξασφάλιση κοινοτικών κονδυλίων με στόχο τη μείωση του «λογαριασμού» για τους ιδιοκτήτες. Η Ελλάδα θα ζητήσει το αμέσως επόμενο χρονικό διάστημα τα επιπλέον 5 δισ. ευρώ των δανείων από τα υπόλοιπα κονδύλια του Ταμείου Ανάκαμψης και το μεγαλύτερο μέρος αυτών των χρημάτων αναμένεται

ότι θα διοχετευθεί σε προγράμματα ενεργειακής αναβάθμισης.

3. Η εξάλειψη γραφειοκρατικών εμποδίων και η καλύτερη κατανομή των επενδυτικών κονδυλίων. Μπροστά μας έχουμε ακόμη ένα στοίχημα: με τη διάθεση εκατοντάδων εκατομμυρίων ευρώ για τοποθέτηση φωτοβολταϊκών θα επιδιωχθεί η παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας από τον ήλιο, άρα και η μείωση της χρήσης ορυκτών καυσίμων. Το ερώτημα είναι αν στο πρόγραμμα θα συμμετέχουν ευάλλα νοικοκυριά ή αν θα γίνει χρήση από τα πιο εύπορα νοικοκυριά που θα μπορούν να καλύψουν το κόστος της ίδιας συμμετοχής, ύψους πολλών χιλιάδων ευρώ. Αντίστοιχα, στα προγράμματα ενεργειακής αναβάθμισης κτιρίων, ενδέχεται να χρειαστεί στο μέλλον να αλλάξουν οι στόχοι (σ.σ. μέχρι τώρα το ζητούμενο ήταν η αναβάθμιση κατά τουλάχιστον τρεις βαθμίδες), ώστε να μειωθεί το κόστος της παρέμβασης ανά κτίριο και να αυξηθεί ο συνολικός αριθμός των δικαιούχων.

Το 55% χτίστηκε πριν από το 1980

Η απογραφή ακινήτων της χώρας με βάση τα τελευταία διαθέσιμα στοιχεία του 2021 αναμένεται να καταγράψει περίπου 4,3-4,4 εκατομμύρια ακίνητα, με το 55% να έχει χτιστεί πριν από το 1980, δηλαδή στην περίοδο της μεγάλης ανοικοδόμησης.

Τα ακίνητα ηλικίας κάτω της 15ετίας είναι σαφώς λιγότερα από 400.000-500.000, με τη 10ετία της μνημονιακής κρίσης να έχει αποτυπωθεί έντονα στη στατιστική καθώς κατά τη διάρκεια της η οικοδομική δραστηριότητα ουσιαστικά κατέρρευσε. Και ενώ η χώρα επέστρεψε μετά το τέλος της πανδημίας σε ισχυρό ρυθμό ανάπτυξης, κάτι που αποτυπώθηκε και με αναζωπύρωση της οικοδομής, ήρθε η πληθωριστική κρίση για να εκτοξεύσει τις τιμές των οικοδομικών υλικών και να προσθέσει νέους πονοκεφάλους. Πώς αποτυπώνονται όλα αυτά στην πράξη; Η χώρα έχει τεράστιο απόθεμα ακινήτων με... ηλικία άνω των 50 ετών. Κτιρίων που έχουν κατασκευαστεί με εντελώς διαφορετικές τεχνικές προδιαγραφές σε σχέση με τις σημερινές, κάτι που σημαίνει και αυξημένες ανάγκες για θέρμανση και ψύξη. Υπό τη δαμόκλειο σπάθη της Ευρωπαϊκής Ένωσης –περιορισμούς στις πωλήσεις ακόμη και στις ενοικιάσεις ακινήτων με χαμηλή ενεργειακή βαθμολογία αλλά και πολύ υψηλό κόστος συντήρησης των αθωράκιστων ακινήτων– εκατομμύρια ιδιοκτήτες θα κληθούν να λάβουν αποφάσεις για το μέλλον των ιδιοκτησιών τους. Θα πουλήσουν ή θα επενδύσουν για την ενεργειακή αναβάθμιση με στόχο είτε να μειώσουν το κόστος στέγασης στον οικογενειακό τους προϋπολογισμό είτε να εξασφαλίσουν μεγαλύτερες αποδόσεις από την ενοικίαση του ακινήτου τους. Και η μία απόφαση και η άλλη οδηγούν στην «κινητοποίηση» δεκάδων ή και εκατοντάδων χιλιάδων ευρώ ανά ακίνητο, χωρίς να είναι βέβαιο ότι όλες αυτές οι επενδύσεις θα αποσβεστούν με οικονομικούς όρους ή και θα συμβάλουν στη μείωση των εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα.

Όσο παλαιότερο είναι ένα ακίνητο, τόσο μεγαλύτερο είναι και το κόστος για την ενεργειακή του αναβάθμιση. Κτίσματα ηλικίας άνω των 30-40 ετών απαιτούν ριζικές ανακαινίσεις

για να ανέβουν ενεργειακή κατηγορία όπως είναι η αντικατάσταση των κουφωμάτων, η εξωτερική θερμομόλωση, η αλλαγή του συστήματος θέρμανσης, η εγκατάσταση πλιακού θερμοσίφωνα ενδεχομένως και φωτοβολταϊκού για την παραγωγή της ηλεκτρικής ενέργειας που θα καταναλώνεται από τον ήλιο. Τα στοιχεία απογραφής των ακινήτων δείχνουν και τον δυνητικό αριθμό αυτών που θα πρέπει να επισκευαστούν:

- 154.000 κτίρια έχουν κατασκευαστεί πριν από το 1919.
- 324.700 ακίνητα είναι χτισμένα από το 1919 μέχρι το 1945.
- 573.250 ακίνητα έχουν άδεια

Κτίσματα ηλικίας άνω των 30-40 ετών απαιτούν ριζικές ανακαινίσεις για να ανέβουν ενεργειακή κατηγορία.

οικοδομής που εκδόθηκε από το 1946 έως το 1960.

• 639.475 ακίνητα έχουν χτιστεί από το 1961 μέχρι και το 1970, ενώ η «παραγωγή» καινούργιων κτιρίων αυξήθηκε στις 704.340 στη δεκαετία από το 1971 μέχρι και το 1980.

Όλα αυτά τα ακίνητα –κατασκευασμένα με τους παλαιούς αντισεισμικούς κανονισμούς– είναι δεδομένο ότι χρειάζονται ενεργειακή αναβάθμιση προκειμένου να περιοριστούν οι εκπομπές ρύπων. Είναι προφανές ότι σε κάποια από αυτά τα ακίνητα, αναβαθμίσεις μπορεί να έχουν ολοκληρωθεί ήδη. Όμως, ειδικά από το 2010 και μετά, η συγκεκριμένη δραστηριότητα περιορίστηκε σημαντικά λόγω της πολυετούς ύφεσης. Η νέα απογραφή ακινήτων που θα δημοσιευθεί από την Ελληνική Στατιστική Αρχή στο αμέσως επόμενο χρονικό διάστημα (σ.σ. ολοκληρώθηκε μαζί με την απογραφή πληθυσμού) θα αποτυπώσει και τη μεγάλη μείωση στον αριθμό κατασκευής νέων κτιρίων κατά την περίοδο 2011-2016 και 2016-2021 συγκριτικά με τις προηγούμενες 10ετίες. Ειδικά η 5ετία 2011-2016 εκτιμάται ότι θα αποτυπώσει κατακόρυφη μείωση.

Η χώρα έχει τεράστιο απόθεμα ακινήτων με... ηλικία άνω των 50 ετών, κτιρίων που έχουν αυξημένες ανάγκες για θέρμανση και ψύξη.

Επενδύσεις 700 εκατ. ευρώ σε ηλεκτρικά αυτοκίνητα

Οι δύο μεγαλύτερες εταιρείες μίσθωσης οχημάτων Autohellas και Avis ανανεώνουν τον στόλο τους και αναπτύσσουν δίκτυο φορτιστών

Του ΔΗΜΗΤΡΗ ΔΕΛΕΒΕΓΚΟΥ

Τις μεγαλύτερες από κάθε άλλη φορά επενδύσεις σε ηλεκτρικά και υβριδικά οχήματα πραγματοποιούν οι δύο μεγαλύτερες εταιρείες στην ελληνική αγορά μίσθωσης οχημάτων. Αυτή η τάση είναι έντονη και στην Ευρώπη και αποδίδεται και στην απαγόρευση, από το 2030, των πωλήσεων πετρελαιοκίνητων αυτοκινήτων. Βάσει διεθνών μελετών, εξάλλου, υπολογίζεται ότι με χρονικό ορίζοντα το 2027 η αξία της αγοράς των ενοικιαζόμενων ηλεκτροκίνητων οχημάτων θα διαμορφωθεί σε 18 δισ. ευρώ παγκοσμίως.

Προς αυτή την κατεύθυνση, η Autohellas Hertz δρομολογεί την επόμενη πενταετία επενδύσεις 300 εκατ. ευρώ για αγορά αυτοκινήτων μηδενικών και χαμηλών ρύπων αλλά και τη δημιουργία των αναγκαίων υποδομών υποστήριξης και φόρτισης στο δίκτυό της. Τον περασμένο Δεκέμβριο η εισηγμένη, που διαθέτει στόλο 53.700 οχημάτων, προχώρησε στην υπογραφή δανειακής σύμβασης στο πλαίσιο του Εθνικού Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας «Ελλάδα 2.0» για την υλοποίηση του επενδυτικού σχεδίου ύψους 170 εκατ. Αυτό πρόκειται να χρηματοδοτηθεί με 51 εκατ. ευρώ μέσω δανείου από την Εθνική Τράπεζα, κατά 85 εκατ. με πόρους του Ταμείου Ανάκαμψης, ενώ 34 εκατ.

αποτελούν ίδια συμμετοχή. Μέχρι το 2026 η Autohellas προχωρεί στην ανανέωση και επέκταση του στόλου της με στόχο την ενεργειακή του αναβάθμιση, δηλαδή τη σταδιακή αντικατάστασή του με νέα, ηλεκτρικά και υβριδικά αυτοκίνητα, με προδιαγραφές εκπομπών ρύπων έως 50 γραμμάρια CO2 ανά χιλιόμετρο. Στις επενδύσεις που πραγματοποιήσει τη διετία 2021-2022

η εταιρεία ανήκουν η απόκτηση 4.000 νέων αυτοκινήτων για τον στόλο των βραχυχρόνιων ενοικιάσεων, με στόχο τη διευρύνση των μεριδίων αγοράς στους βασικούς τουριστικούς προορισμούς της χώρας. Συνολικά, πέρσει οι αγορές αυτοκινήτων για τους τομείς του leasing και του rent-a-car ανήλθαν σε 11.700, με την καθαρή επένδυση (αγορές νέων μείον πωλήσεις μεταχειρι-

Τα μεγέθη των Autohellas...

ΠΟΣΑ ΣΕ ΕΚΑΤ. ΕΥΡΩ	2021	2022	ΕΤΗΣΙΑ ΜΕΤΑΒΟΛΗ
Κύκλος εργασιών	641,6	765,5	19,3%
Κέρδη προ φόρων, τόκων και αποσβέσεων (EBITDA)	178,8	226,3	26,5%
... και AVIS	2021	2022	ΕΤΗΣΙΑ ΜΕΤΑΒΟΛΗ
Κύκλος εργασιών	196,0	231,0	17,8%
Κέρδη προ φόρων, τόκων και αποσβέσεων (EBITDA)	102,7	123,2	20,0%

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

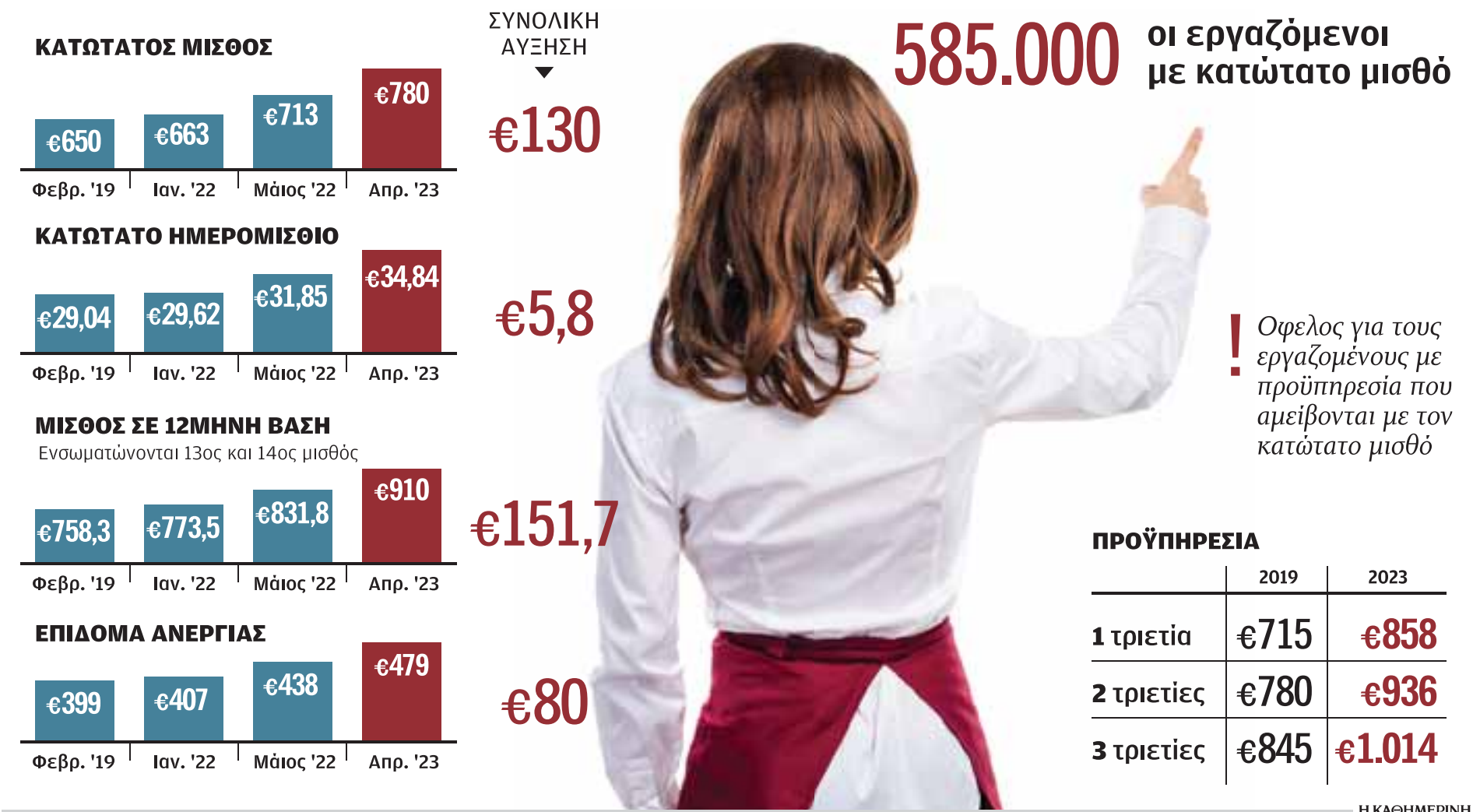
σμένων του στόλου) να ανέρχεται στα 146 εκατ. ευρώ.

Από την πλευρά της η Avis, που μαζί με την Autohellas ελέγχει το μεγαλύτερο μερίδιο της ελληνικής αγοράς μίσθωσης οχημάτων, δρομολογεί επενδύσεις της τάξεως των 400 εκατ. για την ανανέωση του στόλου της με ηλεκτροκίνητα οχήματα. Από αυτά, τα 80 εκατ. θα αποτελέσουν ίδια κεφάλαια, 120 εκατ. θα ε-

ξασφαλιστούν μέσω τραπεζικού δανείου, με το υπόλοιπο ποσό να προέρχεται από το Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας. Η εταιρεία διαθέτει στόλο 52.000 οχημάτων, ο οποίος, κατά πληροφορίες, μέχρι τα τέλη της χρονιάς θα έχει ανανεωθεί με 12.000 ηλεκτροκίνητα και υβριδικά αυτοκίνητα. Όπως αναφέρει στην «Κ» ο διευθύνων σύμβουλος της Avis Ανδρέας Ταμπαντζής,

η εταιρεία βρίσκεται σε συζητήσεις με μεγάλους παρόχους για την ανάπτυξη δικτύου φορτιστών στις εγκαταστάσεις των πελατών της. Ο τομέας των βραχυχρόνιων μισθώσεων (rent-a-car), όπως εξηγεί ο CEO, προσελκύει ισχυρή ζήτηση που δεν προέρχεται μόνο από τους τουρίστες, αλλά και από όσους πραγματοποιούν εταιρικά ταξίδια ή δεν έχουν δικό τους αυτοκίνητο. Ο κλάδος, όπως προσθέτει, δεν βρίσκεται αντιμέτωπος μόνο με τον αυξημένο πληθωρισμό, αλλά και με ζητήματα όπως η αύξηση, έως και κατά 40%, του κόστους των ανταλλακτικών, τα προβλήματα στην εφοδιαστική αλυσίδα, αλλά και η σημαντική αύξηση των κλοπών αυτοκινήτων.

Κατά τη χρήση του 2022 η Avis Hellas αύξησε κατά 17,8% τον κύκλο εργασιών της, σε 231 εκατ. ευρώ, και ενίσχυσε κατά 20% και κατά 20,7% τα κέρδη προ φόρων, τόκων και αποσβέσεων (EBITDA) και τα προ φόρων κέρδη, σε 123,2 εκατ. και 35,2% αντίστοιχα. Πέρσι ο στόλος των μακροχρόνιων μισθώσεων εμφάνισε αύξηση κατά 15%, με ιστορικό υψηλό αριθμό 5.000 παραγγελιών, ενώ τα έσοδα από τις βραχυχρόνιες ενοικιάσεις αυξήθηκαν κατά 55% σε ετήσια βάση λόγω των αυξημένων επιδοτήσεων του τουρισμού, της αναβάθμισης του δικτύου της Avis και της διευρύνσης των μεριδίων αγοράς.

Κέρδη 2,16% και υψηλός τζίρος, αλλά το κλίμα παραμένει εϋθραυστο

Ράλι άνω του 4% του τραπεζικού δείκτη – Στις 1.049,70 μονάδες ο Γενικός Δείκτης

Της **ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ ΚΟΥΡΤΑΛΗ**

Καθαρά ανοδική ήταν η συνεδρίαση της Τρίτης στο Χρηματιστήριο Αθηνών, με τη μεταβλητότητα να εμφανίζεται μειωμένη και την ισχυρή αντίδραση των τραπεζικών μετοχών να βρίσκεται στο προσκήνιο τόσο σε εγκώριο όσο και σε διεθνές επίπεδο.

Επείτα και από τη βαριά «καταιγίδα» που έπληξε τις αγορές στο ξεκίνημα της εβδομάδας, με αιτία και αφορμή τις εξελίξεις με την Credit Suisse, η πρεμία επανήλθε με ώθηση και από τις διαβεβαιώσεις των Αρχών ότι οι ευρωπαϊκές τράπεζες είναι ισχυρές, και έτσι το κλίμα βελτιώθηκε αισθητά, με τους επενδυτές να εμφανίζουν ξανά διάθεση ανάληψης

Η ηρεμία επανήλθε με ώθηση και από τις διαβεβαιώσεις των Αρχών ότι οι ευρωπαϊκές τράπεζες είναι ισχυρές.

ρίσκου. Όπως πάντως παρατηρούν εγκώριοι αναλυτές, η αντίδραση δεν έχει φέρει προς το παρόν κάποια σημαντική αλλαγή στην εικόνα του τζίρου, γεγονός που δείχνει πως δεν υπάρχει δυναμική εισροή κεφαλαίων μετά το sell-off, αποτυπώνοντας πως η επιφυλακτικότητα συνεχίζει να υπάρχει.

Αλλωστε, η επενδυτική ψυχολογία παραμένει εϋθραυστη διεθνώς, με τους τριμήνιους που ταρακούνησαν το παγκόσμιο τραπεζικό σύστημα να συνιστούν «καμπανάκι κινδύνου» για τις επιπτώσεις της συνεχιζόμενης νομισματικής σύσφιγξης των κεντρικών τραπεζών.

Στα στατιστικά της συνεδρίασης, ο Γενικός Δείκτης έκλεισε με άνοδο 2,16% στις 1.049,70 μονάδες και στα υψηλά ημέρας, και ο τζίρος διαμορφώθηκε στα 115,45 εκατ. ευρώ.

Ο δείκτης υψηλής κεφαλαιοποίησης

Η αντίδραση στο Χρηματιστήριο δεν έχει φέρει προς το παρόν κάποια σημαντική αλλαγή στην εικόνα του τζίρου, γεγονός που δείχνει πως δεν υπάρχει δυναμική εισροή κεφαλαίων μετά το sell-off, κάτι που σημαίνει ότι η επιφυλακτικότητα παραμένει, λένε αναλυτές.

έκλεισε με άνοδο 2,1% στις 2.551,9 μονάδες, ενώ στο +2,47% και στις 1.528,47 μονάδες έκλεισε ο δείκτης μεσαίας κεφαλαιοποίησης.

Ο τραπεζικός δείκτης ενισχύθηκε κατά 4,38% στις 791,03 μονάδες, με την Alpha Bank να κλείνει με κέρδη 5,26%, την Τράπεζα Πειραιώς στο +5,21%, τη Eurobank στο +4,65% και την Εθνική Τράπεζα στο +2,79%.

Στα μη τραπεζικά blue chips ξεχώρισε το ράλι 7,34% της Ελλάκτωρ, καθώς και τα κέρδη σε ΓΕΚ ΤΕΡΝΑ και Quest που ξεπέρασαν το 5%. Με άνοδο 4,64% έ-

κλεισε η Motor Oil, και άνω του 3% ήταν η άνοδος σε ΔΕΗ, Βιοχάλκο, Titan και ΤΕΡΝΑ Ενεργειακή. Στον αντίποδα, βουτιά 6,89% κατέγραψε η Jumbo και μικρές απώλειες στις τάξης του 0,25% σημείωσε η Coca-Cola.

Στο ελληνικό Χρηματιστήριο ήταν αναποφευκτες οι κινήσεις συγχρονισμού του με τις ευρωπαϊκές αγορές, με τον τραπεζικό κλάδο να οδηγείται σε βίαιες ρευστοποιήσεις καθώς οι διεθνείς επενδυτές δεν μπορούσαν να εξαιρέσουν τις ελληνικές τράπεζες από τις αποφάσεις μείωσης της έκθεσής τους σε τράπεζες

στα χαρτοφυλάκιά τους, σημειώνει ο Δημήτρης Τζάνας, σύμβουλος Διοίκησης της Κύκλος ΑΧΕΠΙΕΥ.

Όμως, όπως προσθέτει, ήδη οι χειριστές αντιλαμβάνονται το λάθος τους καθώς οι ελληνικές τράπεζες είναι θωρακισμένες κεφαλαιακά, με μονοψήφιο πλέον ποσοστό κόκκινων δανείων και χαμηλούς δείκτες δανείων προς καταθέσεις. Επιπλέον, η βελτίωση του καθαρού επιτοκιακού περιθωρίου και η συνεχιζόμενη πιστωτική επέκταση θα οδηγήσουν σε χρόνια με υπερέκδρη το 2023, όπως αναγνωρίζει και η Moody's.

Σημαντική άνοδος στις ευρωπαϊκές αγορές

Σημαντική ανάκαμψη σημείωσαν χθες οι ευρωπαϊκές αγορές, με τις τραπεζικές μετοχές να σημειώνουν τη μεγαλύτερη άνοδο καθώς έχουν προηγηθεί οι παρεμβάσεις κυβερνήσεων και κεντρικών τραπεζών για τη στήριξη του τραπεζικού κλάδου. Παράλληλα, στην αγορά επικρατεί η προσδοκία πως η ομοσπονδιακή τράπεζα των ΗΠΑ θα μετριάσει τη στροφή της σε περιοριστική πολιτική. Τα βλέμματα των επενδυτών θα είναι, έτσι, στραμμένα σήμερα στη διήμερη συνεδρίαση –δεύτερη ημέρα– της Federal Reserve, η οποία εκτιμάται πως θα προχωρήσει σε μικρότερη αύξηση επιτοκίων, μόλις κατά 25 μονάδες βάσης. Όπως τονίζει ο Χρīs Μπισσάμπ, κορυφαίος αναλυτής αγοράς της IG Group, «η Fed μάλλον θα προσπαθήσει να διαμνηύσει στις αγορές ότι δεν έχουμε κάνει αρκετά ακόμη, αλλά ίσως δεν χρειάζεται να προχωρήσουμε τόσο γρήγορα όσο έχουμε ήδη κάνει».

Ο πανευρωπαϊκός δείκτης Eurostoxx 600 σημείωσε άνοδο 1,3% επεκτεινοντας τα κέρδη που είχε ήδη σημειώσει τη Δευτέρα, όταν έπειτα από μεγάλη υποχώρηση έκλεισε με άνοδο 1%. Ο τραπεζικός δείκτης σημείωσε άλμα 3,8%, με την Commerzbank να σημειώνει άνοδο άνω του 7% και την Deutsche Bank σχεδόν 6%. Σε ό,τι αφορά την ελβετική τράπεζα Credit Suisse, η μετοχή της σημείωσε άλμα 7,3%, ενώ της UBS εκτοξεύθηκε κατά 12,1% Σε ό,τι αφορά τον γενικό δείκτη τιμών των μετοχών του χρηματιστηρίου της Ελβετίας, τον SMI, έκλεισε με άνοδο 1,4%.

Παράλληλα, με άνοδο έκλεισαν οι περισσότερες ευρωπαϊκές αγορές, με τον δείκτη FTSE 100 του Λονδίνου να κλείνει με άνοδο 1,79% και τον Xetra DAX της Φρανκφούρτης με άνοδο 1,75%, ενώ ο δείκτης CAC 40 του Παρισιού έκλεισε με άνοδο 1,42%. Με σημαντική άνοδο έκλεισαν, άλλωστε, όλες οι άλλες ευρωπαϊκές αγορές

Τα βλέμματα των επενδυτών θα είναι στραμμένα σήμερα στη συνεδρίαση της Federal Reserve, η οποία εκτιμάται πως θα προχωρήσει σε μικρότερη αύξηση επιτοκίων, μόλις κατά 25 μονάδες βάσης.

Άλμα στις μετοχές τραπεζών μετά τις παρεμβάσεις στήριξης του κλάδου.

από την Αυστρία και το Βέλγιο μέχρι την Τσεχία, τη Λανία, τη Φινλανδία, την Ιρλανδία και την Ολλανδία.

Εκτός από τις τραπεζικές μετοχές που ανέκαμψαν χάρη στην εξαγορά της Credit Suisse, μεγάλη ζήτηση εκδηλώθηκε χθες για τις μετοχές των αυτοκινητοβιομηχανιών. Είχαν προηγηθεί στοιχεία που δόθηκαν στη δημοσιότητα και φέρουν τις εγγραφές καινούργιων αυτοκινήτων να αυξάνονται σημαντικά τον Φεβρουάριο. Στη βρετανική αγορά η μετοχή της Rolls-Royce σημείωσε άνοδο σχεδόν 6,5%.

BLOOMBERG, REUTERS

(Τιμή: Reuters)

ΞΕΝΑ ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΑ

New York/Νέα Υόρκη				VERIZON COMMS				PERSIMMON				1230.29897				E.ON SE NA				Tokyo/Τόκιο				Paris/Παρίσι			
(Σε δολάρια)																				(Σε ευρώ)							
Εταιρείες	Πριν από το κλείσιμο		Met.%	WALT DISNEY CO	37.72	0.7748		PEARSON	836	-1.001		FRESENIUS MEDI	37.12	0.73		Εταιρείες	Χθες	Met.%	Εταιρείες	Χθες	Met.%						
3M COMPANY	104.34	0.0288		WELLS FARGO &	38.555	2.8682		RELX	2571	0.509		FRESENIUS SE	24.37	0.56		AIRNOMOTO	4450	-0.89	ACCOR	29.77	3.37						
ALCOA CORP	41.95	4.146		WALMART INC	140.38	-0.3691		RIO TINTO	5350.3235	-0.373		HEIDELBERGCEME	63.66	2.28		ASAHI GROUP HL	4672	-1.43	AIR LIQUIDE	150.02	-0.31						
ALTRIA GROUP	46.235	0.3582		London/Λονδίνο				ROLLS-ROYCE HL	150	6.398		HENKEL AG&CO V	67.82	1.66		ASTELLAS PHARM	1832.5	-0.97	ALSTOM	24.71	3.95						
AMAZON COM	100.585	2.9424		(Σε νέυρε)				SAINSBURY(I)	262.3	4.21		INFINEON TECH	34.61	0.145		BRIDGESTONE CO	5028	-0.75	AXA	27.72	4.15						
AMER EXPRESS C	164.27	3.4837		Εταιρείες	Χθες	Met.%	SCHROEDERS	464.96	3.934		K+S AG NA	20.29	0.98		CANON INC	2857	-0.97	BNP PARIBAS	54.74	4.15							
AMER INTL GROU	51.33	5.0768		ANGLO AMERICAN	2604.5	-0.933	SAGE GRP	744	1.612		MERCK KGAA	167.5	3.8		CASIO COMPUTER	1254	-1.57	BOUYGUES	31.75	1.63							
AMGEN	232.84	-0.801		A.B.FOOD	1950.7734	1.243	ST JAMES'S PLAC	1198	3.588		MUENCH. RUECK	318.1	6.6		CITIZEN WATCH	770	-2.41	CAPGEMINI	170.50	1.85							
APPLE INC	159.22	1.1563		ADMIRAL GRP	1971.5	1.704	SMITHS GROUP	1710	1.877		RWE AG	38.93	0.55		CREDIT SAISON	1653	-2.76	CARREFOUR	17.76	1.17							
BANK OF AMERIC	28.585	3.009		ASHTAD PRP	5107.21739	5.179	SMITH&N&PHEW	1166.25	0.387		THYSSENKRUPP A	6.576	0.282		DAIWA SEC GROU	584	-1.18	CASINO GUICHAR	7.54	0.53							
BAXTER INTL IN	39.68	3.9015		ANTOPAGASTA	1532.5	1.464	SSE	1731	1.11		VOLKSWAGEN VZ	123.18	2.94		SUBARU	2006.5	-1.21	CREDIT AGRICOL	10.28	2.25							
BOEING CO	204.76	-0.0049		AVIVA	423.2994	2.818	STAND.CHART.	641.8	4.65		VONOVIA SE	18.565	-0.44		FUJIFILM HOLDI	6441	-0.26	DANONE	55.35	0.89							
BRISTOL MYERS	67.525	0.4239		ASTRAZENECA	10904	1.057	SEVERN TRENT	2809	-1.439		SIEMENS N	142.78	3.96		FUJITSU	18130	-1.23	DASSAULT SYVSTE	37.50	-0.57							
CAMPBELL SOUP	54.105	0.0462		BABCOCK INTL	313.03	2.547	TRAVIS PERKINS	953.8	1.511		SAP SE	113.84	0.9		HINDI MOTORS	509	-0.39	EDF	11.84	0.08							
CATERPILLAR IN	224.88	2.0743		BAE SYS.	948.67804	1.502	TESCO	256.86835	2.843		HITACHI	6783	-0.91		HONDA MOTOR	3308	-1.55	L'OREAL	385.60	-0.35							
THE CIGNA GP O	277.18	1.5683		BARCLAYS	143.0856	4.972	TUI AG	1439.5	2.456		IHI	3105	-0.08		ISUZU MOTORS	1538	-1.22	L.V.M.H.	806.70	0.27							
CHEVRON	159.3	3.0534		BRAMFELTOR.	2992.5	1.028	TAYLOR WIMPEY	116.8	2.322		ISUZU MOTORS	1538	-1.22		KAWASAKI HVY I	2696	-0.85	LAGARDERE	20.40	2.1							
CISCO SYSTEMS	50.685	-0.5006		BARRATT DEVEL.	442.5	2.032	UNILEVER	4133	1.164		KAJIMA CORP	1553	-1.15		KEIO	4580	-3.38	MICHELIN	27.80	1.81							
CITIGROUP	45.005	2.0753		BERKELEY GRHL	4071	1.37	UTD. UTILITIES	1044	-1.278		AKZO NOBEL	69.22	2.15		KOBEL STEEL	997	-2.64	PERNOD RICARD	202.40	0.9							
CERVECEIAS	14.76	-0.0677		BR.LAND	398.9	-0.225	VODAFONE GROUP	92.67	0.216		ARCELORMITTAL	26.16	3.6		KONICA MINOLTA	547	0.37	KERING	568.00	2.16							
CODA-COLA CO	60.315	-0.4703		BUNZL	3041.3125	0.596	WPP	945	2.95		ASML HOLDING	595.2	-0.83		KEIO	4580	-3.38	PUBLICIS GROUP	72.84	1.87							
COLGATE PALMOL	72.49	-0.8073		BP	505.1	3.368	WHITBREAD	2941	3.411		ASML HOLDING	595.2	-0.83		KOBE STEEL	997	-2.64	RENAULT	36.76	3.74							
DANABOS CORP	52.69	1.5613		BURBERRY GRP	2382	3.839	Zurich/Zupixn				ARCELORMITTAL	26.16	3.6		KONICA MINOLTA	547	0.37	SAINT-GOBAIN	52.79	2.56							
DIANA SHIPPING	4.02	6.6313		BT GROUP	141.35	0.605	(Σε £Αβ. Φπ.)				ASML HOLDING	595.2	-0.83		JTEKT	953	-0.73	SANOFI	90.18	0.8							
DOW INC	52.05	1.5412		CACOCOLA HBC A	2158	0.606	Εταιρείες	Χθες	Met.%		GALAPAGOS	35.53	0.17		MITSUBI UFJ FG	825.4	-1.84	SCHNEIDER ELEC	148.98	1.15							
DUPONT DE NMOU	69.55	0.8995		CORNICAL	676	7.268	ABB LTD N	30.65	1.83		HEINEKEN	96.58	1.58		MITSUBISHI COR	4598	-0.86	SOCIETE GENERA	21.93	4.3							
ENTERGY CP	103.28	-2.6303		CENTRICA	101.8	2.004	RICHMONT N	140.55	2.89		ING GROEP	11.16	5.96		MITSUBISHI ELE	1499	-1.09	SODEXO	86.82	2.19							
EXXON MOBIL	107.045	4.4851		COMPASS GROUP	1981.5	1.589	GERBERT NI	505.8	0.28		KONINKLIJKE DS	113.45	-1.39		MITSUBISHI MOT	475	-1.04	TFI	7.87	1.29							
FEDEX CORP	220.27	1.8637		CAPITA GROUP	38	-1.554	NOVARTIS N	76.89	0.2		NIPPON PAPER I	996	-1.61		NEC CORPORATIO	4850	-2.32	THALES	133.90	1.25							
FORD MOTOR CO	11.72	4.8301		CRH	4087.9984	2.764	ROCHE HOLDING	26.27	0.48		NIKKON HLDG	2377	-4.61		NEC CORPORATIO	4850	-2.32	THEIA ENVIRON	27.07	1.92							
INTL BUS MACHI	126.6	0.5241		DCC	4354	1.753	SGS N	2100	-0.47		NIPPON CORP	1307	-0.61		NISSAN MOTOR C	461.7	-1.91										
GENERAL DYNAMI	222.45	1.155		DIAGEO	3545.14252	0.795	SWATCH GROUP I	315.9	4.05		NISSAN CORP	4672	-0.37		NOMURA HOLDING	482.1	-2.49										
GENERAL ELEC C	92.33	2.6802		DIRECT LINE	146.2	-3.143	ADECCO N	32.1	1.33		NISSAN MOTOR C	461.7	-1.91		SEVEN & I HLDG	5771	-2.45										
GOLDM SACHS GR	31.76	2.6072		EXPERIAN	2668	0.301	JULIUS BAER N	61.52	3.15		NISSAN CHEMICA	5830	0		SHARP CORP	911	-1.51										
HALLIBURTON CO	31.98	4.2033		EASYPET	481.4	2.426	CS GROUP AG	0.8834	7.31		NIPON PAPER I	996	-1.61		SHIMIZU CORP	724	-1.5										
HARTFORD FINL	69.69	3.9529		FRESNILLO	713.6	-3.925	GIVAUDAN N	2887	-2.86		OBAYASHI CORP	980	-1.61		SHISEIDO	5871	-1.34										
HP INC	28.5925	1.4278		GLENCORE	452.3	-0.178	NESTLE SA	107.94	-0.95		OSADUKY ELEC RA	1593	-2.75		SONY GROUP COR	11560	-0.6										
HOME DEPOT INC	289.67	0.1417		GSK	1427.8	0.099	TRANSOCEAN N	0	0		OSAKA GAS	2223	-0.04		FERROVIAL	2709	1.6129										
INTEL CORP	28.4414	-2.4643		HIKMA	1691	2.472	SWISSCOM N	589.6	0.31		RICOH CO LTD	965	-0.31		FERRI DE CON	8.97	1.64										
JOHNSON JOHNSO	153.89	0		HAMMERSON	24.11398	1.815	SWISS RE N	92.78	3.92		SECOM	8053	0.65		GRIFOLS	8.882	5.5873										
JPMORGAN CHASE	130.4999	2.6427		HARGREAVES LS	802.6	2.06	UBS GROUP N	19.425	12.12		SEVEN & I HLDG	5771	-2.45		IBEROROLA	11.11	0.4067										
LAZARD	34.58	3.44		HSBC HLDGS.UK	551.2916	2.271	ZURICH INSURAN	422.1	2.65		SHARP CORP	911	-1.51		INERLINES G	1.615	2.0466										
MCDONALD'S COR	269.595	-0.4229		INTL CONSOL AI	142.6	3.24	Frankfurt/Φρανκφούρτη				SHIMIZU CORP	724	-1.5		INDRA SISTEMAS	11.9	2.7634										
MERCK & CO	105.6	-0.2362		INTERCOM. HOTE	5397	1.815	Εταιρείες	Χθες	Met.%		SHISEIDO	5871	-1.34		INDITEX	29.12	2.1396										
MICROSOFT CP	273.69	0.5363		3I GRP	1567.5	3.125	ADIDAS N	142.6	0.94		SONY GROUP COR	11560	-0.6		INERLINES G	1.615	2.0466										
3M COMPANY	104.34	0.0288		IMPBRANDS	1922.27932	1.154	ALLIANZ SE	208.3	5.9		SUMITOMO CHEM	433	0.23		INERLINES G	1.615	2.0466										
MORGAN STANLEY	88.815	3.7074		INTERTEK GROUP	4029	0.876	BASF SE	46.17	0.77		SUZUKI	1017	-3.14		INERLINES G	1.615	2.0466										
NIKE INC CL B	125.89	3.8696		ITV	82.76	3.372	BAY MOT WERKE	97.34	1.73		Taisei CORP	3970	-2.46		INERLINES G	1.615	2.0466										
NORFOLK SOUTHE	205.775	0.2167		JOHNSON MATTHE	1972.7716	1.725	BEIERSDORF	115.35	1.15		TDK CORPORATIO	4465	-1.54		INERLINES G	1.615	2.0466										
Pfizer INC	40.66	-0.3676		KINGFISHER	268.85656	-1.464	BAYER N AG	57.18	1.15		TOBU RAILWAY	3065	-3.46		INERLINES G	1.615	2.0466										
PROCTER & GAMB	144.01	-0.7717		LAND SECS.	613.4	0.131	BAYER N AG	57.18	1.15		TOSHIBA CORP	4194	-1.34		INERLINES G	1.615	2.0466										
ROCKWELL AUTOM	283.47	1.8467		LEGAL&GEN.	237.66635	3.08	COMMERZBANK	10.02	0.694		TOYOTA MOTOR C	1014	-0.88		INERLINES G	1.615	2.0466										
SCHLIMBERGER L	48.335	4.5759		LLOYDS GRP	47.385	4.457	CONTINENTAL AG	66.74	2.14		YAMAHA CORP	4865	-0.61		INERLINES G	1.615	2.0466										
SOUTHERN	67.215	-1.9475		MARKS & SP.	58660	2.777	DEUTSCHE BANK	9.849	0.562						INERLINES G	1.615	2.0466										
STEALTHIGAS	2.66	3.5019		MONDI	1317.5	1.193	DEUTSCHE POST	41.795	0.605						INERLINES G	1.615	2.0466										
TSAKOS ENERGY	20.33	6.1619		NATIONAL GRID	1042	-1.139	DT BOERSE N	177.6	2.7						INERLINES G	1.615	2.0466										
UNISYS CORP	3.845	6.5097		NEXT	6862	3.375	DT LUFTHANSA A	9.929	0.204						INERLINES G	1.615	2.0466										
UNITEDHEALTH G	479.86	0.608		PRUDENTIAL	1059.60472	5.185	DT TELEKOM N	21.995	0.115						INERLINES G	1.615	2.0466										
US BANCORP	37.615	9.1872													INERLINES G	1.615	2.0466										

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟ ΑΘΗΝΩΝ

ΔΕΙΚΤΕΣ ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΥ				
	Κλείσιμο	Προηγ.	Διαφορά	Μετ.
ΓΕΝΙΚΟΣ ΔΕΙΚΤΗΣ ΤΙΜΩΝ ΧΑ	1.049,70	1.027,47	22,23	2,16%
FTSE/Χ.Α. LARGE CAP	2.551,90	2.499,44	52,46	2,10%
ΔΕΙΚΤΗΣ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΗΣ ΑΓΟΡΑΣ Χ.Α.	6.226,49	6.077,27	149,22	2,46%
FTSE/Χ.Α.ΥΠΗΛΗΣ ΜΕΡΙΣΜΑΤΙΚΗΣ ΑΠΟΔΟΣΗΣ	3.319,35	3.279,89	39,46	1,20%
ΑΤΗΧ SELECT PLUS	3.438,69	3.357,18	81,51	2,43%
ΑΤΗΧ SELECT	5.474,13	5.376,81	97,32	1,81%
ΔΕΙΚΤΗΣ ΑΤΗΧ ESG	1.197,47	1.171,92	25,55	2,18%
FTSE/Χ.Α MID & SMALL CAP ΘΕΜΕΛΙΩΔΩΝ ΜΕΓΕΘΩΝ	4.681,75	4.655,41	26,34	0,57%
FTSE/Χ.Α. MID CAP	1.528,47	1.491,69	36,78	2,47%
FTSE/Χ.Α ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΠΟΙΗΣΗΣ PLUS	2.954,78	2.960,00	-5,22	-0,18%
FTSE/Χ.Α. ΔΕΙΚΤΗΣ ΑΓΟΡΑΣ	609,02	597,30	11,72	1,96%
ΔΕΙΚΤΗΣ ΣΥΝΟΛΙΚΗΣ ΑΠΟΔΟΣΗΣ ΓΕΝΙΚΟΥ ΔΕΙΚΤΗ Χ.Α.	1.860,97	1.815,38	45,59	2,51%
FTSE/Χ.Α. ΤΡΑΠΕΖΕΣ	791,03	757,83	33,20	4,38%
FTSE/Χ.Α. ΑΚΙΝΗΤΗΣ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ	3.932,08	3.884,09	47,99	1,24%
FTSE/Χ.Α. ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ	1.223,54	1.207,76	15,78	1,31%
FTSE/Χ.Α. ΑΣΦΑΛΕΙΕΣ	2.782,19	2.751,62	30,57	1,11%
FTSE/Χ.Α. ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ & ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ	5.658,94	5.591,32	67,62	1,21%
FTSE/Χ.Α. ΕΜΠΟΡΙΟ	989,23	965,82	23,41	2,42%
FTSE/Χ.Α. ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΙΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ & ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ	11.209,39	11.921,56	-712,17	-5,97%
FTSE/Χ.Α. ΤΡΟΦΙΜΑ & ΠΟΤΑ	9.105,46	9.126,73	-21,27	-0,23%
FTSE/Χ.Α. ΠΡΩΤΕΣ ΥΛΕΣ	6.873,30	6.707,43	165,87	2,47%
FTSE/Χ.Α. ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ & ΥΛΙΚΑ	3.541,30	3.389,82	151,48	4,47%
FTSE/Χ.Α. ΕΝΕΡΓΕΙΑ	5.089,15	4.896,37	192,78	3,94%
FTSE/Χ.Α. ΠΡΟΣΩΠΙΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ	6.778,45	6.718,71	59,74	0,89%
FTSE/Χ.Α. ΤΑΞΙΔΙΑ & ΑΝΑΨΥΧΗ	2.530,80	2.475,55	55,25	2,23%
FTSE/Χ.Α. ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ	2.143,99	2.080,80	63,19	3,04%
FTSE/Χ.Α. ΘΙΛΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΕΣ	3.760,36	3.697,63	62,73	1,70%
FTSE/Χ.Α. ΥΓΕΙΑ	397,38	396,25	1,13	0,29%
FTSE/Χ.Α. ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΚΟΙΝΗΣ ΩΦΕΛΕΙΑΣ	5.005,12	4.848,27	156,85	3,24%

ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΑΞΙΑΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ	
ΤΡΑΠΕΖΕΣ	43.764.110,76
ΣΤΑΘΕΡΗ ΘΛΕΦΘΝΙΑ	28.172.305,25
ΔΙΑΦΟΡΟΠΟΙΗΜΕΝΕΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΕΣ	10.202.213,05
ΤΥΧΕΡΑ ΠΑΙΚΝΙΔΙΑ	7.085.430,91
ΣΥΜΒΑΤΙΚΟΣ ΗΛΕΚΤΡΙΣΜΟΣ	5.971.191,43
ΔΙΥΛΙΣΤΗΡΙΑ	4.243.912,62
ΠΑΙΚΝΙΔΙΑ	3.803.299,96
ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ	1.561.626,85
ΔΙΥΛΙΣΤΗΡΙΑ & ΕΜΠΟΡΙΑ ΠΕΤΡΕΛΑΙΟΕΙΔΩΝ	1.509.576,67
ΤΣΙΜΕΝΤΑ	1.131.904,10
ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΟΣ ΗΛΕΚΤΡΙΣΜΟΣ	1.088.023,15
ΣΥΜΜΕΤΟΧΕΣ & ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΑΚΙΝΗΤΗΣ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ	781.672,08
ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΩΝ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΩΝ	573.514,98
ΥΔΡΕΥΣΗ	486.606,49
ΑΝΑΨΥΚΤΙΚΑ	476.847,00
ΜΗ ΣΙΔΗΡΟΥΧΑ ΜΕΤΑΛΛΑ	373.191,18
ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ	369.817,50
ΕΙΔΗ ΠΡΟΣΩΠΙΚΗΣ ΦΡΟΝΤΙΔΑΣ	357.442,76
ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ & ΘΕΜΑΤΟΦΥΛΑΚΕΣ	333.643,68
ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΜΕΝΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ	316.169,99
ΑΕΡΟΠΟΡΙΚΕΣ ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ	287.941,16
ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ	195.770,24
ΔΙΑΡΚΗ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΙΚΑ ΑΓΑΘΑ	177.212,71
ΤΑΞΙΔΙΑ & ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ	166.259,93
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟΣ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ ΓΡΑΦΕΙΩΝ	103.279,60
ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΜΕΝΑ ΧΗΜΙΚΑ	102.475,54
ΤΡΟΦΙΜΑ	92.050,62

ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΕΣ ΜΕΤΑΒΟΛΕΣ				
ΑΝΟΔΟΣ	Κλείσιμο	Μετ.	ΠΤΩΣΗ	Κλείσιμο Μετ.
ΕΛΛΑΚΤΩΡ (ΚΟ)	1,960	7,34%	JUMBO (ΚΟ)	19,720 -6,89%
PROFILE (ΚΟ)	2,780	5,90%	ΙΚΤΙΝΟΣ ΕΛΛΑΣ (ΚΟ)	0,582 -1,36%
CENTRIC ΣΥΜΜΕΤΟΧΩΝ (ΚΟ)	0,296	5,71%	COCA-COLA HBC AG (ΚΟ)	24,320 -0,25%
ALPHA ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΚΑΙ ΣΥΜ. (ΚΟ)	1,161	5,26%		
ΓΕΚ ΤΕΡΝΑ (ΚΟ)	11,240	5,24%		
ΠΕΙΡΑΙΩΣ FINANCIAL HOLDINGS (ΚΟ)	2,020	5,21%		
ΤΕΧΝΙΚΗ ΟΛΥΜΠΙΑΚΗ (ΚΟ)	2,080	5,05%		
QUEST HOLDINGS (ΚΟ)	4,900	5,04%		
INTRAKAT (ΚΟ)	1,596	4,72%		
EUROBANK HOLDINGS (ΚΟ)	1,295	4,65%		

ΟΙ ΜΕΤΟΧΕΣ ΤΟΥ ΔΕΙΚΤΗ FTSE 25			
	Κλείσιμο	Μετ. %	
ΒΙΟ (ΒΙΟΧΑΛΚΟ)	4,31	3,11	
ΤΙΤΣ (ΤΙΤΑΝ)	14,5	3,28	
ΕΕΕ (COCA COLA HBC)	24,32	-0,25	
ΟΤΕ (ΟΤΕ)	13,46	1,66	
ΑΡΑΙΓ' (AEGEAN AIRLINES)	7,07	0,43	
ΤΕΝΕΡΓ' (ΤΕΡΝΑ ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗ)	18,87	3,06	
ΣΑΡ (ΣΑΡΑΝΤΗΣ)	6,75	0,9	
ΕΛΛΑΚΤΩΡ' (ΕΛΛΑΚΤΩΡ)	1,96	7,34	
ΓΕΚΤΕΡΝΑ (ΓΕΚ ΤΕΡΝΑ)	11,24	5,24	
ΜΥΤΙΛ (ΜΥΤΙΛΗΝΑΙΟΣ)	24,94	0,97	
ΛΑΜΔΑ (LAMBDA DEVELOPMENT)	5,805	1,4	
ΕΛΧΑ (ΕΛΒΑΛΧΑΛΚΟΡ)	1,592	2,18	
ΑΛΦΑ (ALPHA BANK)	1,1605	5,26	
ΜΠΕΛΑ (JUMBO)	19,72	-6,89	
ΕΤΕ (ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ)	4,64	2,79	
ΠΕΙΡ (ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ)	2,02	5,21	
ΕΥΡΩΒ (EUROBANK)	1,295	4,65	
ΕΛΠΕ (ΕΛΠΕ)	7,66	2,13	
ΚΟΥΕΣ (QUEST)	4,9	5,04	
ΟΤΟΕΛ (ΑΥΤΟΗΕΛΛΑΣ)	12	1,35	
ΕΥΔΑΠ (ΕΥΔΑΠ)	6,74	0,75	
ΟΠΑΠ (ΟΠΑΠ)	14,9	2,41	
ΜΟΗ (MOTOR OIL)	22,1	4,64	
ΔΕΗ (ΔΕΗ)	7,99	3,77	
ΟΛΠ (ΟΛΠ)	18,8	1,51	

ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΕΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΕΣ			
ΑΞΙΑ	ΕΜΠΟΡΕΥΣΙΜΟΤΗΤΑ		
ΟΤΕ (ΚΟ)	28.172.305,25	SUNRISEMEZZ PLC (ΚΟ)	0,56%
ALPHA ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΚΑΙ ΣΥΜ. (ΚΟ)	14.856.044,58	ALPHA ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΚΑΙ ΣΥΜΜΕΤΟΧΩΝ (ΚΟ)	0,55%
ΠΕΙΡΑΙΩΣ FINANCIAL HOLDINGS (ΚΟ)	13.029.057,03	ΠΕΙΡΑΙΩΣ FINANCIAL HOLDINGS (ΚΟ)	0,52%
ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ (ΚΟ)	10.257.730,92	ΟΤΕ (ΚΟ)	0,49%
ΜΥΤΙΛΗΝΑΙΟΣ (ΚΟ)	8.909.864,16	ΜΥΤΙΛΗΝΑΙΟΣ (ΚΟ)	0,25%
ΟΠΑΠ (ΚΟ)	6.916.322,67	ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ (ΚΟ)	0,24%
ΔΕΗ (ΚΟ)	5.639.931,94	GALAXY COSMOS MEZZ PLC (ΚΟ)	0,19%
EUROBANK HOLDINGS (ΚΟ)	5.505.897,84	ΔΕΗ (ΚΟ)	0,19%
ΜΟΤΟΡ ΟΙΛ (ΚΟ)	4.243.912,62	ΜΟΤΟΡ ΟΙΛ (ΚΟ)	0,18%
JUMBO (ΚΟ)	3.803.299,96	QUALITY & RELIABILITY (ΚΟ)	0,17%

ΠΑΡΑΓΩΓΑ - ΗΜΕΡΗΣΙΟ ΔΕΛΤΙΟ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ

ΑΝΑΛΥΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ ΑΓΟΡΑΣ ΠΑΡΑΓΩΓΩΝ			
	ΑΡΙΘΜΟΣ ΠΡΑΞΕΩΝ	ΟΓΚΟΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΝΟΙΚΤΩΝ ΣΥΜΒΟΛΑΙΩΝ
Σ.Μ.Ε. σε Δείκτες	315	1.259	4.460
FTSE/Χ.Α. Τράπεζες	25	235	646
FTSE/Χ.Α. Large Cap	290	1.024	3.814
Σ.Μ.Ε. σε Μετοχές	2.285	49.673	321.818
ΑΔΜΗΕ ΣΥΜΜΕΤΟΧΩΝ Α.Ε. (ΚΟ)	10	125	14.707
ΑΕΡΟΠΟΡΙΑ ΑΙΓΑΙΟΥ (ΚΟ)	0	0	95
ALPHA ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΣΥΜΜ (ΚΟ)	583	27.778	122.190
ΑΥΤΟΗΕΛΛΑΣ (ΚΟ)	0	0	127
ΑΒΑΞ Α.Ε. (ΚΟ)	1	5	270
COCA-COLA HBC AG (ΚΟ)	1	4	550
CENERGY HOLDINGS (ΚΑ)	22	148	6.196
ΕΛΛΑΚΤΩΡ (ΚΟ)	27	241	925
ΕΛΒΑΛΧΑΛΚΟΡ (ΚΟ)	1	2	1.236
EUROBANK HOLDINGS (ΚΟ)	183	4.551	20.244
ΕΥΔΑΠ (ΚΟ)	11	26	489
FOURLIS ΣΥΜΜΕΤΟΧΩΝ (ΚΟ)	3	15	1.452
ΓΕΚ ΤΕΡΝΑ (ΚΟ)	14	42	7.612
ΕΛΛΗΝ. ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΑ-Χ.Α. (ΚΟ)	13	67	1.997
HELLENIC ENERGY (ΚΟ)	39	92	1.507
INTRACOM HOLDINGS (ΚΟ)	16	45	4.178
INTRAKAT (ΚΟ)	17	177	5.987
JUMBO (ΚΟ)	37	119	250
LAMBDA DEVELOPMENT(ΚΟ)	41	146	5.069
MARFIN INVESTMENT GROUP (ΚΟ)	2	16	691
ΜΟΤΟΡ ΟΙΛ (ΚΟ)	30	126	410
ΜΥΤΙΛΗΝΑΙΟΣ (ΚΟ)	62	207	2.097
ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ (ΚΟ)	296	2.548	15.491
ΟΠΑΠ (ΚΟ)	28	152	1.963
ΟΤΕ (ΚΟ)	164	1.281	12.087
ΟΛΠ (ΚΟ)	1	1	448
ΠΕΙΡΑΙΩΣ FINANCIAL HOLD (ΚΟ)	501	10.992	55.107
ΔΕΗ (ΚΟ)	144	652	24.262
QUEST ΣΥΜΜΕΤΟΧΩΝ (ΚΟ)	2	10	142
ΤΕΡΝΑ ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗ (ΚΟ)	16	40	8.151
ΤΙΤΑΝ CEMENT (ΚΑ)	11	34	697
VIOHALCO SA/NV (ΚΑ)	9	31	5.191
Δικαιώματα σε Δείκτες	12	146	449
FTSE/Χ.Α. Large Cap	12	146	449
Δικαιώματα σε Μετοχές	3	70	941
ALPHA ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΣΥΜΜ (ΚΟ)	0	0	3
ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ (ΚΟ)	0	0	272
ΟΠΑΠ (ΚΟ)	2	20	1
ΟΤΕ (ΚΟ)	0	0	78
ΠΕΙΡΑΙΩΣ FINANCIAL HOLD (ΚΟ)	0	0	322
ΔΕΗ (ΚΟ)	1	50	265
Συνολική Δραστηριότητα	2.615	51.148	327.668

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟ ΑΞΙΩΝ ΚΥΠΡΟΥ

Τρίτη 21 Μαρτίου 2023

ΚΩΔ.	ΟΝΟΜΑ	ΚΑΤΩΤΑΤΗ	ΑΝΩΤΑΤΗ	ΜΕΣΗ ΣΤΑΘΜ.**	ΔΙΑΦ.*	ΤΙΤΛΟΙ	ΑΓΟΡΑ	ΠΩΛΗΣΗ	ΤΙΜΗ ΚΛΕΙΣ.	% ΜΕΤΑΒ.
ΚΥΡΙΑ ΑΓΟΡΑ										
Χρηματοοικονομικά										
ΕΛΗΤ	HELLENIC BANK PUBLIC COMPANY LTD	1.5300	1.6500	1.6175	6.3960	"15,690"	1.6300	1.6400	1.6300	6.54
ΤΡΚΗ	Bank of Cyprus Holdings Plc	2.4000	2.5600	2.4878	17.7910	"139,435"	2.5500	2.5700	2.5600	8.47
ΔΗΕΠ	Demetra Holdings Plc (ΕΜ)	0.5300	0.5450	0.5367	2.0580	"10,500"	0.5300	0.5450	0.5450	4.81
ΛΕΠΕ	LCP HOLDINGS AND INVESTMENTS PUBLIC LTD (Σ)						0.0000	0.0895		
Καταναλωτικά Προϊόντα										
ΛΟΥΗ	LOUIS PLC	0.0850	0.0900	0.0891	-0.0720	"24,549"	0.0850	0.0900	0.0865	-3.89
ΤΣΟΚ	A. TSOKKOS HOTELS PUBLIC LTD	0.0710	0.0720	0.0719	0.0540	"180,000"	0.0720	0.0765	0.0720	0.00
Τεχνολογία										
ΛΟΤΖ	LOGICOM PUBLIC LTD	2.1000	2.1000	2.1000	7.5530	100	2.0400	2.1000	2.1000	0.96
ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΗ ΑΓΟΡΑ										
Χρηματοοικονομικά										
ΑΤΑΣ	ATLANTIC INSURANCE COMPANY PUBLIC LTD	1.5700	1.5700	1.5700	-1.0000	"1,000"	1.5700	1.6200	1.5700	-0.63
ΚΟΖΑ	ΚΟΣΜΟΣ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΔΗΜΟΣΙΑ ΑΤΔ						0.0445	0.0000		
ΜΙΝΕ	ΜΙΝΕΡΒΑ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΔΗΜΟΣΙΑ ΑΤΔ	0.0165	0.0180	0.0172	-0.0810	"10,000"	0.0170	0.0180	0.0180	0.00
ΑΚΕΠ	ACTIBOND GROWTH FUND PUBLIC COMPANY LTD (Σ)						0.0000	0.0260		
ΠΕΠ	"UNIGROWTH INVESTMENTS PUBLIC LTD (ΕΜ, Σ)"						0.0540	0.0550		
ΕΛΛΗ	ELLINAS FINANCE PUBLIC COMPANY LTD						0.3240	0.0000		
ΙΝΕΠ	INTERFUND INVESTMENTS PLC (ΕΜ)						0.0000	0.0730		
ΚΑΕΠ	ΚΑΡΥΕΣ ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΗ ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΑΤΔ (Σ)						0.0000	0.2300		
ΚΕΑΕ	CRH HOLDINGS PUBLIC LTD (Σ)						0.0030	0.0050		
ΣΛΕΠ	CLR INVESTMENT FUND PUBLIC LTD (Σ)	0.0025	0.0030	0.0030	0.0490	"735,923"	0.0030	0.0035	0.0030	20.00
ΦΑΕΤ	UNIFAST FINANCE & INVESTMENTS PUBLIC COMPANY LTD (Σ)						0.0005	0.0000		
ΧΑΕΠ	"HARVEST CAPITAL MANAGEMENT PUBLIC LTD (ΕΜ, Σ)"						0.0000	0.0000		
Καταναλωτικά Προϊόντα										
ΜΑΠΑ	MALLOUPPAS & PAPACOSTAS PUBLIC CO LTD (Σ)						0.0000	0.3000		
ΤΟΕΠ	ΤΟΣΟΤΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΔΗΜΟΣΙΑ ΑΤΔ (Σ)						0.0000	0.0315		
ΑΓΡΟ	"ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΑΝΑΠΤΥΞΕΩΣ ΑΓΡΩΝ""Η ΠΡΟΟΔΟΣ"" ΔΗΜΟΣΙΑ ΑΤΔ "						0.9350	0.0000		
ΚΛΑΡ	CLARIDGE PUBLIC LTD						0.0235	0.0240		
ΚΟΝΣ	CONSTANTINOU BROS HOTELS PUBLIC COMPANY LTD (Σ)						0.0910	0.0000		
ΛΕΠΤ	LEPTOS CALYPSO HOTELS PUBLIC LTD						0.0500	0.0000		
ΛΟΞΕ	LORDOS HOTELS (HOLDINGS) PUBLIC LTD						0.0000	0.8000		
ΝΤΟΔ	DOME INVESTMENTS PUBLIC COMPANY LTD (Σ)						0.0000	0.0000		
ΣΑΛΑ	SALAMIS TOURS (HOLDINGS) PUBLIC LTD (Σ)	1.8000	1.8000	1.8000	-1.0000	"1,000"	1.8000	1.8300	1.8000	-1.64
ΤΟΚΙ	TOP KINISIS TRAVEL PUBLIC LTD (Σ)						0.0560	0.0000		
Βιομηχανία										
ΝΤΙΑ	DISPLAY ART PLC (Σ)						0.0000	0.0575		
ΡΟΛΑ	ROLANDOS ENTERPRISES PUBLIC LTD (Σ)						0.0000	0.0000		
ΔΒΚΔ	ΔΑΣΙΝΕΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΕΣ ΚΥΠΡΟΥ ΔΗΜΟΣΙΑ ΑΤΔ						0.9000	0.0000		
ΚΕΤΣ	THE CYPRUS CEMENT PUBLIC COMPANY LTD	0.6000	0.6200	0.6015	0.3890	"6,900"	0.5900	0.6200	0.6050	2.54
ΚΥΡΡ	K. KYTHREOTIS HOLDINGS PUBLIC LTD						0.0000	0.0000		
ΤΣΙΒ	ΤΣΙΜΕΝΤΟΠΟΙΙΑ ΒΑΣΙΛΙΚΟΥ ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΑΤΔ	2.6000	2.6800	2.6037	0.3740	"8,130"	2.6000	2.6800	2.6000	0.00
Βασικά Καταναλωτικά Αγοσά										
ΙΟΑΗ	CHRIS IOANNIDU PUBLIC LTD (Σ)						0.0000	0.0000		
ΚΕΟ	KEO PLC						1.4500	1.5700		
ΜΙΤΣ	ΜΙΤΣΙΔΗΣ ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΑΤΔ						0.2200	0.0000		
ΜΥΛΕ	BLUE ISLAND PLC	0.7800	0.8100	0.7828	-0.9690	"11,014"	0.7550	0.8100	0.8100	3.85
ΦΡΟΥ	ALKIS H. HADJIKYRIACOS (FROU-FROU BISCUITS) PUBLIC LTD						0.2440	0.2720		
Τεχνολογία										
ΝΕΤΙΝ	NET INFO PLC						0.0000	1.0800		
Βασικά Υλικά										
ΛΟΡΔ	LORDOS UNITED PUBLIC LTD						0.0815	0.0890		
Ακίνητη Περιουσία										
ΚΚΟΜ	K + G COMPLEX PUBLIC COMPANY LTD (Σ)						0.0000	0.3200		
ΠΑΠΑ	ΠΑΝΔΟΡΑ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΔΗΜΟΣΙΑ ΑΤΔ	0.0800	0.0800	0.0800	0.2000	"7,000"	0.0800	0.0830	0.0800	2.56
ΦΙΛΟ	ΦΙΛΟΚΗΜΑΤΙΚΗ ΔΗΜΟΣΙΑ ΑΤΔ (Σ)						0.0000	0.1720		
Ενέργεια										
ΑΙΝΑ	PETROLINA (HOLDINGS) PUBLIC LTD	1.1500	1.1500	1.1500	-0.3530	"10,000"	1.1500	1.1800	1.1500	0.88
ΑΓΟΡΑ ΕΠΙΤΗΡΗΣΗΣ										
Χρηματοοικονομικά										
ΑΙΕΠ	"ΑΙΑΝΤΑΣ ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΗ ΔΗΜΟΣΙΑ ΑΤΔ (ΑΝ, ΕΜ, Σ)"						0.0000	0.0000		
ΙΣΕΠ	"ΙΣΧΥΣ ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΗ ΔΗΜΟΣΙΑ ΑΤΔ (ΕΜ, Σ)"						0.0400	0.0000		
ΡΕΕΠ	"REGALLIA HOLDINGS & INVESTMENTS PUBLIC LTD (ΕΜ, Σ)"						0.0015	0.0000		
Καταναλωτικά Προϊόντα										
ΕΡΜΕ	"ERMES DEPARTMENT STORES PLC (ΑΝ, Σ)"						0.0000	0.0000		
ΧΑΞΕ	"Ch. Charilaou Group Plc (ΑΝ, Σ)"						0.0020	0.0000		
Βιομηχανία										
ΣΤΣΔ	"CYPRUS TRADING CORPORATION PLC (ΑΝ, Σ)"						0.0000	0.0000		
Ακίνητη Περιουσία										
ΓΟΥΛ	"WOOLWORTH (CYPRUS) PROPERTIES PLC (ΑΝ, Σ)"						0.0000	0.0000		
ΑΓΟΡΑ ΟΜΟΛΟΓΩΝ										
ΕΤΑΙΡΙΚΑ ΧΡΕΟΓΡΑΦΑ										
ΕΛΛΗ024	Ellinas Finance Public Company Ltd (Ομόλογο)						0.0000	0.0000		
ΕΤΜΑ1	ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΑΤΔ – ΜΕΤΑΤΡΕΦΙΜΑ ΑΞΙΟΓΡΑΦΑ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ 1						85.1000	95.0000		
ΕΤΜΑ2	ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΑΤΔ – ΜΕΤΑΤΡΕΦΙΜΑ ΑΞΙΟΓΡΑΦΑ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ 2	87.0000	87.0000	87.0000	390.8340	"5,000"	84.2000	87.3000	87.0000	0.00

Το κορυφαίο «10άρι» εδάφους - αέρος

Δύο θρύλοι του ποδοσφαίρου, ο Μίμης Δομάζος και ο Θωμάς Μαύρος, μιλούν για τον μοναδικό Μίμη Παπαϊωάννου

Του ΧΡΗΣΤΟΥ ΚΟΝΤΟΥ

Η απώλεια του Μίμη Παπαϊωάννου άφησε ένα δυσαναπλήρωτο κενό στον χώρο του ελληνικού ποδοσφαίρου και μας θύμισε ότι κανείς δεν είναι άτρωτος, κανείς δεν κέρδισε τη μάχη με τον χρόνο και as έκτισε τον μύθο του με το σπαθί του νικητή. Πολλοί σημαντικοί άνθρωποι του ποδοσφαίρου μίλησαν με αγάπη για τον «αιώνιο αρχηγό της ΑΕΚ», μα δύο απ’ αυτούς, συμπαίκτες αλλά και αντίπαλοι του, έχουν ξεχωριστή θέση δίπλα του: ο Θωμάς Μαύρος, γιατί ήταν αυτός που του πήρε το ρεκόρ των περισσότερων γκολ από συστάσεως Α΄ Εθνικής, και ο Μίμης Δομάζος, γιατί με αυτόν μοιράστηκε τον τίτλο του κορυφαίου Έλληνα ποδοσφαιριστή όλων των εποχών, σε δύο επίσημες καταγραφές. Έχει, λοιπόν, ιδιαίτερη σημασία η γνώμη τους για τον άνθρωπο και ποδοσφαιριστή Μίμη Παπαϊωάννου, όπως την εκφράζουν μέσα από την «Κ».

Οι αναμνήσεις του Θωμά Μαύρου
• Τι να πρωτοπείς για τον Μίμη; Σπουδαίος ποδοσφαιριστής, σπουδαίος άνθρωπος. Απλός, ευγενής και ταπεινός, είχε μια ισορροπία, ένα εσωτερικό φρένο που έβραζε στη σωστή διάσταση χαρής και λύπης. Όταν κάναμε μια μεγάλη νίκη και πετούσαμε στα ουράνια, πρώτος αυτός κατέβαζε τους τόνους και μας υπενθύμιζε ότι ερχόταν ένα άλλο παιχνίδι την επόμενη Κυριακή. Και όταν μπαίναμε στ’ αποδυτήρια με σκυμμένο το κεφάλι ύστερα από μια ήττα, ήταν πάλι ο πρώτος που έλεγε όλα όσα έπρεπε να ακούσουμε εμείς οι νεότεροι για να ανέβει η ψυχολογία μας. Ποτέ δεν θυμάμαι μια ακραία αντίδρασή του. Πάντα πρσός, η προσωποποίηση της μετριοπάθειας.
• Όταν ήμουν μικρός, έπαιζα τσιγκάκια για να κερδίσω μια φωτογραφία δική του ή του Νεστορίδη. Ήταν είδωλο για τη γενιά μου. Φανταστείτε τη χαρά μου όταν στην πρώτη προπόνησή μου στην ΑΕΚ, ερχόμενος από τον Πανιώνιο, με πλησίασε, με αγκάλιασε και με καλωσόρισε. Ήταν το μεγαλύτερο όνομα της ομάδας και ποτέ δεν κοίταξε κάποιον αφ’ υψηλού. Τι μου είπε; Τίποτα ιδιαίτερο. Να δουλέψουμε όλοι μαζί για να βοηθήσουμε την ΑΕΚ, αλλά και μόνο που ήλθε να με καλωσορίσει, ήταν μεγάλη τιμή για μένα.
• Ο Μίμης δεν μιλούσε πολύ. Μετρούσε

«Δεν τον θυμάμαι ούτε μία φορά εκνευρισμένο, να χάνει τον έλεγχο», λέει ο Μίμης Δομάζος για τον Μίμη Παπαϊωάννου. «Επαιζε σέντερ φορ, εξτρέμ, αριστερό χαφ, πάντα με επιτυχία», τονίζει ο Θωμάς Μαύρος.

τα λόγια του, ήταν λιγοστά, με σημασία και αξία. Ελεγε ό,τι ήθελε να πει ορθά και κοφτά, χωρίς «κορδελάκια». Ήταν 100% επαγγελματίας, απόλυτα συνειδητοποιημένος στον ρόλο του. Ενώ ήταν σταρ, ήταν πολύ ταπεινός, ένας απλός άνθρωπος που δεν ήθελε να κάνει θόρυβο με την παρουσία του. Πολύ ευγενικός, ενέπνεε σεβασμό, δεν μπορούσες να διανοηθείς ότι θα του αντιμιλήσεις.
• Τον πρώτο χρόνο με πήρε μαζί του και μοιραζόμασταν το ίδιο δωμάτιο στο ξενοδοχείο. Ήταν μεγάλη έκπληξη για μένα που με επέλεξε να μοιραστώ έναν τόσο προσωπικό χώρο μαζί του. Πάντα μου μιλούσε και με συμβούλευε, έμαθα πολλά από εκείνες τις συζητήσεις μας. Όπως έμαθα πολλά απ’ αυτόν και μέσα

στο γήπεδο. Μου έδειχνε πράγματα, τα δούλεψα, τα έβαλα στο ρεπερτόριό μου και με ωφέλησε πάρα πολύ αυτό.
• Μου άρεσε να πηγαίνω πιο νωρίς στην προπόνηση, να βγαίνω μόνος μου στο γήπεδο και να δουλεύω την τεχνική μου. Μια μέρα με ακολούθησε. Πήρε μια μπάλα, τη σήκωσε ψηλά και άρχισε να την παίζει. Επί μισή ώρα, η μπάλα προσγειωνόταν κολλημένη στο πόδι του από εκεί ψηλά που την πέταγε, δεν τη σήκωνε σε χαμηλό ύψος για να το κάνει πιο εύκολο. Κουράστηκα να τον βλέπω και του φώναξα: «Σταμάτα, λυπήσου με»! Ήταν απίστευτη η τεχνική του, δεν έκανε τυχαία τόσα πράγματα στο γήπεδο.
• Ήταν μια ποδοσφαιρική ευφυΐα. Δούλευε καλά στην προπόνηση, αλλά την

μπάλα την είχε μέσα του. Ήξερε πού θα πάει, έπαιρνε γρήγορες αποφάσεις και αξιοποιούσε στο έπακρο το ξεπέταγμά του στα πρώτα 5-10 μέτρα, ειδικά στους λιγοστούς χώρους που υπήρχαν ελεύθεροι μέσα στην περιοχή.
• Άλλο όπλο του ήταν ότι στεκόταν στον αέρα, αφού –προσέξτε– είχε κάνει ένα πολύ ψηλό άλμα. Εβλεπε την μπάλα, τη ζύγιζε, δεν πήγαινε στα τυφλά. Οι κεφαλές του ήταν συστημένες στη γωνία, γι’ αυτό και πέτυχε πολλά γκολ με το κεφάλι παρότι δεν ήταν ψηλός. Ήταν και πολύ έξυπνος, ήξερε να περιμένει την κατάλληλη στιγμή. Άσε που είχε φαρμακερό αριστερό πόδι. Οπου ήθελε έστελνε την μπάλα. Επαιζε σέντερ φορ, εξτρέμ, αριστερό χαφ, πάντα με επιτυχία.
• Θα μπορούσε να καθιερωθεί στη Ρεάλ αν πήγαινε. Ήταν παίκτης-πρωταγωνιστής, όχι απλά κάποιος για να συμπληρώνει το ρόστερ. Στη Μαδρίτη, σίγουρα θα εξέλισσόταν πολύ περισσότερο.
• Είχαμε εξαιρετική προσωπική σχέση και με βοήθησε πολύ την πρώτη χρονιά που έτρεχα στα δικαστήρια, χωρίς να έχω δικαίωμα να παίζω. Είχα επιστρέψει στον Πανιώνιο όταν έσπασα το ρεκόρ του, ενώ εκείνος είχε σταματήσει μια δεκαετία το ποδόσφαιρο. Βρεθήκαμε κάτι μήνες μετά και μόλις με είδε, με πλησίασε και με αγκάλιασε όπως την πρώτη φορά που με είχε υποδεχθεί στην ΑΕΚ. Τι μου είπε; «Μπράβο, μικρέ, το άξιζες»!
Ο συμπαίκτης Μίμης Δομάζος
• Μίμης και Μίμης, συμπαίκτες και αντίπαλοι, είχαμε πάντα μια ιδιαίτερη σχέση μεταξύ μας. Υπήρξαμε αντίπαλοι με τον Παναθηναϊκό και την ΑΕΚ, αλλά και συμπαίκτες σε τρεις ομάδες. Ξέρεις για την ΑΕΚ και την Εθνική, σίγουρα όμως δεν ξέρεις ότι παίζαμε μαζί και στον Παγκύπριο. Πήγε στη Ν. Υόρκη και στο τέλος της σεζόν με κάλεσε και παίζαμε μαζί ένα μήνα.
• Τι να πεις για τον άνθρωπο Μίμη; Μόνο τα καλύτερα. Μου είχε κάνει τρομερή εντύπωση ότι ενώ ήταν η μεγάλη φήμη της ΑΕΚ, με το που πήγα εκεί, μου έδωσε τη φανέλα με το Νο 10 που τη φορούσε αυτός. «Στην Εθνική αυτό το νούμερο έχεις. Εγώ έχω άλλο εκεί, θα έχω άλλο κι εδώ», μου είπε. Ποιος άλλος θα το έκανε αυτό; Ήταν ένα κόσμημα.
• Είχε εκπληκτικό άλμα, ένα μοναδικό

τρόπο να στέκεται στον αέρα και να περιμένει. Το αριστερό του πόδι ήταν μαγικό, κατέβαζε την μπάλα, την κόλλαγε πάνω του και την έκανε ό,τι ήθελε. Αυτά τα δύο ήταν τα υπερόπλά του, που τον έκαναν να ξεχωρίζει από τους υπόλοιπους.
• Ήταν μετρημένος, αλλά και πρόσχαρος χαρακτήρας, του άρεσε η παρέα χωρίς να επιζητεί την προσοχή των άλλων. Εγώ όταν έπαιζα είχα πάντα νεύρα, αυτός ποτέ. Δεν τον θυμάμαι ούτε μία φορά εκνευρισμένο, να χάνει τον έλεγχο. Σε ένα παιχνίδι τον είχαν ταραξεί στην κλωτσιά και του φώναζα να αντιδράσει, να κάνει κάτι. Τίποτα αυτός, σπικωνόταν και συνέχιζε σαν να μην είχε γίνει κάτι.
• Στις... κοκορομαχίες την ώρα του αγώνα, πάντα ήταν ο πυροσβέστης. Παίζαμε μια φορά ο Παναθηναϊκός με την ΑΕΚ κι εκεί που πήγα να αρπακτώ, όρμησε πάνω μου και με τράβηξε παραπέρα για να ηρεμήσω. Πάντα προσπαθούσε να βγάλει κάτι καλό από το κακό, να βρει έναν τρόπο να ανεβάσει την ψυχολογία των υπολοίπων. Πάρα πολύ καλό παιδί, σπάνιος χαρακτήρας.
• Στην ΑΕΚ δεν παίζαμε πολύ μαζί γιατί ήταν η τελευταία χρονιά του στην ομάδα, ήταν εξαιρετικός και ο Βιέρα, έπαιζε λίγα παιχνίδια. Στην Εθνική, εγώ έπαιζα πιο πίσω στο κέντρο και αυτός πιο μπροστά στην επίθεση, συχνά διδυμο με τον Σιδέρη. Δεν ήταν δεκάρι, ήταν άλλος ο ρόλος του, πιο εκτελεστικός και λιγότερο δημιουργικός.
• Δεν κάναμε πολύ παρέα έξω από το γήπεδο, παρότι του άρεσε να τραγουδάει, ενώ είχα κι εγώ στενή σχέση με το τραγούδι λόγω του γάμου μου με τη Βίκυ Μοσχολιού. Στο ξενοδοχείο κάποιες φορές μάς μάζευε και τραγουδούσε. Είχε εξαιρετική φωνή και μεγάλη αδυναμία στον Στέλιο Καζαντζίδη, με τον οποίο διατηρούσε στενή σχέση.
• Ξέραμε για τις δυσκολίες του τα τελευταία χρόνια. Τον καλούσαμε σε εγκαίνια, παιχνίδια, εκδηλώσεις κι όταν άρχισε να μην έρχεται, μάθαμε ότι δεν είναι σε καλή κατάσταση. Ήταν πολύ στενάχωρο όλο αυτό.
• Δεν είχαμε ποτέ αντιζηλία. Ποιος είναι ο καλύτερος, ο πρώτος των πρώτων, ο κορυφαίος του αιώνα. Αυτά είναι από άλλους, όχι από εμάς. Ενα πράγμα θέλαμε εμείς: να μπαίνουμε μέσα και να κερδίζουμε τα παιχνίδια...

“

Δεν μιλούσε πολύ. Μετρούσε τα λόγια του, ήταν λιγοστά, με σημασία και αξία. Ελεγε ό,τι ήθελε να πει ορθά και κοφτά, χωρίς «κορδελάκια».

Θωμάς Μαύρος

“

Είχε εκπληκτικό άλμα, ένα μοναδικό τρόπο να στέκεται στον αέρα και να περιμένει. Το αριστερό του πόδι ήταν μαγικό, κατέβαζε την μπάλα, την κόλλαγε πάνω του και την έκανε ό,τι ήθελε.

Μίμης Δομάζος

ΤΟ

LOVE

100.7FM

98.1 & 105.7

ΠΑΡΟΥΣΙΑΖΕΙ

ΣΤΗΝ ΟΔΟ

ΦΡΥΝΙΧΟΥ

ΕΑΝΑ

ΘΟΔΩΡΗΣ

ΒΟΥΤΣΙΚΑΚΗΣ

ΛΙΝΑ

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ

ΝΙΚΟΛΑΚΟΠΟΥΛΟΥ

ΧΟΡΗΓΟΣ

HELLENIC BANK

ΕΙΣΙΤΗΡΙΑ

Tickethour

7777 7040

ACS

ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΘΕΑΤΡΟ

ΛΕΥΚΩΣΙΑΣ

ΚΥΡΙΑΚΗ 9 ΑΠΡΙΛΙΟΥ

8.30μ.μ

ΘΕΑΤΡΟ ΡΙΑΛΤΟ

ΛΕΜΕΣΟΣ

ΜΕΓΑΛΗ ΔΕΥΤΕΡΑ

10 ΑΠΡΙΛΙΟΥ

8.30μ.μ

Συνέντευξη στον
ΑΘΑΝΑΣΙΟ ΚΑΤΕΙΚΙΑΗ

Σε μια μετακαπιταλιστική κοινωνία η ενσωμάτωση της τεχνητής νοημοσύνης στο οικονομικό σύστημα θα μειώσει δραματικά τον ρόλο του ανθρώπινου παράγοντα. Νέα συστήματα παραγωγής τεχνητής σκέψης και λόγου όπως το ChatGPT, που ανταγωνίζονται την ανθρώπινη νόηση, θέτουν ήδη μια σειρά από γρίφους σε όλο το φάσμα των κοινωνικών επιστημών. Τι θα γίνει αν αυτές οι έξυπνες μηχανές φτάσουν να γίνουν πιο έξυπνες από τους δημιουργούς τους; Πώς θα τις αντιμετωπίσει το νομικό και οικονομικό μας σύστημα; Θα έχουν «δικαιώματα» ή θα είναι οι ψηφιακοί μας σκλάβοι;

Η «Κ» αναζητάσε απαντήσεις από έναν αιρετικό διανοούμενο, θεωρητικό του αναρχοκαπιταλισμού, τον 78χρονο Ντέιβιντ Φρίντμαν. Γιος του θεμελιωτή της Σχολής του Σικάγου, του νομπελίστα Μίλτον Φρίντμαν (1912-2006), που ήταν ο ιθύνων νους πίσω από την οικονομική πολιτική του Ρέιγκαν και της Θάτσερ, στις αρχές της δεκαετίας του '80, ο Ντέιβιντ Φρίντμαν υποστηρίζει ότι οι κοινωνίες μπορούν να ζήσουν αρμονικά χωρίς κεντρική διακυβέρνηση. Στη συζήτησή μας, επιχειρεί να προβλέψει τις προκλήσεις που θα αντιμετωπίσουν οι κοινωνίες με την επέλαση της τεχνητής νοημοσύνης.

– **Καθηγητά Φρίντμαν, θέλετε να μας συνοψίσετε τις απόψεις σας για το αναρχοκαπιταλιστικό σύστημα και τη θεωρία των «ακρατικών» κοινωνιών;**

– Στο πρώτο μου βιβλίο, «Machinery of Freedom», είχα περιγράψει ότι όλες οι χρήσιμες λειτουργίες μιας κυβέρνησης πρέπει να παρέχονται ιδιωτικά. Κατά τη γνώμη μου, οι βασικές αυτές λειτουργίες είναι η θέσπιση και η εφαρμογή του νόμου, δηλαδή η επιβολή των ατομικών δικαιωμάτων, καθώς και η διευθέτηση των διαφορών. Στο σύστημα που σκιαγράφησα, η διευθέτηση αυτή γινόταν με αποκεντρωμένο τρόπο, όπου υπήρχαν επιχειρήσεις που πωλούσαν υπηρεσίες προστασίας των δικαιωμάτων των πελατών τους, καθώς και επίλυσης των διαφορών τους. Οπότε, κάθε άτομο θα επέλεγε να είναι πελάτης

Σε 40 ή 50 χρόνια ίσως έχουμε πολύ πιο έξυπνη τεχνητή νοημοσύνη, υπέρτερη του ανθρώπινου επιπέδου, και καλύτερα να ελπίζουμε ότι θα της αρέσουν τα κατοικίδια ζώα.

μιας τέτοιας επιχείρησης. Κάθε ζεύγος επιχειρήσεων, αναγνωρίζοντας το ενδεχόμενο σύγκρουσης, θα συμφωνούσε εκ των προτέρων για ένα διατητή. Από την άλλη πλευρά, καμία από τις δύο εταιρείες δεν θα ήθελε να αρχίσει να συγκρούεται με την άλλη, διότι ο «πόλεμος» μεταξύ εταιρειών είναι πολύ ακριβός, επομένως είναι λογικό και για τις δύο εταιρείες να δεσμευτούν εκ των προτέρων ότι θα δεχθούν ένα ιδιωτικό δικαστήριο, έναν οργανισμό διατισίας, όπου και οι δύο επιχειρήσεις θα ακολουθήσουν τα αποτελέσματα και τις αποφάσεις του.

Στην πραγματικότητα, έχουμε ένα μοντέλο αυτού που περιγράψω στον σύγχρονο κόσμο: τις ασφαλιστικές εταιρείες αυτοκινήτων. Αν το αυτοκίνητό μου πέσει πάνω στο αυτοκίνητό σας, η ασφαλιστική μου εταιρεία θα ήθελε να πιστεύει ότι εσείς φταίτε, ενώ η ασφαλιστική σας εταιρεία θα ήθελε να πιστεύει ότι εγώ φταίω. Και έχουν πραγματικά δύο εναλλακτικούς τρόπους να διευθετήσουν τη διαφορά. Ο ένας από αυτούς είναι να μηνύσει ο ένας τον άλλον και να πάνε στο δικαστήριο. Αυτή είναι μια πολύ δαπανηρή διαδικασία, ενώ ο άλλος τρόπος είναι να έχουν κανόνες που έχουν συμφωνήσει και οι δύο, βάσει των οποίων θα αποφασίζουν ποιος είναι υπεύθυνος και ποιος όχι. Στη σύγχρονη Αμερική αυτές οι υπο-

θέσεις δεν φτάνουν ποτέ στο δικαστήριο. Αυτή είναι η βασική λογική.

– **Πώς οι θεμελιώδεις αρχές των ι-δεών σας, όπως το πολυκεντρικό δικαίο, θα μπορούσαν να λειτουργήσουν σε κοινωνίες με αυξημένες νομικές και αμυντικές ανάγκες;**

– Όσον αφορά τις νομικές ανάγκες, δεν βλέπω το πρόβλημα. Εχω περιγράψει πώς το νομικό σύστημα αντιμετωπίζεται στην αγορά, επειδή η άσκηση των δικαιωμάτων είναι βασικά ένα ιδιωτικό αγαθό. Εγώ είμαι αυτός που επωφελείται από την προστασία των δικαιωμάτων μου και είμαι πρόθυμος να πληρώσω μια ιδιωτική εταιρεία για να το κάνει αυτό. Αλλά η άμυνα δεν λειτουργεί έτσι και αυτό θα αποτελέσει πρόβλημα.

Πριν από λίγο καιρό, κάποιος μου υπέδειξε μια είδηση σχετικά με μία από τις χώρες της Βαλτικής, πρέπει να ήταν η Εσθονία, στην οποία ένα δημοφιλές άθλημα είναι η εκπαίδευση για ανταρτοπόλεμο. Προφανώς έχουν ένα αρκετά καλά οργανωμένο σύστημα, το οποίο επιδοτείται από την κυβέρνηση, αλλά η εκπαίδευση αυτή γίνεται κυρίως ιδιωτικά. Έτσι, μέσω κάποιας φιλανθρωπικής δωρεάς, μπορεί να υποστηριχθεί ένας μικρός πυρήνας επαγγελματιών, οι οποίοι θα συντόνιζαν και στα συνέχεια θα οργάνωναν τον πόλεμο και το πεδίο

Ο αιρετικός διανοούμενος Ντέιβιντ Φρίντμαν είναι γιος του θεμελιωτή της Σχολής του Σικάγου, Μίλτον Φρίντμαν, ιθύνοντος του πίσω από την οικονομική πολιτική του Ρέιγκαν και της Θάτσερ, στις αρχές της δεκαετίας του '80.

μάχης. Όμως, είναι ένα δύσκολο πρόβλημα και θα ήμουν πολύ λιγότερο αισιόδοξος για την εφαρμογή του συστήματός μου στην Εσθονία από ό, τι θα ήμουν για τις ΗΠΑ, επειδή οι ΗΠΑ έχουν γείτονες που είναι ασθενέστεροι στρατιωτικά και, ως εκ τούτου, δεν χρειάζεται να αυξήσουν την ισχύ τους για να υπερασπιστούν τους εαυτούς τους. Εκτός αυτού, οι Καναδοί δεν έχουν δώσει καμία ένδειξη ότι θέλουν να εισβάλουν στην Αμερική, ούτε και οι Μεξικανοί. Οπότε νομίζω ότι το σύστημά μου θα λειτουργούσε καλύτερα σε μια χώρα που δεν έχει ισχυρούς, επιθετικούς γείτονες.

– **Με βάση το βιβλίο σας «Future Imperfect», πώς η τεχνολογία δημιουργεί έναν επεμβατικό και ατελή κόσμο;**

– Στην πραγματικότητα, συζήτησα ένα από τα προβλήματα της τεχνολογίας στο βιβλίο μου, όπου το επιχείρημά μου ήταν ότι μπορεί κάλλιστα να φτάσουμε στην περίπτωση που θα δημιουργήσουμε προγράμματα για τους υπολογιστές μας που θα είναι ισοδύναμα με τους ανθρώπους. Βέβαια, δεν πρόκειται να μοιάζουν πολύ με τους ανθρώπους, καθώς υπάρχουν διάφορες παράμετροι που πρέπει να ληφθούν υπ' όψιν, αλλά θα είναι το ίδιο έξυπνα με εμάς. Και

αυτό είναι ιδιαίτερα τρομακτικό. Το πρόβλημα με την τεχνητή νοημοσύνη είναι ότι αυτά τα προγράμματα γίνονται όλο και πιο έξυπνα, ενώ εμείς όχι. Επομένως, αν σε 30 χρόνια αποκτήσουμε τεχνητή νοημοσύνη ανθρώπινου επιπέδου, τότε σε 40 ή 50 χρόνια θα έχουμε πολύ πιο έξυπνη τεχνητή νοημοσύνη, υπέρτερη του ανθρώπινου επιπέδου, και καλύτερα να ελπίζουμε ότι θα τους αρέσουν τα κατοικίδια ζώα.

Υπάρχουν και άλλες ανησυχίες, για παράδειγμα διάφοροι μελετητές που γνωρίζω ανησυχούν για την πιθανότητα μια μεμονωμένη τεχνητή νοημοσύνη να φτάσει την υπεράνθρωπη νοημοσύνη. Ο συλλογισμός του Ελιέζερ Γουιντκόφσκι αναφέρει: «Το πρόγραμμα μεγιστοποίησης της παραγωγής των συνδετήρων στο οποίο κάποιος έχει χρησιμοποιήσει πρόγραμμα τεχνητής νοημοσύνης, υποτίθεται ότι μεγιστοποιεί την παραγωγή συνδετήρων, ενώ ταυτοχρόνως κάνει την τεχνητή νοημοσύνη πιο έξυπνη και τους ανθρώπους εξυπνότερους. Τελικά, όμως, έχουμε μια τεχνητή νοημοσύνη τόσο έξυπνη που μπορεί να ελέγχει τον κόσμο εξαπατώντας τους ανθρώπους να κάνουν αυτό που θέλει εκείνη». Οπότε αποδεικνύεται ότι τα ανθρώπινα όντα δεν είναι το καλύτερο μέσο παραγωγής συνδετήρων. Έτσι, η τεχνητή νοημοσύνη εξαλείφει

τους ανθρώπους. Στον ανθρώπινο οργανισμό, η ύπαρξη της συνείδησης είναι το πρώτο γεγονός στο οποίο έχουμε επίγνωση. Όλα τα υπόλοιπα φιλτράρονται μέσα από αυτό. Αυτό το φιλτράρισμα πιθανότατα να μην μπορούμε να το κάνουμε απλώς προγραμματίζοντας έναν υπολογιστή.

Μέχρι στιγμής, τα πράγματα που έχουν εντυπωσιάσει τους ανθρώπους είναι το ChatGPT και οι επίγονοί του. Όλα αυτά τα προγράμματα δεν μοιάζουν καθόλου με ανθρώπους. Μοιάζουν με έξυπνους τρόπους για να αξιοποιηθεί η ανθρώπινη εργασία, δηλαδή ολόκληρο το σώμα κειμένου προσομοιάζει με την ανθρώπινη λειτουργία. Αλλά αυτό είναι κάτι πολύ διαφορετικό από το να έχεις τη φυσική υπόσταση ενός ατόμου.

– **Ποιο θα είναι το μέλλον του καπιταλισμού σε έναν ρομποτικό κόσμο, μετασχηματισμός του συστήματος ή αταξία;**

– Αν εννοείτε έναν κυριολεκτικά ρομποτικό κόσμο, έναν κόσμο όπου θα έχουμε αντικατασταθεί από την τεχνητή νοημοσύνη, η εικασία μου είναι ότι θα έχουν το ίδιο πρόβλημα συντονισμού που έχουμε και εμείς. Σε ένα φανταστικό μέλλον, όπου δεν θα υπάρχουν άνθρωποι, παρά μόνο ρομπότ, αυτά τα ρομπότ πιθανώς θα συναλλάσσονται μεταξύ τους, θα συνάπτουν συμβάσεις μεταξύ τους. Ίσως ακόμη και να δημιουργήσουν εταιρείες ρομπότ, καθώς το θεμελιώδες και λογικό πρόβλημα ενός συνόλου μεμονωμένων φορέων είναι ότι ο καθένας έχει τους δικούς του στόχους που προσπαθεί να επιτύχει, οι οποίοι πρέπει να συντονιστούν.

Αρα δεν βλέπω κάποιο ιδιαίτερο ζήτημα που να εγείρει η τεχνητή νοημοσύνη, εφόσον πρόκειται απλώς για μηχανές. Τα ενδιαφέροντα ζητήματα εγείρονται όταν η τεχνητή νοημοσύνη γίνει άνθρωπος, αν γίνει ποτέ, και τότε θα πρέπει να αναρωτηθούμε πώς θα τα ενσωματώσουμε στο νομικό μας σύστημα; Είναι σκλάβοι, δηλαδή το Excel είναι σκλάβος; Το ίδιο θα ισχύει και για το word, το οποίο μερικές φορές συμπεριφέρεται σαν ένας ανυπάκουος σκλάβος που κάνει αυτό που δεν θέλω να κάνει; Αλλά, εφόσον δεν είναι άνθρωποι, τότε ίσως να είναι απλώς σκλάβοι. Εξάλλου οι άνθρωποι είχαν και στο παρελθόν σκλάβους, και αυτό δεν είναι ένα πολύ ελκυστικό σύστημα. Από την άλλη, αν όντως αυτό το πρόγραμμα-άνθρωπος τρέχει μέσα στον υπολογιστή σας και μπορείτε να το απενεργοποιήσετε όποτε θέλετε, ίσως αυτό το «άτομο» θα έπρεπε να κάνει αυτό που του λέτε.

Το πιο ενδιαφέρον ζήτημα είναι να δημιουργηθεί ένας κόσμος όπου θα αντιμετωπίζονται και αυτοί/-ά ως άνθρωποι, όπου εσείς τότε θα έχετε ένα νομικό σύστημα που θα λαμβάνει, με κάποιο τρόπο, υπόψη τις διαφορές μεταξύ ενός υπολογιστικού προγράμματος και ενός ανθρώπου με σάρκα και οστά.

– **Οπότε, προβλέπετε δύο καπιταλιστικά συστήματα, ένα που θα περιλαμβάνει τον ανθρώπινο παράγοντα και ένα που θα περιλαμβάνει τον ρομποτικό παράγοντα, ή ένα σύστημα κεφαλαίου που θα ενσωματώνει και τα δύο;**

– Πρέπει να σκεφτείτε αν τα ρομπότ είναι άνθρωποι, αν η τεχνητή νοημοσύνη αφορά ανθρώπους, γιατί το ρομπότ ουσιαστικά προτείνει μια μηχανή με σώμα. Και μπορεί να έχω ή να μην έχω σώμα, αλλά αν η τεχνητή νοημοσύνη δεν αντανακλά έναν άνθρωπο, τότε έχουμε ένα οικονομικό σύστημα ανθρώπων που απλώς χρησιμοποιούν μηχανές.

Υποθετικά, εάν οι άνθρωποι έχουν το δικό τους σύστημα, τότε θα έχουμε ένα οικονομικό σύστημα στο οποίο οι άνθρωποι θα αγοράζουν πράγματα από την τεχνητή νοημοσύνη και η τεχνητή νοημοσύνη θα αγοράζει πράγματα από τους ανθρώπους. Και, ξέρετε, οι άνθρωποι θα απασχολούν υπολογιστές και οι υπολογιστές θα απασχολούν ανθρώπους, ενώ στο κάτω κάτω, σήμερα, έχουμε στο σύστημά μας τους άνδρες και τις γυναίκες και καταφέρνουμε να τους ενσωματώσουμε και τους δύο σε μια ενιαία οικονομία. Ο υπολογιστής είναι πραγματικά τόσο πιο πολύ διαφορετικός από τη σύζυγό μου; Μάλλον, όχι.

Γαστρεντερικά προβλήματα στη long COVID

Της **ΠΑΜ ΜΠΕΛΑΚ**

Πόνοι στομάχου, δυσκοιλιότητα, διάρροια, εμετός και πρήξιμο είναι μερικά από τα συμπτώματα που αναφέρουν συχνά ασθενείς που πάσχουν από long COVID. Νέα μεγάλη μελέτη αποκάλυπτε ότι ασθενείς με COVID-19 έχουν σημαντικά αυξημένες πιθανότητες να εμφανίσουν γαστρεντερικά προβλήματα έναν χρόνο αφότου νοσήσουν από ό, τι όσοι δεν έχουν μολυνθεί από τον κορωνοϊό. Η έρευνα, που δημοσιεύθηκε πριν λίγες μέρες στην επιστημονική επιθεώρηση Nature Communications, συνέκρινε τους ιατρικούς φακέλους 154.068 ασθενών COVID με εκείνους 5,6 εκατ. πολιτών, οι οποίοι δεν είχαν προσβληθεί από τον ιό. Οι ασθενείς που είχαν περάσει COVID εμφανίζαν 36% μεγαλύτερες πιθανότητες να αναφέρουν μακροχρόνια γα-

Πολλοί ασθενείς που νόσησαν το 2020-21 υποφέρουν από δυσπεψία, δυσκοιλιότητα ή διάρροια.

στρεντερικά προβλήματα μετά την ανάρρωσή τους, με πολλούς από αυτούς να αντιμετωπίζουν πεπτικά, εντερικά, παγκρεατικά ή ηπατικά θέματα.

Η πιο συνηθισμένη διάγνωση για τους ασθενείς αυτούς αφορά διαταραχές της πέψης, όπως υπερβολική παραγωγή οξέων. «Η δυσλειτουργία προκαλεί μεγάλη ανισορροπία στην παραγωγή οξέως», λέει ο επικεφαλής της μελέτης, δρ Ζιαντ αλ Αλί, επιδημιολόγος του Πανεπιστημίου Ουάσιγκτον στο Σεν Λούις του Μιζούρι.

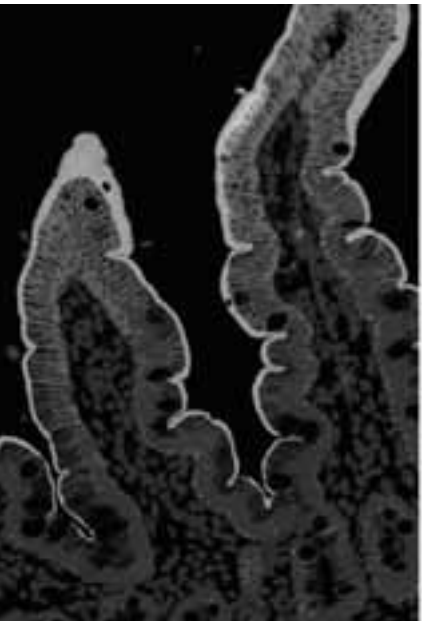
Σοβαρές φλεγμονές, όπως η οξεία

παγκρεατίτιδα, επηρεάζουν πολύ μικρότερο ποσοστό ασθενών, αλλά παραμένουν πιο συχνές σε όσους προσβλήθηκαν από COVID παρά σε όσους απέρωγαν τον ιό. Οι πάσχοντες από μακροχρόνιο COVID έχουν και αυτοί αυξημένες πιθανότητες να αντιμετωπίσουν συμπτώματα όπως δυσκοιλιότητα, πόνο στο στομάχι ή διάρροια.

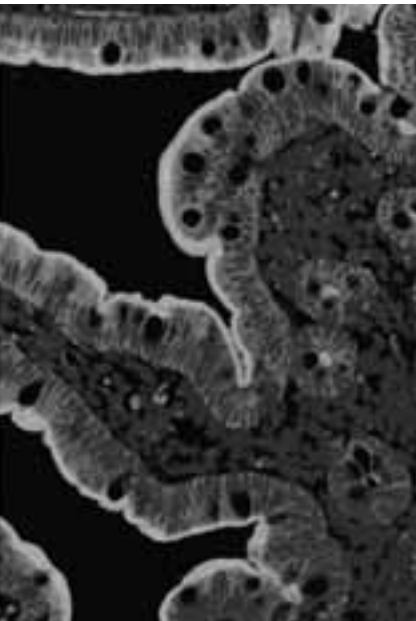
Η έρευνα διεξήχθη σε δείγμα ασθενών οι οποίοι προσβλήθηκαν από COVID στην πρώτη φάση της πανδημίας, μεταξύ Μαρτίου 2020 και Ιανουαρίου 2021, πριν από την ευρεία χορήγηση εμβολίων. Ο δρ Αλ Αλί προειδοποιεί, όμως, ότι η εμπειρία ενδέχεται να είναι διαφορετική για όσους μολύνθηκαν από πρόσφατα στελέχη του ιού, αν και ορισμένες μελέτες δείχνουν ότι τα εμβόλια περιορίζουν τον κίνδυνο εμφάνισης συμπτωμάτων μακροχρόνιας COVID. Η επιστημονική ομάδα εκτιμά ότι τα μακροχρόνια

γαστρεντερικά προβλήματα ενδέχεται να οφείλονται σε πρωτεΐνη του λεπτού εντέρου, στην οποία προσκολλάται ο ιός. Οι επιστήμονες πιστεύουν ότι ακόμη και μετά την ανάρρωση «θραυσμένα» του ιού παραμένουν στο έντερο, κινητοποιώντας το ανοσοποιητικό και προκαλώντας φλεγμονές.

Ο δρ Αλ Αλί εμφανίζεται, όμως, αισιόδοξος σε ό, τι αφορά άλλα συμπτώματα μακροχρόνιας COVID. Παρότι κάποια από αυτά, όπως η κόπωση και η εγκεφαλική σύγχυση, μπορεί να αποδειχθούν ανθεκτικά σε θεραπευτική αγωγή, τα γαστρικά και εντερικά προβλήματα είναι διαχειρίσιμα. «Παρότι δεν υπάρχει ενιαία θεραπεία για τα συμπτώματα αυτά, μία ακριβής διάγνωση μπορεί να βοηθήσει τον ασθενή να αντιμετωπίσει τα γαστρικά προβλήματα με συμβατικές θεραπευτικές μεθόδους», λέει.

Οι υποδοχείς της COVID, ACE2 (πράσινο), μαζί με επιθήλια κύτταρα (κόκκινο) και πυρήνες κυττάρων (μπλε). Οι ACE2 καλύπτουν, όπως φαίνεται στην απεικόνιση, μεγάλο μέρος του επιθηλίου του λεπτού εντέρου. Οι επιστήμονες εκτιμούν ότι τα γαστρεντερικά προβλήματα ίσως οφείλονται σε πρωτεΐνη του λεπτού εντέρου, στην οποία προσκολλάται ο ιός.

ΑΝΑΛΥΣΗ / EUROBANK

Γιατί η ΕΚΤ προχώρησε σε νέα αύξηση επιτοκίων

Η **Ευρωπαϊκή** Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ), όπως είχε προαναγγείλει στην προηγούμενη συνεδρίαση τον Φεβρουάριο, ανακοίνωσε νέα αύξηση 50 μ.β. στα βασικά επιτόκια την Πέμπτη, παρά τις πρόσφατες εντάσεις στις χρηματοπιστωτικές αγορές, υποδηλώντας την αποφασιστικότητα της για τη διασφάλιση της έγκαιρης επαναφοράς του πληθωρισμού στον μεσοπρόθεσμο στόχο του 2,0%. Η απόφαση αυτή, σύμφωνα με την επίσημη ανακοίνωσή της, βασίστηκε στην εκτίμηση ότι ο πληθωρισμός αναμένεται να παραμείνει σε υψηλά επίπεδα για μεγάλο χρονικό διάστημα ενώ, παράλληλα, ο τραπεζικός τομέας στην Ευρωζώνη θεωρείται ανθεκτικός, διαθέτοντας ισχυρές θέσεις κεφαλαίου και ρευστότητας, και σε κάθε περίπτωση, η «εργαλειοθήκη» της τράπεζας είναι πλήρως εξοπλισμένη για την παροχή ρευστότητας στο χρηματοπιστωτικό σύστημα, εάν χρειαστεί. Αναφορικά με τις ενδείξεις για τη μελλοντική κατεύθυνση της νομισματικής πολιτικής της (forward guidance), δεδομένης της αυξημένης αβεβαιότητας στις αγορές, η ΕΚΤ υποθέτησε πλήρως την προσέγγιση σύμφωνα με την οποία οι αποφάσεις για την πορεία των επιτοκίων θα καθορίζονται από την αξιολόγηση των οικονομικών και χρηματοοικονομικών στοιχείων (data-dependent approach), σε αντίθεση με την πρόθεση που είχε διατυπώσει στις τελευταίες συνεδριάσεις για σημαντική περαιτέρω αύξηση των επιτοκίων.

Παρά τη νέα αύξηση των 50 μ.β. στα επιτόκια, ο σχε-

τικά ήπιος τόνος της ανακοίνωσης της ΕΚΤ και των δηλώσεων της προέδρου Κριστίν Λαγκάρντ στη συνέντευξη Τύπου, που ενίσχυσε την εκτίμηση ότι ο τρέχων κύκλος αύξησης των επιτοκίων των μεγάλων κεντρικών τραπεζών ενδεχομένως να βρίσκεται κοντά στην ολοκλήρωσή του, συνέβαλε στη σχετική σταθεροποίηση των διεθνών χρηματιστηρίων την Παρασκευή, μετά την καταγραφή σοβαρών απωλειών τις τελευταίες ημέρες στον απόηχο των εξελίξεων αναφορικά με την Credit Suisse και την κατάρρευση της Silicon Valley Bank (SVB) και της Signature Bank στις ΗΠΑ. Στη σχετική μικρή βελτίωση της διάθεσης για ανάληψη επενδυτικού κινδύνου, σημαντικό ρόλο διαδραμάτισε και η είδηση ότι 11 μεγάλες αμερικανικές τράπεζες, ως ένδειξη της «εμπιστοσύνης τους» στο τραπεζικό σύστημα των ΗΠΑ, συμφώνησαν σε συνολική χορήγηση 30 δισ. δολαρίων σε καταθέσεις στην First Republic Bank, για την οποία υπήρχαν φημολογούμενες ανησυχίες πως θα ήταν ενδεχομένως η επόμενη τράπεζα που θα κατέρρεε. Οι αγορές σταθεροί εισοδήματος, ύστερα από έντονες διακυμάνσεις τις τελευταίες ημέρες, ενισχύθηκαν σημαντικά σε εβδομαδιαία βάση, ενώ ανοδικά κινήθηκαν και το ευρώ στις αγορές συναλλάγματος στο τέλος της εβδομάδας, επωφελομένο από τη νέα αύξηση της ΕΚΤ.

* Τομέας Οικονομικής Ανάλυσης και Ερευνας Διεθνών Κεφαλαίων της Eurobank.

Σε χαμηλό είκοσι μηνών η τιμή του φυσικού αερίου στην Ευρώπη

Ερχεται νέα μείωση στους λογαριασμούς ρεύματος για νοικοκυριά και επιχειρήσεις

Της ΧΡΥΣΑΣ ΛΙΑΓΓΟΥ

Κάτω από τα 40 ευρώ/MWh για πρώτη φορά από τον Ιούλιο του 2021 και πολύ μακριά από το ρεκόρ των 340 ευρώ/MWh του περασμένου Αυγούστου διαμορφώθηκε τη Δευτέρα η τιμή του φυσικού αερίου στον ολλανδικό κόμβο του TTF. Το συμβόλαιο TTF υποχώρησε σχεδόν κατά 8% στα 39,96 ευρώ/MWh, εξέλιξη που αποδίδεται στις ήπιες καιρικές συνθήκες και στα υψηλά επίπεδα αποθήκευσης. Η Ευρώπη βρίσκεται στο μέσο του τελευταίου χειμωιάτικου μήνα και τα αποθέματα φυσικού αερίου βρίσκονται κοντά σε επίπεδα-ρεκόρ για την εποχή και τουλάχιστον 20% πάνω από τα κανονικά επίπεδα. Οι προβλέψεις για υψηλότερες του μέσου επιπέδου για την εποχή θερμοκρασίες την τρέχουσα εβδομάδα αλλά και οι υψηλότερες επίσης του μέσου όρου αυξήσεις φορτίων LNG, αλλά και το γεγονός

Η τιμή του αερίου διαμορφώθηκε κάτω από τα 40 ευρώ/MWh για πρώτη φορά από τον Ιούλιο του 2021.

ότι η Γαλλία διατήρησε αμετάβλητη την πρόβλεψή της για την πυρηνική παραγωγή το 2023 παρά τις απεργιακές κινητοποιήσεις συνέβαλαν επίσης στην υποχώρηση των τιμών. Στα επίπεδα των 39,5-39,9 ευρώ/MWh διαμορφώνονται οι τιμές και στα προθεσμιακά συμβόλαια του δεύτερου τριμήνου του 2023 και οριακά πάνω από τα 40 ευρώ/MWh στα προθεσμιακά του τρίτου

τριμήνου, πριν αρχίσουν να ανεβαίνουν στα 41 ευρώ τον Σεπτέμβριο, για να φθάσουν στα 49,1 ευρώ/MWh τον Δεκέμβριο.

Στο χαμηλότερο επίπεδο των τελευταίων 15 μηνών βρέθηκαν τη Δευτέρα και οι τιμές του πετρελαίου, πιεζόμενες από τις εξελίξεις στον τραπεζικό κλάδο και τις ανησυχίες για πιθανή ύφεση και μείωση της ζήτησης καυσίμων. Ειδικότερα, το Brent διαμορφώνεται

στα 71,89 δολάρια το βαρέλι, με μείωση που φθάνει το 2,6%, ενώ το αμερικανικό WTI στα 65,61 δολάρια το βαρέλι. Την περασμένη εβδομάδα το Brent υποχώρησε σχεδόν 12%, σημειώνοντας τη μεγαλύτερη εβδομαδιαία πτώση από τον Δεκέμβριο του 2022.

Η συνεχιζόμενη αποκλιμάκωση της τιμής του φυσικού αερίου προεξοφλεί και περαιτέρω υποχώρηση των τιμών ρεύματος στις

χονδρεμπορικές αγορές και χαμηλότερο κόστος για τα νοικοκυριά και τις επιχειρήσεις. Η μέση χονδρεμπορική τιμή ρεύματος στην ελληνική αγορά διαμορφώνεται μέχρι τα μέσα Μαρτίου γύρω στα 125 ευρώ/MWh, 20% χαμηλότερα από τη μέση τιμή του Φεβρουαρίου (156,24 ευρώ/MWh) και κατά 55% χαμηλότερα από την τιμή του Δεκεμβρίου (276,89 ευρώ/MWh).

Η ελληνική αγορά, παρά την υποχώρηση της χονδρεμπορικής τιμής ρεύματος κατά 8% σε σχέση με τη Δευτέρα, παρέμεινε για δεύτερη συνεχόμενη ημέρα η ακριβότερη της Ευρώπης.

Η μέση τιμή της μεγαβατώρας διαμορφώθηκε στα 133,98 ευρώ/MWh έναντι 146,16 ευρώ/MWh τη Δευτέρα. Το περασμένο επτάημερο η μέση τιμή της μεγαβατώρας στην ελληνική αγορά υποχώρησε στα 11,33 ευρώ, καταγράφοντας χαμηλό 81 εβδομάδων.

Τα τιμολόγια λιανικής για τον μήνα Απρίλιο, που αναμενόταν να ανακινώσουν οι πάροχοι, εκτιμάται ότι θα είναι χαμηλότερα κατά 15%-20% σε σχέση με αυτά του Μαρτίου που κινήθηκαν σε ένα εύρος της τάξης των 20-25 λεπτών ανά κιλοβατώρα. Τα βασικά τιμολόγια του Απριλίου, σύμφωνα με τις εκτιμήσεις που διατύπωσε η αγορά, αναμένεται να κυμανθούν γύρω στα 15-20 λεπτά ανά κιλοβατώρα. Το τιμολόγιο της ΔΕΗ θα είναι μειωμένο κατά 15,8% στα 16,5 λεπτά

ανά κιλοβατώρα. Αυτό σημαίνει ότι η κρατική επιδότηση θα περιοριστεί σε κάτι λιγότερο από 2 λεπτά η κιλοβατώρα

Οι τελικές τιμές που θα πληρώσουν οι καταναλωτές θα προκύψουν μετά τις επιδοτήσεις που θα ανακοινώσει ο υπουργός Περιβάλλοντος και Ενέργειας, για να περιοριστεί το κόστος στα 14-17 λεπτά η κιλοβατώρα.

Ανάπτυξη 2,5% «βλέπει» φέτος η Εθνική Τράπεζα

Στο 2,5% προβλέπει πλέον η Εθνική Τράπεζα ότι θα διαμορφωθεί ο ρυθμός ανάπτυξης το 2023, έναντι προηγούμενης πρόβλεψής της, αλλά και πρόβλεψης του προϋπολογισμού του 2023 για 1,8%.

Σύμφωνα με μελέτη της Διεύθυνσης Οικονομικής Ανάλυσης της τράπεζας, η αναθεώρηση αυτή προς τα πάνω οφείλεται στην ώθηση από τα καλά αποτελέσματα του 2022, που ανακοίνωσε η ΕΛΣΤΑΤ την προηγούμενη εβδομάδα. Το λεγόμενο carryover effect υπολογίζεται πλέον ότι θα είναι της τάξης του 1,5%, έναντι προηγούμενης εκτίμησης για 0,8%.

Οφείλεται επίσης στην ενίσχυση των δεικτών υψηλής συχνότητας για τους πρώτους μήνες του 2023, οι οποίοι προμηνύουν σταθερή ή ελαφρώς θετική αύξηση του ΑΕΠ σε τριμηνιαία βάση (+3% σε σχέση με το προηγούμενο έτος). Οι δείκτες αυτοί περιλαμβάνουν αυτόν του οικονομικού κλίματος, τον μεταποιητικό PMI, την απασχόληση, που αυξήθηκε κατά 2,9% ετησίως τον Ιανουάριο, τα έσοδα από ΦΠΑ που αυξήθηκαν κατά 58% ετησίως τον Ιανουάριο και τις διεθνείς αφίξεις στον Διεθνή Αερολιμένα Αθηνών, που διπλασιάστηκαν το πρώτο δίμηνο του 2023.

Ενδιαφέρον, βέβαια, έχει και η εκτίμηση των αναλυτών της Εθνικής, με επικεφαλής οικονομολόγο τον Νίκο Μαγγίνα, ότι οι εξαγωγικές επιδόσεις της χώρας το 2022 σε σταθερές τιμές είναι πιθανό να υποεκτιμώνται σημαντικά, ειδικά όσον αφορά τις υ-

Οι **εξαγωγικές** επιδόσεις της χώρας το 2022 σε σταθερές τιμές είναι πιθανό να υποεκτιμώνται σημαντικά, ειδικά όσον αφορά τις υπηρεσίες, λόγω εφαρμογής ενός πολύ υψηλού αποπληθωριστή, 30,2%.

Η αναθεώρηση προς τα πάνω οφείλεται στην ώθηση από τα καλά αποτελέσματα του 2022.

πηρεσίες, λόγω εφαρμογής ενός πολύ υψηλού αποπληθωριστή, 30,2%. Αν προσαρμοστεί ο αποπληθωριστής σύμφωνα με τα δεδομένα άλλων χωρών με παρόμοια χαρακτηριστικά στη δομή εμπορίου, και ιδίως στις υπηρεσίες, δηλαδή στο 27% υποστηρίζουν οι αναλυτές της Εθνικής, ο όγκος εξαγωγών θα αυξανόταν κατά 9% και όχι 4,9%, με θετική επίδραση στο ΑΕΠ 1,5 ποσοστιαίες μονάδες. Έτσι, ο ρυθμός ανάπτυξης θα ανέβαινε το 2022 στο 7,5%, έναντι

6,1% που τον υπολογίζει η τράπεζα (εποχικά προσαρμοσμένο) και 5,9% που ανακοίνωσε η ΕΛΣΤΑΤ (μη εποχικά προσαρμοσμένο). Σχολιάζοντας το αποτέλεσμα του 2022, η ανάλυση της Εθνικής σημειώνει ότι οι ακαθάριστες επενδύσεις παγίου κεφαλαίου επιταχύνθηκαν περαιτέρω (+14,8% ετησίως το 6' τρίμηνο), με το μερίδιό τους στο ΑΕΠ να αυξάνεται σε 14,6%, αυτό το τρίμηνο, σε σύγκριση με μέσο όρο 10ετίας 11,4%, με πρόσθετη στήριξη από την αυξανόμενη κατασκευαστική δραστηριότητα και την ενδυνάμωση των επενδύσεων σε μεταφορικό εξοπλισμό. Επίσης, η ιδιωτική κατανάλωση ενισχύθηκε κατά 4,2% το 6' τρίμηνο και 8% στο σύνολο του έτους.

ΕΙΡΗΝΗ ΧΡΥΣΟΛΩΡΑ

Η Alpha Bank «βλέπει» 4 θετικούς παράγοντες για την ανάπτυξη

Βελτιώνει τις εκτιμήσεις της για τον ρυθμό ανάπτυξης το 2023 η Alpha Bank, όπως αναφέρει στο Εβδομαδιαίο Δελτίο Οικονομικών Εξελίξεων. Οι λόγοι είναι οι εξής:

Πρώτον, η απασχόληση συνέχισε να αυξάνεται κατά το προηγούμενο έτος (5,4%), με ρυθμό σημαντικά μεγαλύτερο αυτού της Ευρωζώνης.

Οι θετικές εξελίξεις στην αγορά εργασίας σε συνδυασμό με τα δημοσιονομικά μέτρα που υιοθετήθηκαν για την προστασία των νοικοκυριών

Σημαντικό «αγκάθι» συνιστά η διεύρυνση του εμπορικού ελλείμματος.

έναντι του αυξανόμενου ενεργειακού κόστους, αλλά και η αύξηση του κατώτατου μισθού στα 780 ευρώ που θα τεθεί σε εφαρμογή από 1.4.2023 είναι μεταξύ των παραγόντων που εκτιμάται ότι θα στηρίξουν και φέτος την εγχώρια ζήτηση, όπως το 2022, όταν η ιδιωτική κατανάλωση αυξήθηκε κατά 7,8%, έχοντας την υψηλότερη συμβολή στην άνοδο του ΑΕΠ, ίση με 5,3 ποσοστιαίες μονάδες.

Δεύτερον, ο δείκτης Οικονομικού Κλίματος υπερβαίνει από τον Μάιο του 2022 τον αντίστοιχο δείκτη της Ευρωζώνης, ακολουθώντας έντονα ανοδική τροχιά τους τελευταίους τέσσερις μήνες.

Τρίτον, η στατιστική επίδραση βάσης (carry-over effect) του ρυθμού οικονομικής μεγέθυνσης του 2022 επί του προσδοκώμενου ρυθμού με-

γέθυνσης του 2023 εκτιμάται σε 1,5%.

Τέταρτον, η δυναμική των επενδύσεων την τελευταία διετία αναμένεται αφενός να διατηρηθεί το 2023 και αφετέρου να ενισχύσει την παραγωγικότητα των συντελεστών παραγωγής. Οι επενδύσεις αυξήθηκαν κατά 11,7% το 2022, συνεισφέροντας 1,5 π.μ. στην άνοδο της οικονομικής δραστηριότητας. Όλες οι κατηγορίες επενδύσεων σημείωσαν άνοδο, με τα 3/4 της συνολικής αύξησης να προέρχεται από επενδύσεις σε κατοικίες και λοιπές κατασκευές (+36,1% και +21,5% σε ετήσια βάση, αντίστοιχα). Η συμβολή των επενδύσεων στο μελλοντικό αναπτυξιακό μείγμα αναμένεται καθοριστική, καθώς οι επενδύσεις που προσδοκείται ότι θα πραγματοποιηθούν, πρωτίστως στο πλαίσιο υλοποίησης του Εθνικού Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, θα αποτελέσουν τον κινητήριο μοχλό της οικονομικής μεγέθυνσης το 2023.

Ωστόσο, σύμφωνα με την ανάλυση, η διεύρυνση του εμπορικού ελλείμματος συνιστά έναν σημαντικό παράγοντα κινδύνου. Παρά το γεγονός ότι οι αφίξεις τουριστών πλησίασαν τα 28 εκατ. και οι ταξιδιωτικές εισπράξεις τα 17,6 δισ. ευρώ, δηλαδή μόλις 3% λιγότερες από το ιστορικό υψηλό 2019, το ποσοστό κάλυψης του εμπορικού ελλείμματος μέσω των ταξιδιωτικών εισπράξεων δεν υπερβέη το 45% έναντι 70%-80% μερικά χρόνια πριν. Αν και οι εξαγωγές αγαθών αυξήθηκαν το 2022, για δεκάτο τρίτο συνεχόμενο έτος, κατά 0,4%, οι εισαγωγές αγαθών αυξήθηκαν πιο έντονα, κατά 11,2%.

Deloitte.

2023 Global Human Capital Trends

© 2023 Deloitte Limited

Στελέχη από κορυφαίους οργανισμούς αναλύουν τις νέες βασικές αρχές για έναν κόσμο χωρίς όρια.

